

Erasmus+

ERASMUS+:
MLADI NA DJELU
Rezultati istraživanja
RAY u Hrvatskoj 2017.

*Research-based
Analysis and
Monitoring of
Erasmus+: Youth
in Action*

MEĐUNARODNA
SURADNJA

TIMSKI
RAD

KULTUROLOŠKA
RAZLIČITOST

MOBILNOST

PROFESIONALNI
RAZVOJ

SOLIDARNOST

DIJALOG

TOLERANCIJA

OSOBNI
RAZVOJ

AGENCIJA ZA
MOBILNOST I
PROGRAME EU

Erasmus+

research based analysis of youth in action

ERASMUS+: MLADI NA DJELU
Rezultati istraživanja RAY
Research-based Analysis and Monitoring of
Erasmus+: Youth in Action
u Hrvatskoj 2017.

Margareta Gregurović

Zagreb, 2019.

Istraživanje „Research-based Analysis of Erasmus+: Youth in Action” (RAY) provele su članice RAY mreže koje uključuju nacionalne agencije za Erasmus+: Mladi na djelu i njihove istraživačke partnere trenutno iz 31 zemlje (Austrija, Belgija, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Irska, Island, Italija, Letonija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Turska i Ujedinjeno Kraljevstvo).

Podaci prikazani u ovom izvještaju prikupljeni su s pomoću mrežnih anketa provedenih na 26 jezika u sklopu RAY mreže u razdoblju od listopada 2017. do travnja 2018. Anketama su bili obuhvaćeni sudionici i voditelji projekata, odnosno članovi tima uključeni u projekte financirane u sklopu programa Europske unije Erasmus+: Mladi na djelu (2014. – 2020.). Projekt su smislili Institut za obrazovne znanosti Sveučilišta u Innsbrucku i Institut za generacijske i obrazovne znanosti u Austriji u suradnji s partnerima iz RAY mreže.

Impressum

Izdavač: Agencija za mobilnost i programe Europske unije

Uredništvo: Aleksandra Živković

Dizajn naslovnice: KO:KE kreativna farma

Zagreb, lipanj 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. METODOLOGIJA	8
2.1. GLAVNA I SPECIFIČNA ISTRAŽIVAČKA PITANJA.....	8
2.2. PROVEDBA ISTRAŽIVANJA.....	9
2.3. STRUKTURA UZORAKA.....	10
2.4. STATISTIČKE METODE I POSTUPCI	15
3. REZULTATI	16
3.1. REZULTATI VODITELJA PROJEKATA E+MnD	16
3.1.1. Sociodemografski profil voditelja projekata E+MnD	16
3.1.2. Uloga, uključenost i prethodna iskustva sudjelovanja u projektima E+MnD	19
3.1.3. O projektu općenito	24
3.1.4. Procjena vještina, sposobnosti i rezultata proizišlih iz projekta	29
3.1.5. Procjena učinaka projekta na različite dionike	34
3.1.6. Prijava, razvoj i provedba projekta	44
3.1.7. Učinak odabranih sociodemografskih i kontekstualnih pokazatelja na percepciju sposobnosti, vještina i učinaka sudjelovanja u projektu	51
3.2. REZULTATI SUDIONIKA U PROJEKTIMA E+MnD	53
3.2.1. Sociodemografski profil sudionika u projektima E+MnD.....	53
3.2.2. Uključenost i prijašnja iskustva sudjelovanja u projektima E+MnD	59
3.2.3. O projektu općenito	62
3.2.4. Procjena stečenih znanja, sposobnosti i rezultata proizišlih iz projekta	65
3.2.5. Procjena učinaka projekta na različite dionike	70
3.2.6. „Nakon projekta”	78
3.2.7. Učinak odabranih sociodemografskih i kontekstualnih pokazatelja na percepciju znanja, sposobnosti i učinaka sudjelovanja u projektu	83

4. ZAKLJUČNO – GLAVNI UČINCI PROGRAMA ERASMUS+: MLADI NA DJELU U PROJEKTIMA 2017.....	86
5. PRILOZI.....	94
5.1. POTVRDA YOUTHPASS	94
5.2. USPOREDBA REZULTATA CIKLUSA 2015. I 2017.	99
5.3. REZULTATI TESTIRANJA STATISTIČKE ZNAČAJNOSTI RAZLIKA PREMA TIPU AKTIVNOSTI	104
5.4. POPIS TABLICA.....	129
5.5. POPIS PRIKAZA	132

1. UVOD

Mreža **RAY – Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action**, čija je članica i Hrvatska od 2015. godine, provela je drugi ciklus istraživanja i procjene programa **Erasmus+: Mladi na djelu** (u daljnjem tekstu: **E+MnD**). Svrha je tog istraživanja utvrditi kako i koliko program Erasmus+ ispunjava postavljene ciljeve te kako utječe na sudionike, voditelje projekata i njihove organizacije. U središtu drugog ciklusa bili su projekti E+MnD čije su aktivnosti završile 2017. godine.

RAY mreža europska je mreža koja okuplja nacionalne agencije mjerodavne za provedbu programa Erasmus+ u području mladih. Mreža okuplja nacionalne agencije i njihove istraživačke partnere / partnerske institucije iz 31 zemlje,¹ a glavni su osnivači i koordinatori Interkulturni centar (Interkulturelles Zentrum, austrijska Nacionalna agencija za Erasmus+: Youth in Action) i Institut za obrazovne znanosti Sveučilišta u Innsbrucku. Osnovana je 2008. radi smišljanja i razvijanja transnacionalnih istraživanja programa Mladi na djelu te njegovih dosega i učinaka na sudionike i organizacije u projektima koji se provode u sklopu programa. RAY mreža nastavila je djelovati i u sklopu nove generacije programa, programa Erasmus+ (2014. – 2020.).² Od 2015. Agencija za mobilnost i programe EU-a članica je RAY mreže kao predstavnica Hrvatske.

Slijedeći postavljene ciljeve poput pridonosa osiguranju i razvoju kvalitete u provedbi programa E+MnD, razvoja politika za mlade utemeljenih na rezultatima istraživanja, prepoznavanja neformalnog obrazovanja i učenja te promicanja dijaloga između istraživanja, politike i prakse, RAY istraživanja usmjerena su na: 1) istraživanje učinka projekata financiranih u sklopu programa E+MnD na sudionike u projektima (posebno sudionike i voditelje, ali i na njihove organizacije te lokalnu zajednicu), 2) analizu dostupnosti projekata u sklopu programa E+MnD mladima (posebice mladima s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama) te organizacijama, tijelima i skupinama koje se u području svojeg rada bave mladima, 3) utvrđivanje profila sudionika u projektima (sudionika, voditelja i organizacija); 4) istraživanje razvoja i upravljanja projektima te 5) istraživanje provedbe projekata.

U sklopu mreže provodi se više istraživačkih projekata,³ a Agencija za mobilnost i programe EU-a sudjeluje u provedbi istraživanja „RAY Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action” (u daljnjem tekstu: **RAY-MON**) čiji je glavni cilj istražiti širok raspon aspekata

---

¹ Austrija, Belgija, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Irska, Island, Italija, Letonija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švedska, Turska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

² Detaljnije o RAY mreži na: www.researchyouth.eu

³ Istraživački program RAY mreže (2014. – 2020.) u ovom trenutku uključuje i istraživanja: Research project on competence development and capacity building in Erasmus+: Youth in Action (više na: www.researchyouth.eu/competence-development-and-) i Research project on long-term effects of Erasmus+: Youth in Action on participation and active citizenship (više na: www.researchyouth.eu/long-term-effects-of-erasmus-youth-in-action).

programa E+MnD kako bi se pridonijelo razvoju prakse, poboljšanju provedbe programa E+MnD te razvoju budućeg programa. Taj je projekt doprinos daljnjem razvoju osnovne aktivnosti RAY mreže uspostavljene između 2009. i 2013., tzv. Standard Surveys, nastale u sklopu praćenja programa Mladi na djelu (2007. – 2013.) koje zajednički provode sve članice mreže. S pomoću tih anketa želi se ispitati utjecaj projekata u sklopu programa Erasmus+ u području mladih na krajnje korisnike koji su u njih bili uključeni, profil sudionika, dostupnost programa te doprinos projekata ostvarivanju ciljeva i prioriteta programa Erasmus+ radi njihova praćenja i razvoja. U provedbi istraživanja RAY mreža intenzivno surađuje s Institutom za obrazovne znanosti Sveučilišta u Innsbrucku u ulozu koordinatora istraživanja koji, između ostalog, na temelju provedenih anketa prikuplja nacionalne podatke zemalja članica mreže i dostavlja ih nacionalnim agencijama za potrebe izrade nacionalnih izvješća te analizira prikupljene podatke na transnacionalnoj razini.

Slijedeći strukturu izvještaja vezanog uz podatke prikupljene za 2015.,⁴ ovaj je izvještaj podijeljen u četiri osnovna dijela. U prvom se dijelu navode metodološke odrednice projekta pri čemu se ukratko opisuju ciljevi i nacrt istraživanja, njegova provedba, opis uzoraka ispitanika te provedene analize. U središnjem poglavlju pod nazivom Rezultati prikazuju se najprije rezultati provedenih analiza prikupljenih upitnikom za voditelje projekata E+MnD, a zatim za sudionike u projektima E+MnD pri čemu se u prikazu rezultata slijedi struktura anketnih upitnika. Zaključno poglavlje postavljeno je u skladu sa specifičnim ciljevima i istraživačkim pitanjima RAY projekta usmjerenima na ispitivanje učinaka sudjelovanja u programu Erasmus+: Mladi na djelu. U tom se poglavlju navode glavni uvidi u rezultate istraživanja vezani uz osnovna obilježja projekata E+MnD: aktivno građanstvo i društvenu participaciju, razvoj kompetencija (osnovnih kompetencija koje je 2006. definirao Europski parlament i Vijeće Europske unije te specifičnih kompetencija vezanih uz rad u području mladih), obrazovni i profesionalni razvoj sudionika u projektima E+MnD, učinak na organizacije uključene u projekt i lokalnu zajednicu, profile sudionika i voditelja projekata E+MnD, uključenost mladih s manje mogućnosti ili posebnim potrebama, iskustva u aktivnostima vezanim uz mobilnost, provedbu općih ciljeva programa E+MnD u sklopu projekta te prijavu i provedbu projekta. Na kraju se u prilogima navode rezultati vezani uz Youthpass (prilog 5.1.), nudi se usporedba rezultata iz ciklusa 2015. i 2017. (prilog 5.2.) te se tablično prikazuju rezultati testiranja značajnosti statističkih razlika prikazanih u poglavlju Rezultati (prilog 5.3.). Posljednja dva priloga sadržavaju popis tablica (prilog 5.4.) i popis grafičkih prikaza (prilog 5.5.).

---

⁴ Gregurović, M. (2017). *ERASMUS+: MLADI NA DJELU Rezultati istraživanja RAY Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action u Hrvatskoj 2017.* Zagreb: AMPEU.

2. METODOLOGIJA

Kao i 2015., i ovaj je ciklus vrednovanja programa E+MnD utemeljen na primjeni standardiziranih anketa (*Standard Surveys*) koje se u sklopu RAY mreže provode od vrednovanja programa Mladi na djelu (2007. – 2013.). Iako se u sklopu RAY mreže provodi više istraživanja u kojima se primjenjuju različiti metodološki pristupi prikupljanja i obrade podataka,⁵ ovo je istraživanje utemeljeno na rezultatima **internetske ankete** namijenjene sudionicima i voditeljima projekata E+MnD. Prednosti uporabe takvog tipa ankete očituju se u sljedećem: 1) ciljana se populacija, odnosno sudionici i voditelji projekata E+MnD, anketira u razdoblju od dva mjeseca do 10 mjeseci nakon završetka projekta kako bi se osigurao reflektivniji i objektivniji uvid u njezina iskustva i učinak projekta pri čemu primjena internetske ankete omogućuje jednostavniji pristup ispitanicima koji su se, ako su sudjelovali u projektima međunarodne suradnje, vratili u svoje zemlje pa bi ih bilo teže anketirati osobno ili uključiti u skupne rasprave; 2) dostupna višejezičnost ankete omogućuje velikom broju ispitanika ispunjavanje ankete na njihovu materinskom jeziku (ili na stranom jeziku koji dovoljno razumiju); 3) anketiranje sudionika i voditelja projekata E+MnD s pomoću dva različita, ali smisleno povezana anketna upitnika omogućuje triangulaciju odgovora što je posebno vezano uz percepciju učinaka usporedbom samopercepcije sudionika i vanjske percepcije voditelja projekata. Triangulacija odgovora omogućuje pristup pojedinom problemu s različitih gledišta te se na taj način stvara višedimenzionalni prikaz istraživanih problema. Uz odgovore sudionika i voditelja projekata E+MnD, u obzir se uzimaju i učinci na širu lokalnu zajednicu i organizacije u kojima rade sudionici i voditelji projekata koji se analiziraju, a jednako se tako dobiveni rezultati mogu razmatrati u odnosu prema postojećem legislativnom, odnosno normativnom okviru zemlje u kojoj je provedeno istraživanje.

2.1. GLAVNA I SPECIFIČNA ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Kako bi se postigli predloženi ciljevi, u sklopu RAY mreže definirana su općenita i specifična istraživačka pitanja na temelju kojih je postavljeno i provedeno empirijsko istraživanje.

Glavna istraživačka pitanja:

- Kakav je učinak projekata E+MnD na njihove sudionike, voditelje/članove timova te organizacije i lokalnu zajednicu?

---

⁵ Uz metodu ankete rabe se i studije slučajeva pojedinih projekata, intervjui i fokus-skupine s različitim sudionicima uključenim u projekte te drugim dionicima koji rade u tom području, ali izvan projekata (u ulozi kontrolne skupine) (<http://www.researchyouth.eu/ray-research-activities>, usp. Fennes, H. i sur. (2012). *Exploring Youth in Action: Effects and outcomes of the Youth in Action Programme from the perspective of project participants and project leaders – Transnational analysis 2011*. Innsbruck).

- Kakvo je okruženje u kojem se provode projekti Mladi na djelu, posebice u odnosu prema programu Erasmus+, razvoju projekta, profilu sudionika i organizaciji uključenih u provedbu, upravljanju projektima te financijskoj potpori?
- Kako dobiveni rezultati RAY istraživanja mogu pridonijeti razvoju prakse, posebice u vezi s mehanizmima provedbe programa E+MnD i budućih programa za mlade u EU-u?

Uz navedena glavna istraživačka pitanja u sklopu projekta detaljnije su definirana i **specifična pitanja**:

- Koje su posljedice sudjelovanja u projektima E+MnD za razvoj kompetencija uključenih sudionika i voditelja projekata? Konkretno, koji su učinci projekata E+MnD na znanje, vještine, stavove, vrijednosti i ponašanje?⁶
- Koje su posljedice sudjelovanja u projektima E+MnD za obrazovne i stručne perspektive, odnosno za obrazovni i profesionalni razvoj sudionika i voditelja projekata?
- Koji su učinci sudjelovanja u projektima E+MnD na osobe koje rade s mladima ili su voditelji mladih – bilo da su u projektu sudjelovali kao sudionici bilo kao njegovi voditelji – u odnosu prema razvoju kompetencija u području rada s mladima?
- U kojoj su mjeri ciljevi projekata E+MnD usklađeni s ciljevima programa E+MnD? Konkretno, kako sudjelovanje u projektima E+MnD pridonosi: sudjelovanju mladih u demokratskom životu, promicanju vrijednosti aktivnoga građanstva, interkulturalnom dijalogu, društvenom uključivanju, solidarnosti, sudjelovanju na tržištu rada, razvoju rada s mladima, međunarodnoj suradnji u području rada s mladima, prepoznavanju neformalnog i informalnog učenja te razvoju politika za mlade?
- Koje su razlike u učinku sudjelovanja u projektima E+MnD ovisno o tipu aktivnosti projekta i vrsti iskustva (odlazak u inozemstvo radi provođenja projekta ili ostanak kod kuće sa sudionicima iz inozemstva) te o zemlji prebivališta sudionika i voditelja projekata?
- Koji je profil sudionika i voditelja projekata te profil projekta u sklopu programa E+MnD, posebice s obzirom na njihov obrazovni ili profesionalni status, socioekonomsko i demografsko podrijetlo, obrazovanje te njihovo prethodno iskustvo u aktivnostima vezanim uz mobilnost? Što to govori o pristupu programu Mladi na djelu?

2.2. PROVEDBA ISTRAŽIVANJA

Svaki se ciklus vrednovanja programa E+MnD provodi na reprezentativnom uzorku projekata koji su financirani tijekom jedne godine, u ovom slučaju 2017. Podaci koji se prikazuju u ovom izvješćaju prikupljeni su s pomoću mrežnih anketa provedenih na 26 jezika u sklopu RAY mreže u razdoblju između listopada 2017. i travnja 2018. Ankete su bile namijenjene sudionicima i

---

⁶ U RAY istraživanju ključne se kompetencije odnose na kompetencije za cjeloživotno učenje koje su 2006. godine definirane u sklopu preporuka Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning, *OJ L 394*, 30.12.2006, str. 10 – 18). Te su kompetencije dopunjene drugim modelima i definicijama kompetencija, a posebno modelima kompetencija u području rada s mladima.

voditeljima/članovima tima uključenim u projekte financirane u sklopu programa Europske unije Erasmus+: Mladi na djelu (2014. – 2020.).

Inicijalni podaci o projektima Mladi na djelu većim su dijelom preuzeti iz sustava *Mobility tool*. S obzirom na to da se u taj sustav za svaki projekt koji se provodi u sklopu programa Erasmus+ upisuju bitni podaci o projektu, uključujući i podatke o sudionicima/voditeljima (njihove e-adrese i brojevi telefona) te se s pomoću sustava podnosi završno izvješće, on je jedinstvena i kompletna baza svih sudionika/voditelja uključenih u projekte te im omogućuje jednostavniji pristup. Uz *Mobility tool*, za preuzimanje podataka o ispitanicima upotrijebljeni su i sustavi *EPlusLink* te *BO report* iz kojih su preuzeti podaci o voditeljima, a njih su korisničke organizacije navele u projektnim prijavama.⁷

Provedbu ankete vodili su glavni koordinatori projekta iz Instituta za obrazovne znanosti Sveučilišta u Innsbrucku pri čemu je platforma *LimeSurvey* korištena za pripremu i provedbu internetske ankete.⁸

Prema unaprijed definiranom uzorku ankete su odaslane u dva kruga. U sklopu prvoga kruga poziv za sudjelovanje u anketi poslan je sudionicima u projektima E+MnD u listopadu 2017. U tom je krugu poziv upućen sudionicima i voditeljima projekata koji su završili između 1. siječnja i 31. srpnja 2017. Prvi poziv u drugom je krugu anketiranja odasan sudionicima u projektima u travnju 2018. Drugi je krug uključivao sudionike i voditelje projekata koji su završili između 1. srpnja i 31. prosinca 2017. U sklopu oba kruga poslan je po jedan podsjetnik za ispunjavanje ankete. U cijelom je ciklusu anketa odaslane na 735 adresa voditelja projekata i 3762 adrese sudionika u projektima E+MnD.

Ankete su tematskom strukturom obuhvaćale različite aspekte provedbe projekta te procjene učinaka sudjelovanja u projektima na sposobnosti, vještine, znanja i druge kompetencije sudionika i voditelja projekata E+MnD.

2.3. STRUKTURA UZORAKA

U provedbi istraživanja primijenjena je standardizirana procedura uzorkovanja kako bi se osigurala usporedivost podataka među različitim zemljama koje provode anketu i između dva poduzorka. U manjim je zemljama bilo potrebno obuhvatiti veće uzorke ispitanika kako bi se mogli usporediti s većim zemljama u transnacionalnim analizama. Pri uzorkovanju pazilo se na to da se izbjegne preklapanje uzoraka između različitih RAY istraživanja kako bi se osiguralo to da jedna osoba može pristupiti samo jednom istraživanju.

Inicijalni uzorak za Hrvatsku u RAY istraživanju uključuje **285** voditelja projekata E+MnD te **1427** sudionika u projektima E+MnD. Važno je istaknuti da uzorci ispitanika uključenih u obje ankete nisu statistički reprezentativni za opću populaciju mladih, no analize omogućuju širok spektar usporedbi utemeljenih na pokazateljima poput vrste projektne aktivnosti ili demografskih, socioekonomskih i obrazovnih karakteristika ispitanika te usporedbe na temelju statusa pojedine

⁷ Sukladno odredbi o zaštiti osobnih podataka (GDPR), u RAY istraživanju svi ispitanici sudjeluju dobrovoljno, informirani su o namjeni i autorima istraživanja, njihovi se podaci smatraju povjerljivim informacijama, a njihovi su odgovori anonimni.

⁸ Više informacija o platformi *LimeSurvey* može se naći na stranici www.limesurvey.org.

zemlje sudionice – ovisno o tome je li riječ o zemlji domaćinu ili zemlji pošiljatelju.⁹ Budući da se u cijelom izvještaju primarno provodi usporedba prema tipu aktivnosti projekta E+MnD, struktura ispitanika inicijalno se prikazuje prema toj odrednici (tablica 2.1.).

Tablica 2.1. Struktura uzorka prema tipu aktivnosti definiranom u RAY istraživanju

Ključna aktivnost	Tip aktivnosti		Sudionici u projektima	Voditelji projekata
	Naziv	Akronim	N	N
KA1	Razmjene mladih (Youth Exchanges)	YOUTH-EXCH	6	–
		YOUTH-EXCH-T*	205	37
		YOUTH-EXCH-P**	583	145
	Europske volonterske službe (European Voluntary Service)	YOUTH-VOL	-	31
		YOUTH-VOL-T	24	5
		YOUTH-VOL-P	105	37
	Mobilnost osoba koje rade s mladima (Mobility of Youth Workers)	YOUTH-TNYW-T	58	4
		YOUTH-TNYW-P	216	18
KA3	Strukturirani dijalog s mladima (Structured dialogue)	YOUTH-TRANS	52	3
		YOUTH-NATIONAL	95	5
Aktivnosti transnacionalne suradnje (Transnational Cooperation Activities)		TCA	83	–
		UKUPNO	1427	285

* T – Partner Countries; ** P – Programme Countries

RAY istraživanjem ne analiziraju se svi projekti provedeni u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu, već samo projekti KA1:¹⁰ Razmjene mladih (Youth Exchanges – **YOUTH-EXCH**), projekti Europske volonterske službe (**YOUTH-VOL**) i Mobilnost osoba koje rade s mladima (Mobility of Youth Workers – **YOUTH-TNYW**), zatim projekti KA3 vezani uz Strukturirani dijalog s mladima – **SD (YOUTH-TRANSNATIONAL i YOUTH-NATIONAL)**¹¹ te naposljetku Aktivnosti transnacionalne suradnje (Transnational Cooperation Activities – **TCA**).

⁹ Usp.: Bammer, D., Fennes, H. i Karsten, A. (2017.). EXPLORING ERASMUS+: YOUTH IN ACTION Effects and outcomes of the ERASMUS+: Youth in Action programme from the perspective of project participants and project leaders. Transnational analysis 2015./2016. – Data report. Beč: Generation and Educational Science Institute.

¹⁰ Ključna aktivnost 1 (KA1) odnosi se na projekte mobilnosti čija je svrha učenje za pojedince, a Erasmus+ mladima i osobama koje rade s mladima nudi mogućnosti sudjelovanja u inozemnim aktivnostima.

¹¹ U prošlom se izvješću upotrebljavao drugi službeni naziv za projekte KA3 – „Sastanci mladih i donositelja odluka u području mladih” (*Meetings between young people and policy makers*) – i kratica YOUTH-(TRANS)NAT. Radi bolje usporedivosti s transnacionalnim izvješćem i potencijalno drugim nacionalnim izvještajima, u ovom se izvještaju projekti KA3 navode pod nazivom Strukturirani dijalog s mladima i pod kraticom SD.

Razmjene mladih (**YOUTH-EXCH**) u sklopu Ključne aktivnosti 1 (KA1) odnose se na aktivnosti koje skupinama mladih iz različitih zemalja omogućuju da se sastanu i zajednički provode program neformalnog učenja koji su samostalno osmislili i pripremili prije razmjene. Mogu trajati do 21 dan, a temelje se na transnacionalnoj suradnji između dvije ili više organizacija sudionica iz različitih zemalja i izvan Europske unije.

Projekti vezani uz Europsku volontersku službu (**YOUTH-VOL**) omogućuju organizacijama da ugoste mlade volontere iz drugih država, odnosno mladima da određeno vrijeme volontiraju u inozemstvu. Volonterska služba može trajati između dva tjedna i 12 mjeseci, a osim što koristi lokalnim zajednicama u kojima volonteri obavljaju svoju službu, pridonosi svakidašnjem radu organizacija koje ugošćuju volontere te stjecanju novih vještina volontera.

Projektima mobilnosti osoba koje rade s mladima (**YOUTH-TNYW**) podupire se stručno usavršavanje osoba koje rade s mladima i jačanje kapaciteta organizacija. Pritom organizacije aktivne u radu s mladima mogu provoditi projekte kao što su međunarodni seminari, osposobljavanja, događanja vezana uz uspostavljanje kontakta sa sličnim organizacijama iz drugih država, studijski posjeti ili razdoblja promatranja rada u organizacijama u inozemstvu aktivnima u području mladih.

Strukturiranim dijalogom s mladima (**SD**) u sklopu KA3 promiče se aktivno sudjelovanje mladih u demokratskom životu te se potiče rasprava o temama koje se tiču mladih i temama i prioritetima utvrđenim u procesu Strukturiranog dijaloga i obnovljenom političkom okviru u području mladih. Projekti u sklopu Strukturiranog dijaloga mogu biti u obliku sastanaka, konferencija, savjetovanja i događanja kojima se povezuju mladi i donositelji odluka.

Posljednja aktivnost programa E+MnD koja se analizira u RAY istraživanju odnosi se na aktivnosti transnacionalne suradnje (**TCA**). Riječ je o suradnji između nacionalnih agencija koje provode program Erasmus+. To su aktivnosti jednokratne mobilnosti u sklopu kojih se pruža potpora kvaliteti pripreme i provedbe projekata potencijalnim i postojećim korisnicima programa s pomoću međunarodnih aktivnosti (osposobljavanje, seminari, studijski posjeti).¹²

Kako bi se osigurao veći broj ispitanika u sklopu pojedine projektne aktivnosti te se time omogućile bolje međuprojektne usporedbe, spojene su različite kategorije zemalja unutar svake aktivnosti (T – Partner Countries / partnerske zemlje / i P – Programme Countries / programske zemlje).

U provedenim analizama u podatke prikupljene među sudionicima u projektima E+MnD nisu uključeni maloljetni ispitanici zbog poštovanja odredaba Etičkoga kodeksa istraživanja s djecom.¹³ Prema čl. 3. Kodeksa obvezatno je da roditelji ili skrbnici djeteta do 14 godina daju pristanak za njegovo sudjelovanje u istraživanju, a za stariju je djecu važno da roditelji budu detaljno informirani o istraživanju. S obzirom na to da nije tražen pisani pristanak roditelja da maloljetnici sudjeluju u istraživanju, na nacionalnoj je razini odlučeno da se ti ispitanici ne uključe u daljnje analize. Drugim riječima, sudionici rođeni 2000. ili poslije te oni koji nisu naveli godinu svojeg

¹² Više o svim aktivnostima E+MnD i propozicijama za uključivanje dostupno je na stranici: mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/mladi/erasmus-mladi/.

¹³ Ajduković, M. i Kolesarić, V. (ur.) (2003.). *Etički kodeks istraživanja s djecom*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži – Vijeće za djecu Vlade Republike Hrvatske.

rođenja – njih ukupno 122 – nisu uključeni u finalni uzorak sudionika u projektima E+MnD pa taj uzorak broji **1305 ispitanika**.

Skraćena verzija kategorizacije tipova aktivnosti te akronimi prikazani u tablici 2.2. upotrijebljeni su u svim daljnjim analizama i pri usporedbi ispitanika na temelju tipova projektnih aktivnosti. Pri usporedbi sudionika u projektima E+MnD u obzir se uzima pet kategorija, a pri usporedbi voditelja projekata E+MnD četiri kategorije prema tipu aktivnosti.

Tablica 2.2. Finalna struktura uzorka prema tipu projektne aktivnosti

	Sudionici u projektima		Voditelji projekata	
	N	%	N	%
Y-EXCH	683	52,3	182	63,9
Y-VOL	129	9,9	73	25,6
Y-TNYW	270	20,7	22	7,7
SD	140	10,7	8	2,8
TCA	83	6,4	–	–
UKUPNO	1305	100,0	285	100,0

Kako se može vidjeti u prikazanim podacima, najveći su postoci sudionika i voditelja projekata vezani uz projekte KA1 – Razmjene mladih (Y-EXCH). Druga kategorija prema zastupljenosti u uzorku sudionika odnosi se na projekte vezane uz mobilnost osoba koje rade s mladima (Y-TNYW), a u uzorku voditelja na projekte vezane uz Europsku volontersku službu (Y-VOL). Podjednako su u uzorku sudionika zastupljeni oni koji su sudjelovali u projektima Strukturiranog dijaloga s mladima i Europske volonterske službe, a najmanje su zastupljeni sudionici u aktivnostima transnacionalne suradnje (TCA). Među voditeljima projekata relativno su slabo zastupljeni voditelji projekata Y-TNYW (njih 22), a najmanje su zastupljeni voditelji projekata SD kojih je u uzorku samo osam. Stoga s oprezom treba uzimati rezultate prikazane u postotnom obliku (koji je upotrijebljen radi boljeg komparativnog prikaza prema tipu projektne aktivnosti).

Uloga Hrvatske u projektima u kojima su sudjelovali ispitanici obaju uzoraka te zastupljenost hrvatskog jezika kao glavnog jezika u projektu prikazane su u tablicama 2.3. i 2.4. U podacima je vidljivo da je u oba uzorka Hrvatska u većim udjelima sudjelovala kao zemlja domaćin nego kao zemlja pošiljatelj, a pritom je taj udio nešto veći među voditeljima projekata nego među sudionicima.

Važno je istaknuti da visoki postoci koji se odnose na Hrvatsku kao zemlju domaćina i zemlju pošiljatelja upućuju na to da je u nekim projektima Hrvatska bila i domaćin i pošiljatelj (što je potvrđeno krostabulacijskom analizom prema kojoj Hrvatska istodobno ima obje uloge – 20 % među sudionicima u projektima te 27 % među voditeljima). U većini je tih slučajeva, ali ne isključivo, hrvatski bio glavni jezik u projektu.¹⁴ Nadalje, Hrvatska je u 56 – 65 % slučajeva

¹⁴ Kad se uzmu u obzir projekti u kojima je hrvatski upotrebljavan kao glavni jezik u projektu, u uzorku sudionika u projektima E+MnD to je bio slučaj u 8,4 % projekata u kojima je Hrvatska bila zemlja pošiljatelj i u 11 % projekata u kojima je bila zemlja domaćin. U uzorku voditelja projekata E+MnD hrvatski se kao glavni jezik upotrebljavao samo u 2,3 % projekata u kojima je Hrvatska bila pošiljatelj i u 3,2 % projekata u

financirala provedbu projekta, a hrvatski jezik kao glavni zastupljen je u rasponu od 3 % projekata među voditeljima do 11 % projekata među sudionicima. Gledajući postotke prema tipu projektne aktivnosti, znatnije se izdvajaju sudionici u projektima Y-TNYW u kojima je primjetno manje slučajeva u kojima je Hrvatska zemlja domaćin i financijer projekta te je primjetno manja uporaba hrvatskog jezika kao glavnog jezika u projektu. S druge strane, te su vrijednosti izraženije (u odnosu prema ukupnim rezultatima) među sudionicima u projektima SD. Kod sudionika u projektima Y-VOL izraženiji su udjeli projekata u kojima je Hrvatska zemlja domaćin te je financirala izvođenje projekta.

Na razini uzorka voditelja projekata primjetan je sličan model pri čemu je važno istaknuti da nije zabilježen nijedan projekt Y-TNYW i Y-VOL na hrvatskom jeziku.

Tablica 2.3. Uloga Hrvatske i hrvatskog jezika u projektima E+MnD – uzorak sudionika u E+MnD projektima

Sudionici u projektima prema tipu aktivnosti							
	Ukupno		Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
	N	%*					
Hrvatska kao zemlja pošiljatelj	744	57,0	55,3 %	15,5 %	67,8 %	85,0 %	53,0 %
Hrvatska kao zemlja domaćin	816	62,5	61,5 %	80,6 %	41,1 %	85,7 %	73,5 %
Hrvatska kao zemlja koja je financirala provedbu projekta	726	55,6	53,9 %	77,5 %	28,5 %	85,7 %	73,5 %
Hrvatski jezik kao glavni jezik u projektu	144	11,0	2,6 %	15,5 %	1,1 %	63,6 %	16,9 %

* Postotak ukupnog broja sudionika u projektima E+MnD

Tablica 2.4. Uloga Hrvatske i hrvatskog jezika u projektima E+MnD – uzorak voditelja E+MnD projekata

Voditelji projekata prema tipu aktivnosti						
	Ukupno		Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
	N	%*				
Hrvatska kao zemlja pošiljatelj	158	55,4	51,6 %	53,4 %	81,8 %	87,5 %
Hrvatska kao zemlja domaćin	195	68,4	62,6 %	79,5 %	68,2 %	100,0 %
Hrvatska kao zemlja koja je financirala provedbu projekta	186	65,3	59,9 %	78,1 %	54,5 %	100,0 %
Hrvatski jezik kao glavni jezik u projektu	9	3,2	3,8 %	0,0 %	0,0 %	25,0 %

* Postotak ukupnog broja voditelja projekata E+MnD

kojima je bila zemlja domaćin. Pritom je važno napomenuti da za nešto više od četvrtine projekata u uzorku voditelja projekata E+MnD nije specificiran glavni jezik u projektu.

2.4. STATISTIČKE METODE I POSTUPCI

Budući da je u istraživanju primijenjena metoda ankete te da je u sklopu anketnih upitnika većina pitanja bila zatvorenog tipa, podaci su analizirani programskim alatom koji odgovara kvantitativnim obradama i statističkim analizama. Ispitanicima je u većini zatvorenih pitanja bila ponuđena četverostupanjska ljestvica odgovora (1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – slažem se, 4 – potpuno se slažem),¹⁵ a uporaba drukčijih ljestvica odgovora posebno je naznačena pri opisu rezultata. U obradama kvantitativnih podataka u programskom paketu SPSS¹⁶ upotrijebljene su univarijatne (deskripcije pokazatelja) i bivarijatne analize (t-test, ANOVA) kojima se ispituju odnosi i veze između pokazatelja i tipova projektnih aktivnosti. Također je upotrijebljena i multivarijatna regresijska analiza s pomoću koje se ispitaio učinak odabranih sociodemografskih i kontekstualnih pokazatelja na procjenu sposobnosti, vještina, znanja i drugih kompetencija voditelja i sudionika proizišlih iz projekta.

---

¹⁵ U slučajevima procjene učinka sudjelovanja u projektu na druge dionike projekta ta je ljestvica uključivala i petu kategoriju odgovora „nemam mišljenje / ne mogu procijeniti”.

¹⁶ *Statistical Package for the Social Sciences* (analitički softver kompanije IBM SPSS).

3. REZULTATI

Kao što je naznačeno u uvodnom dijelu, rezultati provedbe RAY istraživanja u Hrvatskoj u kojem se analiziraju projekti ostvareni u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu u 2017. prikazuju se u dvije cjeline vezane uz dva uzorka ispitanika koji su u sklopu istraživanja ispunjavali različite upitnike. Prva cjelina odnosi se na rezultate prikupljene upitnikom za voditelje projekata, a druga na podatke prikupljene upitnikom za sudionike u projektima u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu.

Rezultati se prema različitim segmentima upitnika najprije prikazuju za sve ispitanike uključene u pojedini uzorak, a zatim prema tipu aktivnosti projekta kako bi se pružio detaljniji uvid u postojeće razlike između tipova projekata. Statistička značajnost razlike među aktivnostima posebno je provjerena t-testom i analizom varijance (ANOVA).¹⁷

3.1. REZULTATI VODITELJA PROJEKATA E+MnD

Rezultati analize podataka prikupljenih upitnicima za voditelje projekata E+MnD prikazuju se u nekoliko tematskih cjelina. Na samom početku opisuje se sociodemografski profil ispitanika kako bi se bolje upoznale karakteristike osoba koje su u istraživanje uključene u ulozi voditelja projekata. Potom slijede podaci o općim obilježjima projekata koje su vodili te se opisuje njihova uloga u provedbi projekta. Nakon toga analizira se percepcija različitih segmenata vezanih uz provedbu projekata kao što su procjena sposobnosti, vještina i rezultata projekata te njihovi učinci na različite dionike uključene u prijavu i izvedbu projekata. Dodatno se analiziraju i postupci vezani uz prijavu, razvoj i provedbu projekta. Na kraju tog segmenta rezultata utemeljenih u odgovorima voditelja projekata E+MnD prikazuju se rezultati regresijske analize s pomoću koje su se testirali učinci različitih sociodemografskih karakteristika voditelja projekata i kontekstualnih pokazatelja na percepciju rezultata sudjelovanja u projektima E+MnD.

3.1.1. Sociodemografski profil voditelja projekata E+MnD

Sociodemografski profili voditelja projekata E+MnD opisani su s pomoću općenitih pokazatelja demografskih i socioekonomskih karakteristika ispitanika upotpunjenih pokazateljima poput nacionalnosti, materinskog jezika i manjinskog statusa ispitanika. Kao što je vidljivo u tablici 3.1., voditelji projekata u nešto su većem postotku ispitanice (otprilike 57 %). One su u najvećem postotku uključene u projekte Y-VOL (gotovo 80 %), a u projektima koji se odnose na mobilnost osoba koje rade s mladima u većem su postotku zastupljeni ispitanici.

Prema dobi najveći je udio (gotovo 65 %) ispitanika u kategoriji od 26 do 40 godina pri čemu je prosječna dob svih voditelja projekata 31 godina. Starosna podjela okrenuta je prema nešto višim

¹⁷ Rezultati t-testa i analize varijance komentiraju se u tekstu rezultata, a tablično su prikazani u prilogu 5.3.

vrijednostima među voditeljima projekata Y-VOL, a u kategoriji mlađih (do 25 godina) zastupljeniji su voditelji projekata Y-EXCH i Y-TNYW.

Kad je riječ o obrazovnoj strukturi, najveći je broj ispitanika zastupljen u kategoriji najvišeg obrazovnog stupnja na razini sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole (77 %). Zanimljivo je istaknuti da su voditelji projekata Strukturiranog dijaloga isključivo visokoobrazovani, a u kategoriji najnižeg obrazovnog stupnja nije zabilježen nijedan ispitanik.

Tablica 3.1. Sociodemografske karakteristike voditelja projekata E+MnD

		Tip aktivnosti				
		Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Spol	ženski	56,8 %	48,9 %	79,5 %	45,5 %	62,5 %
	muški	42,8 %	51,1 %	19,2 %	54,5 %	37,5 %
Dob	25 godina ili mlađi	22,5 %	28,6 %	8,2 %	27,3 %	–
	26 – 40 godina	64,2 %	57,7 %	78,1 %	63,6 %	87,5 %
	41 – 55 godina	10,2 %	9,9 %	13,7 %	4,5 %	–
	56 godina ili stariji	3,2 %	3,8 %	–	4,5 %	12,5 %
Obrazovanje	više osnovno obrazovanje (osam razreda osnovne škole)	–	–	–	–	–
	srednje tehničko i srodno obrazovanje koje priprema za tržište rada	3,5 %	4,4 %	1,4 %	4,5 %	–
	trogodišnje ili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje	7,0 %	9,3 %	2,7 %	4,5 %	–
	strukovni programi obrazovanja nakon srednjeg obrazovanja koji se ne ubrajaju ni u više ni u visoko obrazovanje	1,4 %	2,2 %	–	–	–
	razina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole na postsekundarnoj/tercijarnoj razini	77,2 %	76,4 %	80,8 %	68,2 %	87,5 %
Zaposlenje izvan organizacije koju zastupa u projektu	zaposlen/zaposlena na puno radno vrijeme (kod neke druge organizacije / poslodavca)	27,0 %	31,3 %	17,8 %	22,7 %	25,0 %
	zaposlen/zaposlena na nepuno radno vrijeme (kod neke druge organizacije / poslodavca)	11,9 %	11,5 %	15,1 %	9,1 %	–
	kao samozaposlen/samozaposlena	9,8 %	11,5 %	2,7 %	18,2 %	12,1 %
	kao nezaposlen/nezaposlena	10,9 %	12,6 %	4,1 %	13,6 %	25,0 %
	volonter/volonterka (u nekoj drugoj organizaciji)	19,6 %	21,4 %	20,5 %	4,5 %	12,5 %
	pripravnik/pripravnica (u nekoj drugoj organizaciji)	3,5 %	3,8 %	2,7 %	4,5 %	–
	u sustavu obrazovanja ili osposobljavanja	21,4 %	26,9 %	13,7 %	9,1 %	–
obavlja neplaćene poslove (npr. brine se za djecu, rođake, kućanstvo i sl.)	7,7 %	9,3 %	4,1 %	4,5 %	12,5 %	

Na pitanje o zaposlenju izvan institucije koja je provodila projekt bilo je moguće dati više odgovora. Nešto više od četvrtine voditelja projekata označilo je da je zaposleno na puno radno vrijeme kod neke druge organizacije ili poslodavca, a 12 % radi nepuno radno vrijeme. Nešto više od petine ispitanika odgovorilo je da je još uvijek u sustavu obrazovanja a približno sličan udio ispitanika istaknuo je da volontira. Nezaposlenih je ispitanika bilo 11 %, a 10 % ih je samozaposleno. Među voditeljima projekata Y-VOL veći je postotak onih koji su odgovorili da volontiraju od onih koji su zaposleni na puno radno vrijeme, a voditelji projekata Y-EXCH u većoj su mjeri još uvijek u sustavu obrazovanja.

Analiza zemlje podrijetla ispitanika (tablica 3.2.) pokazuje da su u projekte bili uključeni ispitanici vrlo raznolike etničke strukture, no većina ih se povezuje s Hrvatskom (55 %). Postotak ispitanika talijanskog, poljskog, portugalskog i turskog podrijetla nešto je veći od 3 %, a iz ostalih zemalja dolazi do 2 % ispitanika (najčešće je riječ o jednom ili dva voditelja projekata).

Slična je podjela dobivena i u pogledu materinskog jezika pri čemu hrvatski kao materinski označava 48 % voditelja projekata, a slovenski i talijanski jezik zastupljeni su s udjelom većim od 3 %. U ovom je kontekstu važno spomenuti kako je 12 % voditelja projekata istaknulo da pripada nekoj od kulturnih/religijskih/jezičnih manjina ili je imigrantskog podrijetla.¹⁸

Tablica 3.2. Zemlja podrijetla i materinski jezik voditelja projekata E+MnD

Zemlja podrijetla			Materinski jezik		
	N	%		N	%
Albanija	2	0,7	albanski	2	0,7
Armenija	1	0,4	armenski	1	0,4
Austrija	1	0,4	bošnjački	2	0,7
Bosna i Hercegovina	2	0,7	bugarski	6	2,1
Bugarska	7	2,5	češki	4	1,4
Cipar	1	0,4	danski	1	0,4
Crna Gora	1	0,4	engleski	4	1,4
Češka	3	1,1	estonski	1	0,4
Danska	1	0,4	francuski	3	1,1
Estonija	1	0,4	grčki	4	1,4
Francuska	2	0,7	gruzijski	1	0,4
Grčka	3	1,1	hrvatski	138	48,4
Gruzija	1	0,4	katalonski	3	1,1
Hrvatska	158	55,4	letonski	2	0,7
Irska	1	0,4	litavski	5	1,8
Italija	9	3,2	mađarski	3	1,1
Kamerun	1	0,4	makedonski	3	1,1
Letonija	5	1,8	nizozemski	1	0,4

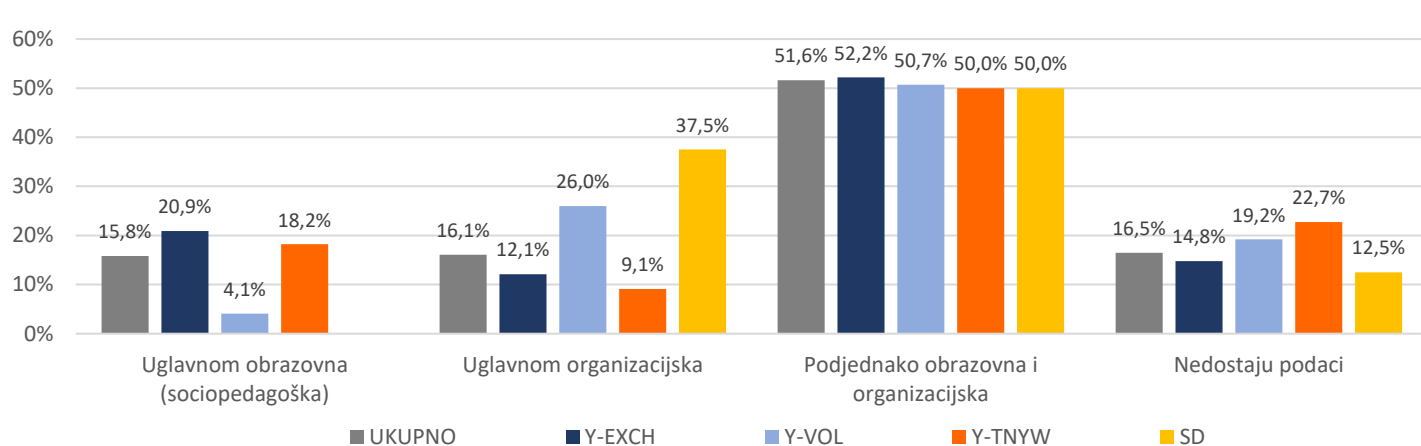
¹⁸ Između 35 ispitanika koji pripadaju nekoj od manjina podjela prema tipu manjine je sljedeća: 20 pripadnika autohtone manjine u zemlji, 10 pripadnika etničke ili kulturne manjine, četiri pripadnika religijske manjine, četiri pripadnika jezične manjine, dva imigranta prve generacije, četiri imigranta druge generacije. Pritom je važno napomenuti da se moglo označiti više manjinskih skupina, pa neki ispitanici istodobno pripadaju, primjerice, religijskoj i etničkoj/kulturnoj manjini.

Zemlja podrijetla			Materinski jezik		
	N	%		N	%
Litva	6	2,1	njemački	5	1,8
Mađarska	3	1,1	poljski	7	2,5
Makedonija (FYRM)	4	1,4	portugalski	8	2,8
Malta	1	0,4	rumunjski	2	0,7
Nizozemska	1	0,4	ruski	1	0,4
Novi Zeland	1	0,4	slovački	3	1,1
Njemačka	4	1,4	slovenski	9	3,2
Poljska	10	3,5	srpski	7	2,5
Portugal	10	3,5	španjolski	4	1,4
Rumunjska	4	1,4	švedski	1	0,4
Slovačka	3	1,1	talijanski	12	4,2
Slovenija	7	2,5	turski	8	2,8
Srbija	8	2,8			
Španjolska	8	2,8			
Turska	10	3,5			
Ujedinjeno Kraljevstvo	1	0,4			

3.1.2. Uloga, uključenost i prethodna iskustva sudjelovanja u projektima E+MnD

Kao što je navedeno, najveći udio voditelja veže se uz projekte Y-EXCH (64 %), a otprilike četvrtina voditelja uključena je u projekte vezane uz volontersku službu. Najmanje su zastupljeni voditelji projekata Strukturiranog dijaloga kojih je uključeno samo osam, stoga taj podatak treba imati na umu pri navođenju rezultata u postotnom obliku.¹⁹ Ispitanici su u najvećem udjelu imali dvostruku ulogu u vođenju projekta (prikaz 3.1.), podjednako obrazovnu i organizacijsku (50 % voditelja projekata). Nešto je istaknutiji udio voditelja projekata SD uglavnom u organizacijskoj dimenziji, a u obrazovnoj su dimenziji uglavnom najmanje zastupljeni voditelji volonterskih projekata.

¹⁹ Postotni oblik prikazivanja rezultata odabran je kako bi se omogućio usporedan uvid prema tipovima projektnih aktivnosti.

Prikaz 3.1. Uloga voditelja projekata E+MnD

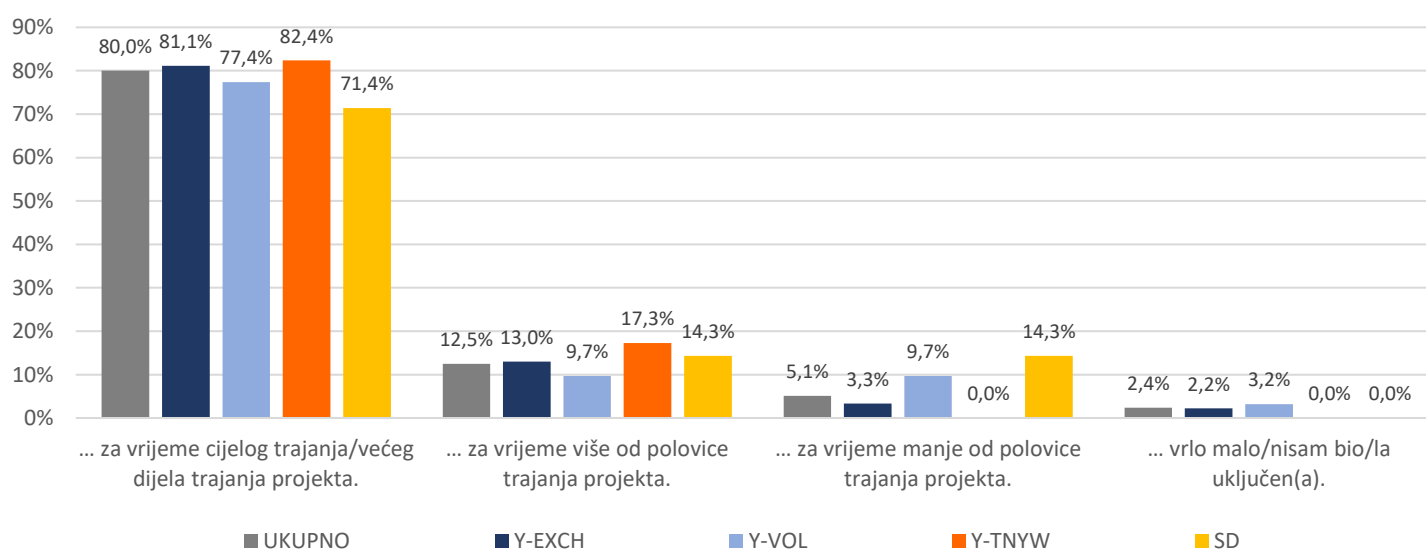
Oblici reguliranja uključenosti u projekte prikazani u tablici 3.3. pokazuju da su voditelji u najvećim postocima bili uključeni u projekte na dobrovoljnoj, odnosno neplaćenju osnovi (55 %). Nešto znatniji udio odnosi se još na regulaciju na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme u organizaciji u kojoj je ispitanik bio zaposlen prije početka i nakon završetka projekta (ukupno 17 %, od kojih je 13,5 % zaposleno na puno radno vrijeme, a 4 % na nepuno radno vrijeme. Na dobrovoljnoj osnovi znatnije su bili uključeni voditelji projekata Y-EXCH (gotovo 70 %), a zabilježen je i veći udio voditelja projekata Y-TNYW kao samozaposlenih tijekom trajanja projekta (18 %).

Tablica 3.3. Ugovorni oblik uključenosti u projekt

Uključenost u projekt...	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
... na dobrovoljnoj, neplaćenju osnovi	55,4 %	69,8 %	27,4 %	36,4 %	37,5 %
... na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, na puno radno vrijeme (bio sam zaposlen / bila sam zaposlena samo za rad na projektu)	4,6 %	2,2 %	11,0 %	4,5 %	50,0 %
... na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme, na puno radno vrijeme (u svojoj sam organizaciji bio zaposlen / bila zaposlena i prije početka i nakon završetka projekta)	16,8 %	10,4 %	34,2 %	–	–
... na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, na nepuno radno vrijeme (bio sam zaposlen / bila sam zaposlena samo za rad na projektu)	0,7 %	–	1,4 %	4,5 %	–
... na temelju ugovora o radu na neodređeno vrijeme, na nepuno radno vrijeme (u svojoj sam organizaciji bio zaposlen / bila zaposlena i prije početka i nakon završetka projekta)	3,9 %	2,2 %	9,6 %	–	–
... kao samozaposlena osoba (bio sam samozaposlen / bila sam samozaposlena tijekom trajanja projekta)	2,5 %	1,6 %	–	18,2 %	–
... na temelju pripravničkog staža	0,7 %	1,1 %	–	–	–
... ostalo (autorski ugovor, drugi posebni ugovori)	4,2 %	4,9 %	1,4 %	9,0 %	–

Kad je riječ o duljini uključenosti u projektne aktivnosti, većina ispitanika (80 %) ističe da su bili uključeni u projektne aktivnosti tijekom cijelog trajanja projekta, odnosno većeg dijela trajanja projekta (prikaz 3.2.). Među voditeljima projekata njih 12,5 % ističe da je bilo uključeno u više od polovice trajanja projekta, a oko 5 % bilo je uključeno u manje od polovice trajanja projekta. Nešto više od 2 % ispitanika odgovorilo je da je bilo vrlo malo uključeno u projektne aktivnosti ili nije uopće bilo uključeno. S obzirom na duljinu uključenosti u projektne aktivnosti, nešto je znatniji udio voditelja SD projekata s najkraćim angažmanom (tijekom manje od polovice trajanja projekta).

Prikaz 3.2. Duljina uključenosti u projekt

Prema podacima navedenima u tablici 3.4. organizacije ili udruge mladih najčešći su izvor informacija o programu Erasmus+: Mladi na djelu (50 %).²⁰ Drugi najzastupljeniji izvori informacija koje voditelji projekata navode jesu prijatelji ili znanci (28 %). Nešto rjeđe (u rasponu od 14 do 17 %) ispitanici kao izvor informacija navode neslužbene skupine mladih,²¹ druge organizacije, kolege na poslu i nacionalnu agenciju za Erasmus+. Najrjeđe korišten izvor informacija o programu je Eurodesk kojim se u najvećem postotku koriste voditelji projekata Y-VOL. Ti se voditelji znatnije izdvajaju i u navođenju nacionalne i regionalne agencije te Europske komisije kao izvora informacija.

²⁰ Na to se pitanje moglo ponuditi više odgovora.

²¹ Neformalna skupina mladih definirana je kao „skupina od najmanje četvero mladih osoba koja nema pravnu osobnost prema primjenjivu nacionalnom pravu uz uvjet da predstavnici tih mladih osoba mogu u njihovo ime preuzimati pravne obveze. Te skupine mladih mogu biti podnositelji zahtjeva i partneri u određenim aktivnostima programa Erasmus+“ (Europska komisija (2017.). *Erasmus+: Vodič kroz program*).

Tablica 3.4. Izvor informacija o programu Erasmus+: Mladi na djelu

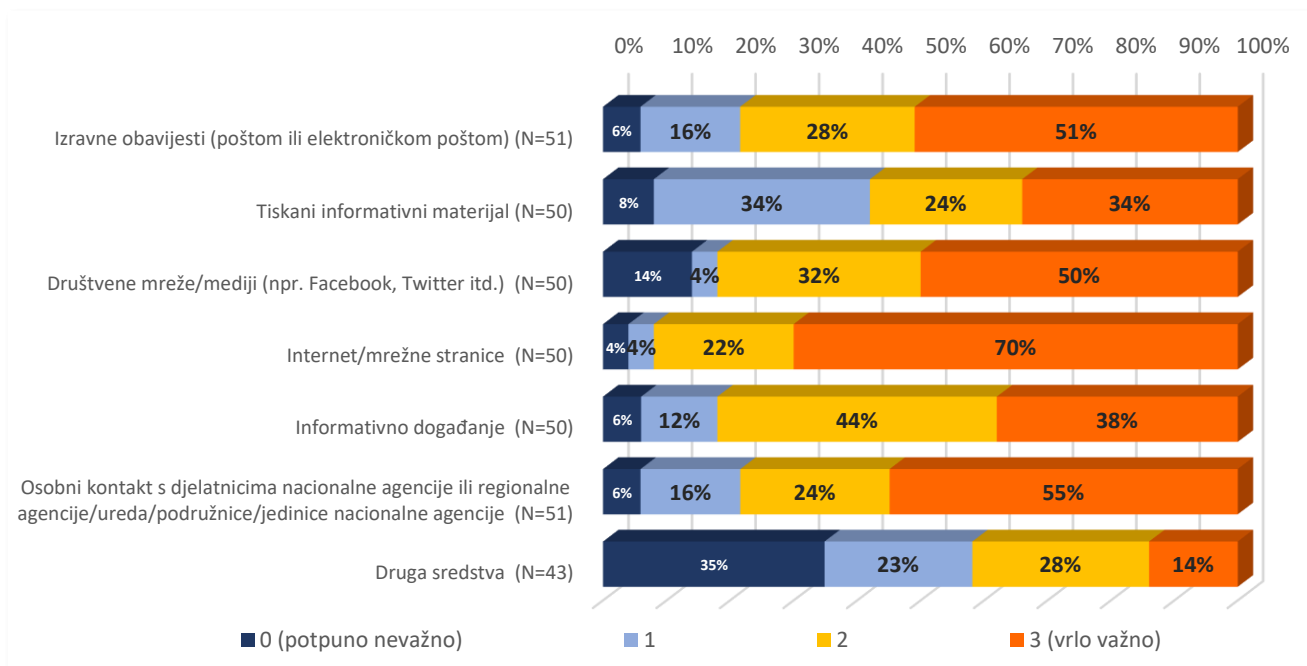
Izvor informacija o programu	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Neslužbena skupina mladih	14,0 %	18,7 %	4,1 %	4,5 %	25,0 %
Organizacija/udruga mladih	49,8 %	51,6 %	43,8 %	63,6 %	25,0 %
Centar za mlade	5,6 %	7,1 %	4,1 %	0,0 %	0,0 %
Druga vrsta organizacije/udruge	14,4 %	15,4 %	13,7 %	4,5 %	25,0 %
Prijatelji/znanci	28,4 %	34,6 %	16,4 %	22,7 %	12,5 %
Škola ili ustanova visokog obrazovanja	7,0 %	8,8 %	5,5 %	0,0 %	0,0 %
Na poslu (npr. kolege, informacije dostupne na poslu i sl.)	17,2 %	16,5 %	20,5 %	9,1 %	25,0 %
Novine, časopisi, radio, televizija, internet	8,1 %	10,4 %	4,1 %	4,5 %	0,0 %
Nacionalna agencija za Erasmus+ (Mladi na djelu)	16,8 %	13,7 %	21,9 %	22,7 %	25,0 %
Regionalna agencija / ured nacionalne agencije za Erasmus+ (Mladi na djelu)	4,6 %	1,6 %	12,3 %	0,0 %	12,5 %
Europska komisija (objavljuje informacije na internetskim stranicama)	6,3 %	3,3 %	13,7 %	9,1 %	0,0 %
SALTO-YOUTH resursni centar*	6,7 %	6,0 %	6,8 %	13,6 %	0,0 %
Mreža Eurodesk	2,5 %	3,8 %	15,1 %	0,0 %	0,0 %
Drugi izvori (<i>centri mladih, youthhub.com</i>)	1,7 %	2,2 %	0,0 %	4,5 %	0,0 %

*SALTO-YOUTH je mreža šest **resursnih** centara koji rade na europskim prioritetima u području mladih. SALTO-YOUTH skraćeni je naziv za Support, Advanced Learning and Training Opportunities for Youth. Djeluje u sklopu programa Europske unije Erasmus+: Mladi na djelu.

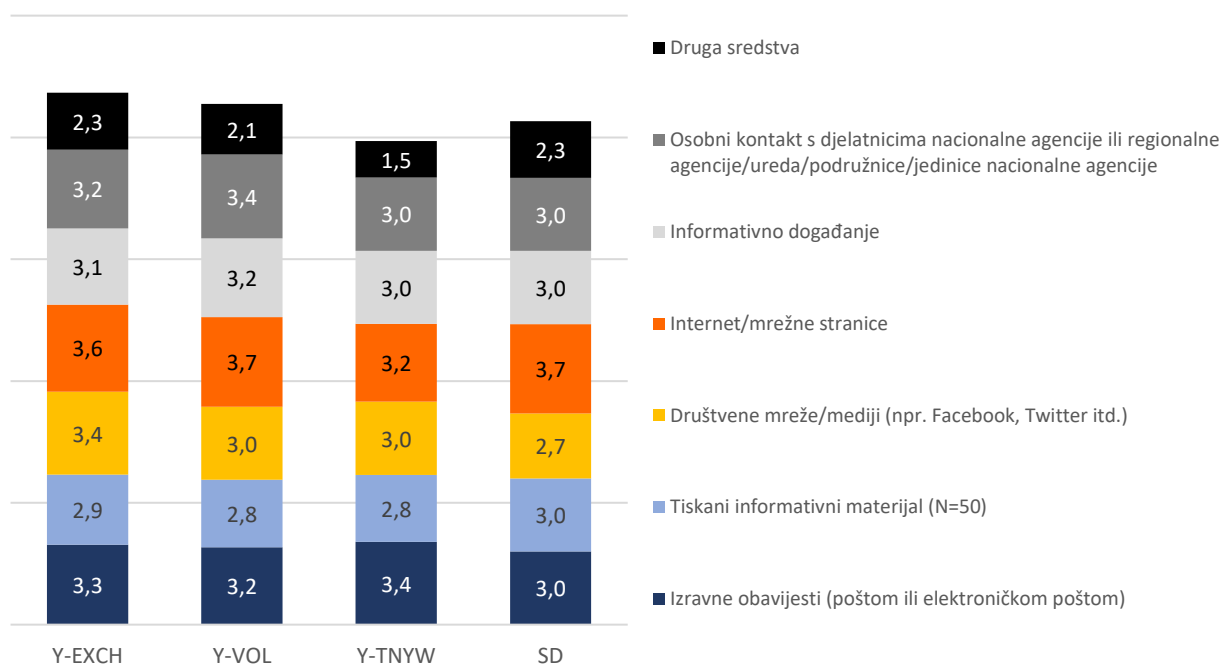
Procjena važnosti informacija pruženih s pomoću raznih načina komunikacije nacionalne agencije za program E+MnD sa svojim korisnicima, odnosno u ovom slučaju voditeljima projekata, prikazuje se u dva oblika. U prikazu 3.3. vidljiva je podjela frekvencija na ukupnom uzorku, a u prikazu 3.4. prosječne vrijednosti procjene slaganja za svaki od ciljeva prema tipu aktivnosti. Razlike u prosječnim stavovima prema tipu aktivnosti dodatno su provjerene analizom varijance – ANOVA (rezultati analize varijance prikazani su u prilogu 5.3., tablica 5.3.1.). Rezultati pokazuju da najveći postotak ispitanika (70 %) vrlo važnima smatra sadržaje i informacije dobivene na internetskim stranicama nacionalne agencije. Nadalje, podjednako važnima smatraju se izravne obavijesti pristigle regularnom ili elektroničkom poštom te osobni kontakt s djelatnicima nacionalne agencije. Najmanje važnima (uz druga sredstva) procijenjeni su sadržaji dostupni na društvenim mrežama, a 14 % ispitanika smatra ih potpuno nevažnima. Tiskani informativni materijali također su ocijenjeni manje važnim od drugih načina pristupanja informacijama.

Prosječni rezultati vezani uz procjenu važnosti pojedinog oblika slanja informacija iz nacionalne agencije vidljivi su u prikazu 3.4. U prosjeku su internetski sadržaji procijenjeni najvažnijim među voditeljima svih tipova projektnih aktivnosti. Druga sredstva koja nisu specificirana procjenjuju se u prosjeku najmanje važnima. U procjenjivanju prosječne važnosti tih pokazatelja nisu zabilježene statistički značajne razlike između voditelja različitih projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.1.).

Prikaz 3.3. Ocjena važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD

Prikaz 3.4. Ocjena važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

Prijašnje iskustvo u sudjelovanju u projektima u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu ili u prethodnom programu za mlade EU-a (Mladi na djelu 2007. – 2013.) ima više od 80 % ispitanika (tablica 3.5.). U većem su udjelu bili uključeni kao sudionici u projektu (49 %) nego kao voditelji projekta (43,5 %). Devetnaest posto ispitanika dosad nije sudjelovalo u projektima u sklopu programa za mlade – taj je udio najmanji među voditeljima projekata Y-TNYW, a najveći je postotak ispitanika bez iskustva u projektima E+MnD ili Mladi na djelu 2007. – 2013. zabilježen među voditeljima projekata Y-EXCH. Prijašnje iskustvo u projektima E+MnD ili Mladi na djelu 2007. – 2013. u najvećim postocima navode voditelji projekata Strukturiranog dijaloga.

Tablica 3.5. Prijašnje sudjelovanje u projektima u sklopu programa E+MnD ili Mladi na djelu 2007. – 2013.

Sudjelovanje u projektima	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Da, kao voditelj projekta / član projektnog tima	43,5 %	37,4 %	56,2 %	45,5 %	65,2 %
Da, kao sudionik (uključujući i projekte/tečajeve za osobe koje rade s mladima i voditelje mladih)	48,8 %	49,5 %	45,2 %	50,0 %	65,2 %
Ne	18,9 %	21,4 %	16,4 %	9,1 %	12,5 %

Broj projekata u kojima su sudjelovali ispitanici navodi se u tablici 3.6. Od ukupno 124 voditelja projekata E+MnD koji navode sudjelovanje u prijašnjim projektima najviše ih je (33 %) navelo sudjelovanje u tri do pet projekata, no znatan je broj (24 %) sudjelovao u šest do 10 projekata. U 16 ili više projekata sudjelovalo je najviše voditelja projekata Y-VOL koji općenito navode veće prijašnje iskustvo u projektnoj suradnji.

Tablica 3.6. Broj projekata u kojima su sudjelovali kao voditelj projekta ili član projektnog tima (E+MnD) (N_{ukupno}=124)

Broj projekata	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
1 – 2	16,1 %	25,0 %	4,9 %	0,0 %	20,0 %
3 – 5	33,1 %	36,8 %	22,0 %	50,0 %	40,0 %
6 – 10	24,2 %	22,1 %	26,8 %	30,0 %	20,0 %
11 – 15	8,9 %	4,4 %	14,4 %	10,0 %	20,0 %
16 i više	17,7 %	11,8 %	31,7 %	10,0 %	0,0 %

3.1.3. O projektu općenito

Općeniti podaci o projektima i projektnim aktivnostima u koje su bili uključeni voditelji projekata E+MnD koji se navode u nastavku odnose se na trajanje projektnih aktivnosti, glavni jezik u projektu, teme kojima se projekt bavio te procjenu ostvarenosti ciljeva projekata. U tablici 3.7. vidljivo je da je nešto više od polovice projektnih aktivnosti (55 %) trajalo između 6 i 10 dana. U

kraćim aktivnostima sudjelovalo je 16,5 % ispitanika pri čemu su najzastupljeniji voditelji aktivnosti SD i voditelji projekata Y-TNYW. Projekti vezani uz volontersku službu trajali su najdulje.

U 69,5 % slučajeva glavni jezik u projektu bio je engleski, a u nešto manje od 4 % hrvatski (tablica 3.8.). Projekti Y-TNYW provodili su se isključivo na engleskom jeziku. Važno je istaknuti da za više od četvrtine projekata nije poznat podatak o glavnom jeziku u projektu.

Tablica 3.7. Trajanje projektne aktivnosti

Broj dana	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Do 5 dana	16,5 %	19,8 %	–	31,8 %	50,0 %
6 – 10 dana	55,4 %	78,6 %	–	68,2 %	–
11 – 14 dana	2,5 %	1,6 %	5,5 %	–	–
15 – 30 dana	1,4 %	–	5,5 %	–	–
31 – 60 dana	9,1 %	–	35,6 %	–	–
Više od 60 dana	15,1 %	–	53,4 %	–	50,0 %

Tablica 3.8. Glavni jezik u projektu

Jezik	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Engleski	69,5 %	95,1 %	1,4 %	100,0 %	25,0 %
Hrvatski	3,2 %	3,8 %	–	–	25,0 %
Neki drugi jezik	1,2 %	1,0 %	1,4 %	–	–
Nepoznato / navedeno	26,3 %	–	97,3 %	–	50,0 %

Glavne teme projekta ispitanicima su u upitniku ponuđene kao pitanje na koje su mogli dati više odgovora. Ispitanici su na popisu od 24 teme označili sve koje su se u projektu obrađivale. Tablica 3.9. pokazuje udjele u kojima je pojedina tema označena. Najviše je ispitanika (51 %) izabralo temu „Mladi i rad mladih”. Nešto manji postotak (47 – 48 %) izabrao je teme „Kulturološka različitost” i „Neformalno obrazovanje/učenje, informalno učenje”, a između 31 i 33 % ispitanika izabralo je teme „Uključivanje u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba”, „Aktivno građanstvo i sudjelovanje u civilnom društvu i demokratskom životu” i „Osobni razvoj”. Najrjeđe su odabirane teme „Razvoj politika za mlade” i „Nacionalne politike za mlade” (6 % ispitanika) te „Politike ili tijela Europske unije”, „Rad, stručni razvoj” i „Razvijanje i upravljanje projektima” (8 % ispitanika). Usporede li se teme prema tipu projektne aktivnosti uz ranije navedene najzastupljenije teme o mladima i radu s njima, među voditeljima projekata Y-EXCH nešto je češći odabir bila kulturološka različitost, a među voditeljima projekata Y-VOL ekologija i održivi razvoj. Voditelji projekata SD izdvajaju se u pogledu izbora tema vezanih uz demokraciju, aktivno građanstvo i razvoj politika za mlade, a većinu tema vezanih uz mlade, poput uključivanja u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba, diskriminacije, aktivnoga građanstva i neformalnog obrazovanja, u najvećim su postocima naveli voditelji projekata Y-TNYW. Među

ostalim temama koje su ispitanici mogli navesti spominju se i teme poput ruralnog razvoja, kulture i umjetnosti, međunarodne suradnje, sporta i sl.

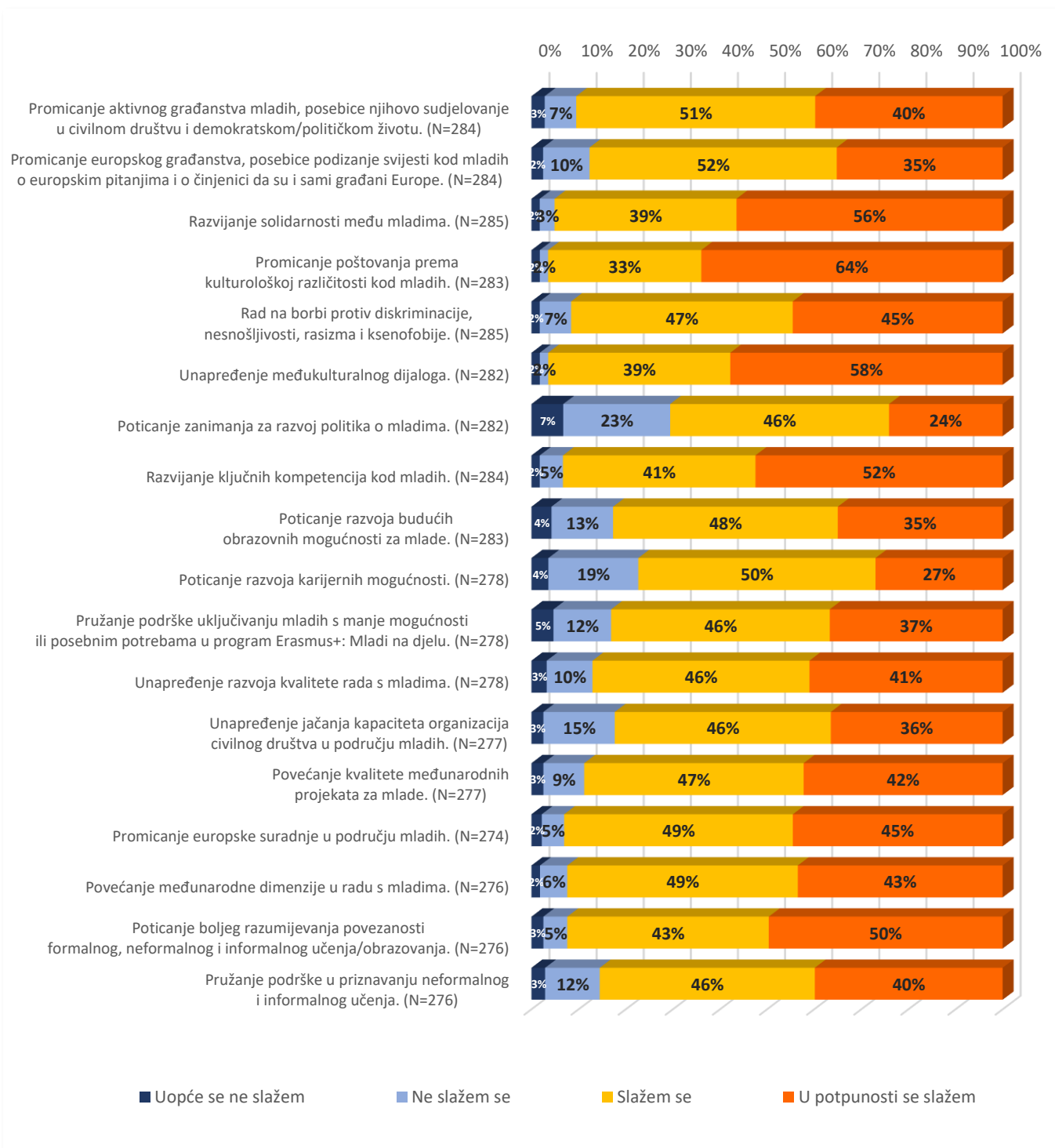
Tablica 3.9. Glavne teme kojima se projekt bavio

Teme	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
1) Europska pitanja	21,1 %	26,4 %	9,6 %	13,6 %	25,0 %
2) Politike ili tijela Europske unije	8,1 %	9,9 %	0,0 %	9,1 %	37,5 %
3) Ljudska prava, temeljna prava	22,8 %	29,1 %	5,5 %	27,3 %	25,0 %
4) Uključivanje u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba	33,0 %	35,2 %	24,7 %	40,9 %	37,5 %
5) Kulturološka različitost	48,1 %	57,7 %	30,1 %	40,9 %	12,5 %
6) Diskriminacija i nediskriminacija (vezane uz rod, spolnu orijentaciju, etničko podrijetlo, kulturološko podrijetlo, religiju, posebne potrebe, nacionalnost i sl.)	29,5 %	35,7 %	9,6 %	50,0 %	12,5 %
7) Solidarnost s osobama koje su suočene s teškoćama	21,4 %	25,8 %	11,0 %	22,7 %	12,5 %
8) Nenasilje	17,2 %	21,4 %	6,8 %	18,2 %	12,5 %
9) Demokracija	19,6 %	19,8 %	12,3 %	31,8 %	50,0 %
10) Mediji i IKT (informacijsko-komunikacijska tehnologija) uključujući društvene mreže i internet	15,1 %	18,7 %	8,2 %	9,1 %	12,5 %
11) Aktivno građanstvo i sudjelovanje u civilnom društvu i demokratskom životu	32,3 %	30,8 %	30,1 %	40,9 %	62,5 %
12) Mladi, rad mladih	51,2 %	47,3 %	54,8 %	77,3 %	37,5 %
13) Nacionalne politike za mlade	6,3 %	6,0 %	4,1 %	0,0 %	50,0 %
14) Europske politike za mlade	9,1 %	11,0 %	5,5 %	0,0 %	25,0 %
15) Razvoj politika za mlade	6,0 %	4,4 %	4,1 %	4,5 %	62,5 %
16) Ekološka pitanja	26,0 %	20,9 %	46,6 %	9,1 %	0,0 %
17) Održivi razvoj	24,6 %	19,8 %	37,0 %	31,8 %	0,0 %
18) Zdravstvo, kvaliteta života	21,4 %	22,5 %	27,4 %	0,0 %	0,0 %
19) Obrazovanje, osposobljavanje, učenje	18,2 %	17,6 %	15,1 %	31,8 %	25,0 %
20) Neformalno obrazovanje/učenje, informalno učenje	47,4 %	45,6 %	45,2 %	81,8 %	25,0 %
21) Rad, stručni razvoj	8,1 %	7,1 %	8,2 %	18,2 %	0,0 %
22) Poduzetništvo, preuzimanje inicijative	14,0 %	15,4 %	8,2 %	27,3 %	0,0 %
23) Razvijanje i upravljanje projektima	8,1 %	8,8 %	5,5 %	13,6 %	0,0 %
24) Osobni razvoj	31,2 %	33,5 %	23,3 %	45,5 %	12,5 %

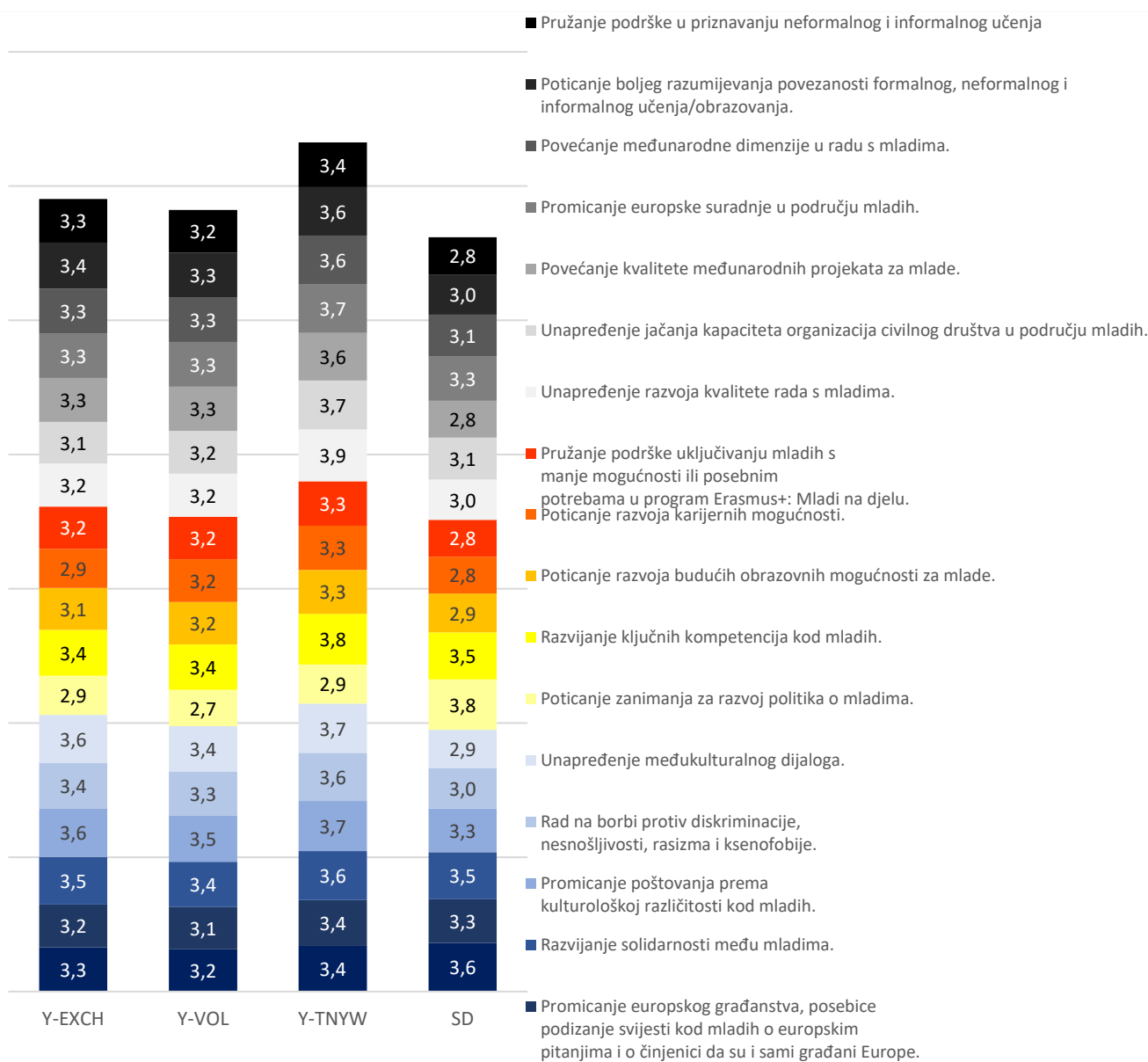
Posljednji analizirani segment ovoga potpoglavlja odnosi se na procjenu projektnih ciljeva. U prikazu 3.5. vidljivo je da se izrazito visok postotak voditelja projekata potpuno slaže sa svim navedenim ciljevima. Pritom je važno imati na umu to da su navedeni ciljevi programa E+MnD ujedno bili i ciljevi projekata koje su vodili. Visok postotak voditelja projekata potpuno se slaže da je cilj njihovih projekata bilo „Promicanje poštovanja prema kulturološkoj različitosti među mladima” (64 %), „Unapređenje međukulturnog dijaloga” (58 %) te „Razvijanje solidarnosti među mladima” (56 %). S druge strane, nešto su veći postoci voditelja koji se ne slažu kad je riječ o ciljevima „Poticanje zanimanja za razvoj politika o mladima” (30 %), „Poticanje razvoja karijernih

„mogućnosti“ (23 %) i „Unapređenje jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva u području mladih“ (18 %). Zanimljivo je primijetiti da se izraženo najveće slaganje (a donekle i neslaganje) izrazito visoko podudara izborom i intenzitetom sa stavovima izraženima u prošlom ciklusu RAY istraživanja iz 2015. (više u prilogu 5.2.).

Prikaz 3.5. Ostvarenost ciljeva E+MnD u sklopu projekta

Prikaz 3.6. Ostvarenost ciljeva E+MnD u sklopu projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

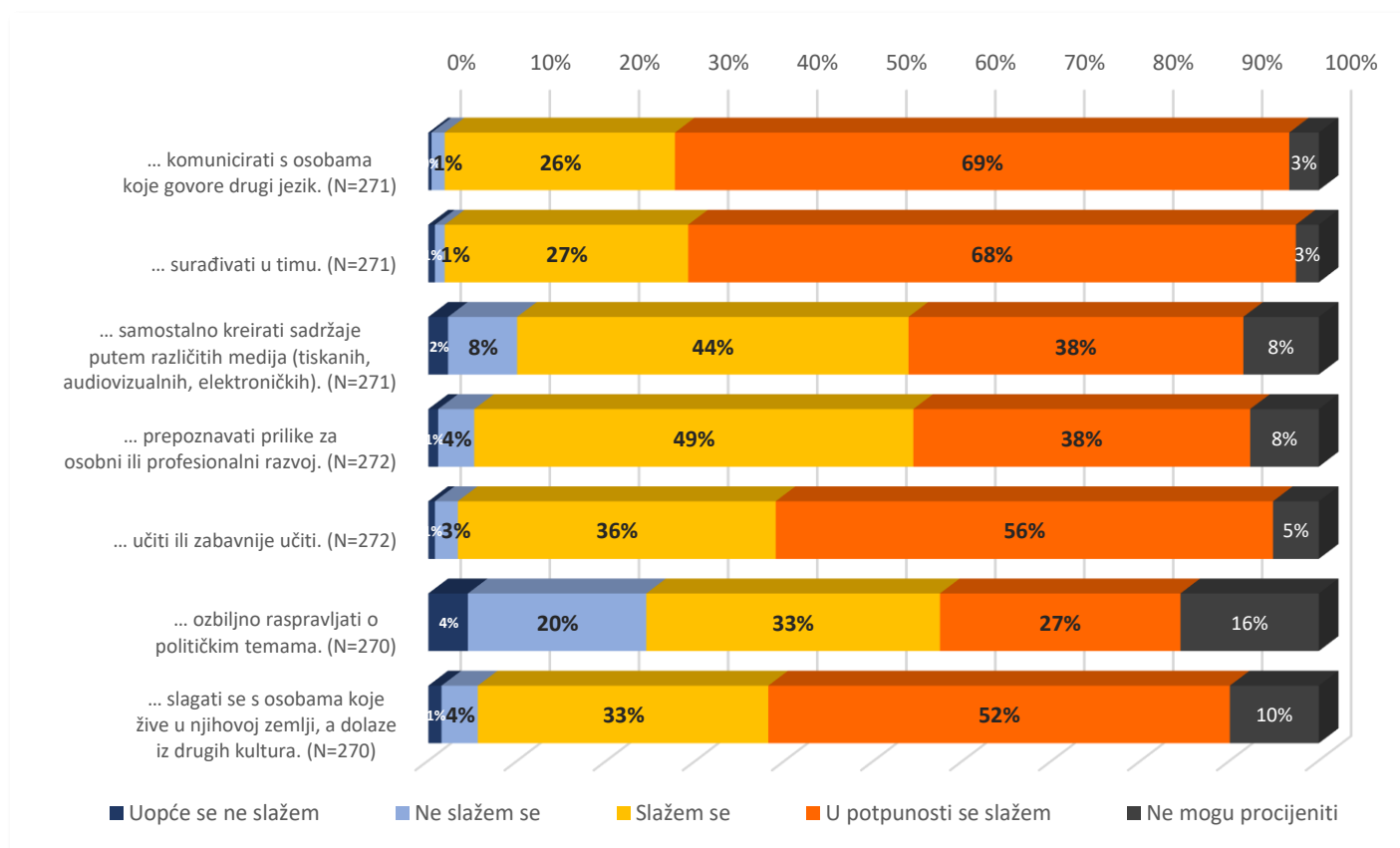
Prosječne vrijednosti stupnja slaganja s ostvarenim ciljevima projekta navedene su prema tipu aktivnosti u prikazu 3.6. i pokazuju da se u prosjeku voditelji obaju tipova aktivnosti slažu u vezi s ostvarivanjem svih navedenih ciljeva. Voditelji projekata Y-TNYW nešto češće izražavaju veće slaganje, a voditelji projekata SD izražavaju nešto slabije prosječno slaganje s navedenim ciljevima. Statistički značajne razlike zabilježene su u vezi sa šest ciljeva. Voditelji projekata SD u prosjeku se slažu manje od voditelja projekata Y-EXCH i Y-TNYW da je ostvaren cilj „Unapređenje međukulturalnog dijaloga”, a više se slažu od voditelja projekata Y-VOL da je potaknuto zanimanje za razvoj politika o mladima. Voditelji projekata Y-TNYW u prosjeku se najviše od svih slažu da se unaprijedio razvoj kvalitete rada s mladima, a od voditelja projekata Y-EXCH dodatno se razlikuju

u poimanju snažnijeg unapređenja jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva u području mladih. Rubno značajna razlika vezana uz ciljeve „Promicanje poštovanja prema kulturološkoj različitosti među mladima” i „Poticanje razvoja karijernih mogućnosti” ne omogućuje konkretno navođenje razlika između pojedinih projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.2.).

3.1.4. Procjena vještina, sposobnosti i rezultata proizišlih iz projekta

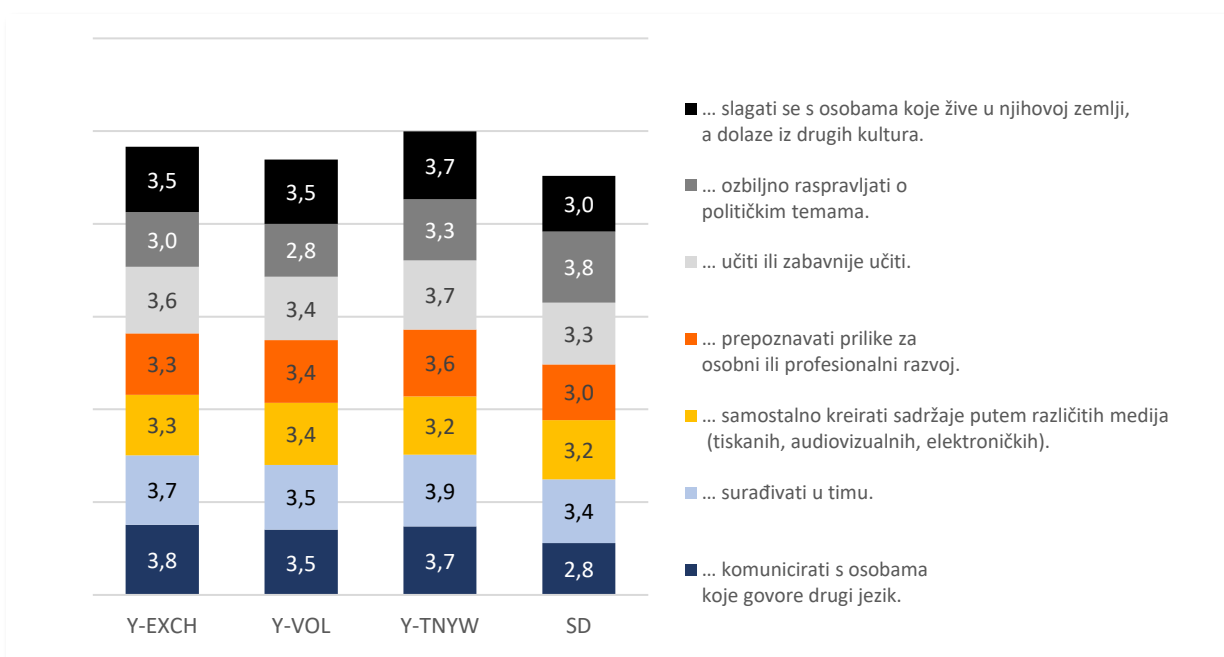
U sljedećem se dijelu prikazuju procjene voditelja projekata E+MnD koje se odnose na vještine koje su sudionici razvili tijekom sudjelovanja u projektu te na procjene njihovih vlastitih sposobnosti proizišlih iz sudjelovanja u projektu i osobnih rezultata vezanih uz projekt. U prikazu 3.7. vidljivo je da voditelji projekata E+MnD u najvećoj mjeri procjenjuju da su sudionici razvili vještinu komunikacije s osobama koje govore drugim jezikom (69 %) te vještinu suradnje u timu (68 %). U vezi s vještinama (zabavnijeg) učenja i slaganja s osobama iz drugih kultura potpuno se slaže više od 50 % ispitanika. Ispitanici se najmanje slažu s tvrdnjom da su sudionici ozbiljno raspravljali o političkim temama (24 %) pri čemu je uz istu tvrdnju najveći postotak ispitanika odgovorio da to ne može procijeniti (16 %). Deset posto voditelja projekata smatra da sudionici u projektu nisu razvili vještinu samostalnog kreiranja sadržaja s pomoću različitih medija. Jednako toliko ispitanika ne može procijeniti vještinu slaganja sudionika projekta s osobama koje žive u njihovoj zemlji, a dolaze iz drugih kultura.

Prikaz 3.7. Procjena vještina sudionika proizišlih iz projekta

Prosječni rezultati prema tipu aktivnosti (prikaz 3.8.) vezani uz procjenu vještina sudionika proizišlih iz projekata pokazuju da se u prosjeku voditelji slažu s tim da su sudionici u projektima stekli prikazane vještine. Zabilježene statistički značajne razlike odnose se na vještinu komunikacije s osobama koje govore drugim jezikom s čime se voditelji projekata Y-EXCH u prosjeku više slažu od voditelja projekata Y-VOL. Nadalje, voditelji projekata Y-VOL u prosjeku se slažu manje od voditelja projekata Y-EXCH i Y-TNYW da su sudionici stekli vještinu suradnje u timu. Treća zabilježena razlika odnosi se na vještinu rasprave o političkim temama, no zbog rubne značajnosti ne mogu se specificirati konkretne razlike između pojedinih tipova projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.3).

Prikaz 3.8. Procjena vještina sudionika proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

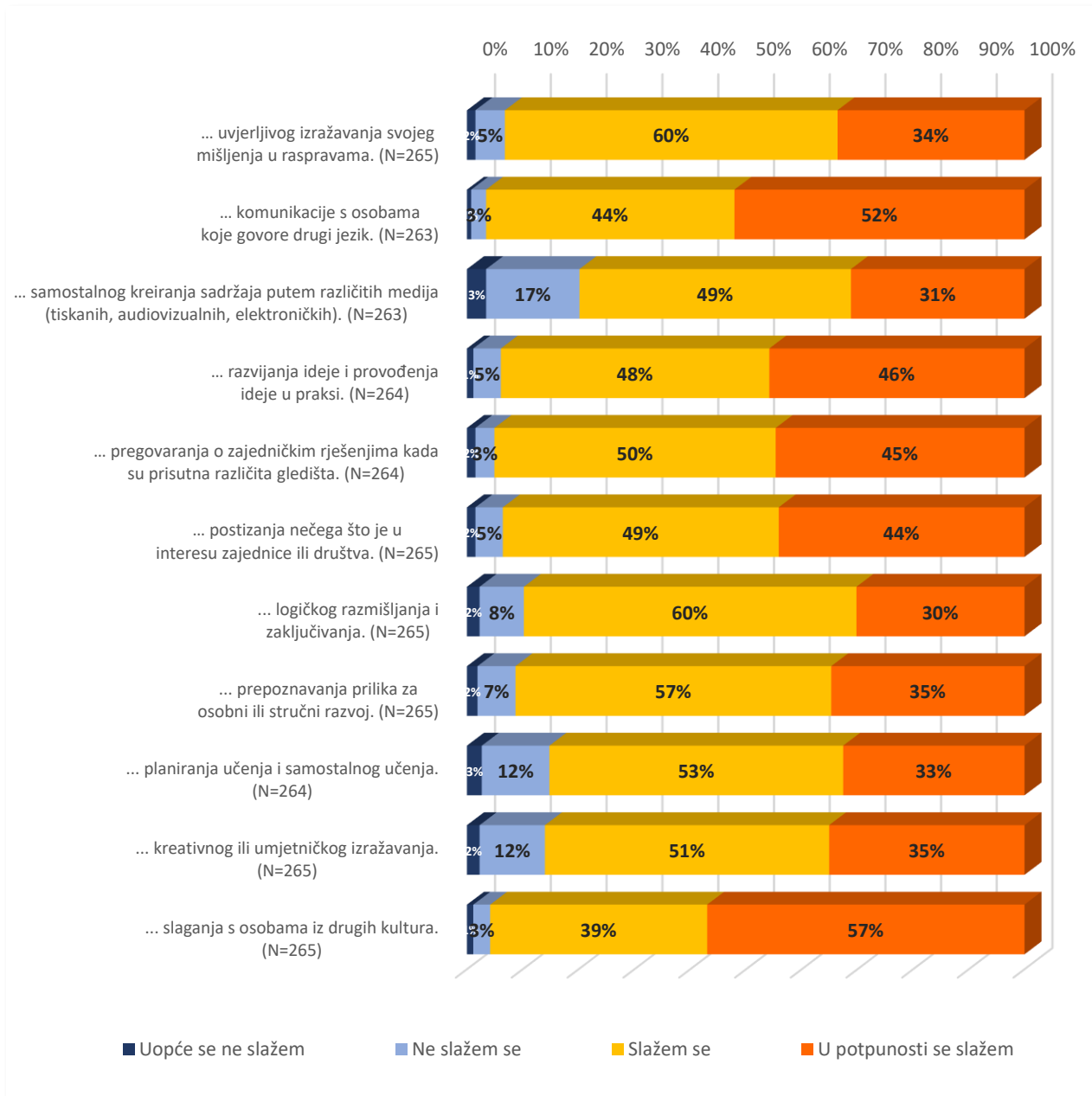

Procjene unapređenja vlastitih sposobnosti sudjelovanjem u projektu navedene su u grafičkom prikazu 3.9. te pokazuju da se voditelji projekata E+MnD općenito slažu da su unaprijedili sve navedene sposobnosti. Iznimno velik postotak ispitanika potpuno se slaže da su unaprijedili sposobnost slaganja s osobama iz drugih kultura (57 %) te sposobnost komunikacije s osobama koje govore drugim jezikom (52 %). S druge strane, 20 % ispitanika ne slaže se s tim da su unaprijedili sposobnost samostalnog kreiranja sadržaja s pomoću različitih medija, 15 % ispitanika ne slaže se da su unaprijedili sposobnost planiranja učenja i samostalnog učenja, a 14 % ispitanika ne slaže se da su razvili sposobnost umjetničkog ili kreativnog izražavanja.

U prikazu 3.10. vidljivo je da se voditelji projekata vezanih uz Strukturirani dijalog u prosjeku nešto manje slažu sa stjecanjem specificiranih sposobnosti proizišlih iz sudjelovanja u projektu. Analizom varijance provjerene statistički značajne razlike s obzirom na tip projektne aktivnosti pokazuju da se u prosjeku voditelji projekata Y-TNYW slažu više od voditelja projekata Y-VOL u tome da uvjerljivije izražavaju svoje mišljenje u raspravama, zatim da se voditelji projekata SD u

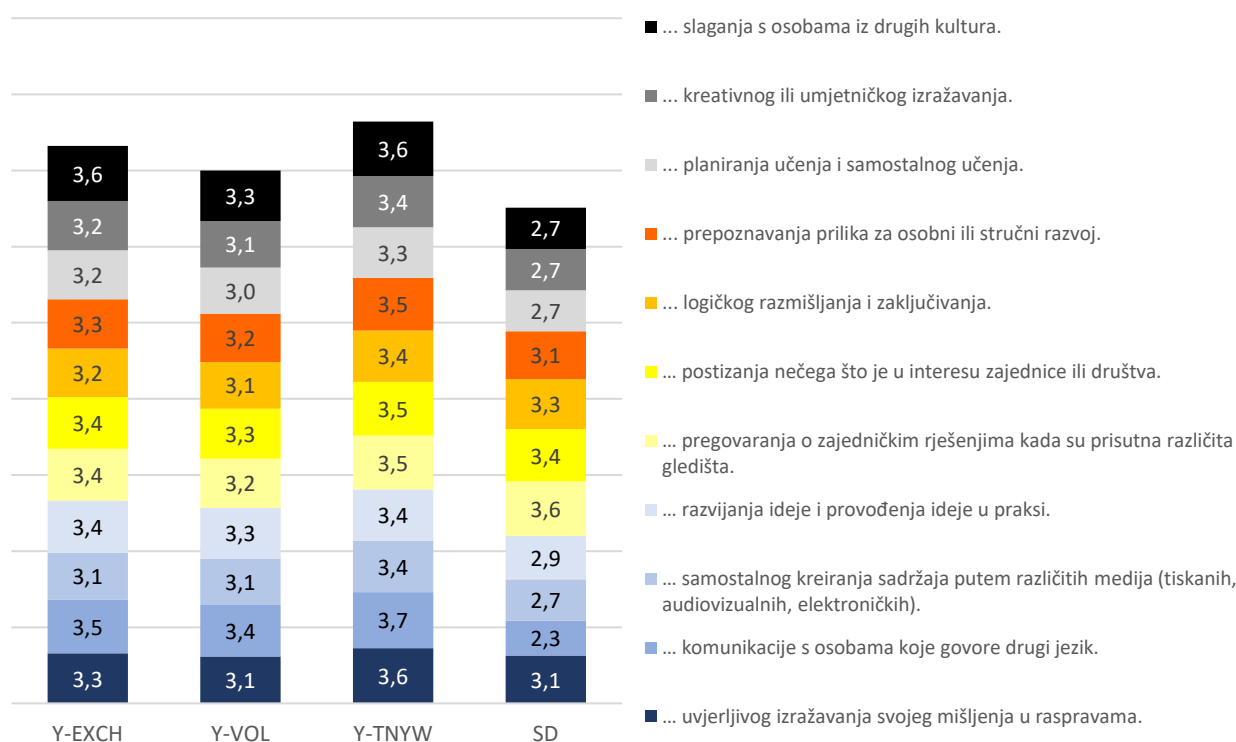
prosjeku najmanje od svih slažu da su stekli sposobnost komunikacije s osobama koje govore drugim jezikom, da se voditelji projekata Y-EXCH u prosjeku više slažu od voditelja projekata Y-VOL i SD u tome da su stekli sposobnost slaganja s osobama iz drugih kultura (voditelji projekata SD slažu se u tome statistički značajno manje i od voditelja projekata Y-TNYW) (prilog 5.3., tablica 5.3.4).

Prikaz 3.9. Procjena sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta

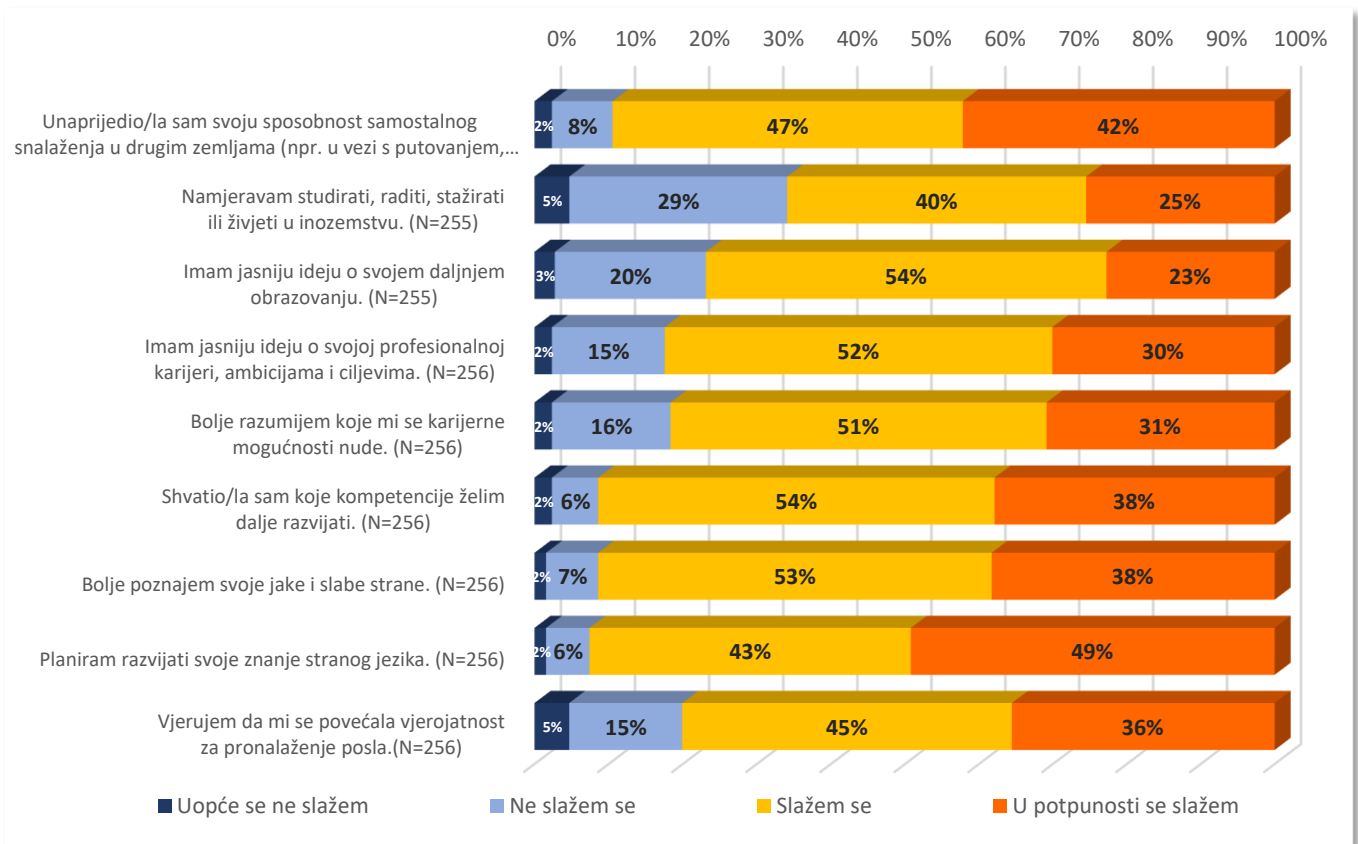
Prikaz 3.10. Procjena sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

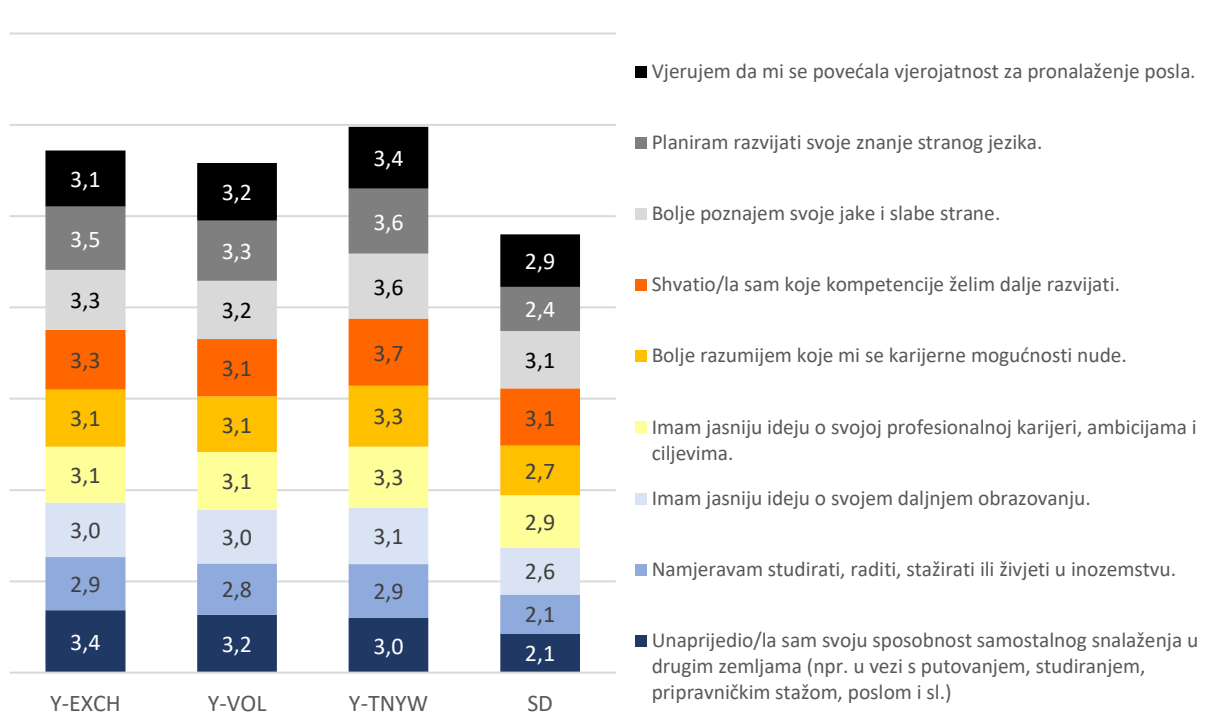
Posljednji dio ovoga segmenta rezultata istraživanja odnosi se na procjenu voditelja projekata E+MnD vezanu uz rezultate koji su proizišli iz projekata koje su vodili. U prikazu 3.11. može se uočiti da se nešto manje od 50 % ispitanika potpuno slaže s tvrdnjom da planiraju razvijati svoje znanje stranog jezika, a u vezi s drugim rezultatima u najvećim postocima izražavaju svoje slaganje. Tvrdnja s kojom se najmanje slažu odnosi se na namjeru studiranja, rada, stažiranja ili življenja u inozemstvu. S njome se ne slaže 34 % ispitanika. Nešto veće neslaganje izražavaju i kad je riječ o jasnijoj ideji o svojem daljnjem obrazovanju (23 %) te o povećanju vjerojatnosti za pronalaženje posla (20 %).

Prosječne vrijednosti također upućuju na to da se ispitanici slažu s navedenim rezultatima proizišlih iz projekata (prikaz 3.12.) iako se ponešto izraženije izdvajaju voditelji projekata SD koji se u prosjeku u nešto nižem postotku slažu s tvrdnjama. Analiza razlika u prosječnim vrijednostima prema tipu aktivnosti potvrđuje prije navedeno izdvajanje voditelja projekata SD pri čemu se oni u prosjeku najmanje od svih slažu da su unaprijedili svoju sposobnost samostalnog snalaženja u drugim zemljama, odnosno da planiraju razvijati svoje znanje stranog jezika. Uz navedeno, treća statistički značajna razlika pokazuje da se voditelji projekata Y-VOL prosječno manje od voditelja projekata Y-TNYW slažu da su shvatili koje kompetencije žele dalje razvijati (prilog 5.3., tablica 5.3.5.).

Prikaz 3.11. Procjena rezultata projekta

Prikaz 3.12. Procjena rezultata projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

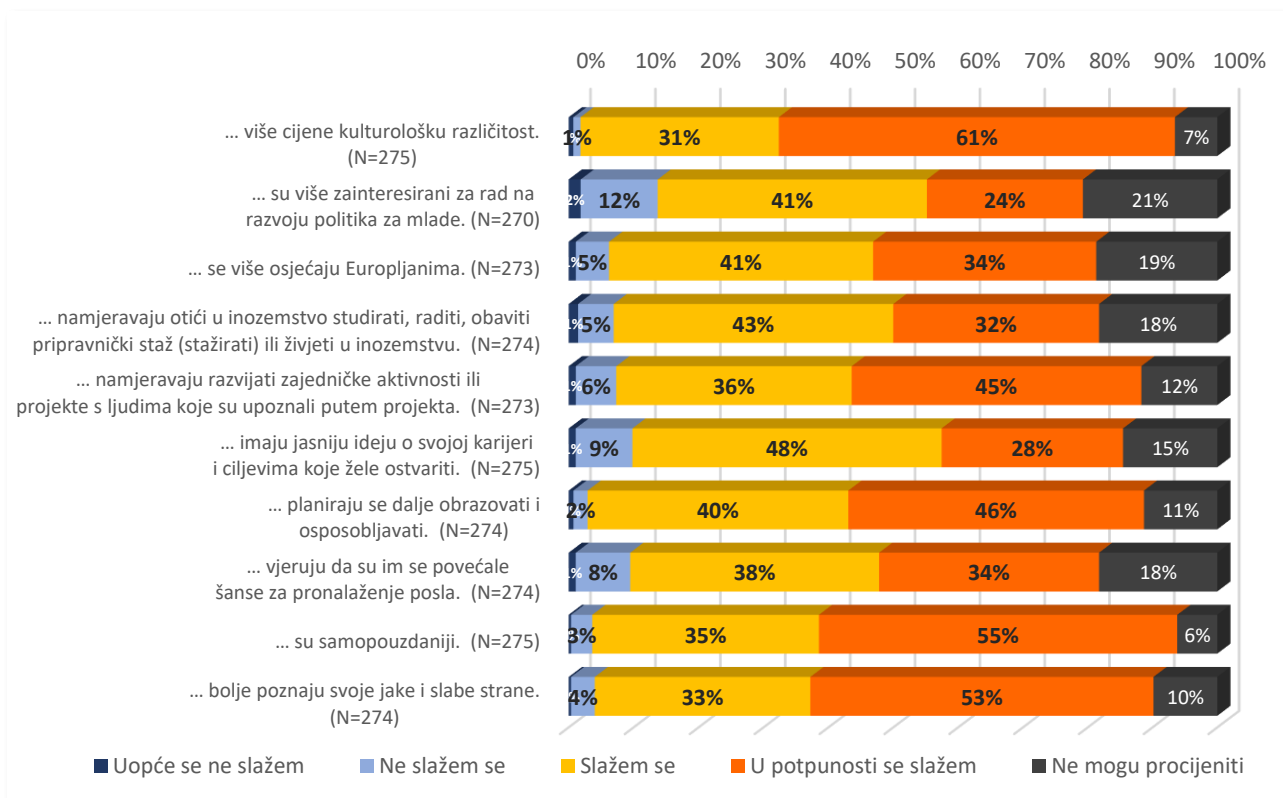
3.1.5. Procjena učinaka projekta na različite dionike

S obzirom na postavljene ciljeve, RAY istraživanjem želi se ispitati učinak projekata E+MnD ne samo na voditelje i sudionike u tim projektima nego i na šire okruženje poput organizacije/institucije koja je sudjelovala u provedbi istraživanja te na lokalnu zajednicu. U ovom se dijelu izvještaja prikazuju rezultati koji se odnose na percepciju voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njih te na sudionike. Analizira se i učinak sudjelovanja u projektu na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih, učinak na organizaciju iz koje dolaze te na lokalnu zajednicu.

Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike vidljiva je u grafičkom prikazu 3.13. Voditelji projekata u najvećim se postocima slažu da su postignuti svi učinci sudjelovanja u projektu na njihove sudionike. Najviše se ističe visoka razina slaganja s tvrdnjom da sudionici više cijene kulturološku različitost (61 %). Natpolovična većina ispitanika potpuno se slaže i s tim da su sudionici samopouzdaniji te da bolje poznaju svoje jake i slabe strane (55 %).

Najslabiji učinak na sudionike u projektima voditelji povezuju s interesom za rad na razvoju politika za mlade (14 %). Nešto je izraženiji postotak onih koji se ne slažu s tim da sudionici u projektima imaju jasniju ideju o svojoj karijeri i ciljevima (10 %) te da vjeruju kako su im se povećali izgledi za pronalaženje posla (9 %). U toj su procjeni zabilježeni i relativno visoki postoci odgovora u kojima ispitanici ističu da ne znaju ili ne mogu procijeniti učinke projekta na njegove sudionike (6 – 21 %).

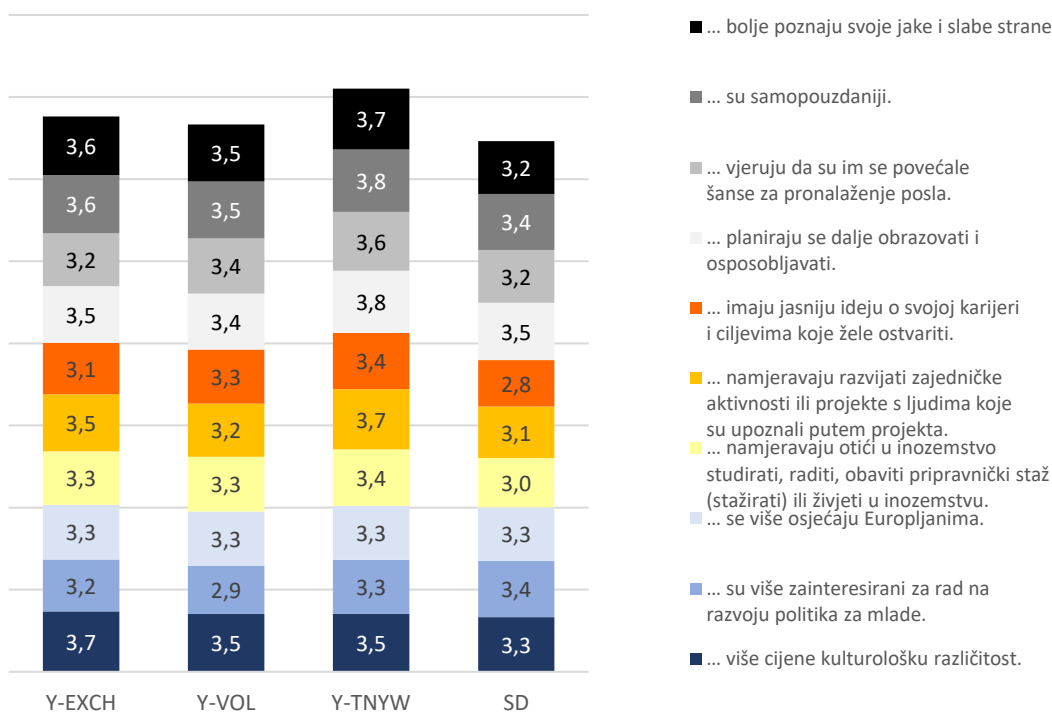
Prikaz 3.13. Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike

Sudeći prema prosječnim vrijednostima vezanim uz procjenu učinaka sudjelovanja u projektima E+MnD na njihove sudionike, u prikazu 3.14. zamjetno je da voditelji projekata SD nešto rjeđe

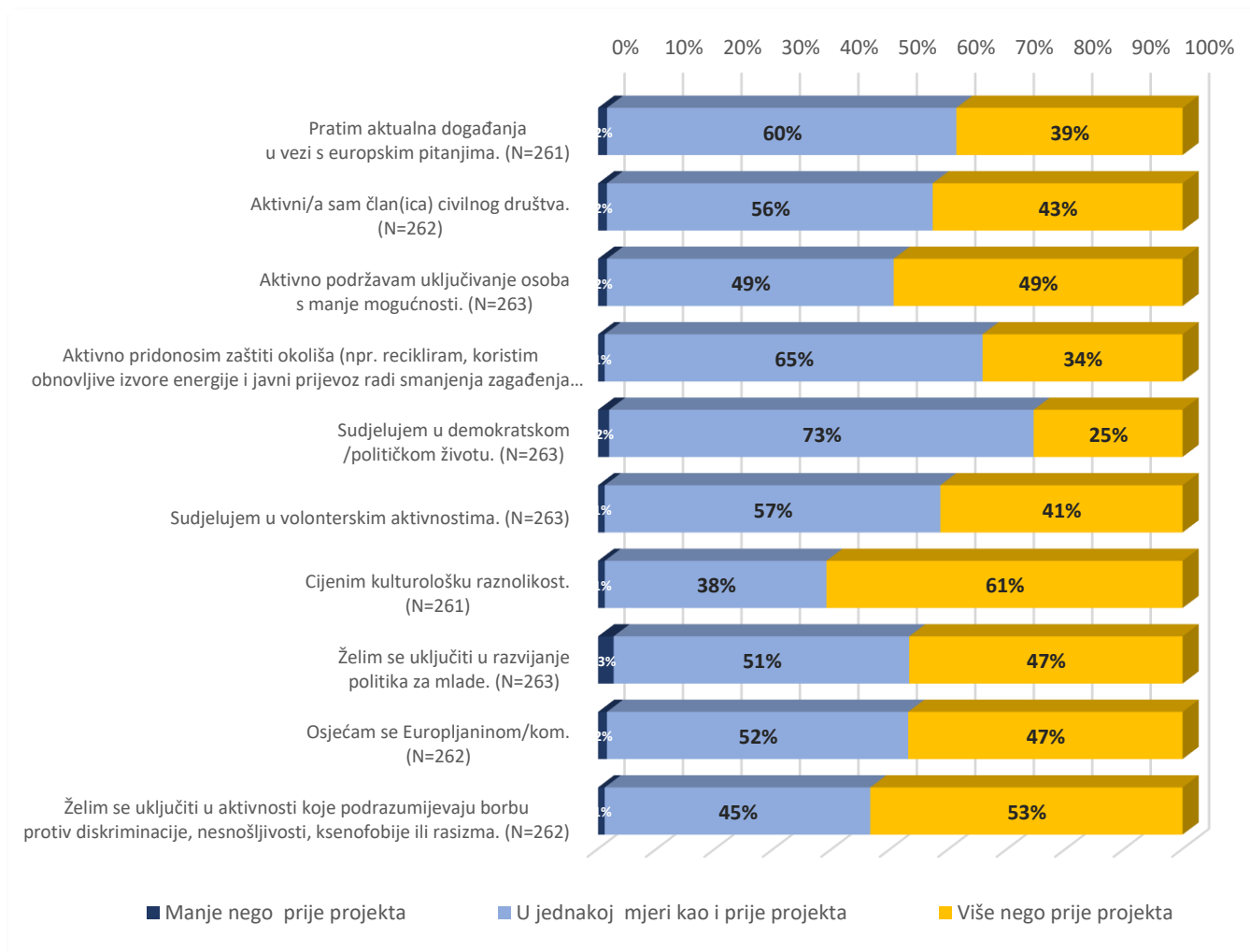
iskazuju prosječno slaganje s navedenim tvrdnjama, no analizom varijance statistički značajne razlike dobivene su tek u vezi s tvrdnjom da sudionici „namjeravaju razvijati zajedničke aktivnosti ili projekte s ljudima koje su upoznali u sklopu projekta” pri čemu rubna vrijednost značajnosti testa ne omogućuje detaljniju analizu prema tipu projektne aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.6). Stoga se općenito može zaključiti da voditelji različitih projektih aktivnosti u prosjeku jednako procjenjuju sve učinke sudjelovanja u projektima E+MnD na sudionike.

Prikaz 3.14. Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

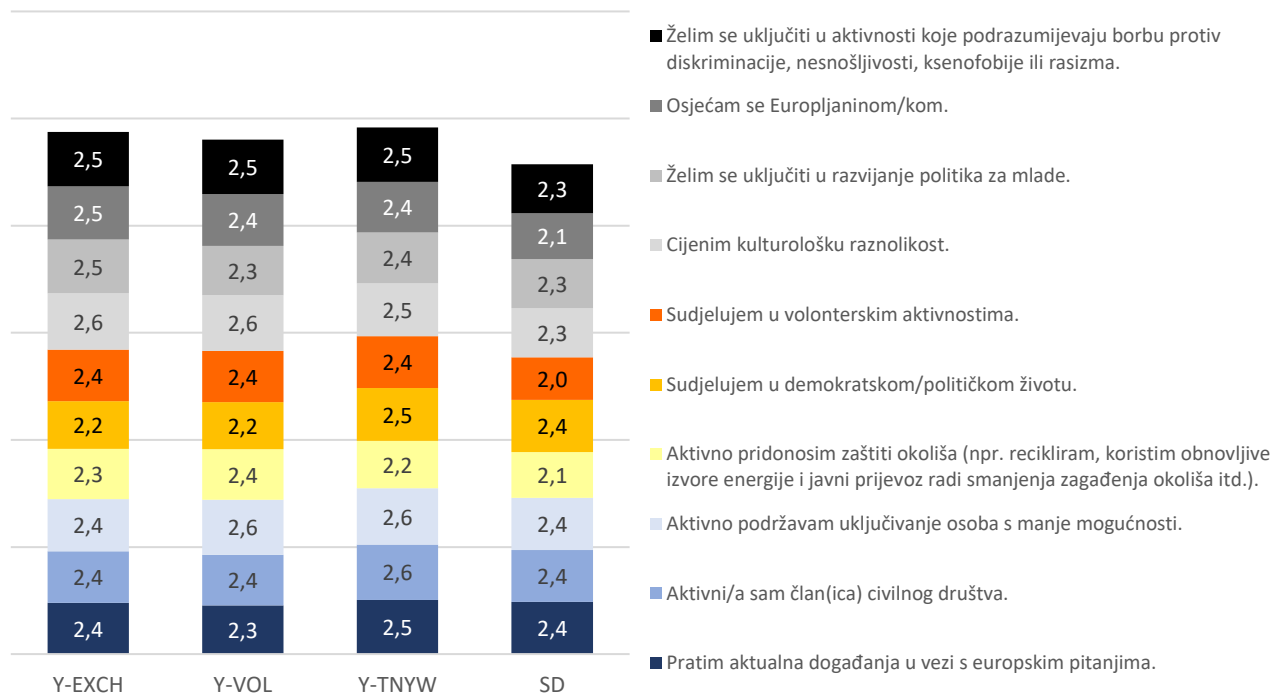
Kako bi procijenili kakav je bio učinak sudjelovanja u projektima E+MnD na njih i na njihove aktivnosti u području aktivnoga građanstva i društvene participacije, ispitanici su se koristili ljestvicom odgovora od tri stupnja (1 – u manjoj mjeri nego prije projekta, 2 – u istoj mjeri kao i prije projekta, 3 – u većoj mjeri nego prije projekta). Rezultati u prikazu 3.13. pokazuju da je u najviše slučajeva učinak projekta izostao, odnosno da su njihove aktivnosti vezane uz aktivno građanstvo jednake onima prije sudjelovanja u projektu. Pozitivan učinak projekta vidljiv je u vezi s time što više cijene kulturološke različitosti (61 %) te u vezi sa željom za uključivanjem u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije, nesnošljivosti, ksenofobije i rasizma (53 %). Čak 73 % ispitanika ocijenilo je da u demokratskom/političkom životu sudjeluje u jednakoj mjeri kao i prije projekta.

Postotak ispitanika čija je želja za uključivanjem u razvijanje politika za mlade manja nego prije projekta ne prelazi 3 %.

Prikaz 3.15. Samoprocjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije

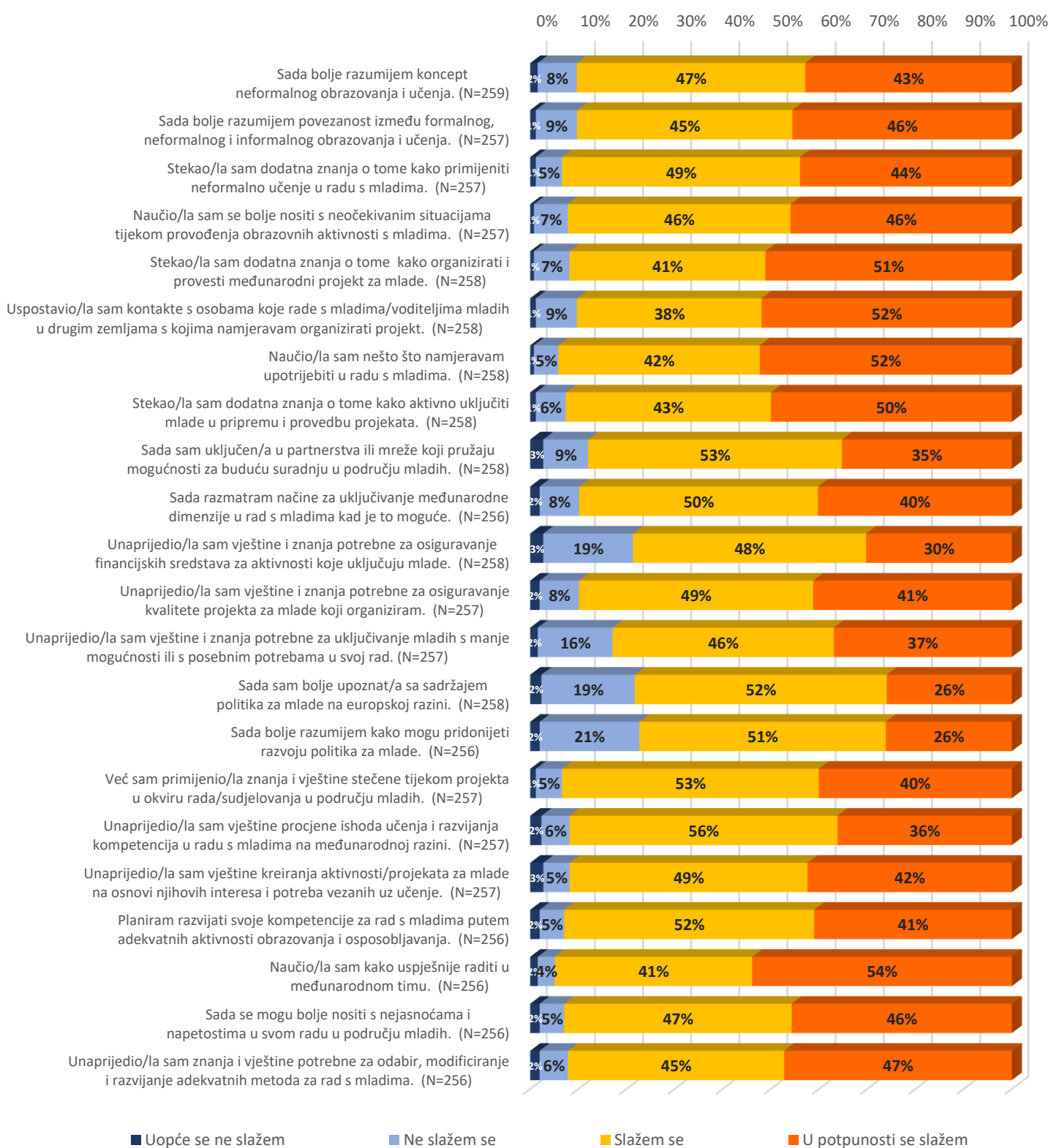
Prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti u prikazu 3.16. pokazuju da voditelji većinom ne registriraju učinak sudjelovanja u projektu na povećanje svojega društvenog angažmana u većini navedenih aktivnosti jer se prosječne vrijednosti u većini slučajeva kreću oko vrijednosti 2. Analizom varijance nisu utvrđene statistički značajne razlike prema tipu aktivnosti ni u jednoj od navedenih aktivnosti i percepcija (prilog 5.3., tablica 5.3.7.).

Prikaz 3.16. Samoprocjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

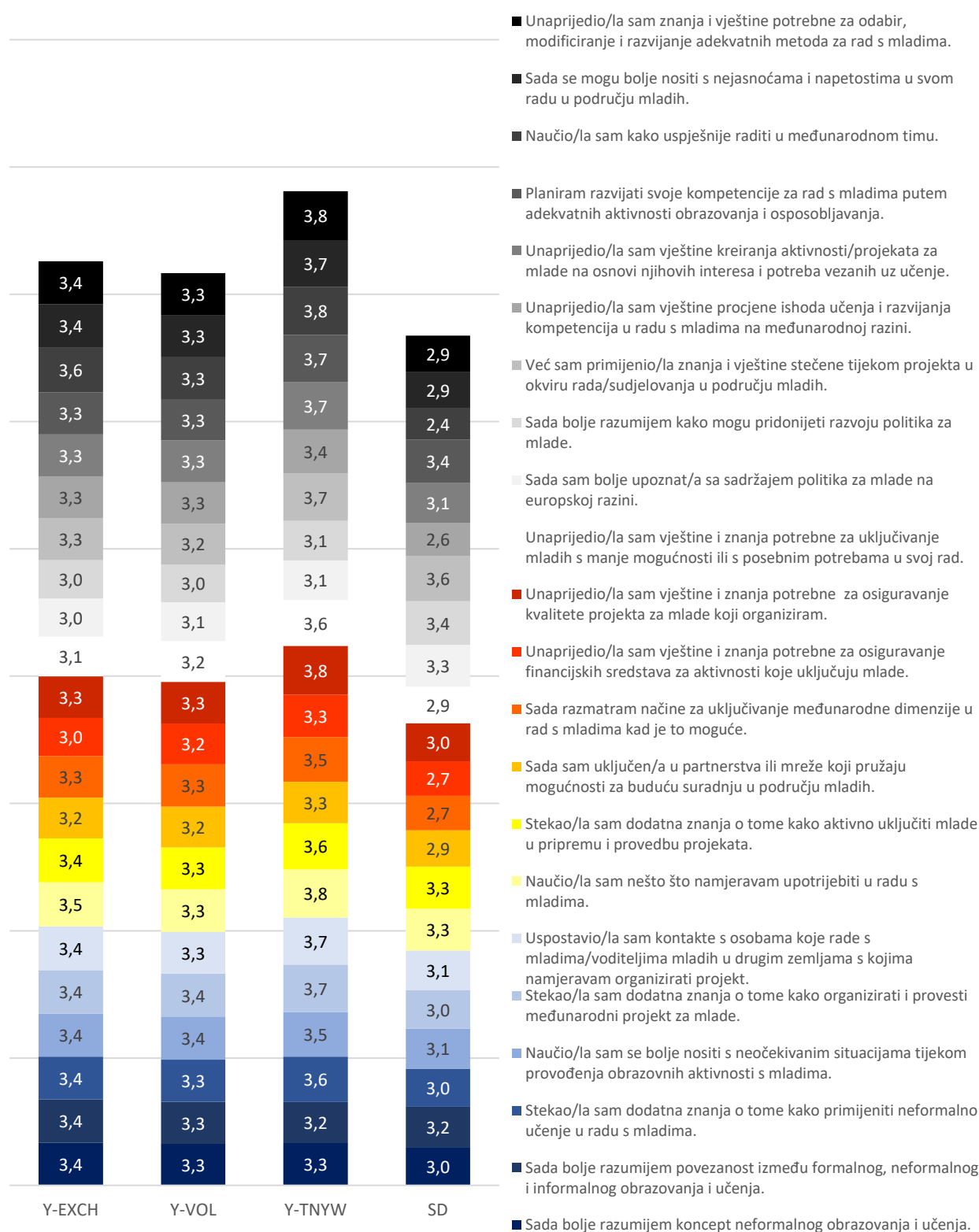

Učinke na vlastiti rad u području mladih voditelji projekata procjenjivali su s pomoću 22 tvrdnje vezane uz različite aspekte rada s mladima – od razumijevanja metodičkih i strukturalnih koncepata do stjecanja različitih iskustava i vještina koje se mogu primijeniti u radu s mladima. U prikazu 3.17. vidi se da većina ispitanika izražava slaganje sa svim predloženim učincima na njihov rad u području mladih koji proizlaze iz sudjelovanja u projektu. Natpolovična većina ispitanika potpuno se slaže da je naučila kako uspješnije raditi u međunarodnom timu (54 %), kako uspostavljati kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravaju organizirati projekt (52 %) te što namjeravaju upotrijebiti u radu s mladima (52 %). Više od polovice voditelja projekata također ističe da je steklo znanja o tome kako organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade (51 %), a 50 % njih smatra da je steklo dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekta. Najveće neslaganje voditelji projekata izrazili su u vezi s boljim razumijevanjem kako pridonijeti razvoju politika za mlade (23 %), unapređivanjem vještina i znanja potrebnih za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade (22 %) te u vezi s boljim poznavanjem sadržaja politika za mlade na europskoj razini (21 %). Uz navedeno, 18 % ispitanika ne slaže se da je unaprijedilo vještine i znanja potrebna za uključivanje mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama u svoj rad.

Prikaz 3.17. Procjena učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih

Prikaz 3.18. Procjena učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

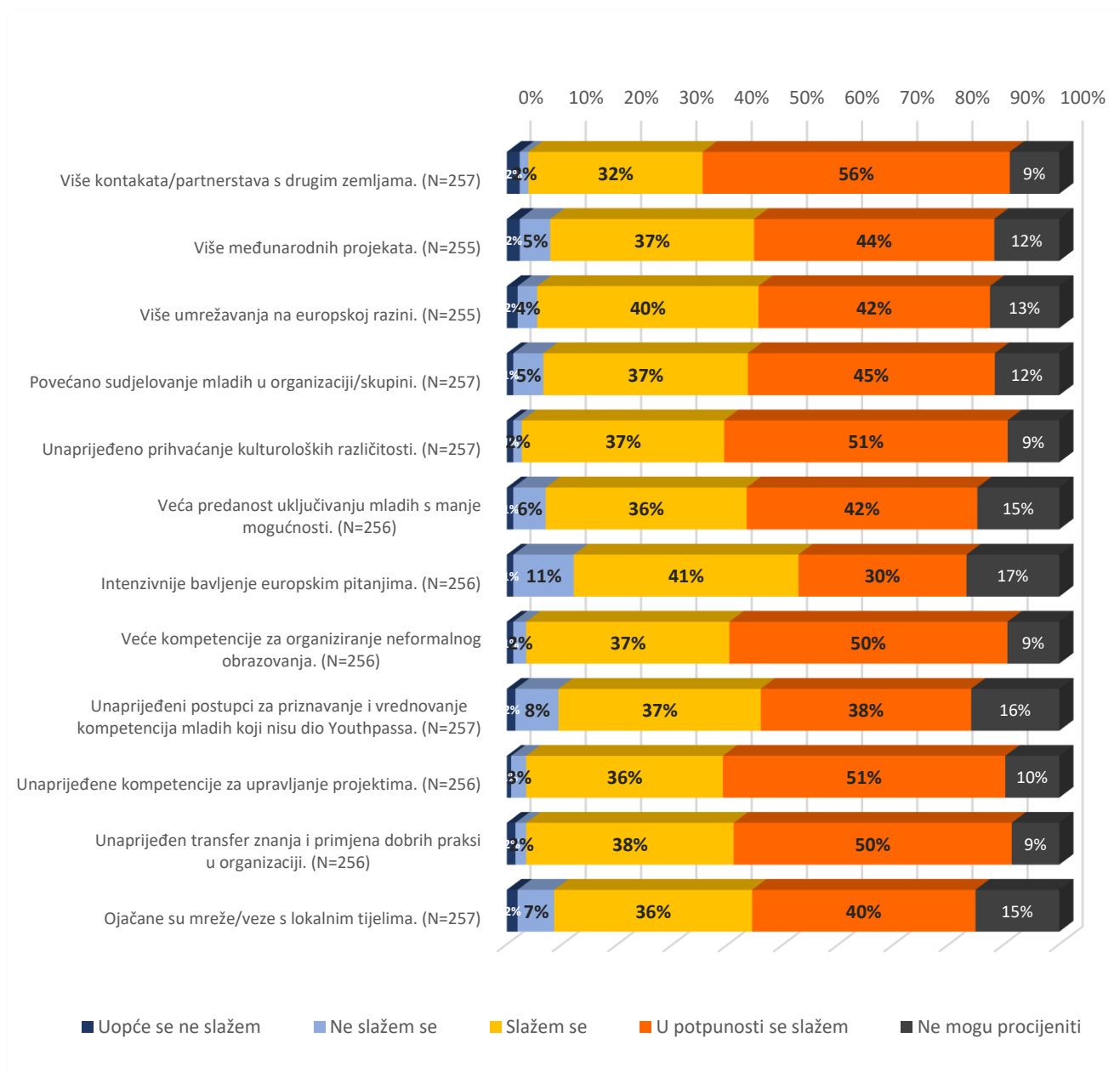

Iako u prosjeku svi sudionici ističu pozitivne učinke sudjelovanja u projektu na vlastiti rad s mladima, u prikazu 3.18. vidljivo je da to najviše čine voditelji projekata Y-TNYW. Najniže prosječne vrijednosti u procjeni učinaka na rad s mladima procjenjuju voditelji projekata SD. Analizom varijance u prosječnim procjenama prema tipu aktivnosti dobivene su statistički značajne razlike vezane uz pet tvrdnji/aktivnosti. Voditelji projekata Y-TNYW u prosjeku se statistički značajno više slažu od voditelja projekata Y-EXCH i Y-VOL u procjeni da su unaprijedili znanja i vještine potrebne za osiguravanje kvalitete projekta za mlade koji organiziraju te da su unaprijedili znanja i vještine potrebne za odabir, mijenjanje i razvijanje odgovarajućih metoda za rad s mladima, a od voditelja projekata Y-VOL dodatno se razlikuju po tome što se u prosjeku više slažu kad je riječ o primjeni znanja i vještina stečenih tijekom projekta u sklopu vlastita rada u području mladih. Voditelji projekata Y-VOL statistički se značajno razlikuju od voditelja projekata Y-EXCH i Y-TNYW po tome što se u prosjeku manje slažu s tvrdnjom da su naučili kako uspješnije raditi u međunarodnom timu. Posljednja statistički značajna razlika zabilježena je u vezi s procjenom unapređenja vještina i znanja potrebnih za uključivanje mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama u rad pri čemu se zbog rubne značajnosti ne može odrediti točna razlika među voditeljima različitih projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.8.).

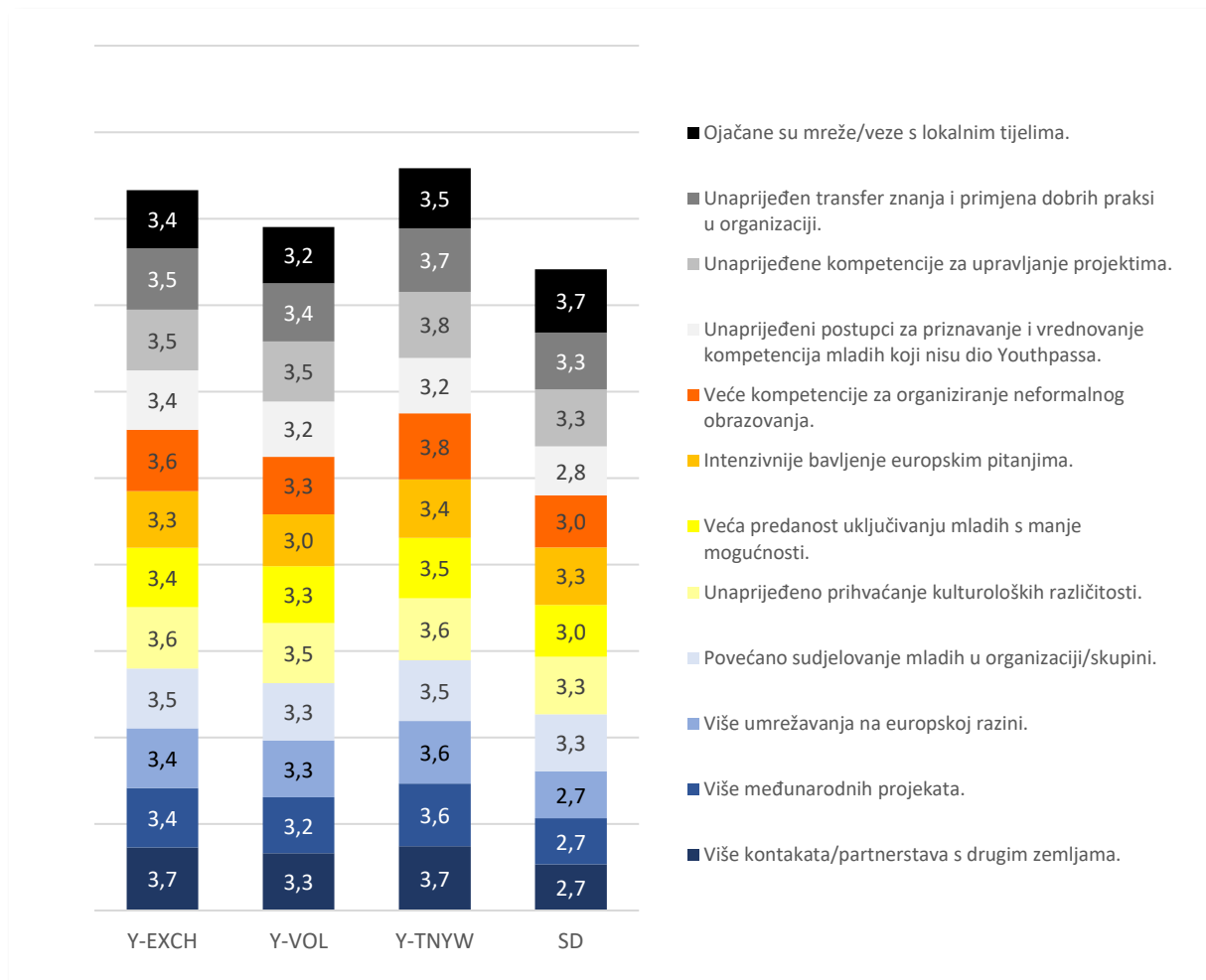
Posljednja dva pitanja iz tog segmenta odnose na procjenu učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju (tijelo ili skupinu) u kojoj voditelji projekata rade, odnosno čiji su predstavnici bili u projektu te na procjenu učinka na lokalnu zajednicu.

Voditelji projekata procjenjuju da je sudjelovanje u projektu imalo pozitivne učinke na organizaciju u kojoj rade, odnosno koju su predstavljali u projektu (prikaz 3.19.) što izražavaju visokim stupnjem slaganja sa svim predloženim učincima projekta. Najsnažnijim učinkom sudjelovanja u projektu na organizaciju procjenjuju ostvarivanje kontakata i partnerstava s drugim zemljama (56 %). Jednako se tako u natpolovičnoj većini potpuno slažu da je unaprijeđeno prihvaćanje kulturoloških različitosti (51 %) te da su unaprijeđene kompetencije za upravljanje projektima (51 %). Polovica ispitanika potpuno se slaže da su stečene veće kompetencije za organiziranje neformalnog obrazovanja i da je unaprijeđen transfer znanja i primjena dobrih praksa u organizaciji. Najveće je neslaganje vezano uz procjenu intenzivnijeg bavljenja europskim pitanjima (12 %) te unapređenja postupaka za priznavanje i vrednovanje kompetencija izvan Youthpassa (10 %). U ostalim je procjenama postotak neslaganja vrlo nizak iako se ističe postotak ispitanika koji nisu mogli procijeniti navedene učinke na vlastitu organizaciju – najviše upravo u vezi s dvjema aktivnostima s kojima je povezano najveće neslaganje.

Vrijednosti u prikazu 3.20. pokazuju da se voditelji svih projektnih aktivnosti u prosjeku slažu da su ostvareni navedeni učinci na njihove organizacije. Statistički značajne razlike vezane su uz četiri aktivnosti pri čemu se zbog rubnih vrijednosti u dvjema od njih ne mogu utvrditi detalji razlike prema tipu projektne aktivnosti. Druge dvije dobivene razlike pokazuju da se voditelji projekata Y-VOL prosječno manje slažu od voditelja projekata Y-EXCH i Y-TNYW u tome da su ostvarili više kontakata i partnerstava s drugim zemljama, a od voditelja projekata Y-TNYW dodatno se manje slažu u tome da su stekli veće kompetencije za organiziranje neformalnog obrazovanja (prilog 5.3., tablica 5.3.9.).

Prikaz 3.19. Procjena učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD

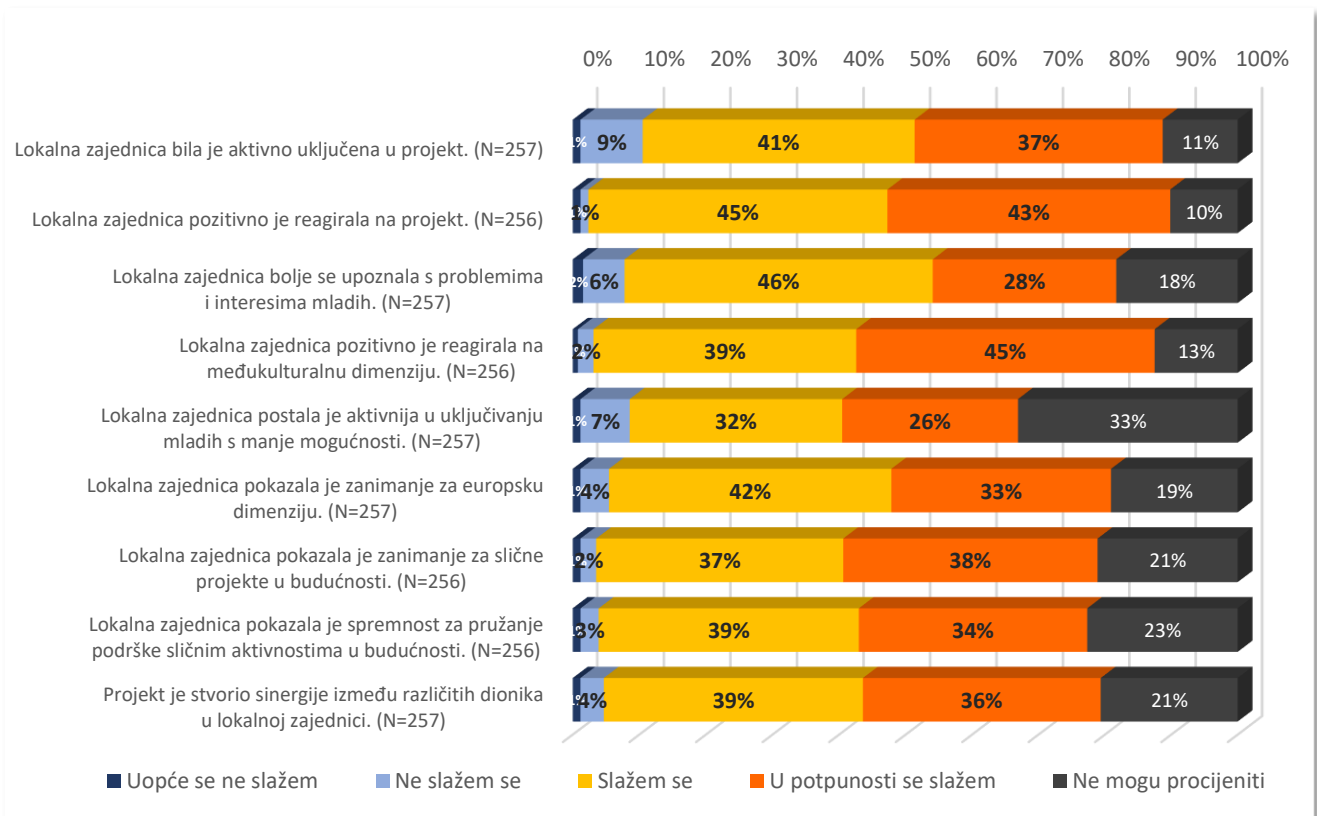
Prikaz 3.20. Procjena učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

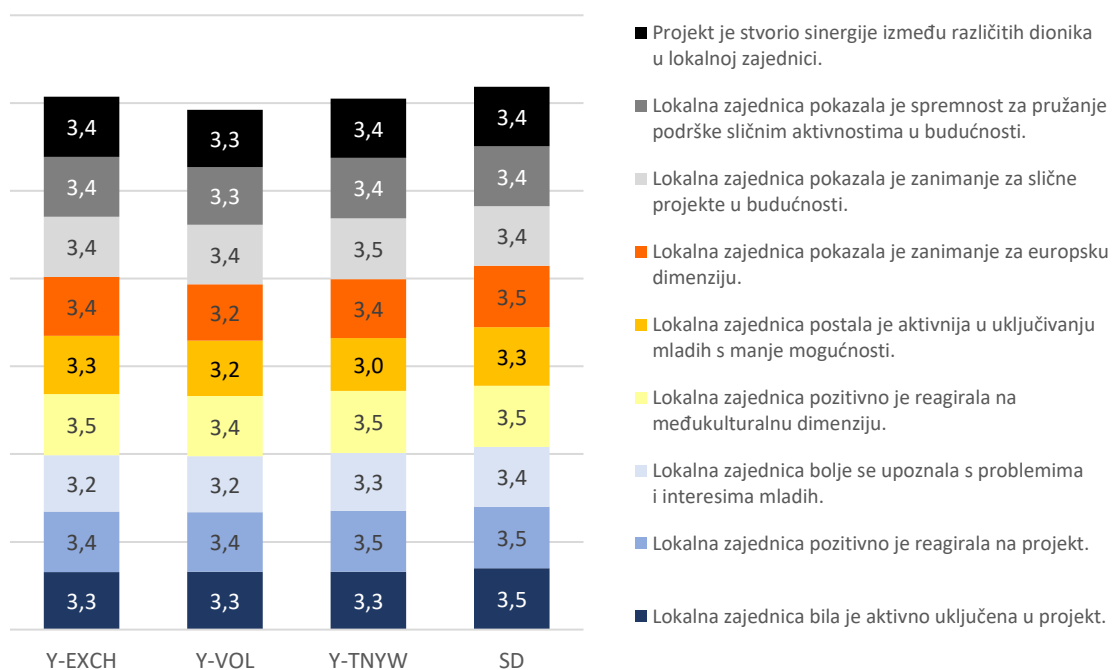
U procjeni učinka sudjelovanja u projektu na lokalnu zajednicu voditelji projekata uglavnom se slažu s pozitivnim učincima, no u tim je procjenama zabilježen prilično visok udio ispitanika koji nisu mogli procijeniti te učinke (10 – 33 %). U prikazu 3.21. vidljivo je da su ispitanici u najmanjoj mjeri mogli procijeniti je li lokalna zajednica postala aktivnija u uključivanju mladih s manje mogućnosti. Najveći se postotak ispitanika potpuno slaže u vezi s pozitivnom reakcijom lokalne zajednice na međukulturnu dimenziju (45 %) te u vezi s pozitivnom reakcijom na projekt (43 %). S druge strane, najveće je neslaganje izraženo u vezi s tvrdnjom da je lokalna zajednica bila aktivno uključena u projekt (10 %).

Prosječne vrijednosti vidljive u prikazu 3.22. pokazuju izrazito ujednačene procjene voditelja svih tipova projektnih aktivnosti pri čemu analizom varijance nije utvrđeno postojanje statistički značajnih razlika među njima (prilog 5.3., tablica 5.3.10.).

Prikaz 3.21. Procjena učinka projekta na lokalnu zajednicu

Prikaz 3.22. Procjena učinka projekta na lokalnu zajednicu – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

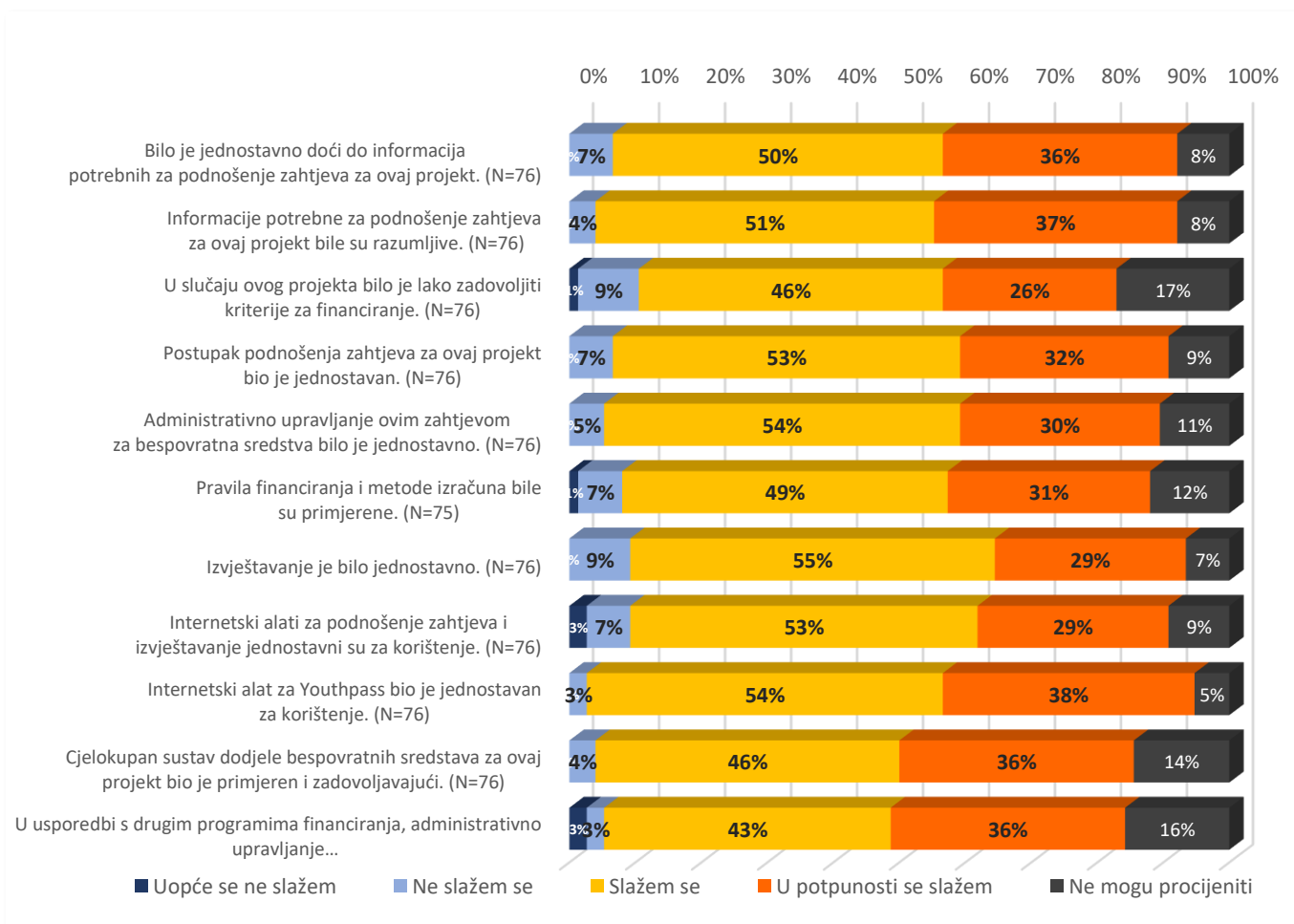

3.1.6. Prijava, razvoj i provedba projekta

U ovom se poglavlju navode rezultati vezani uz prijavu i razvoj projekta u sklopu organizacije te stavovi voditelja projekata o postupku podnošenja zahtjeva, administrativnom upravljanju projektom te općenito o njegovoj provedbi. Također se navode i rezultati vezani uz uključenost mladih s manje mogućnosti ili posebnim potrebama u projektima koje opisuju ispitanici.

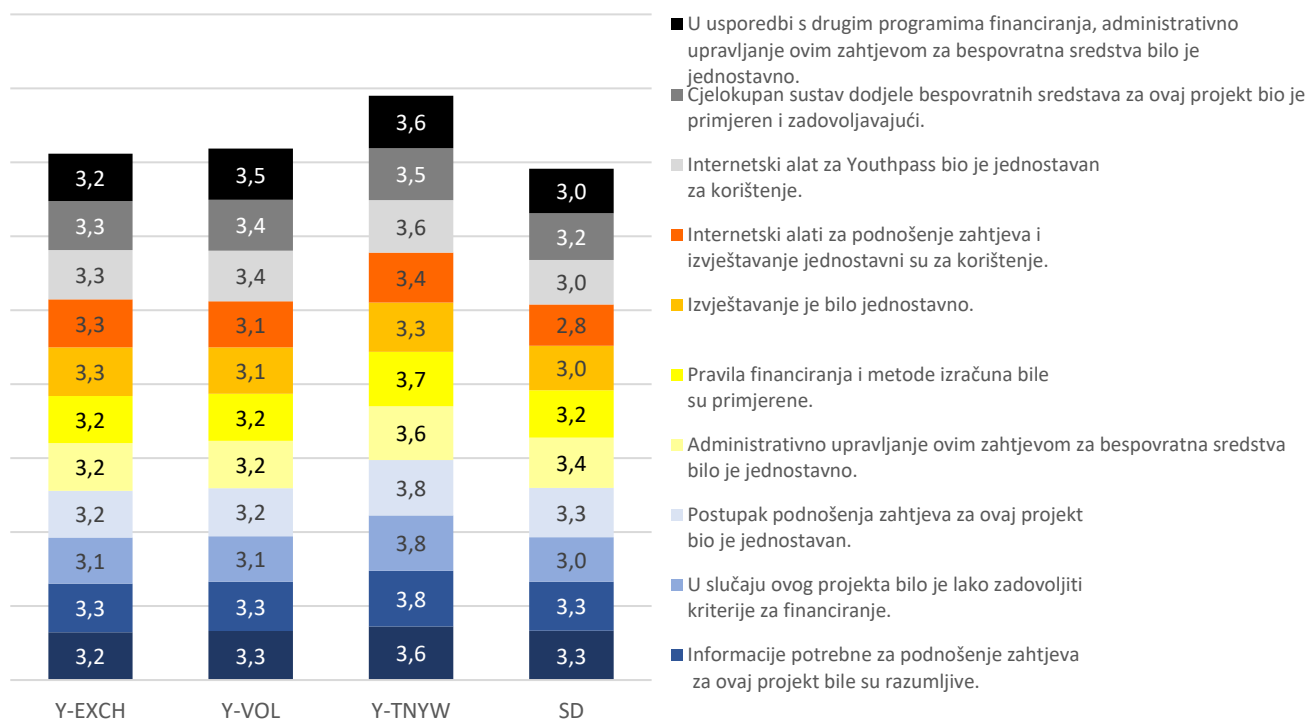
Procjene o postupku prijave projekata donosili su voditelji čije su organizacije bile podnositelji projektne prijave, u ovom slučaju njih 76. U prikazu 3.23. vidi se da voditelji u najvećim postocima izražavaju slaganje s navedenim stavovima pri čemu se najviše (potpuno) slažu da je internetski alat Youthpass bio jednostavan za primjenu (38 %), da su informacije za podnošenje projekta bile razumljive (37 %), da je bilo jednostavno doći do informacija vezanih uz projekt (36 %), da je cjelokupan sustav dodjele bespovratnih sredstava za projekt bio primjeren i zadovoljavajući (36 %) te da je u usporedbi s drugim programima financiranja administrativno upravljanje tim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo jednostavno (36 %). I u ovom su slučaju nešto izraženiji postoci ispitanika koji nisu mogli procijeniti specifičnosti vezane uz prijavu projekta (do 17 %). Podjednako neslaganje (po 10 %) voditelji projekata E+MnD izražavaju u vezi s jednostavnošću i lakoćom zadovoljavanja kriterija za financiranje te s jednostavnošću uporabe internetskih alata za podnošenje zahtjeva i izvještavanje.

Prikaz 3.23. Stavovi o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom

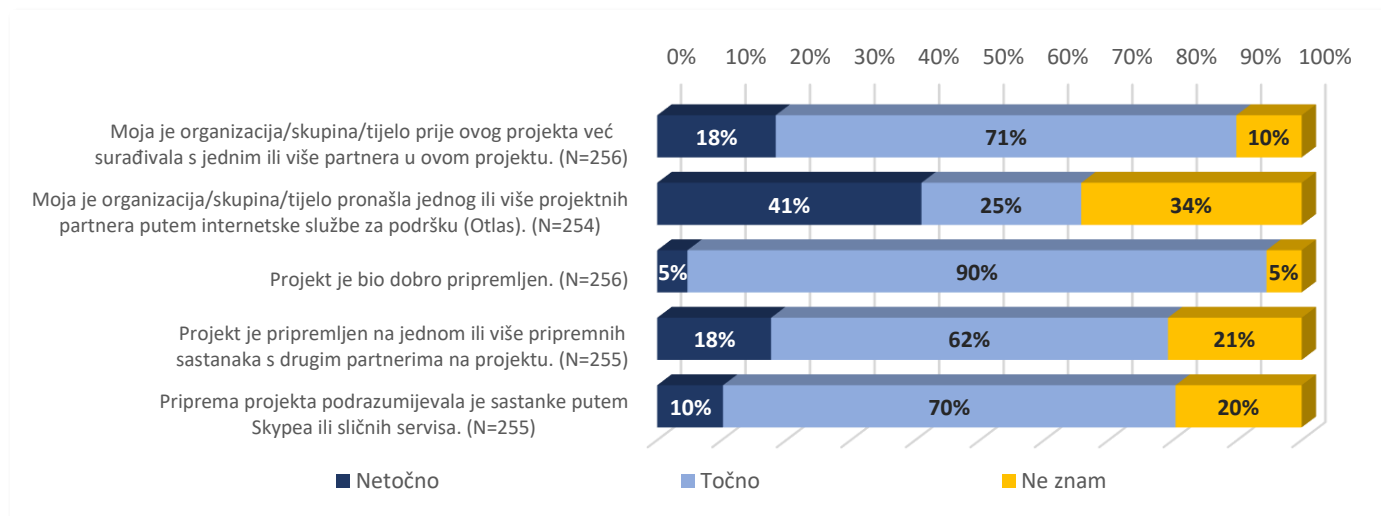

Iako se voditelji projekata Y-TNYW u prosjeku nešto više slažu s obilježjima podnošenja projektne prijave i upravljanja projektom (prikaz 3.24.), analizom varijance nisu zabilježene statistički značajne razlike između različitih projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.11.).

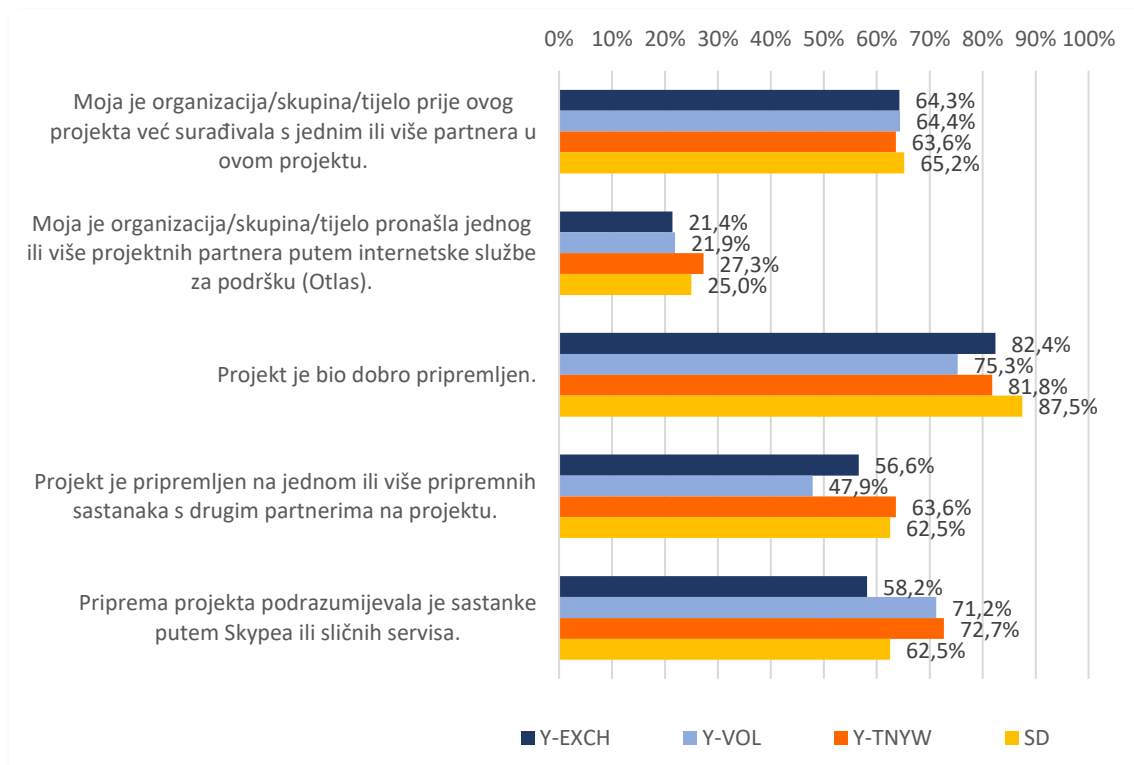
Prikaz 3.24. Stavovi o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

Na pitanja vezana uz razvoj i izradu projekta ispitanici su odgovarali birajući jedan od ponuđenih odgovora: „točno”, „netočno” ili „ne znam”. U prikazu 3.25. vidljivo je da su voditelji projekata u vezi sa svim tvrdnjama osim jedne u najvećim postocima označili odgovor „točno”. Ta je iznimka tvrdnja da je organizacija pronašla jednog ili više projektnih partnera s pomoću internetske službe za podršku (Otlas) za što je 41 % ispitanika napisao da je to netočno, a 34 % izjavilo je da im taj podatak nije poznat. Točnom su u najvećoj mjeri označili tvrdnju da je projekt bio dobro pripremljen (90 %), a s druge strane 18 % ispitanika smatra netočnim da je njihova organizacija prije tog projekta već surađivala s jednim ili više partnera iz tog projekta te da je on pripremljen na jednom ili više pripremnih sastanaka s drugim partnerima.

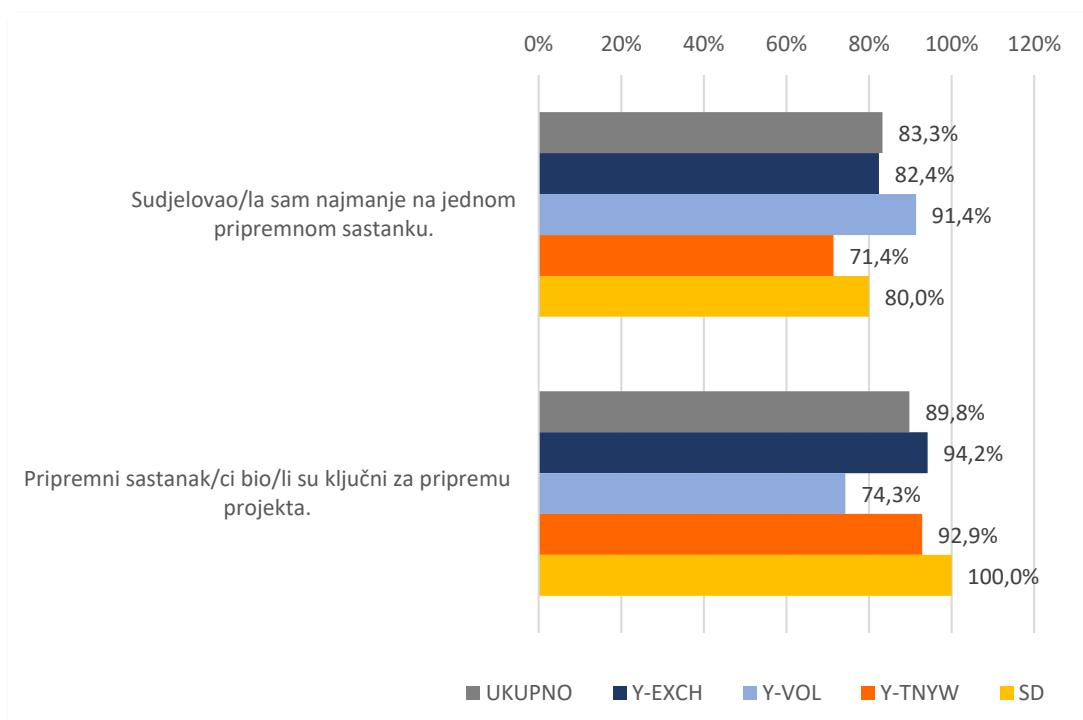
Prikaz 3.25. Razvoj i izrada projekta

U prikazu 3.26. usporedno se za sve tipove projektnih aktivnosti prikazuju postoci odgovora „točno” u vezi sa svakim aspektom razvoja i izrade projekta. Najviše se razlika može zapaziti kad je riječ o pitanju procjene pripremljenosti projekta pri čemu je odgovor „točno” odabrao nešto veći postotak voditelja projekata SD, a nešto manji postotak voditelja projekata Y-VOL. Kod procjene pripremnih sastanaka s drugim partnerima u projektu znatno je manji udio voditelja projekata Y-VOL odgovorio točno, a u procjeni pripremnih sastanaka s pomoću Skypea ili sličnih servisa ističu se voditelji projekata Y-VOL i Y-TNYW koji su se njima koristili u znatno većem postotku.

Prikaz 3.26. Razvoj i izrada projekta – udio potvrdnih odgovora prema tipu aktivnosti

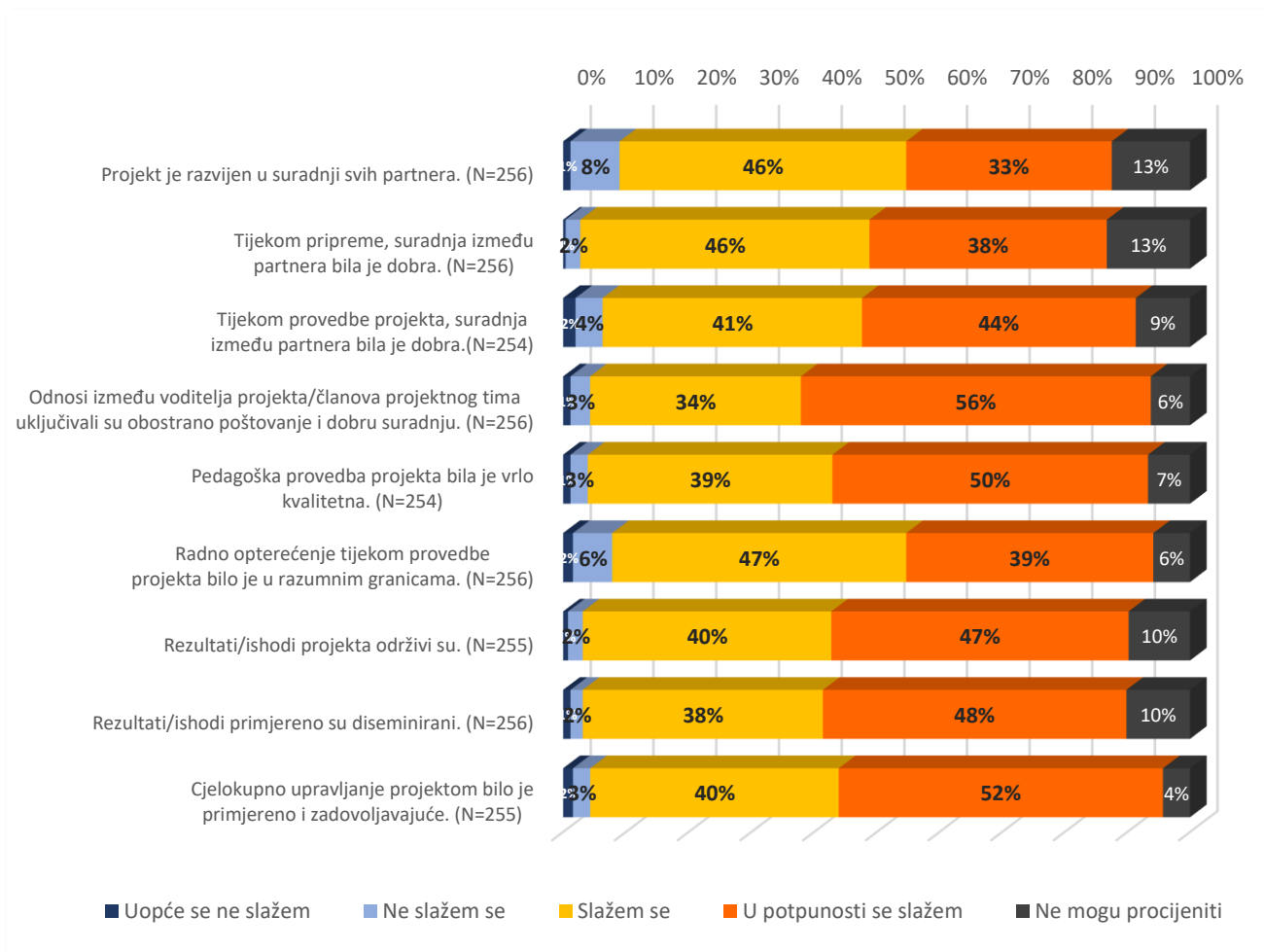
Ispitanicima koji su odgovorili da je projekt pripremljen na jednom ili više sastanaka s drugim partnerima postavljeno je pitanje jesu li na njima sudjelovali i jesu li ti sastanci bili ključni za pripremu projekta. U prikazu 3.27. vidljivo je da je većina ispitanika sudjelovala u barem jednom pripremnom sastanku te se u tome nešto više ističu voditelji projekata Y-VOL. Tvrdnju da su sastanci bili ključni za pripremu projekta većina ispitanika procjenjuje točnom, a među njima je najmanji postotak voditelja projekata Y-VOL. Svi voditelji projekata SD odgovorili su da je točno da su pripremni sastanci bili ključni za pripremu projekta.

Prikaz 3.27. Pripremni sastanci i sudjelovanje voditelja na pripremim sastancima
($N_{\text{ukupno}}=157$)

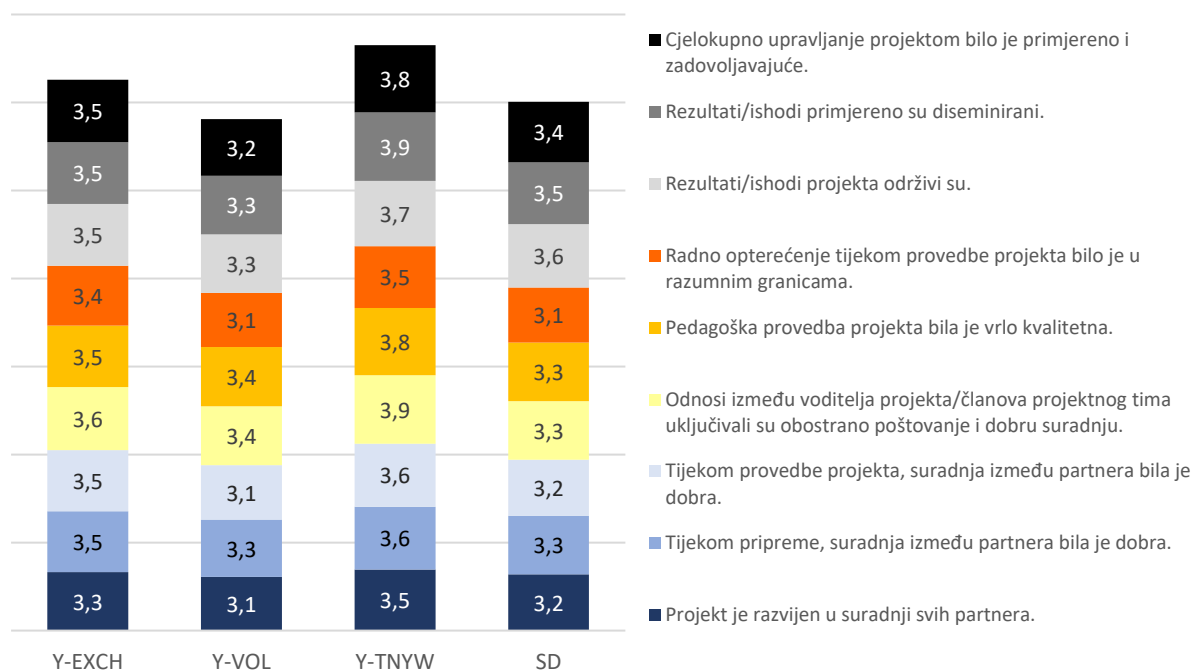

Sljedeći aspekt toga organizacijskog segmenta istraživanja odnosi se na stavove o provedbi projekta. U prikazu 3.28. vidljivo je da se ispitanici u izrazito visokim postocima slažu sa svim tvrdnjama, a najveće je slaganje izraženo u vezi s odnosima između voditelja projekta i članova projektnog tima koji su uključivali obostrano poštovanje i dobru suradnju (56 %) te u vezi sa zadovoljavajućim i primjerenim cjelokupnim upravljanjem projektom (52 %). Polovica ispitanika potpuno se slaže da je pedagoška provedba projekta bila vrlo kvalitetna. Neslaganja s navedenim tvrdnjama vrlo su niska pri čemu se najviše 9 % ispitanika ne slaže s tvrdnjom da je projekt razvijen u suradnji svih partnera, a 8 % njih ne slaže se da je radno opterećenje tijekom provedbe projekta bilo u razumnim granicama. U nekim slučajevima ispitanicima je bilo teško procijeniti slažu li se s tvrdnjama ili ne (4 – 13 %). Primjerice, u vezi s razvijanjem projekta u suradnji svih partnera ili u vezi s dobrom suradnjom između partnera tijekom pripreme projekta neodlučno je po 13 % ispitanika.

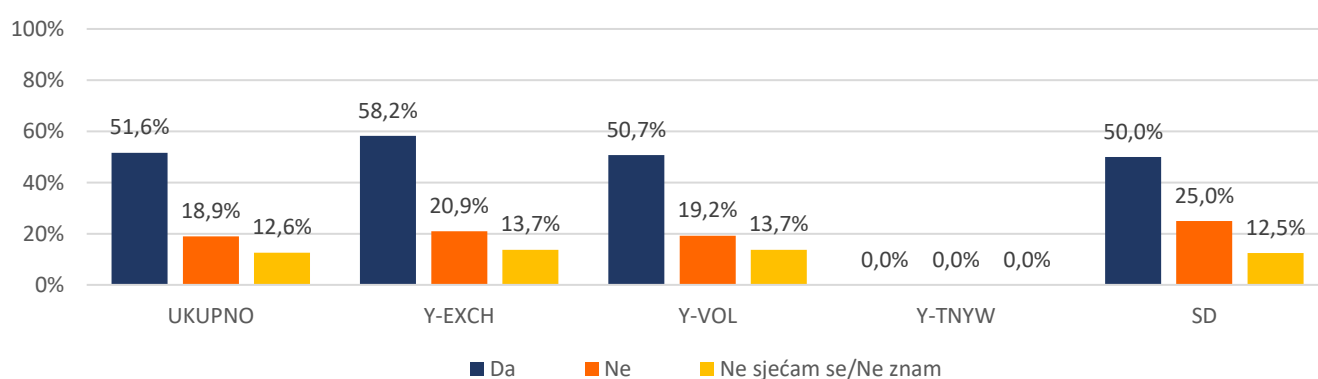

Prikaz 3.28. Stavovi o provedbi projekta

Usporedbom prosječnih vrijednosti odgovora u procjeni pojedinih aspekata provedbe projekata vidljive su nešto veće razlike. Već u prikazu 3.29. vidljivo je da voditelji projekata Y-VOL i SD nešto rjeđe izražavaju slaganje s navedenim tvrdnjama. Razlike su potvrđene i analizom varijance koja je rezultirala statistički značajnim razlikama u vezi sa šest tvrdnji. Voditelji projekata Y-TNYW u prosjeku se statistički značajno više slažu od voditelja projekata Y-EXCH i Y-VOL da su odnosi između voditelja projekta / članova projektnog tima uključivali obostrano poštovanje i dobru suradnju, da je pedagoška provedba projekta bila vrlo kvalitetna, da su rezultati bili primjereno diseminirani te da je cjelokupno upravljanje projektom bilo primjereno i zadovoljavajuće. S druge strane, voditelji projekata Y-EXCH u prosjeku se više od voditelja projekata Y-VOL slažu s tvrdnjama da je projekt razvijen u suradnji svih partnera, da je tijekom provedbe projekta suradnja između partnera bila dobra te da je radno opterećenje tijekom provedbe projekta bilo u razumnim granicama (prilog 5.3., tablica 5.3.12.).

Prikaz 3.29. Stavovi o provedbi projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

Pri opisu obilježja i posebnosti projekata u kojima su ispitanici sudjelovali kao voditelji važno je istaknuti i rezultate vezane uz uključenost specifične kategorije sudionika – mladih s manje mogućnosti ili mladih s posebnim potrebama.²² U prikazu 3.30. vidljivo je da je znatan udio projekata uključivao mlade s manje mogućnosti ili posebnim potrebama, no na to pitanje nisu odgovarali voditelji projekata Y-TNYW. Nešto je veći postotak mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama koji su bili uključeni u projekte Y-EXCH.

Prikaz 3.30. Uključenost u projekte mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama

²² U programu Erasmus+: Mladi na djelu izraz mladi s manje mogućnosti odnosi se na mlade koji su u lošijem položaju u usporedbi s vršnjacima zbog socijalnih, ekonomskih, kulturoloških, zdravstvenih ili geografskih razloga ili pak zbog invaliditeta (posljednja se kategorija definira kao mladi s posebnim potrebama).

Priroda i vrste prepreka koje mlade s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama ometaju u pristupu obrazovanju, mobilnosti, radu ili sudjelovanju u društvu i politici u širem smislu navode se u tablici 3.10. Imajući na umu to da se moglo označiti više odgovora, najzastupljenije su prepreke socioekonomske prirode: nedostatak novca (37 %), život u udaljenom području (22 %), život u slabije razvijenom (pri)gradskom području (19 %) te socijalni status (19 %). S druge strane, najslabije su zastupljene prepreke vezane uz kaznenu presudu/zatvor (manje od 1 %), spol/rod (1 %) i obiteljske odgovornosti i/ili veze (4 %). Promatrano prema tipu aktivnosti, vidljiva je nešto veća zastupljenost svih navedenih prepreka među voditeljima projekata Y-EXCH.

Tablica 3.10. Tipovi prepreka koje su ometale pristup obrazovanju, mobilnosti, radu ili sudjelovanju u društvu i politici u širem smislu

Prepreke	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Zdravstveni problemi	12,3 %	17,0 %	4,1 %	–	12,5 %
Niska obrazovna razina / postignuća	10,9 %	13,2 %	9,6 %	–	0,0 %
Život u udaljenom području	22,1 %	25,3 %	21,9 %	–	12,5 %
Život u slabije razvijenom (pri)gradskom području	18,9 %	21,4 %	16,4 %	–	37,5 %
Nedovoljno novca	36,8 %	40,7 %	39,7 %	–	25,0 %
Pripadnost skupini koja ima manje mogućnosti	17,9 %	22,5 %	11,0 %	–	25,0 %
Teškoće sa službenim jezikom/jezicima u vlastitoj zemlji	6,3 %	8,2 %	4,1 %	–	0,0 %
Povijest nezaposlenosti u obitelji	10,5 %	13,2 %	8,2 %	–	0,0 %
Posebne potrebe	8,1 %	11,5 %	2,7 %	–	0,0 %
Pripadnost diskriminiranoj skupini	10,5 %	12,6 %	9,6 %	–	0,0 %
Socijalni status	18,6 %	22,0 %	16,4 %	–	12,5 %
Rod	1,4 %	2,2 %	0,0 %	–	0,0 %
Spolna orijentacija	6,7 %	8,2 %	5,5 %	–	0,0 %
Obiteljske odgovornosti i/ili veze	4,2 %	4,9 %	4,1 %	–	0,0 %
Život u području zahvaćenom sukobom ili u području koje je bilo zahvaćeno sukobom	7,0 %	9,3 %	4,1 %	–	0,0 %
Pripadnost kulturološkoj/etničkoj/vjerskoj manjini	10,2 %	12,1 %	8,2 %	–	12,5 %
Kaznena presuda / odslužena zatvorska kazna	0,7 %	0,5 %	1,4 %	–	0,0 %
Druge prepreke	1,6 %	1,0 %	2,8 %	–	0,0 %

Na razini cijelog uzorka samo 16 ispitanika (5,6 %) navodi da su u projekte bile uključene osobe koje rade s mladima, voditelji mladih ili drugi stručnjaci koji rade s mladima, a te su osobe i same s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama. To je pitanje bilo namijenjeno isključivo voditeljima projekata Y-TNYW te je u tom kontekstu većina tih projekata (16 od 22) uključivala osobe s manje mogućnosti ili posebnim potrebama koje su bile voditelji ili stručnjaci u projektu.

3.1.7. Učinak odabranih sociodemografskih i kontekstualnih pokazatelja na percepciju sposobnosti, vještina i učinaka sudjelovanja u projektu

U posljednjem se dijelu izvještaja vezanom uz analizu podataka voditelja projekata E+MnD prikazuju rezultati regresijske analize s pomoću koje je ispitan učinak odabranih individualnih karakteristika ispitanika i pokazatelja vezanih uz projekt na procjenu vještina, sposobnosti voditelja i sudionika u projektima E+MnD te drugi učinci sudjelovanja u projektu. Navedeni su pokazatelji uvršteni u analizu kao nezavisne varijable, odnosno kao prediktori. Kao zavisne varijable razmatraju se sposobnosti i rezultati proizišli iz projekata te učinak u području aktivnoga građanstva i društvene participacije (AGDP) na voditelje projekata E+MnD osobno te na njihov rad u području mladih. Dodatne tri zavisne varijable koje se razmatraju u drugom modelu odnose se na procjenu vještina sudionika u projektu, učinak projekta na sposobnosti sudionika u projektima te procjenu ciljeva postignutih u projektu. Sve zavisne varijable prikazane su u sumativnom obliku tvrdnji/čestica od kojih su se pojedine cjeline sastojale.²³ U tablici 3.11. prikazan je učinak sociodemografskih karakteristika ispitanika: spola, dobi, obrazovnog statusa te manjinskog statusa voditelja projekata E+MnD, a u tablici 3.12. učinak pokazatelja vezanih uz projekt: uloge Hrvatske kao zemlje pošiljatelja (*sending country*), zemlje domaćina (*host country*) te kao zemlje koja je financirala provođenje projekta (*funding country*), duljine trajanja projekta, glavnog jezika u projektu i tipa aktivnosti.

Sociodemografske karakteristike voditelja projekata E+MnD imaju iznimno mali učinak na njihovu procjenu sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu (tablica 3.11.). Udio protumačene varijance u svim je modelima izrazito nizak (od 0,4 % do 3,6 %) pri čemu ukupni modeli nisu statistički značajni.

Tablica 3.11. Učinak sociodemografskih karakteristika voditelja projekata E+MnD na procjenu sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize

Prediktori	Zavisne varijable			
	Sposobnosti	Rezultati	Učinak u području AGDP-a ^a	Učinak na rad u području mladih
	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.
Spol (ženski)	-0,034	0,063	0,052	0,001
Dob	0,026	-0,164*	0,001	0,013
Obrazovanje	-0,040	-0,035	-0,132*	-0,017
Manjinski status	0,027	0,076	0,138*	0,072
R²	0,004	0,035	0,036	0,006

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

^a AGDP – aktivno građanstvo i društvena participacija

Na pojedinačnoj razini tri prediktora imaju važan učinak na dvije zavisne varijable. Naime, mlađi ispitanici u većoj mjeri sa sudjelovanjem u projektu povezuju rezultate poput unapređenja

²³ Primjerice, zavisnu varijablu *Sposobnosti* proizišle iz projekta čine tvrdnje koje su prikazane u grafičkom prikazu 3.9. na str. 30 čije su vrijednosti zbrojene u sklopu nove, kompozitne varijable pri čemu veća vrijednost kompozitne varijable predstavlja i veću razinu sposobnosti koju su ispitanici razvili sudjelovanjem u projektu. Na isti su način kreirane i druge zavisne varijable.

spособnosti snalaženja u drugim zemljama, boljeg razumijevanja svojih karijernih mogućnosti ili boljeg poznavanja svojih jakih i slabih strana. S druge strane, ispitanici nižega obrazovnog statusa i pripadnici neke od manjina procjenjuju statistički značajno snažniji učinak projekta na vlastite stavove i aktivnosti u području aktivnoga građanstva i društvene participacije. Odabrane sociodemografske karakteristike nemaju statistički značajan učinak na procjenu sposobnosti i procjenu učinka na rad u području mladih, a spol ispitanika nema bitan učinak ni na jednu od zavisnih varijabli.

Tablica 3.12. Učinak obilježja projekta na procjenu sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu na voditelje te vještina i učinaka na sudionike – rezultati regresijske analize

Prediktori	Zavisne varijable						
	Sposobnosti	Rezultati	Učinak u području AGDP-a ^a	Učinak na rad u području mladih	Učinak na sposobnosti sudionika	Vještine sudionika	Ciljevi projekta
	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.
Hrvatska kao zemlja pošiljatelj	0,225**	0,170*	0,125	0,271***	0,196**	0,290***	0,334***
Hrvatska kao zemlja domaćin	0,243*	0,118	0,124	0,190	0,110	0,264**	0,377***
Hrvatska kao zemlja koja je financirala provedbu projekta	-0,062	0,029	-0,018	0,055	-0,067	-0,148	-0,137
Duljina trajanja projekta	-0,016	0,073	0,029	0,062	0,117	0,033	0,085
Glavni jezik u projektu – engleski ^b	-0,270	0,066	-0,151	-0,031	0,100	0,022	-0,003
Glavni jezik u projektu – hrvatski ^b	-0,013	0,022	-0,086	0,063	0,106	-0,051	0,001
Tip aktivnosti – Y-VOL ^c	-0,388	-0,083	-0,236	-0,140	0,071	-0,059	-0,173
Tip aktivnosti – Y-TNYW ^c	0,040	0,035	-0,005	0,086	0,058	0,004	-0,019
Tip aktivnosti – SD ^b	-0,218**	-0,184*	-0,116	-0,175*	-0,123	-0,175*	-0,131
R²	0,091	0,054	0,024	0,089	0,060	0,105	0,116

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

^a AGDP – aktivno građanstvo i društvena participacija

^b Kao referentna kategorija u varijabli glavni jezik u projektu uzeta je kategorija ostali jezici.

^c Kao referentna kategorija u varijabli tip aktivnosti uzet je Y-EXCH.

Prediktori koji čine opća obilježja projekta imaju nešto snažniji učinak (od 2,4 % do 11,6 % protumačene varijance) na procjenu percepcija voditelja projekata E+MnD, na razvoj njihovih sposobnosti i rezultate proizišle iz projekta, na učinak u području aktivnoga građanstva i društvene participacije, ali i u vezi s procjenom učinka projekta na vještine i sposobnosti sudionika u projektima te s ostvarenošću ciljeva projekta. U tablici 3.12. vidljivo je da tri varijable statistički značajno pridonose objašnjenju zavisnih varijabli, a pritom se najviše ističe varijabla Hrvatske kao zemlje pošiljatelja koja se pokazala statistički značajnom u svim modelima osim u onom vezanom uz učinak u području aktivnoga građanstva i društvene participacije (AGDP). Rezultati pokazuju da

projekti u kojima je Hrvatska bila zemlja pošiljatelj bilježe veći učinak na sposobnosti, vještine voditelja i sudionika u projektima te na rezultate i ciljeve projekta. Hrvatska kao zemlja domaćin znatno se ističe u vezi s većim slaganjem da su projekti rezultirali razvojem specifičnih sposobnosti voditelja i vještina sudionika u projektima te u vezi s ispunjenjem projektnih ciljeva. Naposljetku voditelji projekata vezanih uz Strukturirani dijalog u manjoj mjeri od voditelja projekata vezanih uz razmjene mladih procjenjuju značajne učinke sudjelovanja u projektu na razvoj sposobnosti voditelja i vještine sudionika u projektima, na stavove i aktivnosti u području rada s mladima i manje ističu rezultate proizišle iz projekta. Ostale varijable, poput glavnog jezika i trajanja projekta te pokazatelja Hrvatske kao zemlje koja je financirala projekt, ne bilježe statistički značajan učinak sudjelovanja u projektima na sposobnosti, vještine i druge definirane zavisne konstrukte.

3.2. REZULTATI SUDIONIKA U PROJEKTIMA E+MnD

Drugi uzorak u ovom istraživanju odnosi se na sudionike u projektima E+MnD. Prikaz rezultata u ovom slučaju također prati raspodjelu anketnog upitnika koji su ispunjavali sudionici u projektima u sklopu programa E+MnD. Kao i pri predstavljanju rezultata voditelja projekata E+MnD, na samom se početku poglavlja prikazuje sociodemografski profil sudionika nakon kojega slijede rezultati vezani uz uključenost u projekt i prethodna iskustva, a zatim podaci o projektu općenito. Nadalje, prikazuju se rezultati procjene sposobnosti proizišlih iz projekta te učinaka sudjelovanja u projektima na različite dionike. Sudionicima u projektima E+MnD postavljena su pitanja i o stečenim znanjima u sklopu projekta te o dojmovima i učincima sudjelovanja u projektima na njihov daljnji razvoj. Naposljetku se navode rezultati regresijske analize kojom su se ispitali učinci odabranih sociodemografskih i socioekonomskih obilježja i kontekstualnih pokazatelja na percepciju pojedinih segmenata provedbe projekta i njegovih učinaka.

3.2.1. Sociodemografski profil sudionika u projektima E+MnD

Rezultati sudionika u projektima E+MnD prikazuju se na isti način kao i rezultati voditelja projekata E+MnD – najprije se opisuju rezultati uzorka u cjelini nakon čega slijedi prikaz rezultata prema tipu aktivnosti projekta u koje su sudionici bili uključeni. Da bi se opisali sociodemografski profili sudionika, u tablici 3.13. nalaze se podaci o njihovom spolu, dobi, obrazovanju, mjestu stanovanja i zaposlenju.

Spolna struktura uzorka pokazuje veću zastupljenost žena među sudionicima u projektima E+MnD. Na razini cijelog uzorka među sudionicima je 68 % žena. Primjetnije odstupanje od tog podatka veže se uz projekte TCA u kojima je sudjelovalo više od tri četvrtine sudionica.

Većina je ispitanika prema dobi svrstana u kategoriju između 21 i 25 godina pri čemu je prosječna dob uzorka ispitanika 25 godina. Nešto više od četvrtine ispitanika svrstava se u dobnu skupinu od 26 do 30 godina, a 21,5 % je u skupini od 16 do 20 godina. Primjetno su veći udjeli ispitanika starijih od 30 godina u kategoriji Aktivnosti transnacionalne suradnje (TCA) na temelju čega se može zaključiti da je više od polovice ispitanika u toj projektnoj aktivnosti starije od 30 godina. Otprilike 30 % sudionika u projektima Y-TNYW također je starije od 30 godina.

S obzirom na mjesto stanovanja, najveći postotak ispitanika (oko 30 %) stanuje u velikom gradu s više od 500 000 stanovnika. Nešto više od petine ispitanika stanuje u urbanim područjima ili

njihovim predgrađima. U bližim i udaljenijim ruralnim područjima stanuje više od 10 % ispitanika. Ti su ispitanici nešto zastupljeniji u projektima Y-EXCH i TCA.

Kao najviši obrazovni stupanj sudionika u projektima E+MnD zabilježena je razina sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole na postsekundarnoj/tercijarnoj razini (61 %). Nešto manje od petine ispitanika ima završenu srednju školu pri čemu je taj udio nešto veći kod sudionika u projektima Y-EXCH (25 %). Sudionici u projektima Y-VOL i TCA primjetno su višeg obrazovnog statusa u usporedbi sa sudionicima u drugim projektnim aktivnostima.

Naposljetku, više od polovice ispitanika za radni status²⁴ navodi da su još uvijek u sustavu obrazovanja i osposobljavanja (58 %) – izraženije sudionici u projektima Y-EXCH. Zaposlenih je na puno radno vrijeme 28 %, a volontira ih 20 %. Nezaposlenih ima nešto manje od 11 % i oni su zastupljeniji među sudionicima u projektima Strukturiranog dijaloga. Zaposlenih na puno i nepuno radno vrijeme ima više među sudionicima u projektima Y-TNYW i TCA. S druge strane, ispitanici koji su pripravnici u većem su postotku sudionici u projektima Y-VOL (14 %).

Tablica 3.13. Sociodemografske karakteristike sudionika u projektima E+MnD

		Sudionici u projektima					
		Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Spol	ženski	67,9 %	66,2 %	69,8 %	68,5 %	69,6 %	75,9 %
	muški	31,5 %	33,4 %	28,7 %	31,5 %	29,7 %	24,1 %
Dob	18 – 20 godina	21,5 %	31,9 %	12,4 %	7,4 %	17,9 %	1,2 %
	21 – 25 godina	41,5 %	48,5 %	39,5 %	32,6 %	41,4 %	15,7 %
	26 – 30 godina	25,9 %	18,0 %	43,4 %	29,6 %	37,9 %	31,3 %
	31 – 45 godina	8,2 %	1,5 %	4,7 %	20,7 %	2,9 %	37,3 %
	46 godina ili stariji	3,0 %	0,1 %	0,0 %	9,6 %	0,0 %	14,5 %
Mjesto stanovanja	veliki grad (više od 500 000 stanovnika)	30,8 %	29,6 %	35,7 %	31,9 %	32,9 %	26,5 %
	urbano područje (od 100 000 do 500 000 stanovnika)	18,5 %	16,7 %	22,5 %	14,8 %	25,7 %	26,5 %
	predgrađe urbanog područja ili velikoga grada	3,4 %	4,0 %	2,3 %	1,9 %	5,0 %	2,4 %
	srednje naseljeno područje (od 25 000 do 100 000 stanovnika)	13,0 %	11,9 %	12,4 %	18,1 %	12,1 %	8,4 %
	mali grad (od 5000 do 25 000 stanovnika)	13,0 %	14,8 %	10,1 %	11,9 %	8,6 %	13,3 %
	ruralno područje u blizini urbanog područja ili velikoga grada (manje od 5000 stanovnika, ali unutar 45 minuta vožnje od grada s više od 100 000 stanovnika)	6,4 %	6,7 %	4,7 %	6,3 %	5,0 %	8,4 %
	ruralno područje (manje od 5000 stanovnika i više od 45 minuta vožnje od grada s više od 100 000 stanovnika)	5,9 %	7,8 %	4,7 %	4,1 %	2,1 %	4,8 %

²⁴ Na ovo se pitanje moglo ponuditi više odgovora.

		Sudionici u projektima					
		Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Obrazovanje	niže osnovno obrazovanje (prva četiri razreda osnovne škole)	0,3 %	0,3 %	1,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
	više osnovno obrazovanje (osam razreda osnovne škole)	2,1 %	3,5 %	0,0 %	0,7 %	0,0 %	1,2 %
	srednje tehničko i srodno obrazovanje koje priprema za tržište rada	2,5 %	3,2 %	2,3 %	1,9 %	1,4 %	0,0 %
	trogodišnje ili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje	22,1 %	29,4 %	16,3 %	12,2 %	20,0 %	7,2 %
	strukovni programi obrazovanja nakon srednjeg obrazovanja koji se ne ubrajaju ni u više ni u visoko obrazovanje	3,0 %	2,8 %	1,6 %	5,2 %	2,1 %	1,2 %
	razina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole na postsekundarnoj/tercijarnoj razini	60,8 %	52,0 %	70,5 %	68,9 %	67,9 %	80,7 %
Zaposlenje tijekom posljednja tri mjeseca prije projekta	u sustavu obrazovanja ili osposobljavanja	57,3 %	68,3 %	48,7 %	42,1 %	59,7 %	23,7 %
	uz puno radno vrijeme	28,1 %	19,3 %	31,9 %	40,9 %	22,5 %	64,5 %
	uz nepuno radno vrijeme	20,0 %	19,7 %	25,2 %	23,1 %	14,0 %	14,5 %
	kao samozaposlen/samozaposlena	5,1 %	4,1 %	6,7 %	7,9 %	1,6 %	7,9 %
	kao nezaposlen/nezaposlena	10,6 %	10,2 %	16,0 %	7,0 %	15,5 %	7,9 %
	kao volonter/volonterka	28,8 %	27,9 %	27,7 %	31,8 %	31,0 %	25,0 %
	kao pripravnik/pripravnica na pripravničkom stažu	6,5 %	5,3 %	14,3 %	4,5 %	10,1 %	5,3 %
na neplaćenim poslovima te izvan sustava obrazovanja ili osposobljavanja (npr. brinući se za djecu, rođake, kućanstvo i sl.)	10,4 %	11,1 %	9,2 %	10,7 %	11,6 %	2,6 %	

Slično kao i kod voditelja projekata E+MnD, zemlja podrijetla najvećeg broja sudionika u projektima E+MnD je Hrvatska (56 %) (tablica 3.14.). Udio sudionika iz Grčke, Italije, Španjolske i Turske iznosi od 3 do 4 %, a ostale zemlje podrijetla sudionika projekata zastupljene su s najviše 2 % sudionika iako ih ima ukupno 42. Hrvatski jezik također je u najvećem udjelu naveden kao materinski jezik (49 %). Ostali jezici navedeni su u udjelima od 3 % ili manje pri čemu je važno naglasiti da za više od 10 % ispitanika taj podatak nedostaje.

Uz pitanje o materinskom jeziku ispitanicima je postavljeno i pitanje je li jezik kojim pretežno govore kod kuće također službeni jezik zemlje ili regije u kojoj žive na što je 86 % njih odgovorilo potvrdno. S druge strane, 26 % ispitanika izjavilo je da kod kuće i u obitelji govore i drugim jezicima osim službenog.

Manjinski status navodi 10 % ispitanika. Od toga ih najviše navodi da su pripadnici autohtone manjine koja je oduvijek živjela u zemlji, a nešto manji postotak navodi da su pripadnici etničke/kulturne ili jezične manjine. Ispitanika s migrantskim statusom (prve ili druge generacije) u ukupnom je uzorku samo nešto više od 2 %.

Tablica 3.14. Zemlja podrijetla i materinski jezik sudionika u projektima E+MnD

Zemlja podrijetla			Materinski jezik		
	N	%		N	%
Albanija	10	0,8	albanski	16	1,2
Austrija	9	0,7	arapski	2	0,2
Bjelorusija	1	0,1	bošnjački	12	0,9
Bosna i Hercegovina	17	1,3	bugarski	28	2,1
Bugarska	33	2,5	crnogorski	5	0,4
Cipar	6	0,5	češki	19	1,5
Crna Gora	8	0,6	engleski	24	1,8
Češka	19	1,5	estonski	9	0,7
Danska	2	0,2	francuski	6	0,5
Estonija	12	0,9	grčki	44	3,4
Finska	1	0,1	gruzijski	2	0,2
Francuska	9	0,7	hrvatski	645	49,4
Grčka	40	3,1	katalonski	6	0,5
Gruzija	3	0,2	kurdski	1	0,1
Hrvatska	731	56,0	letonski	17	1,3
Irska	3	0,2	litavski	18	1,4
Island	1	0,1	mađarski	12	0,9
Italija	46	3,5	makedonski	18	1,4
Kambodža	1	0,1	malteški	2	0,2
Katar	1	0,1	nizozemski	6	0,5
Kosovo	2	0,2	njemački	20	1,5
Letonija	17	1,3	poljski	32	2,5
Litva	22	1,7	portugalski	24	1,8
Mađarska	12	0,9	romski	1	0,1
Makedonija (FRY)	23	1,8	rumunjski	22	1,7
Malta	2	0,2	ruski	8	0,6
Moldavija	3	0,2	slovački	8	0,6
Nizozemska	7	0,5	slovenski	24	1,8
Norveška	1	0,1	srpski	39	3,0
Njemačka	12	0,9	španjolski	22	1,7
Poljska	33	2,5	švedski	1	0,1
Portugal	27	2,1	talijanski	40	3,1
Rumunjska	27	2,1	turski	33	2,5
Sirija	1	0,1	ukrajinski	5	0,4
Slovačka	12	0,9	nepoznato	134	10,3
Slovenija	29	2,2			
Srbija	28	2,1			
Španjolska	34	2,6			
Švedska	2	0,2			
Turska	37	2,8			

	Zemlja podrijetla		Materinski jezik	
	N	%	N	%
Ujedinjeno Kraljevstvo	5	0,4		
Ukrajina	10	0,8		
nepoznato	6	0,5		

Podaci u tablici 3.15. pokazuju da je mnogo sudionika u projektima imalo iskustvo posjeta drugoj zemlji ili življenja u njoj.²⁵ Uglavnom se ta iskustva odnose na posjet vezan uz odmor (70 %) ili školsko putovanje (49 %). Važno je istaknuti da je gotovo polovica ispitanika (48 %) navela da je već prije sudjelovala u razmjeni mladih, otprilike 14 % ispitanika provelo je semestar ili više u drugoj zemlji u sklopu organiziranog programa ili je studiralo na sveučilištu u drugoj zemlji (12 %), a 13 % radilo je u inozemstvu.

Tablica 3.15. Iskustvo posjeta drugoj zemlji ili življenja u njoj

	Sudionici u projektima	
	N	%
Bio/bila sam u inozemstvu na odmoru.	936	80,8 %
Bio/bila sam u inozemstvu sa svojim razredom.	678	58,5 %
Sudjelovao/sudjelovala sam u razmjeni mladih.	557	48,1 %
Proveo/provela sam u drugoj zemlji jedan semestar ili više u sklopu organiziranog programa.	167	14,4 %
Živio/živjela sam u drugoj zemlji s roditeljima.	58	5,0 %
Studirao/studirala sam na sveučilištu u drugoj zemlji.	135	11,6 %
Pohađao/pohađala sam u inozemstvu tečaj jezika.	108	9,3 %
Odradio/odradila sam u inozemstvu pripravnički staž.	71	6,1 %
Odradio/odradila sam u inozemstvu tečaj strukovnog osposobljavanja.	45	3,9 %
Radio/radila sam kao dadilja (<i>aupair</i>).	32	2,8 %
Radio/radila sam u inozemstvu.	146	12,6 %
Otišao/otišla sam u drugu zemlju kako bih živio/živjela s partnerom/partnericom.	48	4,1 %
Živim blizu granice i lako je mogu prijeći.	189	16,3 %
Rođen/rođena sam u drugoj zemlji.	44	3,8 %
Živio/živjela sam u drugoj zemlji zbog drugog razloga.	93	8,0 %
Prije ovog projekta nikada nisam bio/bila u inozemstvu.	39	3,3 %

Posljednji segment profila sudionika u projektima E+MnD odnosi se na socioekonomske karakteristike ispitanika i njegove obitelji. Stoga se analiziraju obrazovanje roditelja/skrbnika, procjena načina života u odnosu prema vršnjacima te suočenost s preprekama u različitim aspektima života. U tablici 3.16. vidljivo je da su završena viša škola ili fakultet najviši obrazovni status oca i majke 32 – 37 % ispitanika. Otprilike četvrtina ispitanika navela je za oba roditelja da su završili srednju školu. Gotovo 45 % ispitanika smatra da su im pružene jednake mogućnosti kad procjenjuju svoj način života u odnosu prema vršnjacima. Nešto više od 20 % njih smatra da ima

²⁵ Ispitanici su na ovo pitanje mogli ponuditi više točnih odgovora.

veće mogućnosti, a otprilike isti postotak drži da ima manje mogućnosti u usporedbi s vršnjacima (slabije ili izraženije). Važno je istaknuti kako u ukupnom uzorku 6 % ispitanika smatra da su im mogućnosti mnogo manje nego njihovim vršnjacima. U razmatranju prepreka najviše ispitanika (40 %) ističe one vezane uz pristup poslu i zapošljavanju, 15 % smatra da im je prepriječen pristup obrazovanju, 19 % drži da im je otežana mogućnost sudjelovanja u aktivnostima vezanim uz mobilnost, a nešto više od 23 % smatra da je spriječeno aktivno sudjelovati u društvu i politici. Kada se suočenost s preprekama analizira kao sumativni pokazatelj, rezultati pokazuju da više od polovice ispitanika navodi suočenost s jednom ili više prepreka (57 %).²⁶ Kao najčešću vrstu prepreka više od polovice ispitanika navodi nedovoljno novca (53 %). Sljedeće prepreke koje se navode jesu življenje u slabije razvijenom (pri)gradskom području (18 %) i u udaljenom području (15 %). Najrjeđe se navode kaznena presuda / odslužena zatvorska kazna, posebne potrebe i teškoće sa službenim jezikom (jezicima) u vlastitoj zemlji. Druge vrste prepreka iznose od 3 do 11 %.²⁷

Tablica 3.16. Socioekonomski status i prepreke s kojima su suočeni sudionici u projektima E+MnD

		Sudionici u projektima	
		N	%
Obrazovanje oca / zakonitog skrbnika	niže osnovno obrazovanje (prva četiri razreda osnovne škole)	33	2,5
	više osnovno obrazovanje (osam razreda osnovne škole)	73	5,6
	srednje tehničko i srodno obrazovanje koje je priprema za tržište rada	206	15,8
	trogodišnje ili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje	299	22,9
	strukovni programi obrazovanja nakon srednjeg obrazovanja koji se ne ubrajaju ni u više ni u visoko obrazovanje	114	8,7
	razina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole na postsekundarnoj/tercijarnoj razini	413	31,6
	ne znam	38	2,9
Obrazovanje majke / zakonite skrbnice	niže osnovno obrazovanje (prva četiri razreda osnovne škole)	35	2,7
	više osnovno obrazovanje (osam razreda osnovne škole)	90	6,9
	srednje tehničko i srodno obrazovanje koje je priprema za tržište rada	126	9,7
	trogodišnje ili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje	351	26,9
	strukovni programi obrazovanja nakon srednjeg obrazovanja koji se ne ubrajaju ni u više ni u visoko obrazovanje	78	6,0
	razina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole na postsekundarnoj/tercijarnoj razini	479	36,7
	ne znam	16	1,2
Procjena načina života u odnosu prema vršnjacima u zemlji	pružene jednake mogućnosti	585	44,8
	pružene veće mogućnosti	291	22,3
	pružene nešto manje mogućnosti	228	17,5
	pružene mnogo manje mogućnosti	76	5,8
Suočenost s preprekama u: (udio potvrđenih odgovora)	pristupu obrazovanju	202	15,5
	pristupu poslu i zapošljavanju	527	40,4
	aktivnom sudjelovanju u društvu i politici	305	23,4
	mobilnosti	245	18,8
	neki drugi način	155	11,9

²⁶ Među ispitanicima koji se suočavaju s preprekama 31 % njih navodi jednu prepreku, 15 % dvije, 7 % tri i 4 % sve četiri prepreke.

²⁷ U procjeni uzroka prepreka ispitanici su mogli dati više odgovora.

		Sudionici u projektima	
		N	%
Vrste prepreka	zdravstveni problemi	86	10,1
	niska obrazovna razina/postignuća	65	7,7
	život u udaljenom području	127	15,0
	život u slabije razvijenom (pri)gradskom području	149	17,6
	nedovoljno novca	447	52,7
	pripadnost skupini koja ima manje mogućnosti	60	7,1
	teškoće sa službenim jezikom (jezicima) u vlastitoj zemlji	20	2,4
	povijest nezaposlenosti u obitelji	77	9,1
	posebne potrebe	20	2,4
	pripadnost diskriminiranoj skupini	57	6,7
	socijalni status	94	11,1
	rod	71	8,4
	spolna orijentacija	48	5,7
	obiteljske odgovornosti i/ili veze	92	10,8
	život u području zahvaćenom sukobom ili u području koje je bilo zahvaćeno sukobom	70	8,3
	pripadnost kulturološkoj/etničkoj/vjerskoj manjini	33	3,9
	kaznena presuda / odslužena zatvorska kazna	3	0,4
	druge prepreke	112	8,6

3.2.2. Uključenost i prijašnja iskustva sudjelovanja u projektima E+MnD

Kao što je već prije navedeno pri opisu uzoraka, najveći udio od 52 % ispitanika sudjelovao je u projektima razmjene mladih (Y-EXCH). Nešto više od petine ispitanika sudjelovalo je u projektima vezanim uz mobilnost osoba koje rade s mladima (Y-TNYW), otprilike 10 % u projektima Strukturiranog dijaloga (SD) i projektima vezanim uz Europsku volontersku službu (Y-VOL), a 6 % u aktivnostima transnacionalne suradnje (TCA).

Kao osnovni izvor informacija sudionicima o programu E+MnD i projektima najviše je ispitanika istaknulo organizaciju ili udrugu mladih (43 %), a odmah su potom kao izvori informacija navedeni prijatelji ili znanci (35 % ispitanika). Imajući na umu to da su ispitanici mogli navesti više izvora informacija o programu, u tablici 3.17. vidljivo je da nešto veći postotak ispitanika (13,5 %) navodi informacije u medijima (novine ili časopisi, radio, televizija, internet), zatim druge organizacije i udruge (11 %) te neslužbene skupine mladih (10 %). Informacije nacionalnih (i regionalnih) agencija za program E+MnD dopiru do ukupno 7 % ispitanika, no za sudionike u projektima TCA nacionalne su agencije glavni izvor informacija (46 % ispitanika).

Najmanji je postotak sudionika u projektima E+MnD označavao Eurodesk i Europsku komisiju kao izvor informacija o programu.

Tablica 3.17. Izvor informacija o programu Erasmus+: Mladi na djelu

Izvor informacija o programu	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Neslužbena skupina mladih	10,0 %	11,9 %	8,5 %	10,0 %	7,9 %	1,2 %
Organizacije/udruge mladih	42,9 %	44,8 %	28,7 %	50,7 %	47,1 %	16,9 %
Centar za mlade	6,5 %	7,6 %	5,4 %	3,3 %	10,0 %	3,6 %
Druge vrste organizacija/udruga	10,7 %	9,8 %	9,3 %	14,8 %	10,0 %	7,2 %
Prijatelji/znanci	35,0 %	43,9 %	33,3 %	25,6 %	29,3 %	4,8 %
Škola ili ustanova visokog obrazovanja	7,0 %	8,8 %	2,3 %	3,3 %	12,9 %	1,2 %
Na poslu (npr. kolege, informacije dostupne na poslu i sl.)	5,1 %	2,3 %	0,0 %	10,7 %	3,6 %	19,3 %
Novine ili časopisi, radio, televizija, internet	13,5 %	13,2 %	23,3 %	10,0 %	20,0 %	1,2 %
Nacionalna agencija zadužena za provođenje programa Erasmus+ (Mladi na djelu) (npr. izravna obavijest elektroničkom poštom, informacijski materijal, plakat, internetska stranica, informativna događanja, savjetovanja i sl.)	5,8 %	1,8 %	7,8 %	4,1 %	3,6 %	45,8 %
Regionalna agencija / ured nacionalne agencije (npr. izravna obavijest elektroničkom poštom, informacijski materijal, plakat, internetska stranica, informativna događanja, savjetovanja i sl.)	1,2 %	0,9 %	1,6 %	0,0 %	0,0 %	9,6 %
Europska komisija (objavljuje informacije na internetskim stranicama)	0,9 %	0,0 %	5,4 %	0,7 %	0,7 %	2,4 %
Resursni centar SALTO-YOUTH *	2,8 %	2,0 %	1,4 %	4,5 %	1,7 %	7,5 %
Mreža Eurodesk	0,9 %	1,0 %	1,6 %	0,4 %	0,0 %	2,4 %
Drugi izvori (<i>društvene mreže, ESC</i>)	4,4 %	3,7 %	12,4 %	3,0 %	5,7 %	13,3 %

* SALTO-YOUTH je mreža sastavljena od šest resursnih centara koji rade na europskim prioritetima u području mladih. SALTO-YOUTH skraćeni je naziv za Support, Advanced Learning and Training Opportunities for Youth. Djeluje u sklopu programa Europske unije Erasmus+: Mladi na djelu.

Kad je riječ o razlozima i motivaciji za uključivanje u projekte E+MnD (tablica 3.18.), ispitanici su mogli označiti više odgovora, no najviše motiva nalaze u stjecanju novih iskustava (84 %), u osobnom razvoju (74 %), učenju novoga (71 %) i uspostavljanju kontakata s osobama iz drugih kultura ili zemalja (68 %). Nešto više od polovice ispitanika kao razloge ističe i upoznavanje drugih zemalja (55 %), zanimanje za temu projekta (56 %) te unapređenje svojeg znanja stranog jezika (54 %).

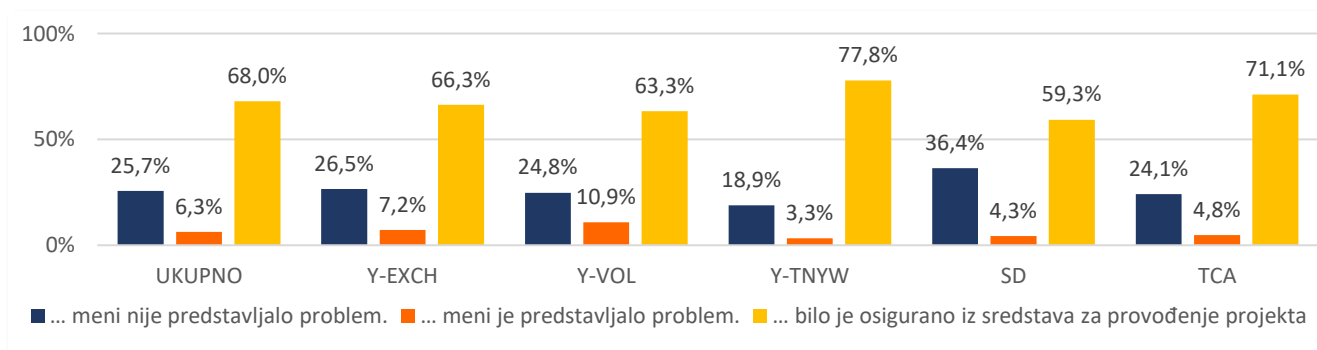
Najrjeđe se ističu poticaji drugih osoba (11 %) i povećanje vjerojatnosti za pronalaženje posla (19 %). Promatraju li se ispitanici prema tipu projektne aktivnosti, vidi se da su sudionici u projektima Y-EXCH u većoj mjeri nalazili motivaciju u većini pretpostavljenih razloga. Sudionici u projektima Y-VOL nešto više motivacije nalaze u osobnom razvoju i suočavanju s izazovima, a sudionici u projektima TCA izdvajaju se po stručnom razvoju i pripremi za buduće aktivnosti. Sudionici u projektima SD pak znatno više navode bavljenje socijalnim i političkim pitanjima.

Tablica 3.18. Razlozi i motivacija za uključivanje u projekte E+MnD

Motivacija za uključivanje u projekt	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Kako bih upoznao/upoznala drugu zemlju	54,7 %	65,3 %	66,7 %	47,8 %	25,0 %	21,7 %
Kako bih stekao/stekla nova iskustva	83,8 %	89,8 %	86,0 %	83,0 %	72,1 %	53,0 %
Kako bih se mogao/mogla baviti socijalnim i političkim pitanjima	32,4 %	32,8 %	22,5 %	31,5 %	50,7 %	16,9 %
Kako bih se zabavio/zabavila	46,2 %	59,7 %	43,4 %	34,4 %	27,9 %	8,4 %
Kako bih unaprijedio/unaprijedila svoje znanje stranog jezika	53,6 %	66,9 %	55,8 %	44,1 %	27,9 %	15,7 %
Radi osobnog razvoja	73,7 %	74,8 %	82,9 %	78,1 %	68,6 %	44,6 %
Kako bih naučio/naučila nešto novo	70,6 %	73,5 %	67,4 %	71,1 %	63,6 %	61,4 %
Kako bih uspostavio/uspostavila kontakte s osobama iz drugih kultura ili zemalja	67,7 %	76,9 %	65,1 %	69,3 %	34,3 %	47,0 %
Kako bih sebi postavio/postavila izazove	47,8 %	51,1 %	62,8 %	45,6 %	35,7 %	25,3 %
Zato što me netko potaknuo	10,9 %	12,6 %	10,1 %	7,8 %	12,1 %	6,0 %
Zbog stručnog razvoja	36,7 %	26,1 %	38,0 %	51,1 %	37,1 %	74,7 %
Kako bih se pripremio/pripremila za buduće aktivnosti (npr. obrazovanje, osposobljavanje, aktivnosti volontiranja, rad i sl.)	40,5 %	35,7 %	41,1 %	50,4 %	37,1 %	51,8 %
Kako bih unaprijedio/unaprijedila znanje o Europi	27,5 %	31,3 %	26,4 %	26,3 %	23,6 %	8,4 %
Zato što me zanimala tema projekta	55,8 %	55,5 %	59,7 %	58,1 %	53,6 %	48,2 %
Kako bih povećao/povećala vjerojatnost za pronalaženje posla	19,3 %	19,5 %	27,1 %	17,8 %	20,7 %	8,4 %
Zbog drugih razloga	4,8 %	5,0 %	7,0 %	3,7 %	5,0 %	3,6 %

U prikazu 3.31. vidljivo je da su troškovi sudjelovanja u projektu (npr. putni troškovi, troškovi smještaja i prehrane, naknada za sudjelovanje, drugi troškovi) bili osigurani iz sredstava projekta u prosjeku za 68 % sudionika, a među njima najviše za sudionike u projektima Y-TNYW (78 %). Za nešto više od četvrtine ispitanika plaćanje troškova sudjelovanja u projektu nije bilo problem. Šest je posto ispitanika istaknulo da su troškovi sudjelovanja u projektu za njih bili problem, a među njima je nešto više sudionika u projektima Y-VOL možda zbog većih životnih troškova u pojedinim područjima u kojima se održavala volonterska služba.

Prikaz 3.31. Troškovi sudjelovanja u projektu

Velika većina ispitanika navodi da je već sudjelovala u projektima (tablica 3.19.). Više od 80 % ispitanika već je sudjelovalo u nekom od projekata koji se održavao u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu ili u sklopu prijašnjih programa EU-a za mlade (npr. Mladi na djelu 2007. – 2013.). Gotovo 60 % njih sudjelovalo je u nekim drugim europskim projektima, a gotovo polovica navodi da je sudjelovala u drugim sličnim projektima. S obzirom na to da su ispitanici na to pitanje istodobno mogli dati više odgovora, dodatnom je analizom utvrđeno da 2,6 % ispitanika nije označilo nijednu od opcija koje se vežu uz projekte što upućuje na zaključak da su otprilike 34 sudionika prvi put sudjelovala u projektu.

Od onih koji navode prijašnje sudjelovanje u nekom od navedenih projekata gotovo četvrtina ispitanika navela je sudjelovanje u rasponu od četiri do šest projekata (tablica 3.20.). Jednaki su postoci ispitanika koji su sudjelovali u jednom ili dva projekta pri čemu su rjeđa sudjelovanja u projektima više karakteristična za sudionike u projektima Y-EXCH i Y-VOL. Najviše projektnih aktivnosti navode sudionici u aktivnostima Y-TNYW i TCA.

Tablica 3.19. Prijašnja iskustva sudjelovanja u projektima

	Sudionici u projektima	
	N	%
Projekt koji se održavao u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu ili u sklopu prijašnjih programa EU-a za mlade (npr. Mladi na djelu 2007. – 2013.)	936	80,8 %
Sličan projekt koji se održavao u sklopu drugog programa Europske unije	678	58,5 %
Drugi slični projekti	557	48,1 %
Ništa od navedenoga	39	3,3 %

Tablica 3.20. Broj projekata u kojima su ispitanici prije sudjelovali (N_{ukupno}=727)

Broj projekata	Ukupno	Tip aktivnosti				
		Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
1	20,4 %	26,2 %	16,4 %	15,6 %	10,3 %	15,9 %
2	20,4 %	21,2 %	32,8 %	16,9 %	19,2 %	12,7 %
3	16,9 %	17,0 %	14,9 %	13,8 %	25,6 %	15,9 %
4 – 6	24,4 %	22,8 %	22,4 %	25,6 %	32,1 %	25,4 %
7 – 10	11,6 %	7,8 %	11,9 %	18,1 %	10,3 %	17,5 %
11 – 20	3,7 %	3,3 %	1,5 %	6,3 %	1,3 %	4,8 %
21 i više	1,8 %	0,6 %	0,0 %	3,8 %	0,0 %	7,9 %

3.2.3. O projektu općenito

Informacije o projektu uz koji ispitanici vežu svoje odgovore odnose se na općenita obilježja projekata poput trajanja projektne aktivnosti, financiranja projekta te glavnog jezika u projektu.

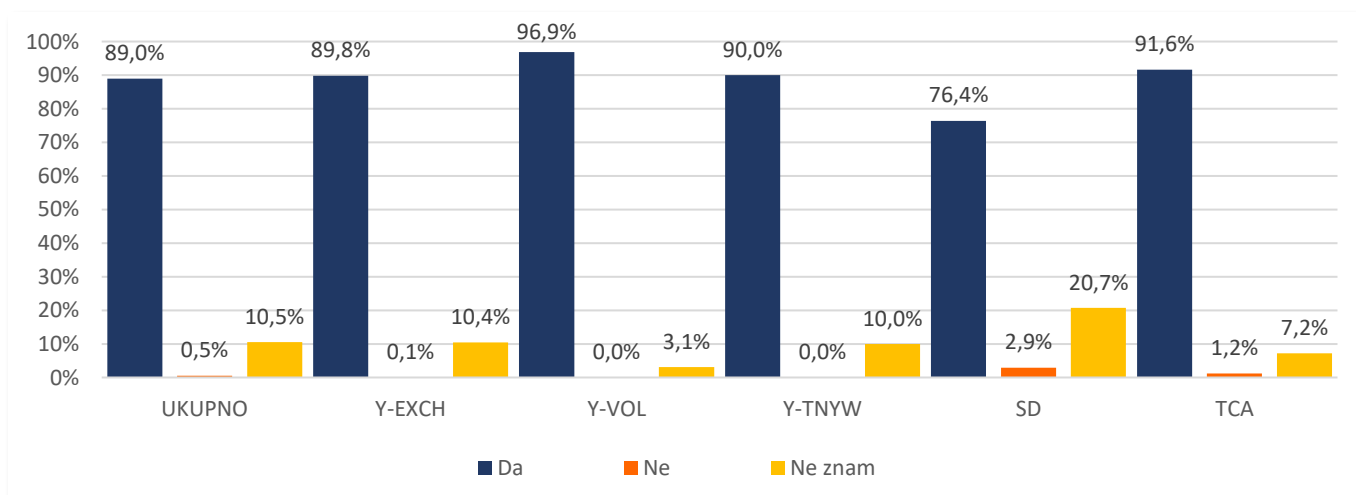
Prema podacima navedenim u tablici 3.21. projektne aktivnosti u najvećem su postotku trajale od 6 do 10 dana. Primjetno se izdvajaju sudionici u projektima Y-VOL koji su u najvećem postotku sudjelovali u projektnim aktivnostima koje su trajale između mjesec dana i šest mjeseci (43 %) ili dulje (22,5 %). Među tim je ispitanicima nešto više od trećine sudjelovalo u aktivnostima koje su trajale do tri mjeseca. S druge strane, ispitanici iz projekata SD i TCA u najvećem su postotku sudjelovali u projektnim aktivnostima koje su trajale do pet dana, a većina ih je sudjelovala na sastancima koji su trajali od jednog do dva dana.

Tablica 3.21. Trajanje projektne aktivnosti

Broj dana	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Do 5 dana	34,4 %	17,9 %	0,0 %	44,1 %	95,0 %	90,4 %
6 – 10 dana	54,0 %	79,5 %	0,0 %	55,9 %	4,3 %	6,0 %
11 – 30 dana	4,9 %	2,6 %	34,9 %	0,0 %	0,7 %	0,0 %
1 – 6 mjeseci	4,2 %	0,0 %	42,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Više od 6 mjeseci	2,4 %	0,2 %	22,5 %	0,0 %	0,0 %	2,4 %

Nadalje, gotovo 90 % svih ispitanika upoznato je s činjenicom da je projekt u kojem su sudjelovali financirala Europska unija. Nešto više od 10 % ispitanika nije upoznato s podatkom o financiranju, a manje od 1 % smatra da EU nije financirao projekt. Raspodjela prema tipu aktivnosti prilično je ujednačena (prikaz 3.32.) – tek se nešto više izdvajaju sudionici u projektima SD koji su u većem postotku od ostalih izjavili da EU nije financirao projekt.

Prikaz 3.32. Odgovor na pitanje je li projekt financirao EU

Glavni jezik na kojem se provodila većina projekata bio je engleski (tablica 3.22.). Gotovo svi projekti Y-EXCH i Y-TNYW provedeni su na engleskom jeziku. Hrvatski se kao glavni jezik rabio u 11 % projekata, no znatno više među sudionicima projekata SD što je i razumljivo jer ti projekti uključuju i nacionalnu dimenziju.

Tablica 3.22. Glavni jezik u projektu

Glavni jezik u projektu	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Engleski	86,7 %	95,6 %	78,3 %	95,9 %	35,0 %	83,1 %
Hrvatski	11,0 %	2,6 %	15,5 %	1,1 %	63,6 %	16,9 %
Neki drugi jezik	1,5 %	0,9 %	6,2 %	1,9 %	0,0 %	0,0 %
Nepoznato	0,8 %	0,9 %	0,0 %	1,1 %	1,4 %	0,0 %

Iskustva s uporabom jezika u provedbi projekta prikazana su s pomoću postotaka potvrdnih odgovora na tvrdnje prikazane u tablici 3.23. S obzirom na visok postotak ispitanika koji ne potječu s engleskoga govornog područja te na činjenicu da projekt nije proveden na njihovu prvom jeziku (92 %), bilo je važno ispitati na koji su se način služili jezikom i je li im u tome bila potrebna pomoć. Podaci pokazuju da su se u većini projekata sudionici koristili jednim jezikom (58 %) te da su im projektni tim ili ostali sudionici pomogli kad su imali problema s razumijevanjem (85 %). Osamnaest posto sudionika odgovorilo je da je moglo potpuno sudjelovati u projektu služeći se svojim prvim jezikom (to se ponajprije odnosi na sudionike u projektima SD koji se često i provode na nacionalnoj razini bez međunarodnih partnera, a 39 % ispitanika koristilo se informacijskom tehnologijom kao pomoći u razumijevanju/komuniciranju na drugim jezicima koji su se govorili tijekom projekta. Oko 11 % ispitanika zbog jezika je imalo teškoće u sudjelovanju u projektu.

Tablica 3.23. Uporaba jezika u provedbi projekta

Uporaba jezika u projektu <i>(udio potvrdnih odgovora)</i>	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Svi su se sudionici koristili jednim jezikom.	57,9 %	51,4 %	53,3 %	63,0 %	75,6 %	74,7 %
Mogao/mogla sam potpuno sudjelovati u projektu služeći se svojim prvim jezikom.	18,4 %	14,6 %	14,3 %	9,7 %	60,8 %	13,5 %
Koristio/koristila sam se jezikom (ili s više jezika) koji nije moj prvi jezik.	92,2 %	97,3 %	96,7 %	96,6 %	54,5 %	90,7 %
Zbog jezika sam imao/imala teškoća u sudjelovanju u projektu.	11,2 %	12,4 %	13,3 %	13,0 %	4,8 %	2,7 %
Projektni tim pomogao mi je kad sam imao/imala problema s razumijevanjem.	84,8 %	88,4 %	86,6 %	90,3 %	65,3 %	66,2 %
Koristio/koristila sam se informacijskom tehnologijom kao pomoći u razumijevanju / komuniciranju na drugim jezicima koji su se upotrebljavali tijekom projekta.	39,3 %	40,9 %	40,8 %	49,2 %	23,4 %	18,7 %
Kad je bilo potrebno, drugi su mi sudionici pomogli u razumijevanju.	84,5 %	87,9 %	88,3 %	89,9 %	65,3 %	65,3 %

3.2.4. Procjena stečenih znanja, sposobnosti i rezultata proizišlih iz projekta

Stjecanje novih znanja i razvijanje sposobnosti također je u središtu RAY istraživanja. Od sudionika u projektima E+MnD tražilo se da procijene u kojim su područjima stekli nova znanja. Mogli su označiti više odgovora, pa su u prikazu rezultata u tablici 3.24. navedeni postoci prema područjima, odnosno postoci ispitanika koji su za ta područja označili da su u njima stekli nova znanja. Područja mladih i rada s mladima te kulturoloških različitosti izdvajaju se kao područja o kojima su sudionici u projektima E+MnD najviše naučili – gotovo 70% ispitanika izdvaja ta područja. Natpolovičnom većinom odabrana su još područja neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja (54 %) te osobnog razvoja (51 %). Preostala područja izabralo je između 18 i 37 % ispitanika, a 1 % njih ističe da sudjelovanjem u projektu nije naučio ništa novo.

Prema tipu projektne aktivnosti zabilježena je veća učestalost obilježavanja tema vezanih uz politiku, demokraciju te aktivno građanstvo i političko sudjelovanje među sudionicima u projektima SD. Područja kulturološke različitosti, diskriminacije te neformalnog i informalnog učenja nešto su češće izvor novih znanja za sudionike u projektima Y-TNYW. Uz neformalno i informalno obrazovanje sudionici u projektima Y-VOL također češće biraju i medije i informacijsko-komunikacijsku tehnologiju.

Tablica 3.24. Područja u kojima su sudionici u projektima E+MnD stekli nova znanja

Nova znanja o...	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
... europskim pitanjima	32,3 %	34,5 %	27,6 %	27,4 %	38,4 %	27,7 %
... politikama ili tijelima Europske unije	21,9 %	20,4 %	15,7 %	14,4 %	44,9 %	30,1 %
... ljudskim pravima, temeljnim pravima	35,1 %	40,6 %	20,5 %	36,7 %	33,3 %	10,8 %
... uključivanju u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba	33,6 %	35,6 %	22,8 %	40,7 %	23,9 %	27,7 %
... kulturološkoj različitosti	67,0 %	73,5 %	80,3 %	71,5 %	34,8 %	32,5 %
... diskriminaciji i nediskriminaciji (vezanima uz rod, spolnu orijentaciju, etničko podrijetlo, kulturološko podrijetlo, vjeru, posebne potrebe, nacionalnost i sl.)	36,7 %	40,3 %	28,3 %	45,2 %	24,6 %	12,0 %
... solidarnosti s osobama koje su suočene s teškoćama	28,4 %	31,0 %	32,3 %	31,9 %	15,9 %	12,0 %
... nenasilju	19,5 %	21,3 %	14,2 %	25,6 %	14,5 %	2,4 %
... demokraciji	26,2 %	26,3 %	15,0 %	23,7 %	52,2 %	7,2 %
... medijima i IKT-u (informacijsko-komunikacijska tehnologija) uključujući društvene mreže i internet	20,6 %	20,1 %	32,3 %	19,3 %	18,8 %	14,5 %
... aktivnom građanstvu i sudjelovanju u civilnom društvu i demokratskom životu	35,0 %	31,0 %	34,6 %	35,6 %	58,0 %	28,9 %
... mladima i radu mladih	68,0 %	65,3 %	62,2 %	74,8 %	71,7 %	69,9 %
... nacionalnim politikama za mlade	22,7 %	17,7 %	13,4 %	14,8 %	58,0 %	44,6 %
... europskim politikama za mlade	27,9 %	24,9 %	23,6 %	20,7 %	45,7 %	53,0 %
... razvoju politika za mlade	20,5 %	15,5 %	8,7 %	15,9 %	55,8 %	36,1 %
... ekološkim pitanjima	21,5 %	25,4 %	48,8 %	12,6 %	5,8 %	2,4 %
... održivu razvoju	20,8 %	23,2 %	42,5 %	14,4 %	12,3 %	2,4 %
... zdravstvu, kvaliteti života	18,0 %	21,6 %	32,3 %	12,2 %	8,7 %	1,2 %

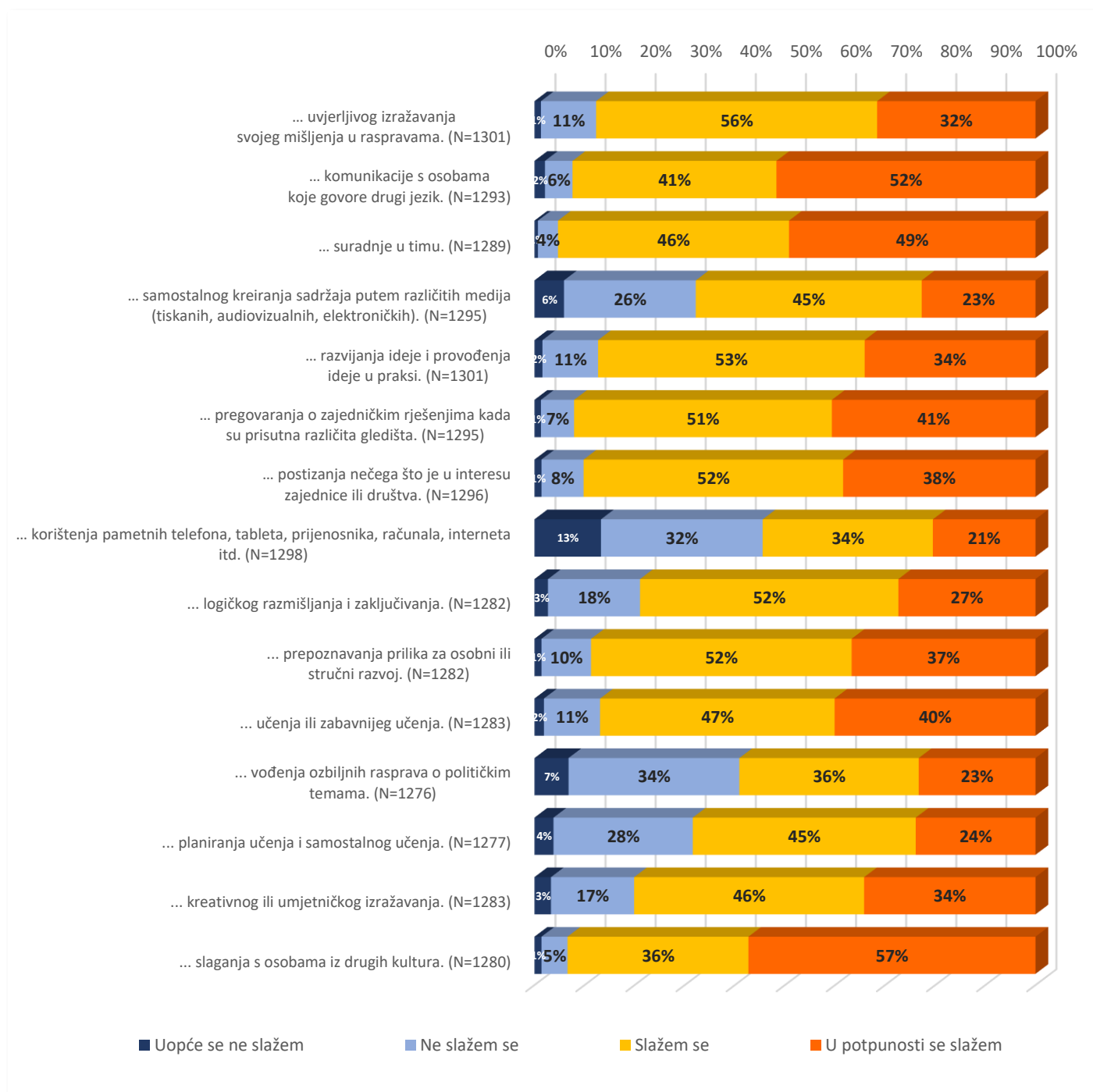
Nova znanja o...	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
... obrazovanju, osposobljavanju, učenju	36,0 %	32,9 %	40,2 %	44,4 %	31,9 %	34,9 %
... neformalnom obrazovanju/učenju, informalnom učenju	54,3 %	49,4 %	66,1 %	65,9 %	44,9 %	54,2 %
... radu, stručnom razvoju	22,7 %	19,5 %	28,3 %	27,0 %	21,0 %	28,9 %
... poduzetništvu, samoinicijativi	25,4 %	26,2 %	29,9 %	26,3 %	26,1 %	8,4 %
... razvijanju i upravljanju projektima	30,0 %	26,0 %	38,6 %	36,3 %	23,2 %	39,8 %
... osobnom razvoju	50,6 %	51,3 %	59,8 %	58,5 %	33,3 %	33,7 %
U ovom projektu nisam naučio/naučila ništa novo.	1,1 %	1,6 %	1,6 %	0,0 %	1,4 %	0,0 %

Ukupna raspodjela procjena stečenih specifičnih sposobnosti povezanih sa sudjelovanjem u projektu navedena je u prikazu 3.33. Sudionici u projektima E+MnD u visokim se postocima slažu da su sudjelovanjem u projektu razvili sve navedene sposobnosti. Posebice se ističe visok postotak ispitanika koji se potpuno slažu u vezi s razvojem sposobnosti slaganja s osobama iz drugih kultura (57 %) te u vezi s komunikacijom s osobama koje govore drugim jezikom (52 %). Gotovo polovica ispitanika (49 %) izražava potpuno slaganje s razvojem sposobnosti u području timskog rada.

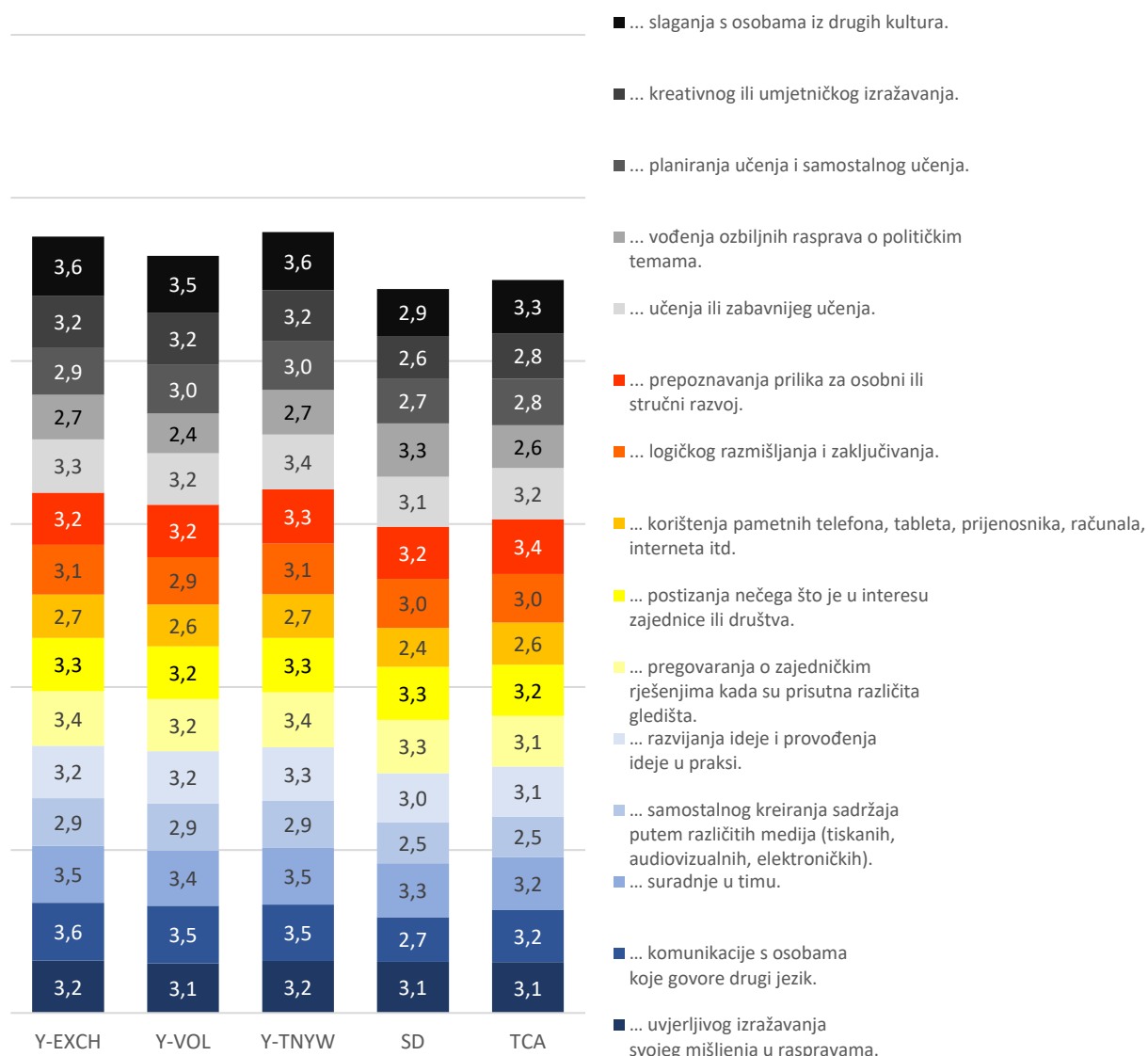
S druge strane, kad su u pitanju sposobnosti koje su manje razvijene, ispitanici ponajprije izdvajaju one vezane uz uporabu pametnih telefona, tableta, prijenosnika, računala, interneta itd. (45 %) te vođenje ozbiljnih rasprava o političkim temama (41 %). Veće neslaganje izražavaju u vezi sa sposobnostima samostalnoga kreiranja sadržaja s pomoću različitih medija (tiskanih, audiovizualnih, elektroničkih) te planiranja učenja i samostalnog učenja (po 32 % ispitanika). Otprilike 20 % ispitanika dodatno se ne slaže da bolje logično razmišlja i zaključuje ni da se kreativnije izražava.

Prosječna slaganja vezana uz procjenu sposobnosti proizišlih iz projekta prema tipu projektne aktivnosti navedena su u prikazu 3.34. iz kojega proizlazi da se sudionici u projektima Y-TNYW i Y-EXCH u prosjeku nešto češće više slažu da su razvili te sposobnosti. Analizom varijance dobivene su statistički značajne razlike vezane uz jedanaest sposobnosti pri čemu se u nastavku teksta izdvajaju najvažnije. Najčešće se izdvajaju sudionici u projektima SD i TCA po tome što se od svih drugih sudionika u prosjeku manje slažu da bolje komuniciraju s osobama koje govore drugim jezikom, da samostalno kreiraju sadržaje s pomoću različitih medija, da se kreativno izražavaju ili da se bolje slažu s osobama iz drugih kultura. Dodatno se sudionici u projektima SD razlikuju od sudionika u projektima Y-EXCH i Y-TNYW po tome što se prosječno manje slažu da su razvili sposobnost učenja ili zabavnijeg učenja, a od sudionika u projektima TCA u prosjeku se manje slažu u vezi s razvijanjem ideja i njihovim provođenjem u praksi. S druge strane, sudionici u projektima SD u prosjeku se najviše od svih slažu da su stekli sposobnost vođenja ozbiljnih rasprava o političkim temama. Sudionici u projektima TCA u prosjeku se manje od sudionika u projektima Y-EXCH i Y-TNYW slažu da su razvili sposobnost suradnje u timu i pregovaranja o zajedničkim rješenjima kad su prisutna različita gledišta. Sve razlike među skupinama navedene su u prilogu 5.3., tablica 5.3.13.

Prikaz 3.33. Procjena sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta

Prikaz 3.34. Procjena sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

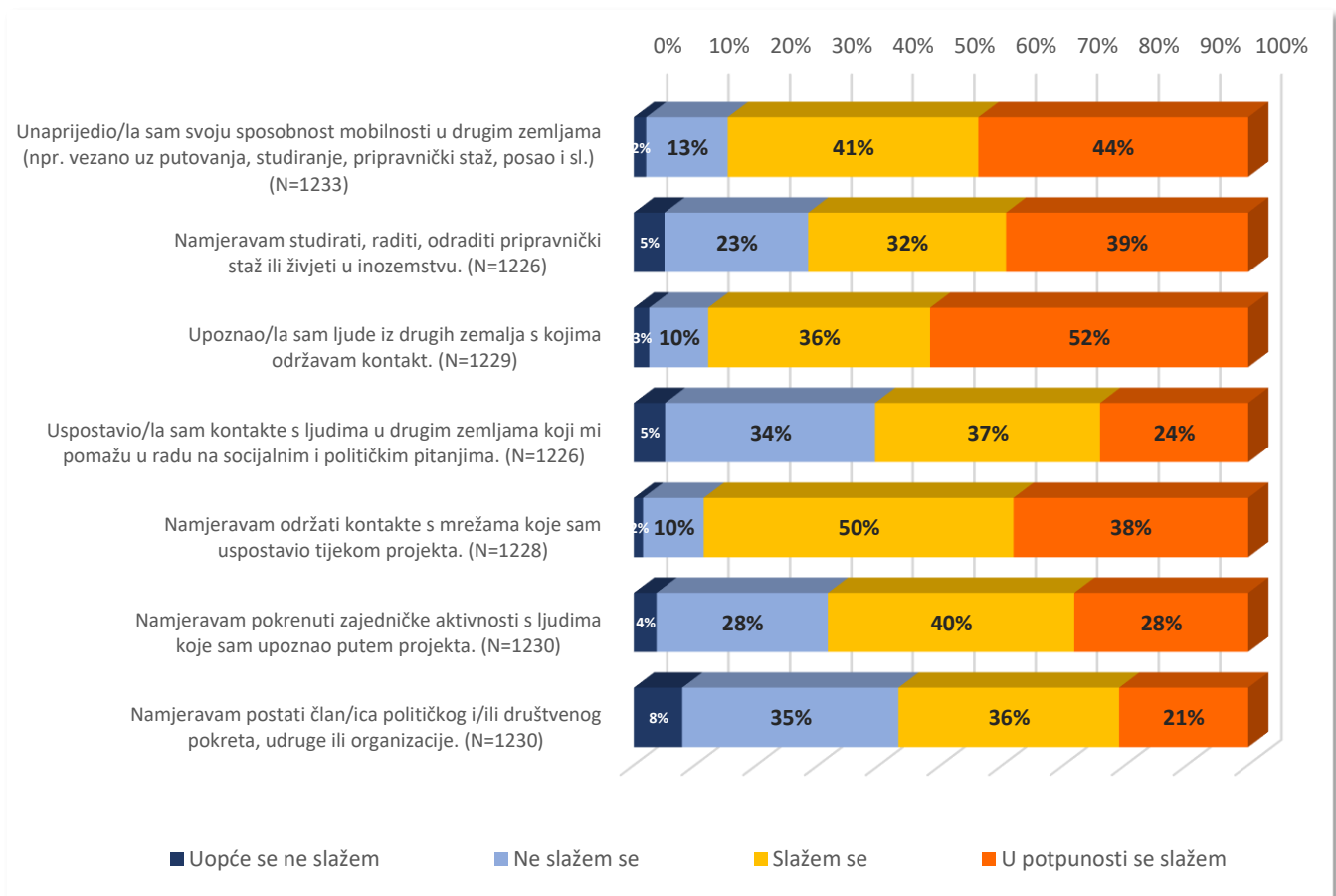

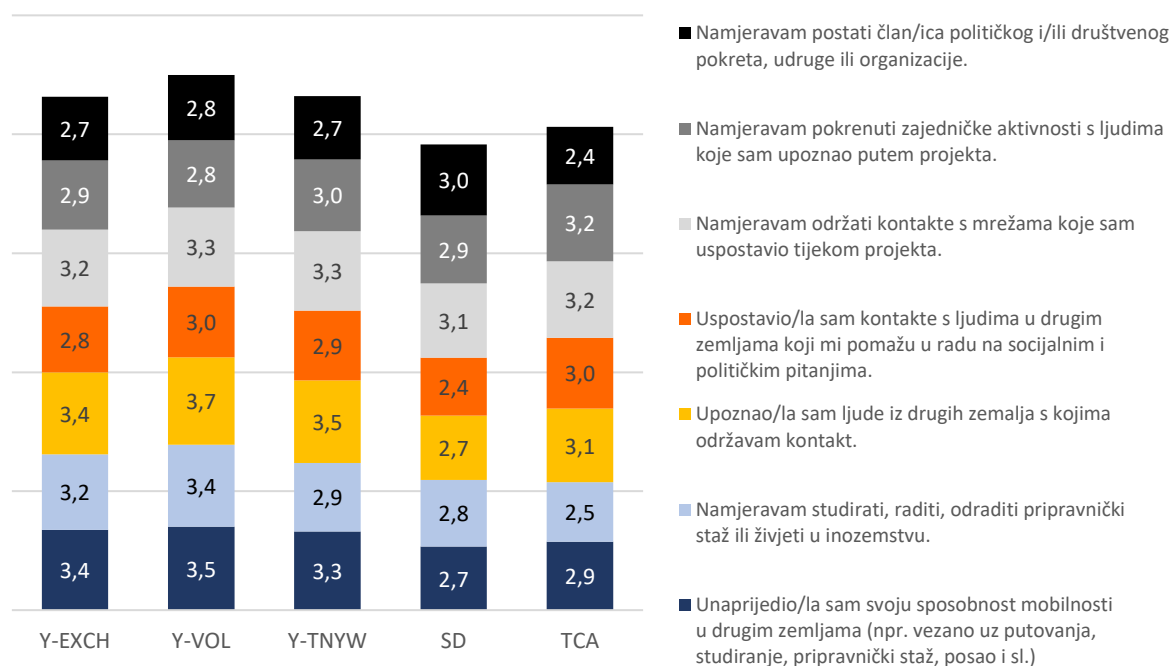
S predloženim rezultatima proizišlim iz sudjelovanja u projektu slaže se najveći postotak ispitanika (prikaz 3.35.). Najviše se potpuno slažu s tvrdnjom da su upoznali ljude iz drugih zemalja s kojima održavaju kontakt (52 %). Također visok postotak ispitanika ističe da namjerava održati kontakte s mrežama koje je uspostavio tijekom projekta te da je unaprijedio svoju sposobnost mobilnosti u drugim zemljama.

Rezultat sudjelovanja u projektu s kojim se najveći postotak ispitanika ne slaže vezan je uz namjeru učlanjivanja u političke/društvene pokrete/udruge ili organizacije (43 %), a mnogi se također ne slažu da su uspostavili kontakte s ljudima u drugim zemljama koji im pomažu u radu u vezi sa socijalnim i političkim pitanjima (39 %). U znatnijem se postotku ispitanici dodatno ne slažu da namjeravaju pokrenuti zajedničke aktivnosti s ljudima koje su upoznali (32 %) niti da namjeravaju studirati, raditi, odraditi pripravnički staž ili živjeti u inozemstvu (28 %).

Testiranjem razlika u prosječnim odgovorima prema tipu aktivnosti vidljivima u prikazu 3.36. analizom varijance potvrđene su razlike u svim predloženim rezultatima sudjelovanja u projektu. Sudionici u projektima SD i TCA u prosjeku se statistički bitno manje slažu od svih ostalih sudionika da su unaprijedili sposobnost mobilnosti u drugim zemljama. Sudionici u projektima Y-EXCH i Y-VOL statistički se značajno više od ostalih slažu da se namjeravaju odseliti u inozemstvo radi obrazovanja ili posla. U vezi s održavanjem kontakata s ljudima iz drugih zemalja međusobno se razlikuju sve potkategorije ispitanika. U prosjeku se najviše slažu sudionici u projektnim aktivnostima Y-VOL, a slijede redom sudionici u aktivnostima Y-TNYW, Y-EXCH i TCA pa sudionici u projektima SD koji se u prosjeku slažu najmanje od svih. Sudionici u projektima SD dodatno se najmanje slažu da su uspostavili kontakte s ljudima u drugim zemljama koji im pomažu u radu na socijalnim i političkim pitanjima, a najviše se od svih slažu da se planiraju učlaniti u politički i/ili društveni pokret, udrugu ili organizaciju. Sudionici u projektima TCA u prosjeku se više od sudionika u projektima Y-EXCH, Y-VOL i SD slažu da namjeravaju pokrenuti zajedničke aktivnosti s ljudima koje su upoznali u projektu. Statistički značajne razlike vezane uz namjeru održavanja kontakata s mrežama koje su sudionici uspostavili tijekom projekta rubnih su vrijednosti, pa se ne mogu specificirati razlike između različitih tipova projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.14.).

Prikaz 3.35. Procjena rezultata projekta

Prikaz 3.36. Procjena rezultata projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

3.2.5. Procjena učinaka projekta na različite dionike

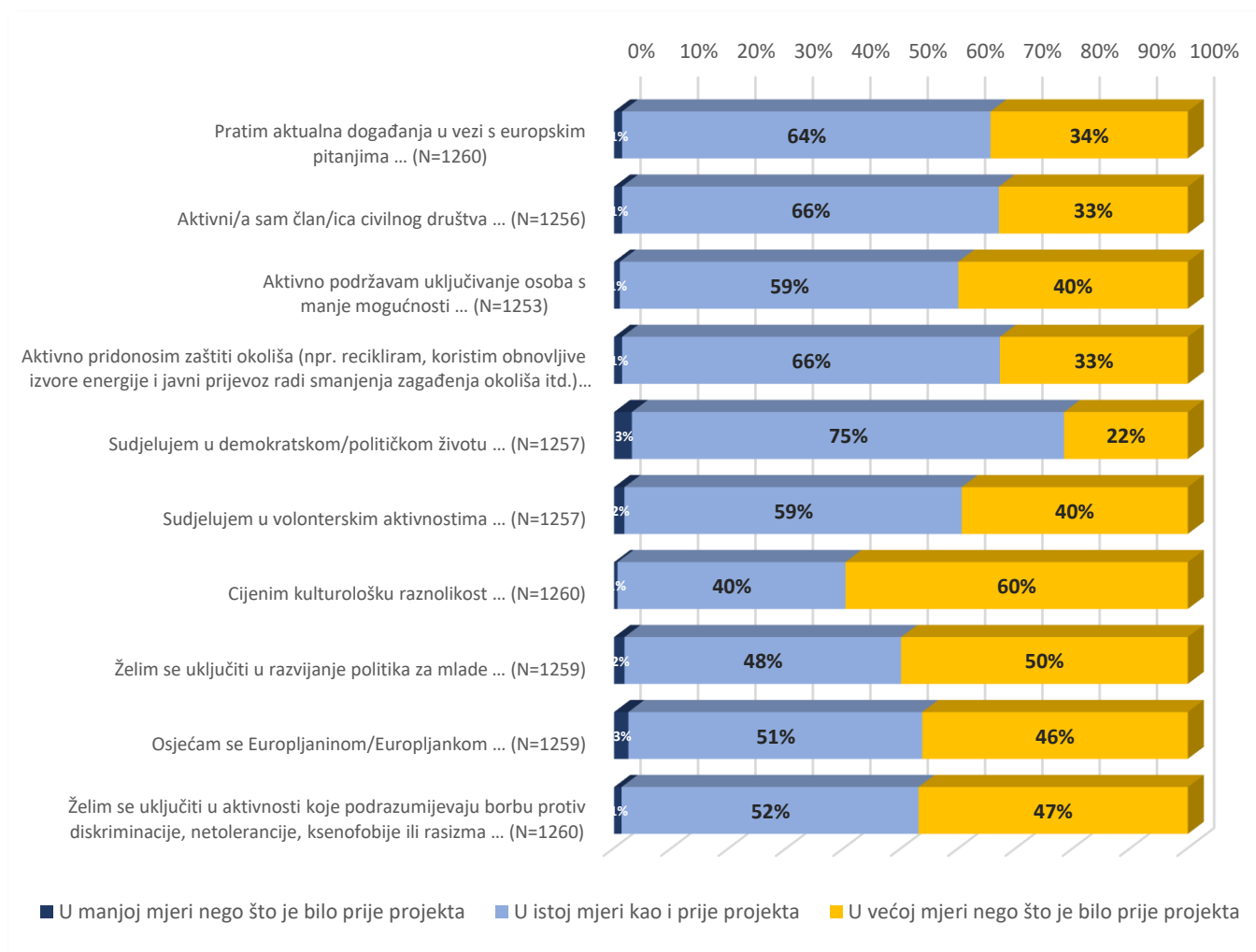
Jednako kao i kod voditelja projekata E+MnD, kod sudionika u projektima E+MnD procjenjuju se učinci sudjelovanja u projektu na različite dionike pri čemu je u ovom slučaju veći naglasak na učinke na ispitanika. Uz to se također ispituju učinci sudjelovanja u projektu na organizaciju koju predstavljaju sudionici u projektnim aktivnostima Y-TNYW i TCA.

Prva dimenzija učinaka veže se uz područje aktivnoga građanstva i društvene participacije. Taj učinak, procjenjivan ljestvicom od tri stupnja (1 – u manjoj mjeri, 2 – u istoj mjeri, 3 – u većoj mjeri nego prije projekta) prikazuje se raspodjelom frekvencija u prikazu 3.37. Dobiveni rezultati pokazuju da veći postotak ispitanika u gotovo svim procjenama (osam od deset tvrdnji) iskazuje da se sudjelovanjem u projektu nije dogodila nikakva promjena u njihovim aktivnostima i percepciji. Zabilježeni pozitivan učinak u najvećem se postotku odnosi na to da cijene kulturološke razlike (50 %) te na želju za uključivanjem u razvijanje politika za mlade (50 %). Nešto manje od polovice ispitanika također procjenjuje pozitivne učinke projekta na njihovu želju da se aktivno uključe u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije (47 %) te da se više osjećaju Europljanima (46 %). Negativni učinci sudjelovanja u projektu izrazito se rijetko navode (do 3 %), a najviše se odnose na sudjelovanje u demokratskom/političkom životu te na to osjećaju li se Europljanima (po 3%).

Prosječne vrijednosti u prikazu 3.38. pokazuju priličnu ujednačenost među ispitanicima svih projektnih aktivnosti u procjeni navedenih učinaka projekta. Analiza varijance rezultirala je statistički značajnim razlikama u vezi s četiri tvrdnje pri čemu se nešto više mogu izdvojiti sudionici u projektima SD. Oni se, naime, u prosjeku više od sudionika u projektima Y-EXCH, Y-VOL i Y-TNYW slažu da je projekt imao znatan učinak na njihovo sudjelovanje u demokratskom/političkom životu, a od sudionika u tim projektima manje se slažu u vezi s učinkom sudjelovanja u projektu

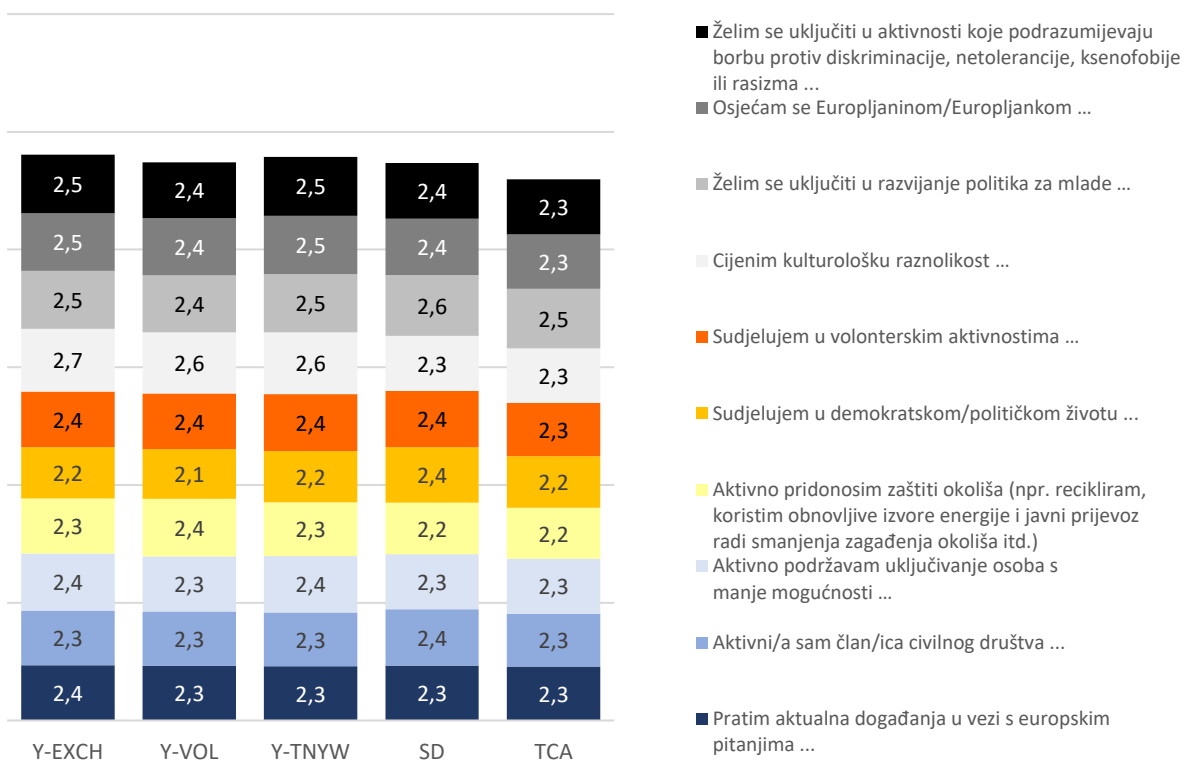
na to cijene li kulturološke razlike. U prosjeku statistički značajno manji učinak projekta na to cijene li kulturološke razlike izražavaju i sudionici u projektima TCA u usporedbi sa sudionicima u projektima Y-EXCH, Y-VOL i Y-TNYW. Naposljetku, sudionici u projektima Y-EXCH i Y-VOL slažu se u prosjeku više od sudionika u projektima SD i TCA da je projekt imao učinak na njihovo aktivno sudjelovanje u zaštiti okoliša, npr. na recikliranje, uporabu obnovljivih izvora energije, služenje javnim prijevozom i sl. Dobivene statistički značajne razlike vezane uz želju za uključivanje u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije, netolerancije, ksenofobije ili rasizma rubnih su vrijednosti, pa nisu moguće usporedbe različitih tipova projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.15.).

Prikaz 3.37. Samoprocjena sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije

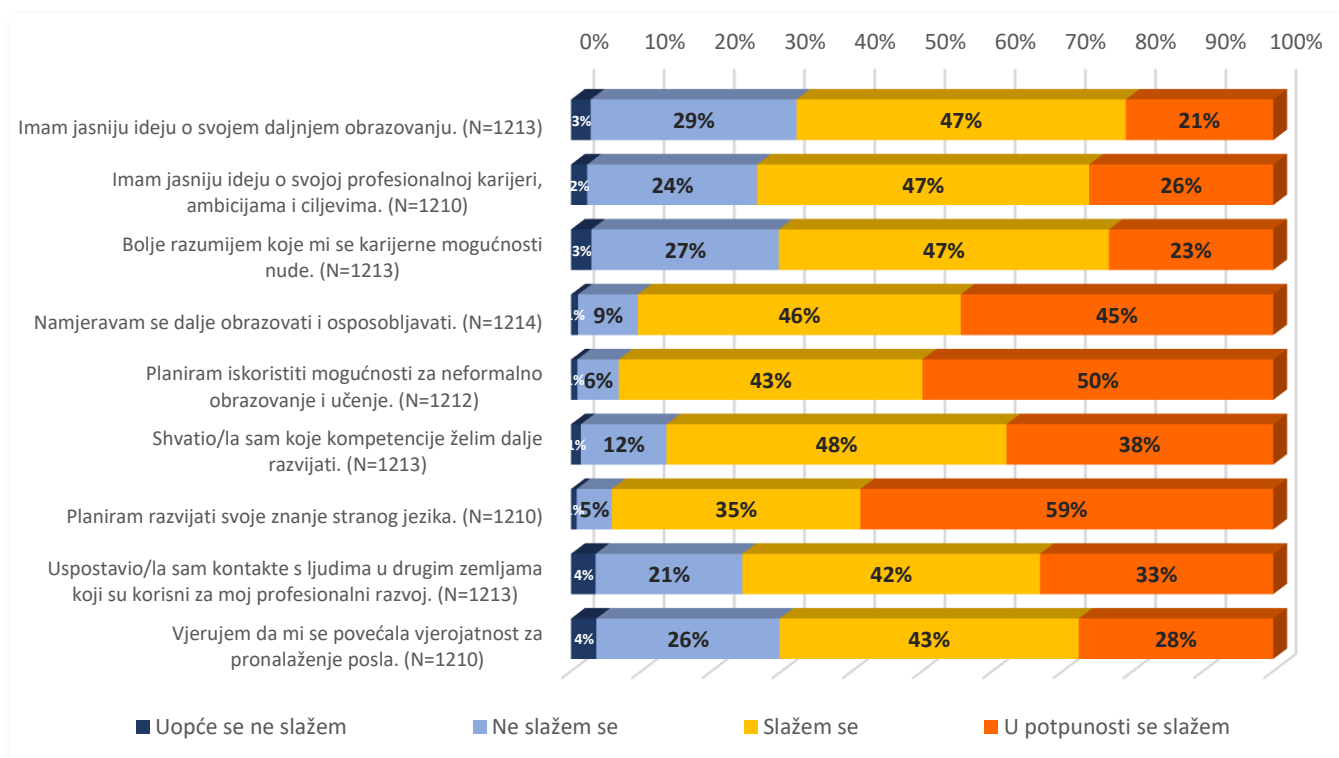
Prikaz 3.38. Samoprocjena sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

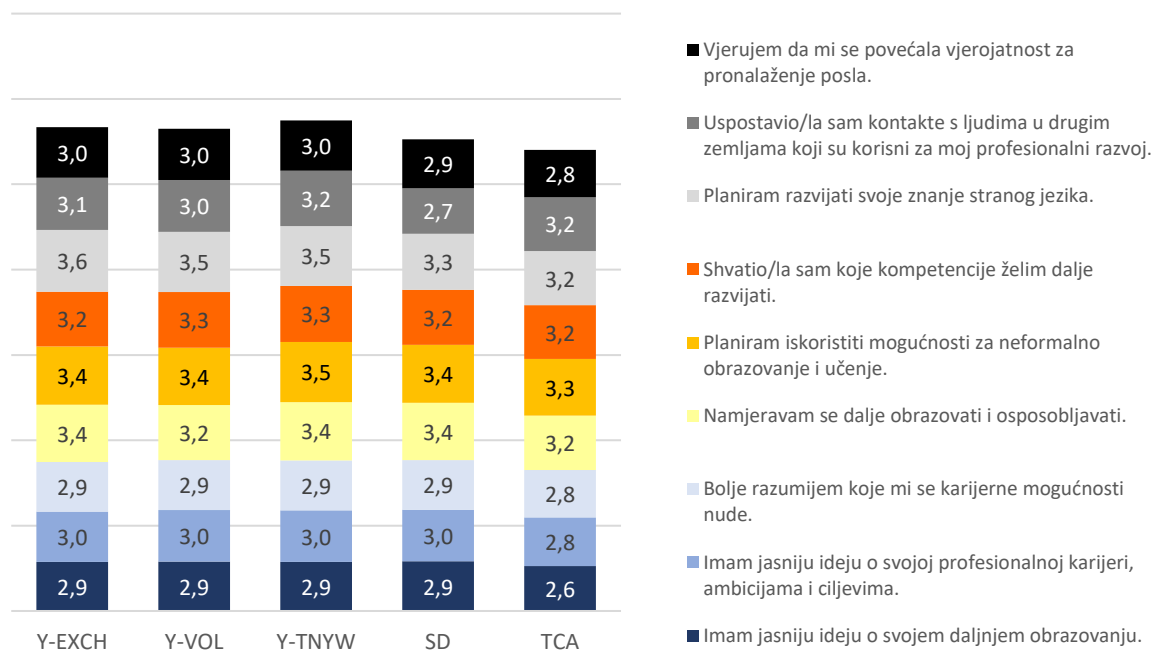
Dodatni učinci projekta na sudionike u projektima E+MnD ispitani u obliku tvrdnji vezanih uz budućnost i njihove planove, posebice uz razmišljanja o obrazovanju i profesionalnim odlukama, navedeni su u prikazu 3.39. Rezultati pokazuju da ispitanici izražavaju nešto veće neslaganje s tim tvrdnjama u usporedbi s ranijim procjenama učinaka sudjelovanja u projektu. Iako se slažu sa svim navedenim tvrdnjama, najveći postotak ispitanika potpuno se slaže u vezi s daljnjim razvijanjem vlastita znanja stranog jezika (59 %) te u vezi s korištenjem mogućnosti za neformalno obrazovanje i učenje (50 %). S druge strane, znatan postotak ispitanika nema jasniju ideju o svojem daljnjem obrazovanju (32 %), ne smatra da nakon sudjelovanja u projektu bolje razumije karijerne mogućnosti (30 %) te ne vjeruje da se povećala vjerojatnost za pronalaženje posla (30 %). Otprilike četvrtina ispitanika smatra da nema jasniju ideju o svojoj profesionalnoj karijeri, ambicijama i ciljevima te se ne slaže s tim da su uspostavili kontakte s ljudima u drugim zemljama koji su korisni za njihov profesionalni razvoj.

Prilično ujednačeni prosječni odgovori (prikaz 3.40.) statistički se značajno razlikuju u vezi s tri tvrdnje. Sudionici u projektima SD u prosjeku se najviše od svih slažu da su uspostavili kontakte s ljudima u drugim zemljama koje smatraju korisnima za svoj profesionalni razvoj. Nadalje, sudionici u projektima SD i TCA u prosjeku se manje od ostalih slažu da planiraju razvijati svoje znanje stranog jezika. Statistički značajne razlike vezane uz procjenu namjere daljnjeg obrazovanja i osposobljavanja rubnih su vrijednosti te se ne mogu specificirati razlike između pojedinih projektnih aktivnosti (prilog 5.3., tablica 5.3.16.).

Prikaz 3.39. Procjena učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD

Prikaz 3.40. Procjena učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

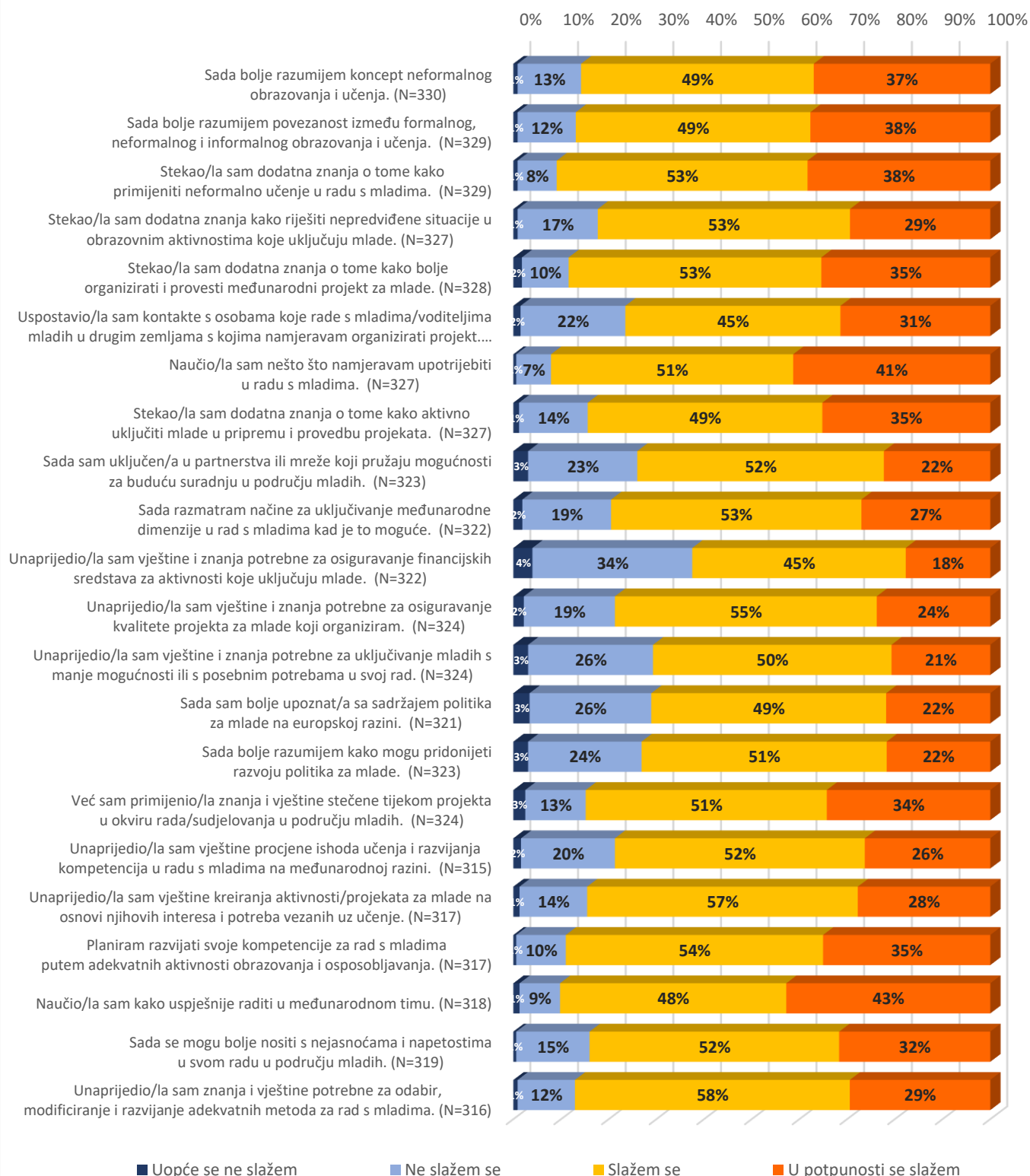

Učinke sudjelovanja u projektu na rad u području mladih ocjenjivali su sudionici koji su prema tipu projekta mogli biti uključeni u takve aktivnosti – sudionici u projektima mobilnosti osoba koje rade s mladima (Y-TNYW) ili u aktivnostima transnacionalne suradnje (TCA).

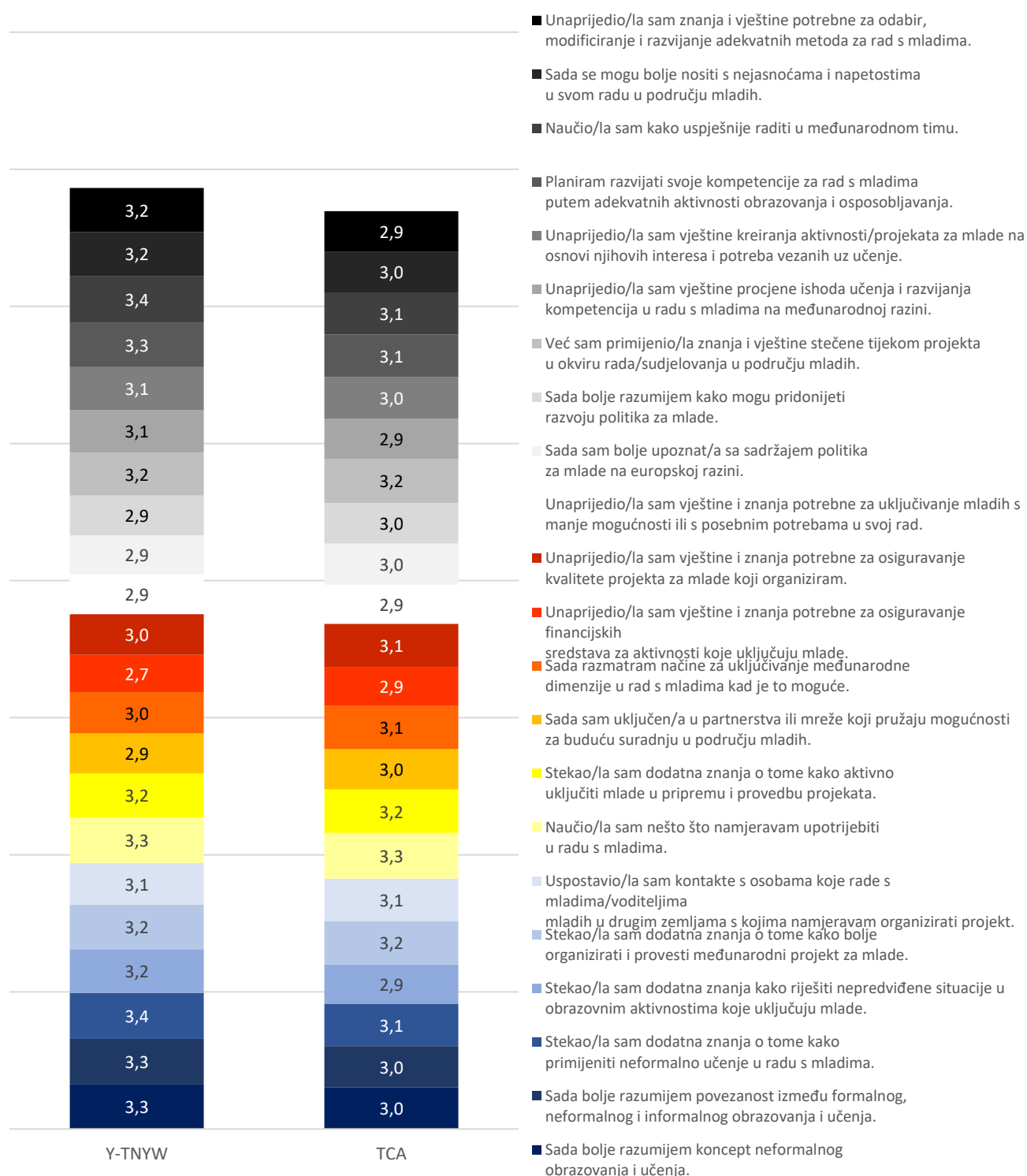
Kao što se vidi u prikazu 3.41., ispitanici se u visokim postocima slažu sa svim učincima sudjelovanja u projektu na njihov rad u području mladih. Najveći postotak njih potpuno se slaže s tvrdnjama da su u projektu naučili kako uspješnije raditi u međunarodnom timu (43 %) te da su naučili nešto što namjeravaju primijeniti u svojem radu s mladima (41 %). Više od trećine ispitanika (34 – 38 %) potpuno se slaže s tim da je steklo dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima, da bolje razumije povezanost formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i učenja te sam koncept neformalnog obrazovanja i učenja, da je steklo dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade te kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekta, da planira dalje razvijati svoje kompetencije za rad s mladima s pomoću odgovarajućih aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja, a 34 % njih ističe da već primjenjuje znanja i vještine stečene tijekom projekta u svojem radu u području mladih.

Svoje neslaganje ispitanici u najvećim postocima vežu uz unapređenje svojih vještina i znanja potrebnih za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade (37 %). Ispitanici se u rasponu od 20 do 30 % ne slažu s povezanošću sudjelovanja u projektu s uspostavljanjem kontakata s mogućim budućim projektnim partnerima, s uključivanjem u partnerstva ili mreže koje pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih, s razmatranjem načina za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće, s unapređenjem vještina i znanja potrebnih za osiguranje kvalitete projekta ili za uključivanje mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama u svoj rad, s boljom upoznatošću sa sadržajem politika za mlade na europskoj razini i s boljim razumijevanjem vlastita doprinosa razvoju politika za mlade te, naposljetku, s unapređenjem vještina procjene ishoda učenja i razvijanja kompetencija u radu s mladima na međunarodnoj razini.

Analizom prosječnih odgovora između dviju skupina ispitanika prema tipu aktivnosti vidljivih u prikazu 3.42. dobiveno je osam statistički značajnih razlika (rezultati t-testa nalaze se u prilogu 5.3., tablica 5.3.17.). Naime, sudionici u projektima Y-TNYW u odnosu prema sudionicima u projektima TCA u prosjeku se više slažu s tvrdnjama da sada bolje razumiju koncept neformalnog obrazovanja i učenja te međusobnu povezanost formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i učenja, da su stekli dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima i kako riješiti nepredviđene situacije u obrazovnim aktivnostima koje uključuju mlade, da su naučili kako uspješnije raditi u međunarodnom timu, da se mogu bolje suočiti s nejasnoćama i napetostima u svojem radu u području mladih te da su unaprijedili svoja znanja i vještine potrebne za odabir, mijenjanje i razvijanje odgovarajućih metoda za rad s mladima. S druge strane, sudionici u projektima TCA u prosjeku se više od sudionika u projektima Y-TNYW slažu da su unaprijedili svoja znanja i vještine potrebne za osiguravanje kvalitete projekta za mlade koji organiziraju.

Prikaz 3.41. Procjena učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih

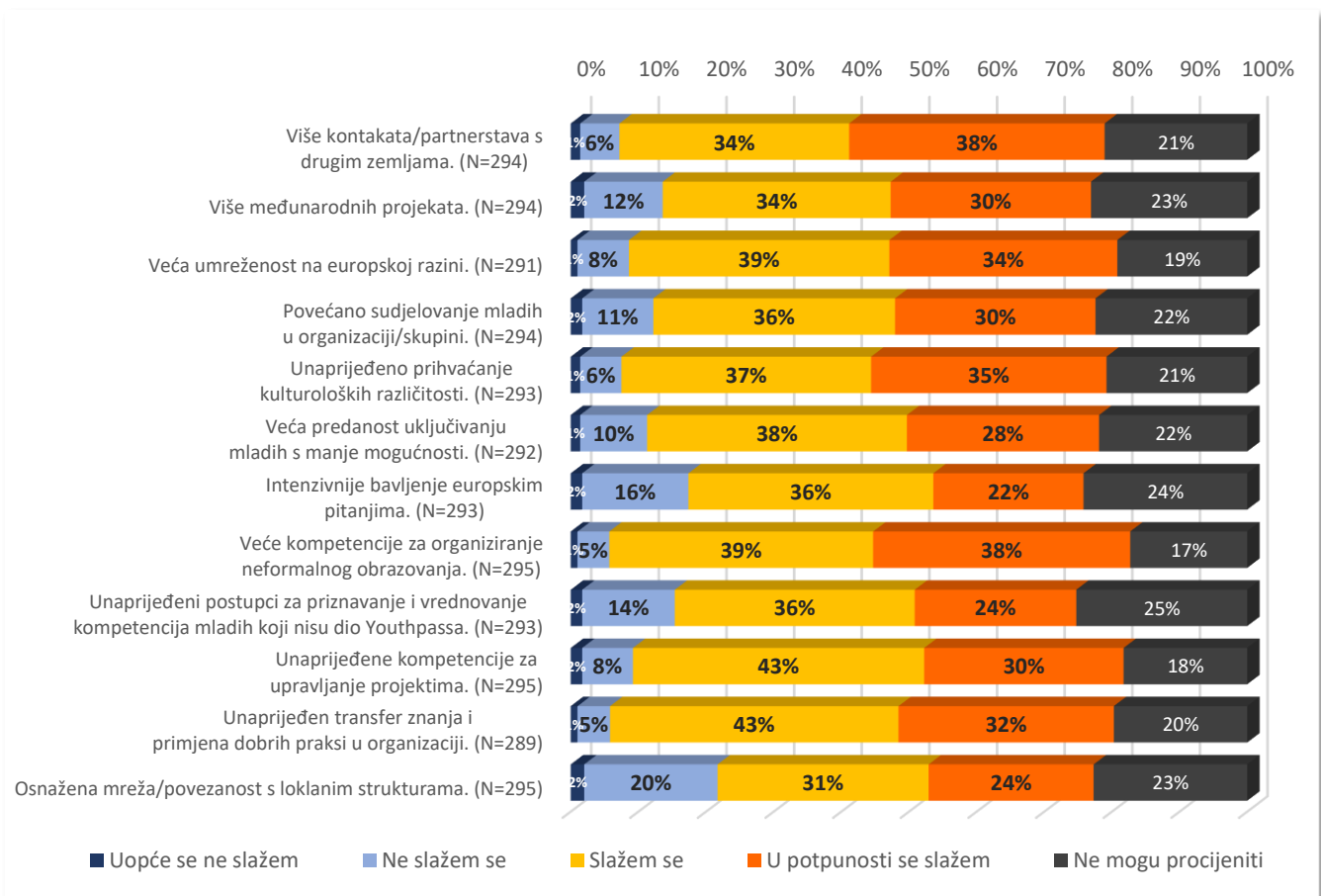
Prikaz 3.42. Procjena učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

Uz procjenu učinaka na rad u području mladih, sudionici u projektima Y-TNYW i TCA izjasnili su se i o uključenosti mladih s manje mogućnosti ili posebnim potrebama u sklopu njihova rada u području mladih – 62 % sudionika u projektima Y-TNYW i 69 % sudionika u projektima TCA istaknulo je da njihov rad podrazumijeva i rad s mladima koji imaju manje mogućnosti ili s mladima koji imaju posebne potrebe.

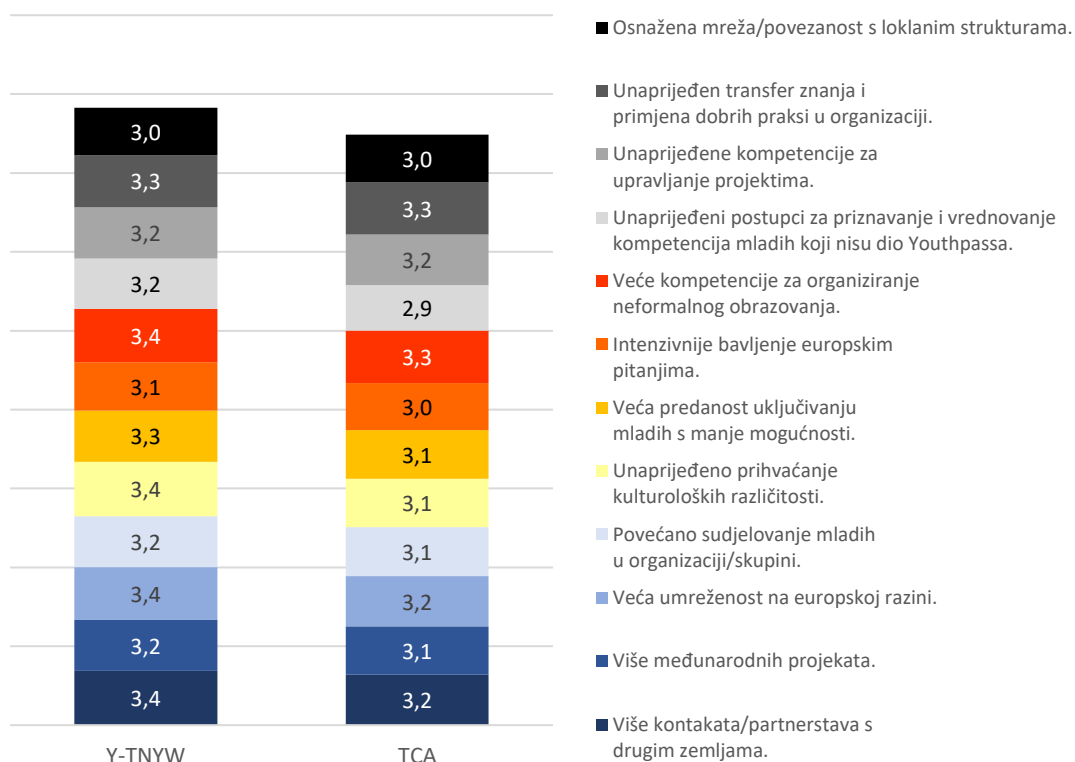
Nadalje, sudionici u projektima Y-TNYW i TCA ujedno su bili i predstavnici organizacije u projektu. Stoga je od njih zatraženo da procijene učinak sudjelovanja u projektu na organizaciju (prikaz 3.43.) pri čemu su izrazili ukupno slaganje sa svim predloženim učincima. U najvećem se postotku potpuno slažu s tim da je uspostavljeno više kontakata/partnerstava s drugim zemljama (38 %) te da su stečene kompetencije za organiziranje neformalnog obrazovanja (38 %). Neslaganje je u najvećoj mjeri povezano s procjenom da je osnažena mreža/povezanost s lokalnim strukturama (22 %), a zamjetnije je i neslaganje s intenzivnijim bavljenjem europskim pitanjima (18 %) i unapređenjem postupaka za priznavanje i vrednovanje kompetencija mladih koji nisu dio Youthpassa (16 %). Upravo posljednje dvije navedene procjene utječu na izostanak informacije o učinku na organizaciju pri čemu svoju nesigurnost u vezi s prvom tvrdnjom izražava 24 % ispitanika, a u vezi s drugom 25 %. U vezi s ostalim učincima također su primjetni prilično visoki postoci ispitanika koji nisu mogli procijeniti kakav je bio učinak sudjelovanja u projektu na njihovu organizaciju (ukupno u rasponu od 17 do 25 %).

Prikaz 3.43. Procjena učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju

Prosječne vrijednosti procjene učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju prilično su ujednačene između sudionika u projektima Y-TNYW i TCA (prikaz 3.44.). Dobivene su samo tri statistički značajne razlike koje upućuju na to da se sudionici u projektima Y-TNYW u prosjeku više slažu da je ostvareno više kontakata/partnerstava s drugim zemljama, da je unaprijeđeno prihvaćanje kulturoloških različitosti i da su unaprijeđeni postupci za priznavanje i vrednovanje kompetencija mladih koji nisu dio Youthpassa (prilog 5.3., tablica 5.3.18.).

Prikaz 3.44. Procjena učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

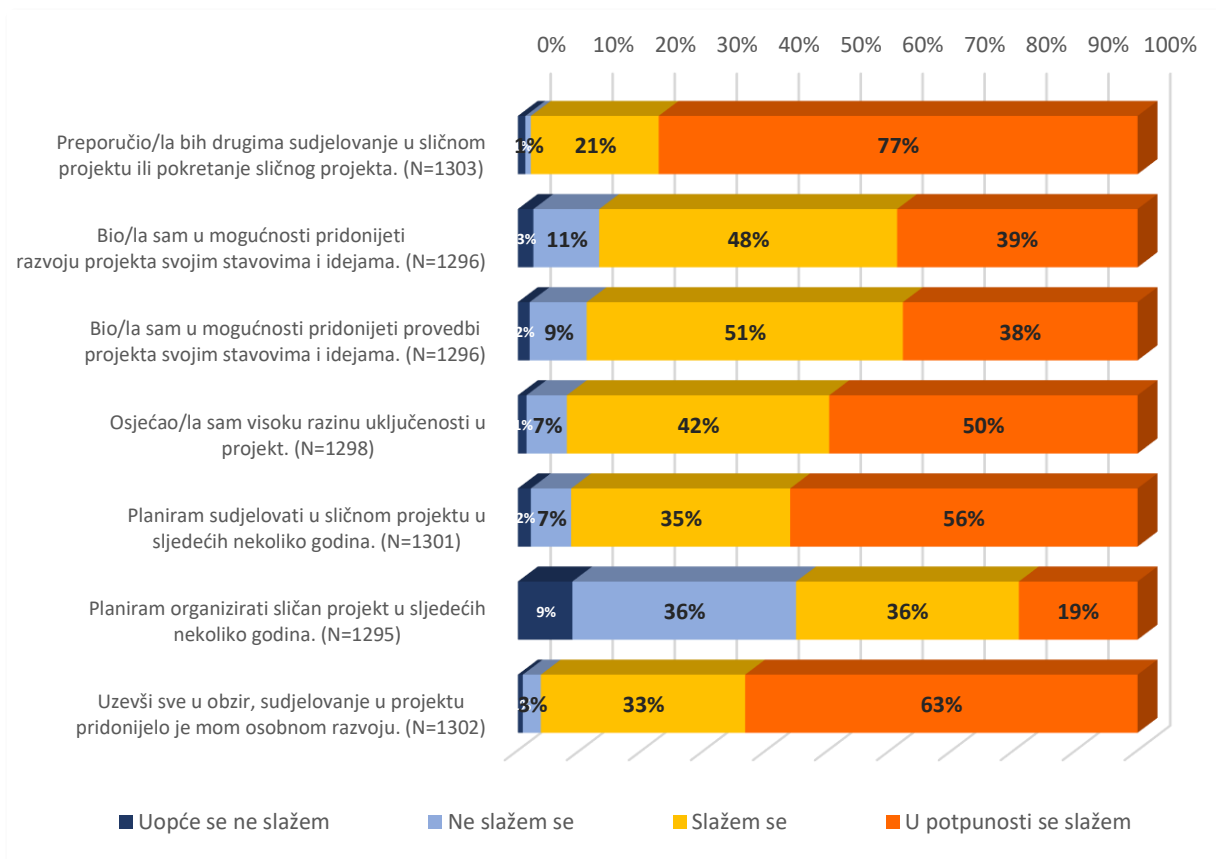
3.2.6. „Nakon projekta”

Doživljaj sudjelovanja u projektu i preporuke koje su vezane uz provedbu i sudjelovanje analiziraju se kao zasebni segment izvještaja. Ti se podaci odnose na općenite stavove o projektu, o promjenama vezanima uz određene teme i političke stavove o sudjelovanju u projektu te na stavove o osobnom razvoju vezanom uz sudjelovanje u projektu.

Nakon završetka projekta više od tri četvrtine ispitanika potpuno se slaže da bi i drugima preporučilo sudjelovanje u takvom projektu ili pokretanje sličnog projekta. U prikazu 3.45. također se vidi da se visok postotak ispitanika potpuno slaže s tim da je sudjelovanje pridonijelo njihovu osobnom razvoju (64 %). Više od polovice ispitanika potpuno se slaže s tim da planira sudjelovati u sličnom projektu u sljedećih nekoliko godina (56 %), a točno polovica izražava najviši stupanj slaganja s tvrdnjom da su osjetili visoku razinu uključenosti u projekt. Nasuprot tome, gotovo polovica sudionika u projektima E+MnD ne slaže se s tim da planira u sljedećih nekoliko godina

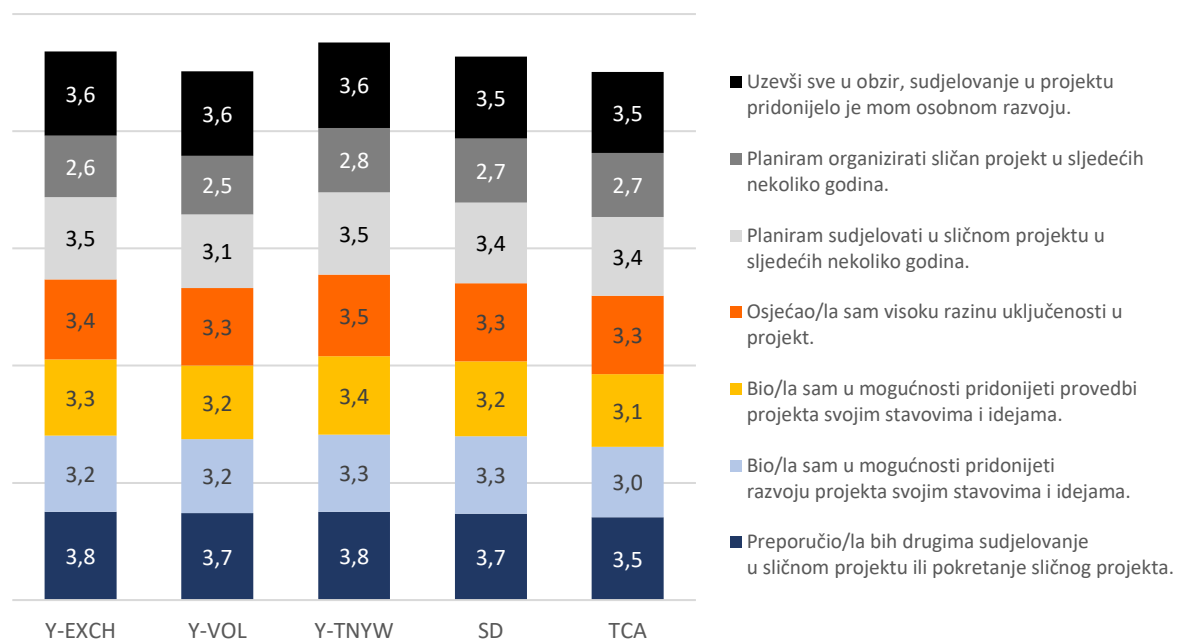
organizirati sličan projekt (45 %). U nešto većim postocima također se ne slažu da su imali mogućnost svojim stavovima i idejama pridonijeti razvoju (14 %) i provedbi (11 %) projekta.

Prikaz 3.45. Stavovi sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka

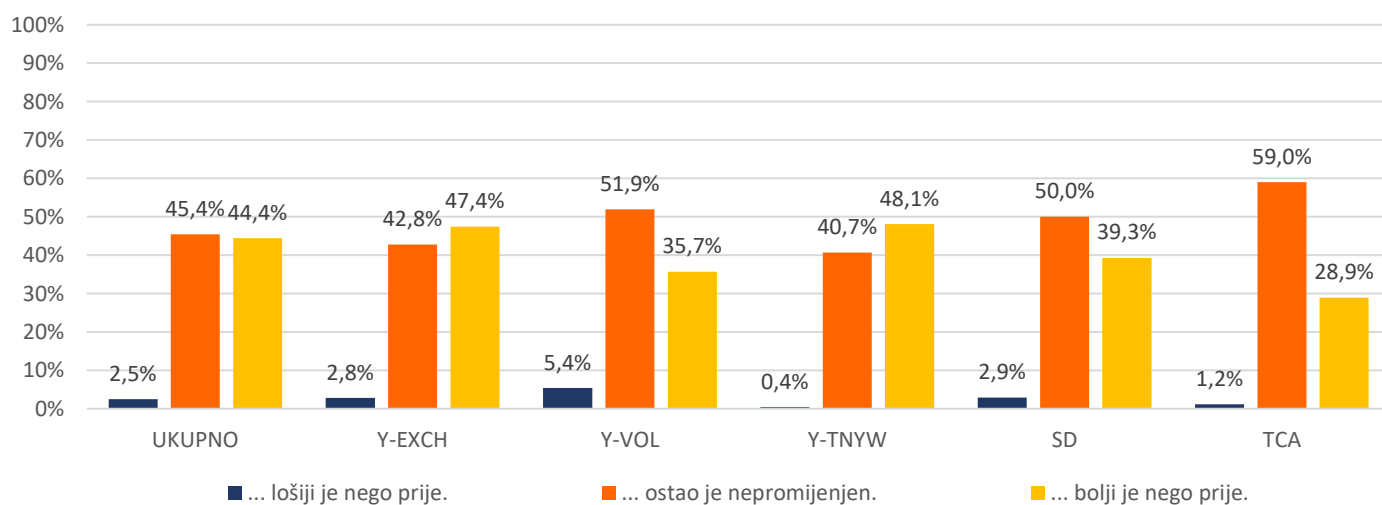

Prosječne vrijednosti analiziranih učinaka projekta navedene u grafičkom prikazu 3.46. pokazuju da ih sudionici u svim projektima podjednako procjenjuju. Analizom varijance utvrđene su četiri statistički značajne razlike od kojih su dvije (vezane uz doprinos razvoju i provedbi projekta vlastitim stavovima i idejama) rubnih vrijednosti pa je teško specificirati konkretne razlike prema tipu projektne aktivnosti. Druge dvije dobivene razlike upućuju na to da se sudionici u projektima TCA u usporedbi sa sudionicima u projektima Y-EXCH i Y-TNYW u prosjeku manje slažu da bi preporučili drugima sudjelovanje u sličnom projektu ili pokretanje sličnog projekta, a sudionici u projektima Y-VOL prosječno se manje od sudionika u projektima Y-EXCH, SD i Y-TNYW slažu da planiraju sudjelovati u sličnom projektu u sljedećih nekoliko godina (prilog 5.3., tablica 5.3.19.).

Prikaz 3.46. Stavovi sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

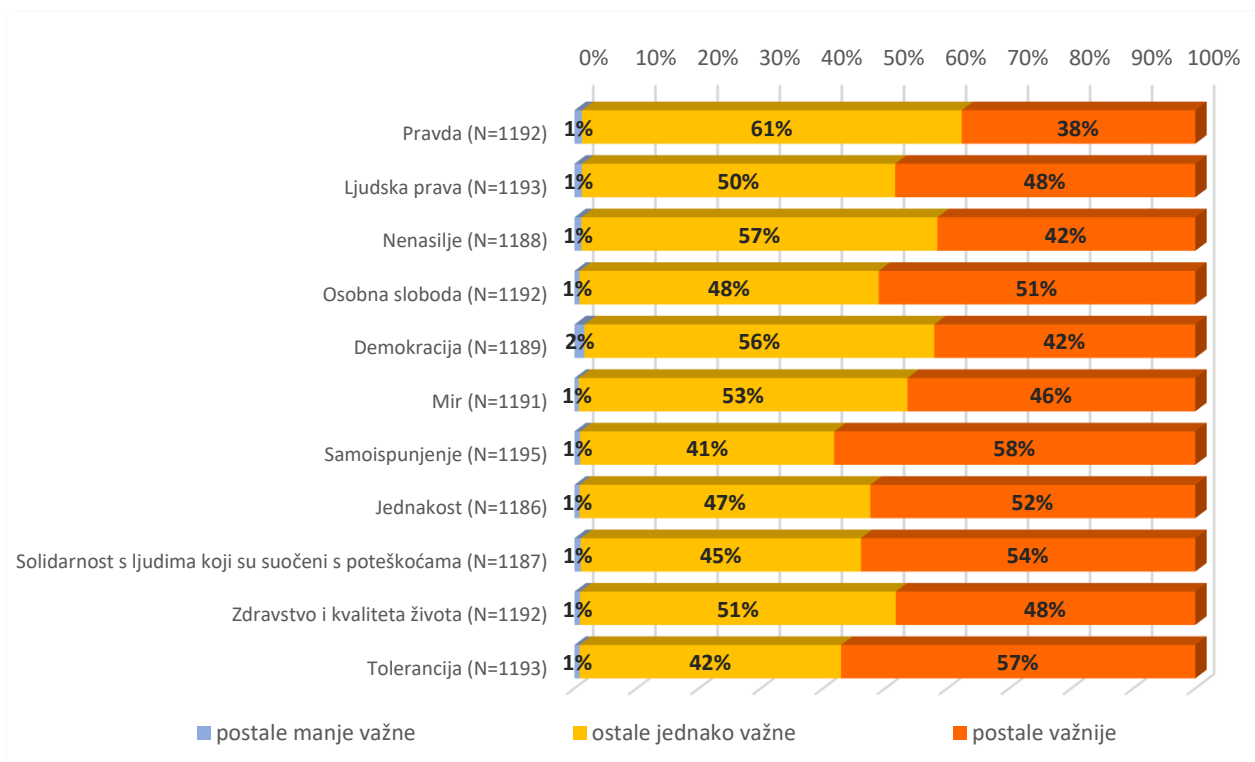
Nakon završetka projekta podjednako je postotku ispitanika (44 – 45 %) doživljaj Europske unije ostao nepromijenjen ili se popravio (prikaz 3.47.). Najveći pozitivan pomak bilježi se među sudionicima u projektima Y-EXCH kojih 47 % smatra da je njihov doživljaj EU-a bolji nego prije. Među drugim sudionicima naglašenija je kategorija koja sugerira izostanak bilo kakve promjene u doživljaju EU-a. Nešto lošiji doživljaj EU-a iskazuju sudionici u projektima Y-VOL premda je i takav rezultat karakterističan za vrlo nizak postotak ispitanika (5 %).

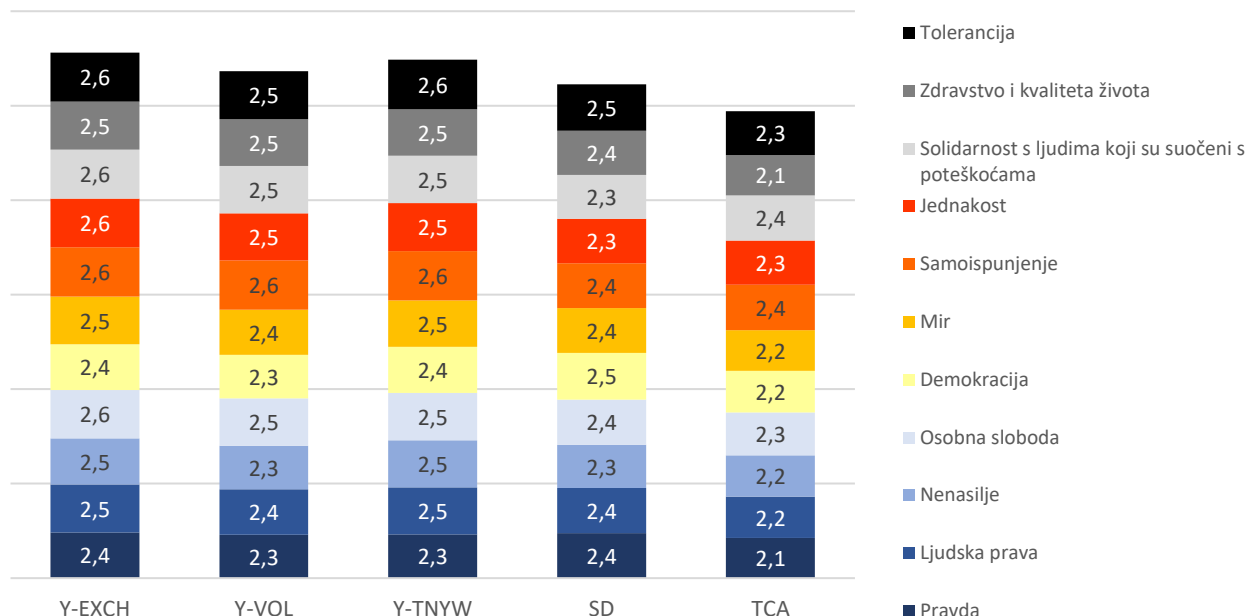
Prikaz 3.47. Doživljaj Europske unije

Procjena važnosti odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu vidljiva je u grafičkom prikazu 3.48. Najveća je promjena zabilježena uz pridavanje važnosti samoispunjenju (58 %) i toleranciji (57 %), vrijednostima za koje ispitanici smatraju da su im postale važnije nakon projekta. Veća važnost proizišla iz projekta veže se još uz osobne slobode, jednakost i solidarnost s ljudima koji su suočeni s teškoćama što navodi više od polovice ispitanika. Odnos prema ostalim vrijednostima za veći je postotak ispitanika ostao nepromijenjen u odnosu prema sudjelovanju u projektu E+MnD pri čemu 1 – 2 % ispitanika iznosi mišljenje da su im te vrijednosti postale manje važne nakon projekta.

Prosječne procjene važnosti odabranih vrijednosti koje su navedene u prikazu 3.49. znatno se razlikuju, i to u različitim kombinacijama prema projektnim aktivnostima. U tim se analizama nešto više izdvajaju sudionici u projektnim aktivnostima TCA koji nakon sudjelovanja u projektu pridaju manju važnost pravdi, miru, zdravlju i kvaliteti života nego sudionici svih drugih projektnih aktivnosti, a ljudskim pravima, osobnim slobodama, demokraciji i toleranciji pridaju manju važnost od sudionika u projektima Y-EXCH, Y-VOL i Y-TNYW. Od sudionika u projektima Y-EXCH razlikuju se pak u slabijem pridavanju važnosti samoispunjenju, jednakosti i solidarnosti s ljudima koji su suočeni s teškoćama. Nadalje, sudionici u projektima SD u prosjeku pridaju manju važnost vrijednostima samoispunjenja i solidarnosti s ljudima koji su suočeni s teškoćama nego sudionici u projektima Y-EXCH, Y-VOL i Y-TNYW, prosječno manju važnost pridaju jednakosti nego sudionici u projektima Y-EXCH i Y-TNWY, a u usporedbi sa sudionicima u projektima Y-EXCH pridaju manju važnost ljudskim pravima, osobnim slobodama, miru, zdravlju i kvaliteti života te toleranciji. Naposljetku, u vezi s procjenom važnosti nenasilja izdvajaju se sudionici u projektima Y-EXCH i Y-TNYW koji nenasilju pridaju veću važnost od svih ostalih sudionika u projektima E+MnD (prilog 5.3., tablica 5.3.20.).

Prikaz 3.48. Važnost odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu

Prikaz 3.49. Važnost odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti

Doživljaj osobnog razvoja nakon sudjelovanja u projektu prikazuje se u tablici 3.25. u kojoj se iznose postoci potvrdnih odgovora vezanih uza svaki analizirani aspekt. Većina prikazanih aspekata odabrana je u iznimno visokim postocima. Veoma visok postotak ispitanika smatra da je naučio nešto o sebi (89 %), da se bolje snalazi u novim situacijama (88 %), da može bolje razumjeti ljude koji su drukčiji (88 %) te da ima više samopouzdanja (86 %). Svi ostali aspekti osobnog razvoja odabrani su u visokim postocima (od 70 do 80 %) osim bolje brige za osobno zdravlje koju je istaknuo 51 % ispitanika. Ipak, nešto više od četvrtine ispitanika izjavilo je da sudjelovanje u projektu nije posebno utjecalo na njih u čemu se nešto više izdvajaju sudionici u projektima SD. Na razini usporedbe različitih projektnih aktivnosti vidljivo je da sudionici u projektima Y-VOL nešto češće ističu da su naučili nešto o sebi, da poznaju svoje jake i slabe strane te da mogu bolje razumjeti ljude koji su drukčiji od njih. Sudionici u projektima Y-TNYW smatraju da se bolje snalaze u novim (i konfliktnim) situacijama te da mogu bolje razumjeti ljude koji su drukčiji od njih. S druge strane sudionici u projektima SD i TCA rjeđe ističu sve navedene aspekte osobnog razvoja osim onog da sudjelovanje u projektu nije posebno utjecalo na njih.

Tablica 3.25. Percepcija osobnog razvoja sudionika u projektima E+MnD

Nakon sudjelovanja u projektu osjećam da...	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
(udio potvrdnih odgovora)						
... imam više samopouzdanja	85,8 %	87,0 %	89,2 %	90,0 %	75,8 %	73,3 %
... bolje izražavam svoje misli i osjećaje	81,5 %	82,4 %	80,8 %	86,6 %	76,6 %	66,7 %
... se bolje brinem za svoje zdravlje	50,8 %	53,5 %	62,5 %	54,4 %	32,8 %	29,3 %
... se sada više oslanjam na sebe	79,9 %	82,7 %	83,3 %	81,1 %	70,3 %	64,0 %

Nakon sudjelovanja u projektu osjećam da...	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
(<i>udio potvrdnih odgovora</i>)						
... se bolje snalazim u novim situacijama	87,9 %	89,7 %	89,2 %	91,3 %	78,3 %	77,3 %
... sam više empatičan/empatična prema drugima	76,5 %	78,1 %	80,8 %	81,3 %	63,3 %	63,5 %
... se bolje snalazim u konfliktnim situacijama	72,5 %	73,8 %	75,8 %	76,9 %	63,3 %	58,7 %
... sam naučio/naučila nešto o sebi	89,4 %	90,1 %	94,2 %	93,7 %	78,3 %	81,3 %
... bolje poznajem svoje jake i slabe strane	81,9 %	84,1 %	90,8 %	84,5 %	64,8 %	69,3 %
... mogu bolje razumjeti ljude koji su drukčiji od mene	87,6 %	89,4 %	93,3 %	92,1 %	73,2 %	73,3 %
... sudjelovanje u projektu nije posebno utjecalo na mene	25,7 %	26,0 %	17,5 %	24,8 %	32,8 %	27,4 %

3.2.7. Učinak odabranih sociodemografskih i kontekstualnih pokazatelja na percepciju znanja, sposobnosti i učinaka sudjelovanja u projektu

Prateći isti tip analiza provedenih na podacima voditelja projekata E+MnD, u posljednjem dijelu istraživanih podataka sudionika u projektima E+MnD nalaze se rezultati regresijske analize s pomoću koje je ispitan učinak različitih individualnih obilježja ispitanika i općenitih pokazatelja vezanih uz projekt na procjenu znanja, sposobnosti i drugih učinaka sudjelovanja u projektu. Kao zavisne varijable razmatraju se nova znanja, sposobnosti, planovi i rezultati proizišli iz projekata te učinak na sudionike u području aktivnoga građanstva i društvene participacije (AGDP) i na njihov rad u području mladih pri čemu su sve zavisne varijable prikazane u sumativnom obliku tvrdnji/čestica od kojih su se pojedine cjeline sastojale.²⁸ U tablici 3.26. prikazan je učinak sociodemografskih i socioekonomskih karakteristika ispitanika: spola, dobi, obrazovnog statusa, veličine mjesta stanovanja, procjene načina života, odnosno pruženih mogućnosti u odnosu prema njihovim vršnjacima, manjinskog statusa te suočenosti s preprekama,²⁹ a u tablici 3.27. prikazan je učinak pokazatelja vezanih uz projekt: uloge Hrvatske kao zemlje pošiljatelja (*sending country*), zemlje domaćina (*host country*) te kao zemlje koja je financirala provođenje projekta (*funding country*), duljine trajanja projekta, glavnog jezika u projektu te tipa projektne aktivnosti.

U usporedbi s analizama provedenim na uzorku voditelja projekata te analize pokazuju nešto češći statistički značajan učinak sociodemografskih obilježja u uzorku sudionika u projektima E+MnD. No važno je istaknuti da su u ovom slučaju modelima pridodani i pokazatelji socioekonomskog statusa ispitanika koji su bili dostupni u upitniku (za razliku od upitnika voditelja projekata E+MnD koji nisu sadržavali ta pitanja). Sociodemografski i socioekonomski prediktori tumače zavisne varijable u relativno slabom udjelu (u rasponu od 2,2 % do 3,9 % objašnjene varijance), no gotovo

²⁸ Primjerice, zavisnu varijablu *Znanja* čini zbroj tema koje su ispitanici označili, a prikazane su u tablici 3.24. na str. 64. U sklopu nove, kompozitne varijable veća vrijednost predstavlja više znanja koja su ispitanici stekli tijekom sudjelovanja u projektu. Na isti su način kreirane i druge zavisne varijable.

²⁹ Pokazatelj suočenosti s preprekama kreiran je na temelju četiriju pitanja vezanih uz procjenu prepreka pristupu obrazovanju, poslu, mobilnosti i/ili aktivnoj političkoj participaciji. Kreiran sumativni pokazatelj na ljestvici od 0 (nijedna prepreka) do 4 (sve četiri prepreke) pokazuje koliko su ispitanici općenito suočeni s preprekama u životu.

svi prediktori pokazali su se statistički značajnima barem u jednom od modela. Spol ima važan učinak na sve zavisne varijable osim na procjenu učinka projekta na rad u području mladih koja ne bilježi nijedan statistički značajan učinak prediktorskih varijabli. Rezultati pokazuju da muški ispitanici u većoj mjeri prijavljuju sve navedene učinke sudjelovanja u projektima na svoje sposobnosti, vještine, stavovi... od ispitanica. Mlađi ispitanici procjenjuju da su sudjelovanjem u projektu u većoj mjeri nego stariji postigli očekivane rezultate, razvili sposobnosti poput boljeg izražavanja i komunikacije s članovima tima ili logičnog razmišljanja i zaključivanja te primjećuju učinak u području aktivnoga građanstva i društvene participacije. Mlađi također procjenjuju da se sudjelovanje u projektu u većoj mjeri odrazilo i na njihove planove za budućnost povezane uz daljnju suradnju u projektima te održavanje kontakata. Zavisnu varijablu rezultata proizišlih iz projekta statistički značajno tumače i obrazovanje ispitanika i mjesto obrazovanja pri čemu veće slaganje s postignutim rezultatima proizišlim iz projekta prijavljuju ispitanici višeg stupnja obrazovanja te oni koji dolaze iz većih, urbanih naselja. S druge strane, procjene mogućnosti u usporedbi s vršnjacima pokazale su se statistički značajnima u više modela: sudionici u projektima E+MnD koji procjenjuju svoje mogućnosti većima od onih pruženih njihovim vršnjacima više ističu znanja i sposobnosti stečene u projektu te rezultate i planove proizišle iz njih. Uz navedeno, ispitanici koji navode da su suočeni s više prepreka ističu da su više naučili sudjelovanjem u projektu, odnosno da su stekli znanja o više tema. Naposljetku, manjinski status pokazao se statistički značajnim u predikciji rezultata proizišlih iz projekta pri čemu oni koji ne prijavljuju manjinski status procjenjuju da su u većoj mjeri postigli rezultate poput unapređenja svoje sposobnosti mobilnosti ili pokretanja zajedničkih aktivnosti s ljudima koje su upoznali u sklopu projekta.

Tablica 3.26. Učinak sociodemografskih karakteristika i socioekonomskog statusa sudionika u projektima E+MnD na procjenu znanja, sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize

Prediktori	Zavisne varijable					
	Znanja	Sposobnosti	Rezultati	Učinak u području AGDP-a ^a	Planovi	Učinak na rad u području mladih
	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.
Spol (ženski)	-0,100**	-0,080**	-0,069*	-0,080**	-0,065*	-0,106
Dob	-0,054	-0,104**	-0,127***	-0,124***	-0,096**	-0,080
Obrazovanje	0,015	-0,003	0,075*	0,045	0,048	0,071
Veličina mjesta stanovanja	-0,009	0,015	-0,071*	0,033	-0,014	-0,024
Procjena mogućnosti	-0,076*	-0,065*	-0,077*	-0,040	-0,063*	-0,001
Suočenost s preprekama	0,143***	0,050	0,039	0,058	0,015	0,077
Manjinski status	-0,037	-0,006	-0,083**	-0,025	-0,043	-0,042
R ²	0,033	0,022	0,039	0,024	0,018	0,029

* p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

^a AGDP – aktivno građanstvo i društvena participacija

Odabrana obilježja projekata manje nego kod voditelja projekata E+MnD tumače zavisne varijable pri čemu je i udio protumačene varijance prilično nizak (od 0,5 do 8 %). Za razliku od voditelja projekata, ispitanici koji su sudjelovali u projektima u kojima je Hrvatska bila zemlja pošiljatelj statistički značajno manjim procjenjuju učinak na vlastite aktivnosti u području aktivnoga građanstva i društvene participacije te izražavaju i manje slaganje s rezultatima proizišlim iz projekta. Isto je i s pokazateljem Hrvatske kao zemlje domaćina u ista dva modela. Nasuprot tomu, projekti koje je Hrvatska financirala bilježe veći učinak u području aktivnoga građanstva i društvene participacije. Razlike prema tipu projektne aktivnosti ponovno izdvajaju sudionike u aktivnostima transnacionalne suradnje koji, kad je riječ o svim zavisnim varijablama, prijavljuju statistički značajno slabije učinke projekta nego sudionici u projektima vezanim uz razmjene mladih. Sudionici u projektima vezanim uz razmjene mladih također važnijim procjenjuju učinke projekta na sposobnosti u odnosu prema sudionicima u Strukturiranom dijalogu, a od sudionika koji sudjeluju u projektima Europske volonterske službe razlikuju se u boljim rezultatima proizišlim iz projekta. Zbog selektivnog ispunjavanja pitanja vezanog uz učinak sudjelovanja u projektu na rad u području mladih, pokazatelj tipa aktivnosti izostavljen je u tom modelu. Pokazatelji duljine trajanja projektne aktivnosti i glavnog jezika u projektu ni u ovom slučaju nisu se pokazali bitnim prediktorima.

Tablica 3.27. Učinak obilježja projekta na procjenu znanja, sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize

Prediktori	Zavisne varijable					
	Znanja	Sposobnosti	Rezultati	Učinak u području AGDP-a ^a	Planovi	Učinak na rad u području mladih
	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.	Beta-koef.
Hrvatska kao zemlja pošiljatelj	0,040	0,039	-0,212***	-0,099*	0,015	-0,001
Hrvatska kao zemlja domaćin	-0,072	-0,089	-0,157**	-0,136*	-0,086	-0,086
Hrvatska kao zemlja koja je financirala provedbu projekta	0,012	0,082	0,016	0,136*	0,073	0,047
Duljina trajanja projekta	0,019	-0,006	-0,024	0,029	-0,026	-0,005
Glavni jezik u projektu – engleski ^b	0,115	0,117	0,103	0,088	0,005	0,012
Glavni jezik u projektu – hrvatski ^b	0,114	0,043	-0,027	0,019	-0,001	-0,025
Tip aktivnosti – Y-VOL ^c	0,036	-0,019	0,075*	-0,061	0,018	–
Tip aktivnosti – Y-TNYW ^c	0,008	0,001	0,000	-0,007	0,025	–
Tip aktivnosti – SD ^c	0,013	-0,087*	-0,033	0,006	-0,050	–
Tip aktivnosti – TCA ^c	-0,081**	-0,073*	-0,061*	-0,097*	-0,076*	–
R²	0,018	0,028	0,081	0,027	0,012	0,005

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

^a AGDP – aktivno građanstvo i društvena participacija

^b Kao referentna kategorija u varijabli glavni jezik u projektu uzeta je kategorija ostali jezici.

^c Kao referentna kategorija u varijabli tip aktivnosti uzet je Y-EXCH.

4. ZAKLJUČNO – GLAVNI UČINCI PROGRAMA ERASMUS+: MLADI NA DJELU U PROJEKTIMA 2017.

Novi ciklus procjene Programa Erasmus+: Mladi na djelu koji je provela RAY mreža u sklopu istraživanja „RAY Research-based Analysis and Monitoring of Erasmus+: Youth in Action“ usmjeren je na projekte čije su aktivnosti završile u 2017. godini. Ovaj izvještaj nudi rezultate istraživanja čiji je glavni cilj bio ispitati utjecaj na krajnje korisnike projekata u sklopu programa Erasmus+ u području mladih koji su u njih bili uključeni, profil sudionika, dostupnost programa, doprinos projekata u ostvarenju ciljeva i prioriteta programa Erasmus+, a svrha toga bilo je praćenje i razvoj programa.

Specifična pitanja na koje se istraživanjem nastoji dati odgovor ponajprije su usmjerena na učinke sudjelovanja u projektima E+MnD na razvoj kompetencija uključenih sudionika i voditelja projekata, na obrazovni i profesionalni razvoj sudionika i voditelja projekata, na osobe koje rade s mladima ili su voditelji mladih. Nadalje, ispitalo se u kojoj su mjeri ciljevi projekata E+MnD usklađeni s ciljevima programa E+MnD, kako sudjelovanje u projektima E+MnD pridonosi sudjelovanju mladih u demokratskom životu, aktivnom građanstvu, interkulturalnom dijalogu, društvenom uključivanju, solidarnosti, sudjelovanju na tržištu rada, razvoju rada s mladima, međunarodnoj suradnji u području rada s mladima, prepoznavanju neformalnog i informalnog učenja te razvoju politika za mlade. Namjera je bila ispitati i razlike u učinku sudjelovanja u projektima E+MnD ovisno o tipu aktivnosti projekta, vrsti iskustva te ovisno o zemlji prebivališta sudionika i voditelja projekata. Naposljetku, predmet analize bile su i karakteristike sudionika i voditelja projekata, odnosno njihovi sociodemografski, socioekonomski, obrazovni i profesionalni profili, manjinsko podrijetlo te prethodna iskustva u mobilnosti.

Ovo je drugi ciklus u koji je Hrvatska uključena posredovanjem Nacionalne agencije za provođenje programa Erasmus+ – Agencije za mobilnost i programe EU-a. Podaci prikazani u ovom izvještaju prikupljeni su s pomoću višejezičnih mrežnih anketa provedenih na 26 jezika u sklopu RAY mreže u razdoblju između listopada 2017. i travnja 2018. Ankete su ispunjavali sudionici i voditelji projekata / članovi tima uključeni u projekte financirane u sklopu programa Europske unije Erasmus+: Mladi na djelu (2014. – 2020.).

Rezultati predočeni u ovom izvještaju odnose se na projekte u kojima je Hrvatska imala neku od dominantnih uloga kao zemlja domaćin, zemlja pošiljatelj ili zemlja koja je financirala provedbu projekta. Projekti E+MnD koji su razmatrani u sklopu analize odnose se na projekte KA1: Razmjene mladih (YOUTH-EXCH), Europske volonterske službe (YOUTH-VOL) i Mobilnosti osoba koje rade s mladima (YOUTH-TNYW), KA3 Strukturirani dijalog (SD) te na Aktivnosti transnacionalne suradnje (TCA). Dvije ankete, konceptualno povezane, ispunjavali su sudionici i voditelji projekata E+MnD. Iako je u ispunjavanju anketa sudjelovalo više ispitanika, analize su provedene na uzorcima od 1305 sudionika u projektima E+MnD i 285 voditelja projekata E+MnD kako bi se što vjerodostojnije prikazali rezultati za svaku skupinu ispitanika.

Glavni nalazi prikazuju se u odnosu prema osnovnim postavkama programa Erasmus+: Mladi na djelu i učincima tog programa formuliranim sukladno općim i specifičnim ciljevima i istraživačkim pitanjima RAY istraživanja.

1) Aktivno građanstvo i društvena participacija

Jedan od osnovnih ciljeva RAY mreže odnosi se na doprinos razvoju politika za mlade na temelju dokaza, odnosno rezultata istraživanja (*evidence-based* i *research-informed*). Politike za mlade uključuju dimenzije aktivnoga građanstva i društvene participacije pri čemu je sudjelovanje u civilnom društvu i demokratskom životu jedno od osnovnih obilježja programa E+MnD. U istraživanju je od ispitanika u obje ciljane skupine zatraženo neka procijene učinak sudjelovanja u projektu na vlastito aktiviranje u tom području. I među voditeljima i sudionicima u projektima E+MnD zabilježeno je da je u najviše slučajeva učinak projekta izostao, odnosno da su njihove aktivnosti vezane uz aktivno građanstvo jednake onima prije sudjelovanja u projektu (prikazi 3.15. i 3.37.). Pozitivan učinak projekta zabilježen je u obje skupine ispitanika u vezi s pitanjem cijene li kulturološku različitost, nešto veći pozitivan učinak zabilježen je među voditeljima u vezi sa željom za uključivanjem u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije, nesnošljivosti, ksenofobije i rasizma te među sudionicima u vezi s isticanjem želje za uključivanjem u razvijanje politika za mlade. U tome je pak zabilježen negativan učinak projekta na voditelje. Kod sudionika je najveći negativan učinak povezan sa sudjelovanjem u demokratskom/političkom životu, no važno je naglasiti da je u obje skupine procjena negativnog učinka zabilježena u vrlo niskim postocima. To što se osjećaju Europljanima za većinu se ispitanika nije promijenilo sudjelovanjem u projektu kao ni doživljaj Europske unije za većinu sudionika u projektima E+MnD. Ipak, najveći pozitivan pomak u doživljaju EU-a bilježi se među sudionicima u projektima Y-EXCH kojih 47 % smatra da je njihov doživljaj EU-a bolji nego prije. Kako voditelji procjenjuju učinak projekta na aktivnosti vezane uz aktivno građanstvo i društvenu participaciju, ponajprije se očituje u mišljenju da sudionici više cijene kulturološke različitosti (prikaz 3.13.). Oni također smatraju da se sudionici u većoj mjeri osjećaju Europljanima nakon sudjelovanja u projektu, ali odgovori sudionika to nisu potkrijepili.

Kad je riječ o važnosti općih vrijednosti poput jednakosti, slobode, nenasilja i sl., najviše je ispitanika navelo da su im samoispunjenje i tolerancija postali važniji nakon sudjelovanja u projektu (prikaz 3.48.). Više od polovice ispitanika navelo je da su im nakon sudjelovanja u projektu postale važnije vrijednosti osobne slobode, jednakosti i solidarnosti s ljudima koji su suočeni s teškoćama što upućuje na zaključak da su počeli više suosjećati s osobama s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama.

2) Razvoj kompetencija

Sljedeći od ciljeva RAY mreže i istraživanja te ukupnog programa Erasmus+ jest razvoj kompetencija vezanih uz cjeloživotno obrazovanje. Te se kompetencije u istraživanju prikazuju s pomoću specifičnih sposobnosti, vještina i rezultata te specifičnih učinaka sudjelovanja u projektima za obje ciljane skupine.

Procjene unapređenja vlastitih sposobnosti u obje skupine ispitanika te procjene voditelja projekata o unapređenju sposobnosti sudionika u projektima ponajprije se odnose na slaganje s osobama iz drugih kultura i komunikaciju s osobama koje govore drugim jezikom (prikazi 3.7., 3.9. i 3.33.). Sudionici uz to također izdvajaju razvoj sposobnosti u području timskog rada. Svi se ispitanici najmanje slažu s tim da su unaprijedili sposobnosti samostalnog kreiranja sadržaja s pomoću različitih medija, a sudionici više ističu slabiji razvoj sposobnosti vezanih uz planiranje učenja i samostalnog učenja te uz kreativno izražavanje.

Stjecanje novih znanja također je u središtu RAY istraživanja pa je stoga važno istaknuti da se područje mladih i rada s mladima te kulturološke različitosti izdvajaju kao područja o kojima su sudionici u projektima E+MnD najviše naučili. Natpolovičnom većinom odabrana su još područja neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja te osobnog razvoja.

Upravo je stjecanje novih znanja u području rada s mladima i u području neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja došlo do izražaja i u procjeni učinka sudjelovanja u projektima na rad s mladima u obje skupine ispitanika (prikazi 3.17. i 3.41.). Pritom se navode pozitivni učinci sudjelovanja u projektu na kompetencije poput uspješnijeg rada u međunarodnom timu i jačanja veza među voditeljima projekata te stjecanja novih znanja koja planiraju primijeniti ili su ih već primijenili u svojem radu s mladima. Iako nešto slabiji, iznimno pozitivan učinak zabilježen je i u procjeni svih kompetencija vezanih uz rad s mladima kod izdvojene skupine sudionika u projektima E+MnD koji rade u području mladih. Dapače, više od trećine ispitanika ističe da već primjenjuje znanja i vještine stečene tijekom projekta u sklopu svojeg rada u području mladih. S druge strane, obje skupine ističu nedovoljno unapređivanje vještina i znanja potrebnih za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade, nedovoljno razumijevanje načina kako pridonijeti razvoju politika za mlade te lošije poznavanje sadržaja politika za mlade na europskoj razini.

Sudjelovanje u projektima E+MnD imalo je znatan učinak na osobni razvoj sudionika i oni to posebno naglašavaju. Visoka je razina shvaćanja učinka projekta na podizanje samopouzdanja, procjenu vlastitih prednosti i nedostataka, bolje izražavanje i razumijevanje ljudi koji su drukčiji te snalaženje u novim (i konfliktnim) situacijama. Voditelji projekata potkrepljuju te rezultate i u svojim odgovorima u kojima u visokim postocima procjenjuju pozitivne učinke projekta na sudionike. S druge strane, rezultati proizašli iz projekata u kojima su sudjelovali voditelji očituju se u unapređenju sposobnosti za mobilnost u drugim zemljama, upoznavanju ljudi s kojima su uspostavili veze te u održavanju tih veza.

3) Obrazovna i profesionalna putanja razvoja

Planovi vezani uz profesionalni razvoj i obrazovanje (prikazi 3.11., 3.13. i 3.39.) kod voditelja i sudionika u projektima E+MnD upućuju ponajprije na daljnje razvijanje znanja stranog jezika. Uz navedeno, sudionici u projektima u većim se postocima slažu da namjeravaju iskoristiti mogućnosti za neformalno obrazovanje i učenje. S druge strane, obje skupine izražavaju podjednaku sumnju u vezi s tim da im se povećala

vjerojatnost za pronalaženje posla pri čemu se ističe i izostanak namjere studiranja, rada, stažiranja ili življenja u inozemstvu. Sudionici u projektima također izražavaju svoje neslaganje s jasnijom idejom o svojem daljnjem obrazovanju i boljem razumijevanju karijernih mogućnosti te smatraju da nemaju jasniju ideju o svojoj profesionalnoj karijeri, ambicijama i ciljevima.

U tom se kontekstu može razmatrati i motivacija za uključivanje u projekte E+MnD koja se ponajprije veže uz stjecanje novih iskustava, osobni razvoj, učenje i uspostavljanje kontakata s osobama iz drugih kultura ili zemalja. Za razliku od navedenoga, sudionici u projektima E+MnD ne nalaze poticaj u preporukama drugih ljudi i ne vjeruju da im se sudjelovanjem u projektu povećava vjerojatnost za pronalaženje posla što je usklađeno s percepcijom voditelja projekata koji za sudionike smatraju kako ne vjeruju da su im se povećali izgledi za pronalaženje posla.

4) Organizacije za učenje i jačanje kapaciteta

Sudjelovanjem u projektima E+MnD i voditelji i sudionici prenose svoja iskustva, sposobnosti i znanja u organizaciju koju su predstavljali u projektu, odnosno u kojoj rade. Najsnažnijim učinkom sudjelovanja u projektu na organizaciju obje skupine ispitanika procjenjuju ostvarivanje kontakata i partnerstava s drugim zemljama (prikazi 3.19. i 3.43.). Znatniji učinak zabilježen je ponajprije, no ne isključivo, kod voditelja projekata u vezi s unaprijeđenim prihvaćanjem kulturoloških različitosti te unaprijeđenim kompetencijama za upravljanje projektima, kompetencijama za organiziranje neformalnog obrazovanja te unaprijeđenim transferom znanja i primjenom dobrih praksi u organizaciji. Najslabiji učinak na organizaciju vezan je uz procjenu intenzivnijeg bavljenja europskim pitanjima i unapređenje postupaka za priznavanje i vrednovanje kompetencija izvan Youthpassa. Sudionici u projektima E+MnD ne slažu se ni s procjenom da je osnažena mreža i povezanost s lokalnim strukturama.

A upravo su lokalne zajednice još jedan dionik koji se može (i treba) uključiti u provođenje projekata mladih ne samo za dobrobit mladih nego i za dobrobit svih koji čine lokalnu zajednicu. Učinak sudjelovanja u projektu na lokalne zajednice procjenjivali su voditelji projekata E+MnD iz čijih odgovora proizlazi da velik postotak njih ne može procijeniti o kakvim je točno učincima riječ. Izraženo je načelno slaganje s pozitivnim učincima pri čemu se najviše ističe pozitivna reakcija lokalne zajednice na međukulturnu dimenziju projekta. Navedeni rezultati svakako nude mogućnost jačanja kapaciteta lokalne zajednice i njezino snažnije uključivanje u takve projekte te ispitivanje povratnih informacija o mogućim učincima na lokalnu zajednicu.

5) Profili projekata, sudionika i voditelja

Projekti koji su analizirani u tom ciklusu u najvećoj su mjeri vezani uz projektne aktivnosti KA1 Razmjene mladih u oba uzorka ispitanika. Pritom je Hrvatska u visokim postocima bila ili zemlja pošiljatelj ili zemlja domaćin, a važno je napomenuti da je u nekim projektima imala obje uloge, no uporaba hrvatskog jezika prilično je drukčija nego u ciklusu iz 2015. (11%/3% u odnosu prema 7%/7,5%). Uporaba hrvatskog jezika

češće se veže uz aktivnosti KA3 Strukturiranog dijaloga koje se mogu provoditi na nacionalnoj razini te ne zahtijevaju uključivanje međunarodnih partnera.

Demografska struktura voditelja projekata E+MnD upućuje na veću zastupljenost ispitanica pri čemu je njihova prosječna dob 31 godina. Više od tri četvrtine ispitanika kao najviši obrazovni stupanj navodi završeni studij na sveučilištu, veleučilištu ili visokoj školi na postsekundarnoj/tercijarnoj razini, a izvan organizacije koju su predstavljali u projektu zaposleno je nešto manje od 40 % ispitanika. Nešto više od petine ispitanika navodi da je još uvijek u sustavu obrazovanja ili osposobljavanja, a približno je sličan udio ispitanika istaknuo da volontira. Deset posto ispitanika je nezaposleno. Većina sudionika navodi da živi u velikom gradu (njegovu središtu ili predgrađu). U projekt o kojem su izvještavali u anketi uglavnom su bili uključeni na dobrovoljnoj, odnosno neplaćenju osnovi, a u većini slučajeva imali su dvostruku ulogu, podjednako obrazovnu/sociopedagošku i organizacijsku/administrativnu. Više je od polovice voditelja iz Hrvatske, hrvatski jezik navode kao materinski, a 12 % ističe da ima manjinski status. Većina voditelja projekata ima prethodna iskustva sudjelovanja u projektima E+MnD, i to podjednako kao sudionici i kao voditelji projekata pri čemu su uglavnom sudjelovali u dva ili više projekata.

Sudionici u projektima E+MnD u prosjeku imaju 25 godina te su u uzorku također više zastupljene ispitanice. Prema obrazovnoj strukturi sudionici u projektima uglavnom su visokoobrazovani premda je više od polovice još uvijek u sustavu obrazovanja ili osposobljavanja. Zaposlenih na puno radno vrijeme ima nešto više od četvrtine, 20 % volontira, a nezaposlenih je nešto manje od 11 %. Uglavnom su iz urbanih područja, odnosno velikih gradova, a Hrvatsku kao zemlju u kojoj živi navodi više od polovice ispitanika. Otprilike 10 % ispitanika navodi da su pripadnici neke od manjina. Više od 80 % ispitanika već je sudjelovalo u nekom od projekata koji se održavao u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu ili u sklopu prijašnjih programa EU-a za mlade (npr. Mladi na djelu 2007. – 2013.). Gotovo 60 % njih sudjelovalo je u nekim drugim europskim projektima, a gotovo polovica navodi da je sudjelovala u drugim sličnim projektima. Ukupno gledano, otprilike 80 % ispitanika sudjelovalo je u dva ili više projekata.

6) Uključenost mladih s manje mogućnosti

Jedan od glavnih ciljeva programa E+MnD odnosi se na uključivanje u projekte mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama, ali i na njihovo uključivanje u društvo. Stoga je poseban segment istraživanja usmjeren upravo na tu problematiku. Voditelji projekata E+MnD, a posebice projektnih aktivnosti Y-EXCH, izvještavaju da su mladi s manje mogućnosti bili uključeni u prilično velik postotak projekata (otprilike 50 % projekata) pri čemu je iz odgovora razvidno da su to većinom bili mladi lošijeg socioekonomskog statusa, ponajprije oni s nedovoljno novca te oni koji žive u udaljenim područjima. Ipak, iz odgovora sudionika u projektima E+MnD proizlazi kako oni uglavnom procjenjuju da imaju jednake mogućnosti kad uspoređuju svoj način života s načinom života svojih vršnjaka (nešto manje od polovice njih). Jedna petina procjenjuje da ima veće mogućnosti od svojih vršnjaka, a otprilike isti postotak sudionika u projektima E+MnD procjenjuje svoje mogućnosti nešto lošijima ili mnogo

lošijima od mogućnosti svojih vršanja pri čemu više od polovice ispitanika navodi da se suočava s jednom ili više prepreka. Najčešće su to prepreke vezane uz pristup poslu i zapošljavanju (40 %) nakon čega slijedi aktivno sudjelovanje u političkom životu, potom mobilnost i na kraju obrazovanje. Kao najčešću prepreku navode ekonomske pokazatelje poput nedovoljno novca i življenja u slabije razvijenom (pri)gradskom području ili udaljenom području. Ovdje je važno istaknuti da su pokazatelji procjene mogućnosti i suočenosti s preprekama značajni prediktori procjena učinka projekta na znanja, sposobnosti, rezultate i planove proizišle iz njega. Pritom sudionici u projektima E+MnD koji svoje mogućnosti procjenjuju većima od mogućnosti koje su pružene njihovim vršnjacima više ističu znanja i sposobnosti stečene u projektu te rezultate i planove proizišle iz njih. Uz navedeno, ispitanici koji navode da su suočeni s više prepreka naučili su više sudjelujući u projektu, odnosno stekli su znanja iz više područja.

7) Razvoj mreža u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu

Prijašnje iskustvo sudjelovanja u sličnim projektima omogućuje sudionicima uspostavljanje novih kontakata te njihovo potencijalno održavanje u budućoj suradnji i projektima. Također se ističu znanja i potpora ljudi koje su upoznali u daljnjem radu u području mladih. Osnovni izvori informacija o programima i projektima u koje se mogu uključiti ponajprije su njihove organizacije, odnosno organizacije ili udruge mladih. Drugi najzastupljeniji izvor informacija u obje skupine ispitanika njihovi su prijatelji i znanci. Nacionalne agencije kao izvor informacija ističe oko 20 % voditelja i 7 % sudionika u projektima pri čemu voditelji najvažnijim ocjenjuju sadržaje i informacije dobivene na internetskim stranicama nacionalne agencije, izravne obavijesti pristigle regularnom ili elektroničkom poštom te osobni kontakt s djelatnicima agencije.

Znatan dio uspostavljenih veza i razvoja sposobnosti vezanih uz različite aspekte prijave projekata (poput osiguranja financijskih sredstava, kontrole i uključivanja mladih s manje mogućnosti ili posebnim potrebama) i njihove provedbe u području rada s mladima te visoka razina želje za održavanjem kontakata s ljudima koje su upoznali tijekom projekta upućuje na moguću održivost tek stvorenih mreža poznanstava i nastavak suradnje u nekim novim projektima. Ta se tendencija očituje i na razini sudionika u projektima i na razini organizacija koje su predstavljali.

8) Provedba projekata u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu

Provedba ciljeva programa E+MnD također je jedan od aspekata procjene u ovom istraživanju. Pritom je od voditelja zatraženo neka procijene u kojoj su mjeri općeniti ciljevi programa E+MnD ostvareni i u sklopu projekta u kojem su sudjelovali (prikaz 3.5.). Voditelji u svojim odgovorima ističu da su u projektima postignuti svi navedeni ciljevi, a najviše se slažu da je u projektu ostvareno promicanje poštovanja prema kulturološkoj različitosti među mladima, da se unaprijedio međukulturni dijalog te da se razvijala solidarnost s mladima. Nešto su slabije ostvareni ciljevi vezani uz poticanje

zanimanja za razvoj politika o mladima, poticanje razvoja karijernih mogućnosti te unapređenje jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva u području mladih.

Procjena o prijavi projekta također se može analizirati na temelju odgovora voditelja projekata čije su organizacije bile podnositelj projektne prijave (njih ukupno 76). Rezultati pokazuju da se ispitanici najviše slažu s tvrdnjama da je internetski alat Youthpass bio jednostavan za uporabu, da su informacije za podnošenje projekta bile razumljive, da je bilo jednostavno doći do informacija vezanih uz projekt, da je cjelokupan sustav dodjele bespovratnih sredstava za projekt bio primjeren i zadovoljavajući te da je u usporedbi s drugim programima financiranja administrativno upravljanje tim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo jednostavno. Neslaganje je u većoj mjeri povezano s jednostavnošću i lakoćom zadovoljavanja kriterija za financiranje te s jednostavnošću uporabe internetskih alata za podnošenje zahtjeva i izvještavanje. Netočnim se procjenjuje to da su organizacije pronašle jednog ili više projektnih partnera uz pomoć internetske službe za podršku (Otlas).

Drugi, organizacijski aspekti prijave i provedbe projekata u sklopu programa E+MnD također su procijenjeni na temelju odgovora voditelja projekata pri čemu se izdvaja mišljenje da se odnos između voditelja projekta i članova projektnog tima temeljio na obostranom poštovanju i dobroj suradnji te da je cjelokupno upravljanje projektom bilo zadovoljavajuće i primjereno. Polovica ispitanika potpuno se slaže da je pedagoška provedba projekta bila vrlo kvalitetna.

9) Razlikovanje podataka prema odabranim obilježjima

Kao i u prošlom ciklusu, svi su rezultati uspoređeni prema tipu aktivnosti kako bi se mogle odrediti osnovne razlike u projektima. Uključivanje većeg broja kategorija projektnih aktivnosti u analize rezultiralo je većim brojem statistički značajnih razlika među njima, no najčešće dobivene značajne razlike upućuju na izdvajanje projekata Strukturiranog dijaloga u obje skupine te Aktivnosti transnacionalne suradnje kod sudionika u projektima E+MnD što je povezano i s drukčijom strukturom i provedbom tih projekata. Dodatna razlikovanja podataka mogu se analizirati i na temelju rezultata regresijskih analiza kojima je ispitivan učinak sociodemografskih i socioekonomskih karakteristika ispitanika te drugih odabranih kontekstualnih pokazatelja na različite aspekte sudjelovanja u projektu. Analize pokazuju da sociodemografske karakteristike ispitanika nešto više objašnjavaju znanja, sposobnosti, rezultate i druge učinke sudjelovanja u projektima u uzorku sudionika nego u uzorku voditelja, no važno je istaknuti da su upitnikom za sudionike prikupljeni i dodatni podaci o sudionicima poput procjene njihovih mogućnosti i prepreka što nije bio slučaj s upitnikom za voditelje. I upravo se te karakteristike pokazuju kao statistički značajni prediktori mjerenih zavisnih konstrukata. Odabrani kontekstualni pokazatelji poput odrednica vezanih uz ulogu Hrvatske i glavni jezik u projektu imaju prilično slab učinak u procjenama sudjelovanja u projektu na razvoj različitih znanja i kompetencija što upućuje na to da treba ispitati učinak nekih drugih pokazatelja koji mogu bolje objasniti navedene učinke sudjelovanja u projektima E+MnD.

Pri provođenju takvih istraživanja važno je upozoriti i na neka ograničenja koja proizlaze iz velikih međunarodnih studija i istraživanja. Ponajprije treba istaknuti da uzorci koji su korišteni nisu reprezentativni za populaciju mladih općenito jer zasad ne postoje konkretni referentni okviri na temelju kojih bi se mogla odrediti reprezentativnost. Nadalje, postoji mogućnost da su u uzorcima u većoj mjeri zastupljene ispitanice i stariji ispitanici koji su općenito skloniji sudjelovati u takvim istraživanjima. Jednako tako mogući su i negativni učinci zbog mrežnog sustava upravljanja provedbom ankete koja ovisi o točnosti dostupnih podataka.³⁰ Važno je upozoriti da su razlike u prikazanim regresijskim modelima ilustrativne jer se donekle razlikuje sastav zavisnih varijabli u oba uzorka, a i neke sociodemografske varijable nisu bile zastupljene u uzorku za voditelje što upućuje na potrebu za potencijalnim uključivanjem dodanih varijabli u pojedine upitnike, odnosno za ujednačavanje pokazatelja vezanih uz sociodemografske karakteristike svih potencijalnih ispitanika. Također treba ponoviti da je u nekim kategorijama riječ o izrazito malom broju ispitanika, pa te podatke treba interpretirati s oprezom.

Na kraju, na temelju predloženih rezultata RAY istraživanja može se zaključiti da su u procjeni programa E+MnD svi ispitanici vrlo pozitivno ocijenili program u cijelosti, kao i pojedine aspekte njegove provedbe i očekivanih učinaka. Osnovni ciljevi projekata u skladu su s općim ciljevima programa E+MnD, a njihovo ostvarenje zabilježeno je na razini svih dionika (poput voditelja, sudionika i organizacija) uključenih u izvedbu projekata. Pritom valja održati tu visoku razinu shvaćanja međukulturnih dimenzija odnosa u sklopu projekata te pritom možda veću pozornost usmjeriti prema poticanju, informiranju i shvaćanju važnosti toga da se mladi uključe u razvijanje i donošenje politika za mlade ne samo na nacionalnim razinama nego i na razini EU-a.

---

³⁰ Više o mogućim ograničenjima i tehničkim preprekama provedbe RAY istraživanja dostupno je u: Bammer, D., Fennes H. i Karsten, A. (2017). *EXPLORING ERASMUS+: YOUTH IN ACTION Effects and outcomes of the ERASMUS+: Youth in Action programme from the perspective of project participants and project leaders. Transnational analysis 2015/16- Data report*. Beč: Generation and Educational Science Institute.

5. PRILOZI

5.1. POTVRDA YOUTHPASS

Prvi prilog odnosi se na rezultate vezane uz potvrdu Youthpass. Youthpass je dio strategije Europske komisije za podupiranje neformalnog učenja, a riječ je o alatu za prepoznavanje rezultata neformalnog učenja u projektima sufinanciranim u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu.³¹ Ta je potvrda dostupna sudionicima u projektima u sklopu programa Erasmus+: Mladi na djelu ključnih aktivnosti 1, 2 i 3 te za sudjelovanje u Aktivnosti transnacionalne suradnje (TCA).

Pitanja o potvrdi Youthpass bila su postavljena i voditeljima i sudionicima u projektima E+MnD pa se u ovom prilogu navode rezultati za oba poduzorka. Sudionicima u projektima E+MnD postavljeno je pet pitanja vezanih uz potvrdu Youthpass na koja su odgovarali kratko – „da” ili „ne”. Nakon objašnjenja da se u potvrdi Youthpass opisuje, potvrđuje i priznaje iskustvo učenja stečeno tijekom projekta E+: Mladi na djelu, voditeljima projekata E+MnD postavljeno je sedam pitanja o primjeni potvrde Youthpass u projektu koji su vodili pri čemu su voditelji također iznosili svoje mišljenje i procjene vezane uz primjenu potvrde Youthpass. U nastavku se najprije navode odgovori sudionika u projektima E+MnD, a potom odgovori voditelja projekata.

Na pitanje jesu li dobili potvrdu Youthpass za sudjelovanje u projektu uz koje se vežu njihovi odgovori u sklopu ovoga istraživanja gotovo 70 % sudionika u projektima E+MnD odgovorilo je potvrdno (tablica 5.1.1.). Pritom se najviše ističu sudionici u projektima Y-EXCH, Y-VOL i Y-TNYW, a otprilike četvrtina sudionika u projektima SD i TCA nije dobila potvrdu Youthpass za sudjelovanje u navedenom projektu.

Tablica 5.1.1. Posjedovanje potvrde Youthpass

Jeste li dobili potvrdu Youthpass?	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Da.	69,7 %	75,8 %	74,4 %	68,9 %	47,9 %	50,6 %
Još ne, no očekujem primitak potvrde.	11,3 %	9,4 %	11,6 %	11,1 %	19,3 %	13,3 %
Ne.	10,6 %	7,0 %	7,0 %	9,3 %	24,3 %	26,5 %

Nadalje, ispitanicima koji su dobili (ili očekuju da će dobiti) potvrdu postavljeno je pitanje jesu li sudjelovali u nekom obliku iznošenja svojeg mišljenja ili u samoprocjeni vezanoj uz izdavanje potvrde za taj projekt (tablica 5.1.2.). Na to je pitanje potvrdno odgovorilo ukupno 67 % ispitanika.

³¹ Više o obilježjima potvrde Youthpass možete vidjeti na mrežnim stranicama Agencije za mobilnost i programe EU-a, mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/mladi/youthpass/.

Pritom se u nešto većim postocima ističu sudionici u projektima Y-VOL i Y-TNYW. Najmanje su u toj aktivnosti sudjelovali sudionici Strukturiranog dijaloga i Aktivnosti transnacionalne suradnje. Među onima koji su sudjelovali u iznošenju mišljenja ili samoprocjene vezane uz Youthpass velika većina (gotovo 90 %) smatra kako im je to pomoglo da shvate promjene koje su se tijekom projekta dogodile u njihovu razvoju i učenju (tablica 5.1.3.). U tom se pogledu najviše izdvajaju sudionici u projektima Y-TNYW, a među sudionicima u projektima Y-VOL najviše je onih koji smatraju da im iznošenje mišljenja ili samoprocjene nije pomoglo u shvaćanju vlastita razvoja.

Tablica 5.1.2. Iznošenje mišljenja ili samoprocjene vezane uz izdavanje potvrde Youthpass za projekt u kojem su ispitanici sudjelovali (N_{ukupno}=1053)

Jeste li sudjelovali u kakvu obliku iznošenja svojeg mišljenja ili u samoprocjeni vezanoj uz izdavanje potvrde Youthpass za navedeni projekt?	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Da.	67,4 %	64,9 %	77,5 %	74,3 %	59,6 %	60,4 %
Ne.	32,6 %	35,1 %	22,5 %	25,7 %	40,4 %	39,6 %

Tablica 5.1.3. Učinak iznošenja mišljenja ili samoprocjene vezane uz izdavanje potvrde Youthpass na shvaćanje promjena koje su se dogodile tijekom projekta u vezi s razvojem i učenjem sudionika (N_{ukupno}=708)

Jesu li vam iznošenje mišljenja ili samoprocjena vezana uz potvrdu Youthpass pomogli da shvatite promjene koje su se dogodile tijekom projekta u vezi s vašim razvojem i učenjem?	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Da.	88,1 %	87,2 %	81,4 %	94,3 %	85,7 %	90,6 %
Ne.	11,9 %	12,8 %	18,6 %	5,7 %	14,3 %	9,4 %

Ispitanici koji su odgovorili da su dobili potvrdu Youthpass u najvećem se postotku dosad njome nisu koristili (70 %) pri prijavljivanju za posao, u stažiranju, na tečaju, studiju i sl. (tablica 5.1.4.). To se posebice odnosi na sudionike u projektima SD od kojih 84 % navodi da se nije koristilo svojom potvrdom Youthpass. Najviše su se dobivenom potvrdom koristili sudionici u projektima Y-TNYW – nešto više od trećine (36,6 %). Pritom oni koji su se koristili tom potvrdom uglavnom smatraju da je potvrda pridonijela svrsi za koju je upotrijebljena (npr. pri zapošljavanju ili prihvaćanju molbe za stažiranje ili u prijavi na tečaj ili studij) (tablica 5.1.5.). Ipak, u tom se pogledu izdvajaju sudionici u projektima SD koji u najmanjem postotku smatraju da je potvrda imala pozitivan doprinos, odnosno većinom nisu upoznati s time je li potvrda bila dobro prihvaćena ili ne.

Tablica 5.1.4. Uporaba potvrde Youthpass (N_{ukupno}=909)

Jeste li se dosad koristili svojom potvrdom Youthpass, primjerice u prijavi za posao, prijavi za stažiranje, tečaj, studij i sl.?	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Da.	29,9 %	30,1 %	26,0 %	36,6 %	16,4 %	28,6 %
Ne.	70,1 %	69,9 %	74,0 %	63,4 %	83,6 %	71,4 %

Tablica 5.1.5. Svrhovitost potvrde Youthpass u kontekstu u kojem se prilagala (N_{ukupno}=271)

Mislite li da vam je potvrda Youthpass pomogla, npr. pri zapošljavanju ili prihvaćanju molbe za stažiranje ili u prijavljivanju na tečaj ili studij?	Tip aktivnosti					
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD	TCA
Da.	55,7 %	56,4 %	40,0 %	64,2 %	27,3 %	58,3 %
Ne.	9,6 %	9,0 %	4,0 %	9,0 %	18,2 %	25,0 %
Ne znam.	34,7 %	34,6 %	56,0 %	26,9 %	54,5 %	16,7 %

Voditeljima projekata E+MnD također je postavljeno pitanje jesu li upotrebljavali potvrdu Youthpass u svojem projektu na što je većina odgovorila potvrdno (85 %) (tablica 5.1.6.). Potvrdom Youthpass u manjem su se postotku u odnosu prema drugima koristili voditelji projekata SD. Voditelji projekata u kojima je korištena potvrda Youthpass potvrđuju da su sudionici u projektima dobili te potvrde ili će ih dobiti (tablica 5.1.7.).

Tablica 5.1.6. Uporaba potvrde Youthpass u projektu – odgovori voditelja projekata E+MnD

Je li potvrda Youthpass korištena u projektu?	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Da.	84,9 %	90,1 %	79,5 %	72,7 %	50,0 %
Ne.	3,9 %	2,7 %	2,7 %	4,5 %	37,5 %

Tablica 5.1.7. Dodjela potvrde Youthpass sudionicima u projektu – odgovori voditelja projekata E+MnD (N_{ukupno}=242)

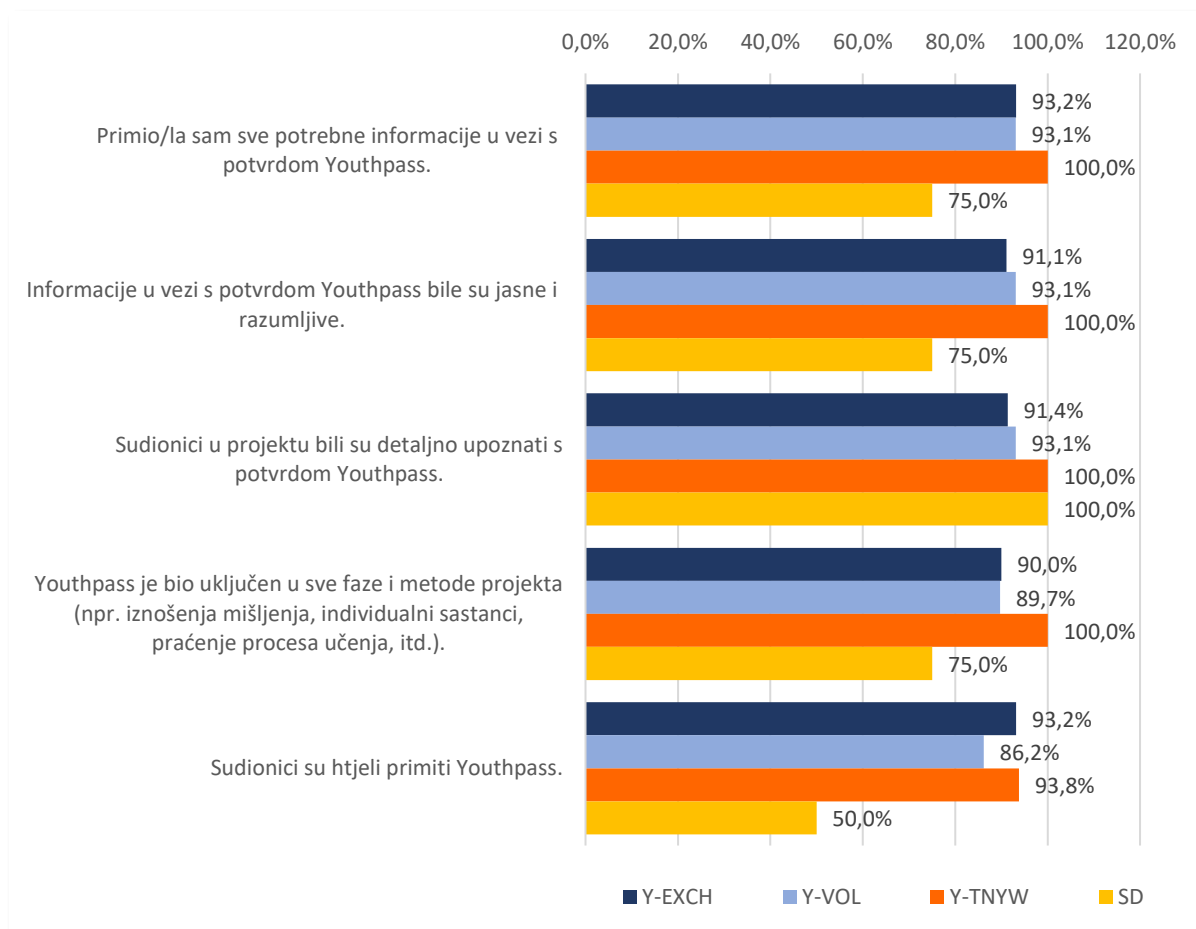
Jesu li sudionici primili potvrdu Youthpass?	Tip aktivnosti				
	Ukupno	Y-EXCH	Y-VOL	Y-TNYW	SD
Da.	95,5 %	95,7 %	94,8 %	100,00 %	75,0 %
Još ne, ali će je primiti.	3,3 %	3,0 %	3,4 %	0,0 %	25,0 %
Ne.	1,2 %	1,2 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %

Voditelji projekata u kojima je korištena potvrda Youthpass zamoljeni su neka procijene šest tvrdnji vezanih uz primjenu potvrde. U tablici 5.1.8. vidljivo je da se većina voditelja projekata E+MnD slaže sa svim navedenim tvrdnjama. Drugim riječima, slažu se da su o potvrdi bili dobro i jasno informirani, da su sudionici u projektu bili detaljno upoznati s potvrdom te da je Youthpass bio uključen u sve faze i metode projekta. Postoji slaganja s tvrdnjama prikazani su i s obzirom na tip projekta u prikazu 5.1.1. Rezultati pokazuju da se sa svim tvrdnjama u najvećem postotku slažu sudionici u projektima Y-TNYW, a najmanje voditelji projekata SD koji su se također u najmanjoj mjeri koristili potvrdom Youthpass u svojim projektima.

Tablica 5.1.8. Stavovi voditelja projekata E+MnD u vezi s potvrdom Youthpass u njihovu projektu

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Slažem se	Potpuno se slažem	Nemam mišljenje / ne mogu procijeniti
Primio/primila sam sve potrebne informacije u vezi s potvrdom Youthpass. (N_{ukupno}=240)	0,4 %	4,2 %	33,8 %	59,6 %	2,1 %
Informacije u vezi s potvrdom Youthpass bile su jasne i razumljive. (N_{ukupno}=238)	0,4 %	4,2 %	33,2 %	59,2 %	2,9 %
Sudionici u projektu bili su detaljno upoznati s potvrdom Youthpass. (N_{ukupno}=240)	0,4 %	4,2 %	33,3 %	59,2 %	2,9 %
Youthpass je bio uključen u sve faze i metode projekta (npr. iznošenje mišljenja, individualni sastanci, praćenje procesa učenja itd.) (N_{ukupno}=238)	0,4 %	5,0 %	35,7 %	54,6 %	4,2 %
Sudionici su htjeli primiti Youthpass. (N_{ukupno}=240)	0,8 %	2,5 %	35,8 %	55,0 %	5,8 %

Prikaz 5.1.1. Stavovi u vezi s uporabom potvrde Youthpass u projektu prema tipu aktivnosti (postotak slaganja s tvrdnjom)

5.2. USPOREDBA REZULTATA CIKLUSA 2015. I 2017.

S obzirom na to da je Hrvatska drugi put sudjelovala u provođenju RAY istraživanja, otvara se mogućnost usporedbe rezultata ciklusa 2015. i 2017. Metodologija *Standard Surveys* osigurala je izravnu usporedivost rezultata dvaju ciklusa u gotovo svim mjerenim procjenama i mišljenjima jer su jednako formulirane tvrdnje upotrijebljene u oba ciklusa. Iako su određene preinake učinjene u 2017. u obliku novih tvrdnji koje nisu testirane 2015. ili su pak neke tvrdnje primijenjene samo u ciklusu 2015., takvih je slučajeva iznimno malo te se većina odgovora može usporediti. U nastavku se prikazuju razlike između dva ciklusa u učinku sudjelovanja u projektima E+MnD na sudionike i voditelje tih projekata. Na mjestima na kojima konstrukcija mjernih ljestvica to omogućuje provjerene su razlike u prosječnim rezultatima uporabom t-testa, a druge su razlike utvrđene primjenom χ^2 testa.

Među voditeljima projekata E+MnD u dva ciklusa nema statistički značajnih razlika u rodnoj i obrazovnoj strukturi. Očekivano su statistički značajno mlađi oni koji su sudjelovali u ciklusu 2017. ($t=-4,089$, $df=513,153$, $p=0,000$).

U vezi s prethodnim iskustvima uključenosti u slične projekte rezultati pokazuju da su voditelji projekata E+MnD iz ciklusa 2017. statistički značajno češće bili uključeni u slične projekte kao voditelji ($\chi^2=13,621$, $df=1$, $p=0,000$) i kao sudionici ($\chi^2=29,200$, $df=1$, $p=0,000$) u usporedbi s voditeljima iz 2015. Taj je nalaz dodatno potkrijepljen i dobivenom razlikom vezanom uz projektni angažman organizacije u kojoj rade pri čemu su voditelji 2017. rjeđe izjavljivali da njihove organizacije nisu prije sudjelovale u projektima ($\chi^2=8,971$, $df=2$, $p=0,011$). Voditelji iz oba ciklusa podjednako su informirani o programu E+MnD iz različitih izvora.

Razlike između dva ciklusa očituju se u temama obrađivanim u projektima u kojima su ispitanici sudjelovali (tablica 5.2.1.) te u mišljenjima i procjenama učinka sudjelovanja u projektu (tablica 5.2.2.). Oznaka + u tablicama pokazuje veću učestalost odabira ili veće slaganje izraženo u 2017. u usporedbi s 2015., a oznaka – znači obratno, odnosno manju učestalost ili slaganje u 2017. Rezultati pokazuju da su statistički značajno češće odabirane teme u 2017. bile diskriminacija i nediskriminacija (vezane uz rod, spolnu orijentaciju, etničko i kulturološko podrijetlo, religiju, posebne potrebe, nacionalnost i sl.), solidarnost s osobama koje su suočene s teškoćama, ekološka pitanja te održivi razvoj. Nasuprot tome, voditelji projekata E+MnD u 2015. češće su odabirali ove teme: nacionalne politike za mlade, obrazovanje, osposobljavanje, učenje, rad, stručni razvoj, poduzetništvo, preuzimanje inicijative, razvijanje i upravljanje projektima te osobni razvoj.

Tablica 5.2.1. Razlike u učestalosti odabira tema obrađivanih u projektu u 2015. i 2017. na uzorku voditelja projekata E+MnD

Tema	Učestalost odabira u 2017. u odnosu prema 2015.	Test značajnosti razlika χ^2 (df) p *
Diskriminacija i nediskriminacija (vezane uz rod, spolnu orijentaciju, etničko i kulturološko podrijetlo, religiju, posebne potrebe, nacionalnost i sl.)	+	7,942 (1) 0,006
Solidarnost s osobama koje su suočene s teškoćama	+	4,364 (1) 0,038
Nacionalne politike za mlade	-	5,146 (1) 0,027
Ekološka pitanja	+	4,456 (1) 0,043
Održivi razvoj	+	9,512 (1) 0,002
Obrazovanje, osposobljavanje, učenje	-	4,599 (1) 0,033
Rad, stručni razvoj	-	10,581 (1) 0,001
Poduzetništvo, preuzimanje inicijative	-	6,789 (1) 0,012
Razvijanje i upravljanje projektima	-	4,438 (1) 0,042
Osobni razvoj	-	9,718 (1) 0,002

* χ^2 – vrijednost χ^2 testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost χ^2 testa

Razlike u prosječnim procjenama i stavovima voditelja projekata E+MnD strukturirane su prema glavnim cjelinama obrađenim u ovom izvještaju. Kao što se može vidjeti u tablici 5.2.2., u šest cjelina nisu dobivene statistički značajne razlike među ciklusima. U drugim cjelinama dobivene razlike variraju od jedne do pet tvrdnji s razlikama izraženima u oba smjera. Tako je u 2017. zabilježeno prosječno manje slaganje da su u projektu ostvareni ciljevi poticanja zanimanja za razvoj politika o mladima te poticanje razvoja budućih obrazovnih mogućnosti za mlade. Voditelji projekata E+MnD također se u 2017. prosječno manje slažu da se žele uključiti u razvijanje politika za mlade te ističu u manjoj mjeri prosječno slaganje s tim da je tijekom provedbe projekta suradnja između partnera bila dobra.

„Pozitivni” pomaci u odnosu prema 2015. u najvećoj su mjeri zabilježeni u području administracije i upravljanja projektom te u procjeni učinaka na lokalnu zajednicu. Tako se voditelji projekata E+MnD u 2017. u prosjeku više slažu da je postupak podnošenja zahtjeva za projekt bio jednostavan, da je administrativno upravljanje zahtjevom za bespovratna sredstva bilo jednostavno, da su pravila financiranja i metode izračuna bili primjereni, da je izvještavanje bilo jednostavno te da je u usporedbi s drugim programima financiranja administrativno upravljanje zahtjevom za bespovratna sredstva bilo jednostavno. Također izražavaju prosječno veće slaganje od voditelja projekata E+MnD u 2015. da je lokalna zajednica postala aktivnija u uključivanju mladih s manje mogućnosti te da je projekt stvorio sinergiju različitih dionika u lokalnoj zajednici.

Tablica 5.2.2. Promjene u procjenama i stavovima voditelja projekata E+MnD u razdoblju 2015. – 2017. (razlike u prosječnim vrijednostima)

Cjelina	Tvrdnja	Prosječan rezultat 2017. u odnosu prema 2015.	Test značajnosti razlika t (df) p *
Ostvarenost ciljeva E+MnD u sklopu projekta	Poticanje zanimanja za razvoj politika o mladima	–	-2,437 (558) 0,015
	Poticanje razvoja budućih obrazovnih mogućnosti za mlade	–	-1,970 (560) 0,049
Procjena vještina sudionika proizišlih iz projekta	/	/	Nema razlika.
Procjena sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta	/	/	Nema razlika.
Procjena rezultata projekta	/	/	Nema razlika.
Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike	/	/	Nema razlika.
Samoprocjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije	Želim se uključiti u razvijanje politika za mlade.	–	-1,978 (532) 0,048
Procjena učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih	/	/	Nema razlika.
Procjena učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD	/	/	Nema razlika.
Procjena učinka projekta na lokalnu zajednicu	Lokalna zajednica postala je aktivnija u uključivanju mladih s manje mogućnosti.	+	2,249 (367) 0,025
	Projekt je stvorio sinergiju različitih dionika u lokalnoj zajednici.	+	2,419 (419) 0,016
Stavovi o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom	Postupak podnošenja zahtjeva za ovaj projekt bio je jednostavan.	+	2,159 (120) 0,033
	Administrativno upravljanje ovim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo je jednostavno.	+	2,635 (118) 0,010
	Pravila financiranja i metode izračuna bili su primjereni.	+	2,178 (114) 0,032
	Izvještavanje je bilo jednostavno.	+	2,192 (122) 0,030
	U usporedbi s drugim programima financiranja administrativno upravljanje ovim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo je jednostavno.	+	2,137 (113) 0,035
Stavovi o provedbi projekta	Tijekom provedbe projekta suradnja između partnera bila je dobra.	–	-2,003 (469) 0,046

* t – vrijednost t-testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost t-testa

Kao ni među voditeljima projekata E+MnD, ni među njihovim sudionicima nema razlika prema spolu i obrazovnoj strukturi. Sudionici u projektima 2017. statistički su značajno mlađi od sudionika iz 2015. ($t=6,969$, $df=2771$, $p=0,000$). Među tim ispitanicima nešto su češće u 2017. izvor informacija o programu E+MnD bili prijatelji i znanci ($\chi^2=7,419$, $df=1$, $p=0,007$), a rjeđe organizacije ili udruge mladih ($\chi^2=11,495$, $df=1$, $p=0,001$). U prosjeku su sudionici u oba ciklusa sudjelovali u sličnom broju projekata.

Teme projekata razlikuju su među ciklusima (tablica 5.2.3.). Veću zastupljenost u 2017. sudionici daju ljudskim pravima, temeljnim pravima, uključivanju u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba, diskriminaciji i nediskriminaciji (vezanim uz rod, spolnu orijentaciju, etničko i kulturološko podrijetlo, religiju, posebne potrebe, nacionalnost i sl.), solidarnosti s osobama koje su suočene s teškoćama te održivu razvoju. Smanjenje zastupljenosti u projektima veže se uz teme nacionalnih politika za mlade, obrazovanje, osposobljavanje, učenje te razvijanje i upravljanje projektima.

Tablica 5.2.3. Razlike u učestalosti odabira tema obrađivanih u projektu u 2015. i 2017. na uzorku sudionika u projektima E+MnD

Tema	Učestalost odabira u 2017. u odnosu prema 2015.	Test značajnosti razlika χ^2 (df) p *
Ljudska prava, temeljna prava	+	5,871 (1) 0,017
Uključivanje u društvo osoba s manje mogućnosti i marginaliziranih osoba	+	23,640 (1) 0,000
Diskriminacija i nediskriminacija (vezane uz rod, spolnu orijentaciju, etničko i kulturološko podrijetlo, religiju, posebne potrebe, nacionalnost i sl.)	+	5,534 (1) 0,020
Solidarnost s osobama koje su suočene s teškoćama	+	7,068 (1) 0,008
Nacionalne politike za mlade	-	6,287 (1) 0,014
Održivi razvoj	+	5,456 (1) 0,022
Obrazovanje, osposobljavanje, učenje	-	4,405 (1) 0,038
Razvijanje i upravljanje projektima	-	16,910 (1) 0,000

* χ^2 – vrijednost χ^2 testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost χ^2 testa

Među sudionicima u projektima E+MnD zabilježene su razlike u više tematskih cjelina obuhvaćenih ovim istraživanjem. Statistički značajne razlike među ciklusima dobivene su tek na deset tvrdnji (tablica 5.2.4.). Uz dvije se bilježi prosječan pad u slaganju – sudionici u istraživanju 2017. u projektu se manje slažu da cijene kulturološku raznolikost te da su unaprijedili znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade. Nasuprot tome, ispitanici u 2017. izražavaju prosječno veće slaganje s tim da su sudionici u projektima razvili sposobnosti pregovaranja o zajedničkim rješenjima kad su prisutna različita gledišta i u vođenju ozbiljnih rasprava o političkim temama, da aktivno podupiru uključivanje osoba s manje mogućnosti, da su shvatili koje kompetencije žele dalje razvijati te da su imali mogućnosti pridonijeti provedbi projekta svojim mišljenjima i idejama. Važnost vrijednosti pravde, demokracije, zdravlja i kvalitete života u prosjeku je veća za sudionike u projektima u 2017. U doživljaju EU-a nema statistički značajnih razlika.

Tablica 5.2.4. Promjene u procjenama i stavovima sudionika u projektima E+MnD u razdoblju 2015. – 2017. (razlike u prosječnim vrijednostima)

Cjelina	Tvrđnja	Prosječan rezultat 2017. u odnosu prema 2015.	Test značajnosti razlika t (df) p *
Procjena sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta	Pregovaranje o zajedničkim rješenjima kad su prisutna različita gledišta	+	3,109 (2761) 0,002
	Vođenje ozbiljnih rasprava o političkim temama	+	3,001 (2728) 0,003
Procjena rezultata projekta	/	/	Nema razlika.
Samoprocjena sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije	Aktivno podržavam uključivanje osoba s manje mogućnosti.	+	2,172 (2687) 0,030
	Cijenim kulturološku raznolikost.	–	-2,122 (2641,169) 0,034
Procjena učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD	Shvatio/shvatila sam koje kompetencije želim dalje razvijati.	+	2,079 (2602) 0,036
Procjena učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade.	–	-2,229 (611) 0,026
Procjena učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju	/	/	Nema razlika.
Stavovi sudionika u projektima E+MnD nakon završetka projekta	Imao/imala sam mogućnost pridonijeti provedbi projekta svojim stavovima i idejama.	+	2,519 (2764) 0,012
Važnost odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu	Pravda	+	3,022 (2468,982) 0,003
	Demokracija	+	2,636 (2482,571) 0,008
	Zdravstvo i kvaliteta života	+	3,241 (2495,078) 0,001

* t – vrijednost t-testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost t-testa

Naposljetku se učinak sudjelovanja u projektu očituje u razlikama između dva ciklusa koje pokazuju da u 2017. sudionici manje ističu kako sudjelovanje u projektu nije imalo nikakav poseban utjecaj na njih ($\chi^2=11,449$, $df=1$, $p=0,001$) te da nakon projekta osjećaju da se bolje snalaze u novim situacijama ($\chi^2=4,209$, $df=1$, $p=0,043$).

Ti rezultati pokazuju prilično konzistentne učinke sudjelovanja u projektima E+MnD i među njihovim sudionicima i voditeljima pri čemu se ne izdvajaju posebna područja i cjeline u kojima se bilježe promjene – osim možda u području administrativnog upravljanja projektima iz perspektive voditelja projekata. To je posebice važno istaknuti zato što u pogledu većine ispitivanih segmenata sudjelovanja u projektima E+MnD svi sudionici iskazuju vrlo pozitivno mišljenje i percepciju pri čemu bi statistički značajna promjena vjerojatno imala negativna obilježja.

5.3. REZULTATI TESTIRANJA STATISTIČKE ZNAČAJNOSTI RAZLIKA PREMA TIPU AKTIVNOSTI

U ovom se prilogu nalaze tablice u kojima su prikazani izračuni testiranja razlika u prosječnim odgovorima (analiza varijance/ANOVA i t-test) voditelja i sudionika u projektima E+MnD prema tipu aktivnosti, navedeni u grafičkim prikazima u poglavlju 3 – Rezultati.

Tablica 5.3.1. Testiranje razlika u ocjeni važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.4.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Izravne obavijesti (poštom ili elektroničkom poštom)	1) Y-EXCH	25	3,28	,936	,160	,923	n. z.
	2) Y-VOL	18	3,17	,924			
	3) SD	3	3,00	1,732			
	4) Y-TNYW	5	3,40	,548			
Tiskani informativni materijal	1) Y-EXCH	25	2,88	1,092	,069	,976	n. z.
	2) Y-VOL	18	2,78	,943			
	3) SD	3	3,00	1,000			
	4) Y-TNYW	4	2,75	,957			
Društvene mreže / mediji (npr. Facebook, Twitter itd.)	1) Y-EXCH	25	3,40	,913	,821	,489	n. z.
	2) Y-VOL	18	3,00	1,188			
	3) SD	3	2,67	1,528			
	4) Y-TNYW	4	3,00	,816			
Internet / mrežne stranice	1) Y-EXCH	24	3,58	,776	,494	,688	n. z.
	2) Y-VOL	18	3,67	,767			
	3) SD	3	3,67	,577			
	4) Y-TNYW	5	3,20	,837			
Informativno događanje	1) Y-EXCH	25	3,12	1,054	,138	,937	n. z.
	2) Y-VOL	17	3,24	,562			
	3) SD	3	3,00	1,000			
	4) Y-TNYW	5	3,00	,707			
Osobni kontakt s djelatnicima nacionalne agencije ili regionalne agencije/ureda/podružnice/jedinice nacionalne agencije	1) Y-EXCH	25	3,24	1,052	,420	,740	n. z.
	2) Y-VOL	18	3,44	,856			
	3) SD	3	3,00	1,000			
	4) Y-TNYW	5	3,00	,707			
Druga sredstva	1) Y-EXCH	24	2,33	1,049	,463	,710	n. z.
	2) Y-VOL	14	2,07	1,141			
	3) SD	3	2,33	1,528			
	4) Y-TNYW	2	1,50	,707			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.2. Testiranje razlika u procjeni ostvarenosti ciljeva E+MnD u sklopu projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.6.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Promicanje vrijednosti aktivnoga građanstva među mladima, posebice njihovo sudjelovanje u civilnom društvu i demokratskom/političkom životu	1) Y-EXCH	181	3,29	,734	1,528	,208	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,16	,687			
	3) SD	8	3,63	,518			
	4) Y-TNYW	22	3,41	,590			
Promicanje vrijednosti europskoga građanstva, posebice podizanje svijesti u mladima o europskim pitanjima i o činjenici da su i sami građani Europe	1) Y-EXCH	181	3,20	,743	,830	,478	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,14	,673			
	3) SD	8	3,25	,886			
	4) Y-TNYW	22	3,41	,503			
Razvijanje solidarnosti među mladima	1) Y-EXCH	182	3,53	,654	1,222	,302	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,38	,680			
	3) SD	8	3,50	,535			
	4) Y-TNYW	22	3,64	,492			
Promicanje poštovanja prema kulturološkoj različitosti među mladima	1) Y-EXCH	180	3,64	,605	2,782	,041*	-
	2) Y-VOL	73	3,45	,668			
	3) SD	8	3,25	,707			
	4) Y-TNYW	22	3,73	,456			
Rad na borbi protiv diskriminacije, nesnošljivosti, rasizma i ksenofobije	1) Y-EXCH	182	3,36	,705	2,072	,104	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,26	,646			
	3) SD	8	3,00	,756			
	4) Y-TNYW	22	3,59	,503			
Unapređenje međukulturnog dijaloga	1) Y-EXCH	180	3,59	,604	5,715	,001**	3≠1, 4
	2) Y-VOL	72	3,38	,638			
	3) SD	8	2,88	,835			
	4) Y-TNYW	22	3,68	,477			
Poticanje zanimanja za razvoj politika o mladima	1) Y-EXCH	179	2,91	,872	3,902	,009**	2≠3
	2) Y-VOL	73	2,71	,772			
	3) SD	8	3,75	,463			
	4) Y-TNYW	22	2,91	,868			
Razvijanje ključnih kompetencija među mladima	1) Y-EXCH	181	3,42	,667	2,065	,105	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,38	,738			
	3) SD	8	3,50	,535			
	4) Y-TNYW	22	3,77	,429			
Poticanje razvoja budućih obrazovnih mogućnosti za mlade	1) Y-EXCH	180	3,12	,786	,566	,638	n. z.
	2) Y-VOL	73	3,16	,764			
	3) SD	8	2,88	,641			
	4) Y-TNYW	22	3,27	1,032			
Poticanje razvoja karijernih mogućnosti	1) Y-EXCH	180	2,92	,797	3,354	,019*	-
	2) Y-VOL	70	3,19	,644			
	3) SD	8	2,75	,707			
	4) Y-TNYW	20	3,30	,923			
Pružanje potpore uključivanju mladih s manje	1) Y-EXCH	180	3,15	,849	,880	,452	n. z.
	2) Y-VOL	70	3,16	,715			

		N	M	SD	F	p	post hoc
mogućnosti ili posebnim potrebama u program Erasmus+: Mladi na djelu	3) SD	8	2,75	,707			
	4) Y-TNYW	20	3,30	,801			
Unapređenje razvoja kvalitete rada s mladima	1) Y-EXCH	180	3,21	,762	4,904	,002	4≠1, 2, 3
	2) Y-VOL	70	3,20	,791			
	3) SD	8	3,00	,535			
	4) Y-TNYW	20	3,85	,366			
Unapređenje jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva u području mladih	1) Y-EXCH	179	3,09	,791	3,271	,022*	1≠4
	2) Y-VOL	70	3,20	,714			
	3) SD	8	3,13	,835			
	4) Y-TNYW	20	3,65	,587			
Povećanje kvalitete međunarodnih projekata za mlade	1) Y-EXCH	180	3,28	,727	2,359	,072	n. z.
	2) Y-VOL	69	3,28	,745			
	3) SD	8	2,75	,707			
	4) Y-TNYW	20	3,55	,605			
Promicanje europske suradnje u području mladih	1) Y-EXCH	179	3,33	,660	1,399	,243	n. z.
	2) Y-VOL	68	3,34	,725			
	3) SD	7	3,29	,951			
	4) Y-TNYW	20	3,65	,489			
Povećanje međunarodne dimenzije u radu s mladima	1) Y-EXCH	178	3,32	,650	1,330	,265	n. z.
	2) Y-VOL	70	3,34	,720			
	3) SD	8	3,13	,991			
	4) Y-TNYW	20	3,60	,503			
Poticanje boljeg razumijevanja povezanosti formalnog, neformalnog i informalnog učenja/obrazovanja	1) Y-EXCH	179	3,42	,677	1,693	,169	n. z.
	2) Y-VOL	70	3,31	,713			
	3) SD	7	3,00	1,000			
	4) Y-TNYW	20	3,60	,754			
Pružanje potpore u priznavanju neformalnog i informalnog učenja	1) Y-EXCH	179	3,25	,776	1,314	,270	n. z.
	2) Y-VOL	69	3,19	,713			
	3) SD	8	2,75	,886			
	4) Y-TNYW	20	3,35	,745			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.3. Testiranje razlika u procjeni vještina sudionika proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.8.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Komuniciranje s osobama koje govore drugim jezikom	1) Y-EXCH	170	3,78	,428	10,011	,000***	1≠2
	2) Y-VOL	67	3,52	,560			
	3) SD	5	2,80	1,304			
	4) Y-TNYW	20	3,70	,470			
Suradnja u timu	1) Y-EXCH	170	3,74	,481	4,671	,003**	2≠1, 4
	2) Y-VOL	67	3,49	,660			
	3) SD	7	3,43	,535			
	4) Y-TNYW	20	3,85	,366			
	1) Y-EXCH	157	3,27	,737	,450	,718	n. z.

		N	M	SD	F	p	post hoc
Samostalno kreiranje sadržaja s pomoću različitih medija (tiskanih, audiovizualnih, elektroničkih)	2) Y-VOL	66	3,35	,620			
	3) SD	5	3,20	,837			
	4) Y-TNYW	20	3,15	,875			
	1) Y-EXCH	159	3,31	,638			
Prepoznavanje prilike za osobni ili profesionalni razvoj	2) Y-VOL	65	3,37	,601	2,026	,111	n. z.
	3) SD	7	3,00	,577			
	4) Y-TNYW	20	3,60	,503			
	1) Y-EXCH	170	3,58	,583			
Učenje ili zabavnije učenje	2) Y-VOL	63	3,43	,615	1,916	,128	n. z.
	3) SD	6	3,33	,816			
	4) Y-TNYW	19	3,74	,452			
	1) Y-EXCH	148	2,96	,932			
Ozbiljno raspravljanje o političkim temama	2) Y-VOL	57	2,84	,751	3,202	,024*	-
	3) SD	6	3,83	,408			
	4) Y-TNYW	17	3,29	,686			
	1) Y-EXCH	159	3,51	,664			
Slaganje s osobama koje žive u njihovoj zemlji, a dolaze iz drugih kultura	2) Y-VOL	62	3,47	,695	1,286	,280	n. z.
	3) SD	5	3,00	,707			
	4) Y-TNYW	17	3,65	,493			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.4. Testiranje razlika u procjeni sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.10.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Uvjerljivo izražavanje vlastita mišljenja u raspravama	1) Y-EXCH	175	3,28	,613	4,381	,005**	2≠4
	2) Y-VOL	64	3,08	,625			
	3) SD	7	3,14	,690			
	4) Y-TNYW	19	3,63	,496			
Komunikacija s osobama koje govore drugim jezikom	1) Y-EXCH	174	3,54	,522	13,041	,000*	3≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	63	3,38	,633			
	3) SD	7	2,29	,756			
	4) Y-TNYW	19	3,68	,478			
Samostalno kreiranje sadržaja s pomoću različitih medija (tiskanih, audiovizualnih, elektroničkih)	1) Y-EXCH	173	3,06	,822	1,410	,240	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,06	,664			
	3) SD	7	2,71	,756			
	4) Y-TNYW	19	3,37	,761			
Razvijanje ideje i njezino provođenje u praksi	1) Y-EXCH	174	3,43	,611	1,951	,122	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,34	,648			
	3) SD	7	2,86	1,069			
	4) Y-TNYW	19	3,37	,597			
Pregovaranje o zajedničkim rješenjima kad su prisutna različita gledišta	1) Y-EXCH	175	3,42	,618	2,102	,100	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,22	,683			
	3) SD	7	3,57	,535			
	4) Y-TNYW	19	3,53	,513			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Postizanje onoga što je u interesu zajednice ili društva	1) Y-EXCH	175	3,38	,630	,932	,426	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,27	,718			
	3) SD	7	3,43	,787			
	4) Y-TNYW	19	3,53	,513			
Logično razmišljanje i zaključivanje	1) Y-EXCH	175	3,19	,690	1,078	,359	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,08	,625			
	3) SD	7	3,29	,756			
	4) Y-TNYW	19	3,37	,496			
Prepoznavanje prilika za osobni ili stručni razvoj	1) Y-EXCH	175	3,25	,663	1,081	,358	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,17	,680			
	3) SD	7	3,14	,690			
	4) Y-TNYW	19	3,47	,513			
Planiranje učenja i samostalnog učenja	1) Y-EXCH	174	3,20	,727	1,971	,119	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,03	,689			
	3) SD	7	2,71	1,113			
	4) Y-TNYW	19	3,32	,671			
Kreativno ili umjetničko izražavanje	1) Y-EXCH	175	3,24	,719	2,544	,057	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,05	,722			
	3) SD	7	2,71	,756			
	4) Y-TNYW	19	3,37	,684			
Slaganje s osobama iz drugih kultura	1) Y-EXCH	175	3,62	,554	8,604	,000***	1≠2, 3 3≠4
	2) Y-VOL	64	3,31	,687			
	3) SD	7	2,71	,756			
	4) Y-TNYW	19	3,58	,507			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.5. Testiranje razlika u procjeni rezultata projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.12.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Unaprijedio/unaprijedila sam svoju sposobnost samostalnog snalaženja u drugim zemljama (npr. u vezi s putovanjem, studiranjem, pripravnim stažem, poslom i sl.).	1) Y-EXCH	172	3,41	,638	10,188	,000***	3≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	59	3,17	,746			
	3) SD	7	2,14	,690			
	4) Y-TNYW	18	3,00	,840			
Namjeravam studirati, raditi, stažirati ili živjeti u inozemstvu.	1) Y-EXCH	171	2,91	,869	1,966	,120	n. z.
	2) Y-VOL	59	2,81	,776			
	3) SD	7	2,14	,690			
	4) Y-TNYW	18	2,94	,873			
Imam jasniju ideju o svojem daljnjem obrazovanju.	1) Y-EXCH	171	2,98	,759	,923	,430	n. z.
	2) Y-VOL	59	2,95	,680			
	3) SD	7	2,57	,976			
	4) Y-TNYW	18	3,11	,583			
	1) Y-EXCH	172	3,08	,757	,971	,407	n. z.
	2) Y-VOL	59	3,14	,681			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Imam jasniju ideju o svojoj profesionalnoj karijeri, ambicijama i ciljevima.	3) SD	7	2,86	,900			
	4) Y-TNYW	18	3,33	,594			
Bolje razumijem koje mi se karijerne mogućnosti nude.	1) Y-EXCH	172	3,11	,761	1,317	,269	n. z.
	2) Y-VOL	59	3,05	,705			
	3) SD	7	2,71	,756			
	4) Y-TNYW	18	3,33	,686			
Shvatio/shvatila sam koje kompetencije želim dalje razvijati.	1) Y-EXCH	172	3,28	,695	2,956	,033*	2≠4
	2) Y-VOL	59	3,14	,655			
	3) SD	7	3,14	,690			
	4) Y-TNYW	18	3,67	,485			
Bolje poznajem svoje jake i slabe strane.	1) Y-EXCH	172	3,28	,688	1,413	,240	n. z.
	2) Y-VOL	59	3,20	,610			
	3) SD	7	3,14	,690			
	4) Y-TNYW	18	3,56	,511			
Planiram razvijati svoje znanje stranog jezika.	1) Y-EXCH	172	3,47	,643	6,676	,000***	3≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	59	3,29	,645			
	3) SD	7	2,43	,976			
	4) Y-TNYW	18	3,56	,616			
Vjerujem da mi se povećala vjerojatnost za pronalaženje posla.	1) Y-EXCH	172	3,08	,865	1,049	,371	n. z.
	2) Y-VOL	59	3,15	,761			
	3) SD	7	2,86	,690			
	4) Y-TNYW	18	3,39	,698			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.6. Testiranje razlika u procjeni voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.14.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Više cijene kulturološku različitost.	1) Y-EXCH	168	3,68	,515	2,048	,108	n. z.
	2) Y-VOL	64	3,53	,616			
	3) SD	6	3,33	,816			
	4) Y-TNYW	19	3,53	,513			
Više su zainteresirani za rad na razvoju politika za mlade.	1) Y-EXCH	139	3,15	,751	2,267	,082	n. z.
	2) Y-VOL	54	2,91	,708			
	3) SD	7	3,43	,535			
	4) Y-TNYW	14	3,29	,611			
Više se osjećaju Europljanima.	1) Y-EXCH	141	3,34	,674	,047	,987	n. z.
	2) Y-VOL	60	3,33	,655			
	3) SD	4	3,25	,500			
	4) Y-TNYW	17	3,29	,588			
Namjeravaju otići u inozemstvo studirati, raditi, obaviti pripravnički staž ili ondje živjeti.	1) Y-EXCH	144	3,26	,677	,624	,600	n. z.
	2) Y-VOL	61	3,33	,701			
	3) SD	3	3,00	0,000			
	4) Y-TNYW	16	3,44	,512			
Namjeravaju razvijati zajedničke aktivnosti ili	1) Y-EXCH	153	3,46	,659	3,038	,030*	–
	2) Y-VOL	61	3,23	,739			

		N	M	SD	F	p	post hoc
projekte s ljudima koje su upoznali u sklopu projekta.	3) SD	7	3,14	,690			
	4) Y-TNYW	20	3,65	,489			
Imaju jasniju ideju o svojoj karijeri i ciljevima koje žele ostvariti.	1) Y-EXCH	145	3,14	,677	2,165	,093	n. z.
	2) Y-VOL	66	3,29	,627			
	3) SD	6	2,83	,753			
	4) Y-TNYW	18	3,44	,616			
Planiraju se dalje obrazovati i osposobljavati.	1) Y-EXCH	159	3,46	,582	1,828	,143	n. z.
	2) Y-VOL	60	3,42	,619			
	3) SD	6	3,50	,837			
	4) Y-TNYW	18	3,78	,428			
Vjeruju da su im se povećali izgledi za pronalaženje posla.	1) Y-EXCH	139	3,22	,713	1,635	,182	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,35	,676			
	3) SD	5	3,20	,837			
	4) Y-TNYW	17	3,59	,618			
Samopouzdaniji su.	1) Y-EXCH	168	3,55	,597	1,663	,175	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,48	,592			
	3) SD	7	3,43	,535			
	4) Y-TNYW	20	3,80	,410			
Bolje poznaju svoje jake i slabe strane.	1) Y-EXCH	161	3,56	,590	1,460	,226	n. z.
	2) Y-VOL	61	3,46	,621			
	3) SD	5	3,20	,837			
	4) Y-TNYW	20	3,70	,470			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.7. Testiranje razlika u samoprocjeni voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.16.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Pratim aktualna zbivanja u vezi s europskim pitanjima.	1) Y-EXCH	172	2,39	,524	1,498	,215	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,27	,482			
	3) SD	7	2,43	,535			
	4) Y-TNYW	19	2,53	,513			
Aktivan sam član / aktivna sam članica civilnog društva.	1) Y-EXCH	174	2,41	,527	,775	,509	n. z.
	2) Y-VOL	62	2,37	,520			
	3) SD	7	2,43	,535			
	4) Y-TNYW	19	2,58	,507			
Aktivno podupirem uključivanje osoba s manje mogućnosti.	1) Y-EXCH	174	2,44	,531	1,357	,256	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,56	,532			
	3) SD	7	2,43	,535			
	4) Y-TNYW	19	2,63	,496			
Aktivno pridonosim zaštititi okoliša (npr. recikliram, koristim se obnovljivim izvorima energije i javnim prijevozom radi smanjivanja onečišćenja okoliša itd.).	1) Y-EXCH	174	2,34	,499	,825	,481	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,37	,517			
	3) SD	7	2,14	,378			
	4) Y-TNYW	19	2,21	,419			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Sudjelujem u demokratskom/političkom životu.	1) Y-EXCH	174	2,22	,467	2,345	,073	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,19	,435			
	3) SD	7	2,43	,535			
	4) Y-TNYW	19	2,47	,513			
Sudjelujem u volonterskim aktivnostima.	1) Y-EXCH	174	2,42	,518	1,513	,212	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,40	,525			
	3) SD	7	2,00	0,000			
	4) Y-TNYW	19	2,42	,507			
Cijenim kulturološku raznolikost.	1) Y-EXCH	173	2,62	,509	1,387	,247	n. z.
	2) Y-VOL	62	2,60	,527			
	3) SD	7	2,29	,488			
	4) Y-TNYW	19	2,47	,513			
Želim se uključiti u razvijanje politika za mlade.	1) Y-EXCH	174	2,51	,556	2,505	,060	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,30	,528			
	3) SD	7	2,29	,488			
	4) Y-TNYW	19	2,37	,496			
Osjećam se Europljaninom/Europljankom.	1) Y-EXCH	174	2,49	,524	1,315	,270	n. z.
	2) Y-VOL	62	2,42	,560			
	3) SD	7	2,14	,378			
	4) Y-TNYW	19	2,37	,496			
Želim se uključiti u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije, nesnošljivosti, ksenofobije ili rasizma.	1) Y-EXCH	173	2,53	,523	,501	,682	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,54	,534			
	3) SD	7	2,29	,488			
	4) Y-TNYW	19	2,53	,513			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.8. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.18.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Sada bolje razumijem koncept neformalnog obrazovanja i učenja.	1) Y-EXCH	171	3,35	,706	,690	,559	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,27	,653			
	3) SD	7	3,00	,816			
	4) Y-TNYW	18	3,33	,594			
Sada bolje razumijem povezanost između formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i učenja.	1) Y-EXCH	171	3,39	,688	,661	,577	n. z.
	2) Y-VOL	62	3,29	,687			
	3) SD	6	3,17	,753			
	4) Y-TNYW	18	3,22	,647			
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima.	1) Y-EXCH	170	3,37	,642	1,299	,275	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,32	,643			
	3) SD	6	3,00	,894			
	4) Y-TNYW	18	3,56	,511			
Naučio/naučila sam bolje se snalaziti u neočekivanim situacijama tijekom	1) Y-EXCH	169	3,37	,670	,522	,668	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,37	,655			
	3) SD	7	3,14	,378			
	4) Y-TNYW	18	3,50	,514			

		N	M	SD	F	p	post hoc
provođenja obrazovnih aktivnosti s mladima.							
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-EXCH	171	3,43	,677	2,337	,074	n. z.
	2) Y-VOL	62	3,37	,633			
	3) SD	7	3,00	,816			
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			
Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima/voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-EXCH	170	3,43	,695	2,133	,096	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,30	,710			
	3) SD	7	3,14	,900			
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			
Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-EXCH	170	3,48	,627	2,640	,050	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,33	,672			
	3) SD	7	3,29	,488			
	4) Y-TNYW	18	3,78	,428			
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-EXCH	170	3,44	,661	1,326	,267	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,30	,687			
	3) SD	7	3,29	,756			
	4) Y-TNYW	18	3,61	,502			
Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-EXCH	170	3,21	,747	,613	,607	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,21	,699			
	3) SD	7	2,86	,378			
	4) Y-TNYW	18	3,28	,575			
Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-EXCH	169	3,27	,713	2,205	,088	n. z.
	2) Y-VOL	62	3,31	,692			
	3) SD	7	2,71	,488			
	4) Y-TNYW	18	3,50	,514			
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za aktivnosti koje uključuju mlade.	1) Y-EXCH	170	2,99	,788	2,429	,066	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,21	,744			
	3) SD	7	2,71	,756			
	4) Y-TNYW	18	3,33	,594			
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje kvalitete projekta za mlade koji organiziram.	1) Y-EXCH	169	3,25	,699	4,353	,005**	4≠1, 2
	2) Y-VOL	63	3,27	,700			
	3) SD	7	3,00	,816			
	4) Y-TNYW	18	3,83	,383			
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za uključivanje mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama u svoj rad.	1) Y-EXCH	170	3,14	,748	2,679	,048*	-
	2) Y-VOL	62	3,21	,727			
	3) SD	7	2,86	,900			
	4) Y-TNYW	18	3,61	,608			
Sada sam bolje upoznat/upoznata sa sadržajem politika za mlade na europskoj razini.	1) Y-EXCH	170	2,99	,722	,522	,668	n. z.
	2) Y-VOL	63	3,05	,771			
	3) SD	7	3,29	,488			
	4) Y-TNYW	18	3,11	,900			
	1) Y-EXCH	168	3,01	,718	,979	,403	n. z.
	2) Y-VOL	63	2,95	,750			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Sada bolje razumijem kako mogu pridonijeti razvoju politika za mlade.	3) SD	7	3,43	,535			
	4) Y-TNYW	18	3,11	,963			
Već sam primijenio/primijenila znanja i vještine stečene tijekom projekta u sklopu rada/sudjelovanja u području mladih.	1) Y-EXCH	170	3,31	,616			
	2) Y-VOL	62	3,23	,688			
	3) SD	7	3,57	,535	3,378	,019*	2≠4
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			
Unaprijedio/unaprijedila sam vještine procjene ishoda učenja i razvijanja kompetencija u radu s mladima na međunarodnoj razini.	1) Y-EXCH	169	3,27	,641			
	2) Y-VOL	63	3,25	,671			
	3) SD	7	2,57	1,272	2,989	,032*	–
	4) Y-TNYW	18	3,44	,511			
Unaprijedio/unaprijedila sam vještine kreiranja aktivnosti/projekata za mlade na osnovi njihovih interesa i potreba vezanih uz učenje.	1) Y-EXCH	169	3,30	,695			
	2) Y-VOL	63	3,27	,700			
	3) SD	7	3,14	1,069	2,337	,074	n. z.
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			
Planiram razvijati svoje kompetencije za rad s mladima s pomoću aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja.	1) Y-EXCH	168	3,30	,662			
	2) Y-VOL	63	3,25	,671			
	3) SD	7	3,43	,787	2,599	,053	n. z.
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			
Naučio/naučila sam kako uspješnije raditi u međunarodnom timu.	1) Y-EXCH	168	3,55	,566			
	2) Y-VOL	63	3,29	,705			
	3) SD	7	2,43	,976	11,364	,000***	2≠1, 4
	4) Y-TNYW	18	3,78	,428			
Sada se mogu bolje suočiti s nejasnoćama i napetostima u svojem radu u području mladih.	1) Y-EXCH	168	3,37	,634			
	2) Y-VOL	63	3,33	,696			
	3) SD	7	2,86	1,345	2,632	,051	n. z.
	4) Y-TNYW	18	3,67	,485			
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za odabir, mijenjanje i razvijanje odgovarajućih metoda za rad s mladima.	1) Y-EXCH	169	3,38	,644			
	2) Y-VOL	62	3,29	,710			
	3) SD	7	2,86	1,345	4,503	,004**	4≠1, 2
	4) Y-TNYW	18	3,83	,383			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.9. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.20.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Više kontakata/partnerstava s drugim zemljama	1) Y-EXCH	151	3,65	,580			
	2) Y-VOL	59	3,31	,676			
	3) SD	6	2,67	1,506	8,533	,000***	2≠1, 4
	4) Y-TNYW	18	3,72	,461			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Više međunarodnih projekata	1) Y-EXCH	141	3,44	,669	3,851	,010*	–
	2) Y-VOL	60	3,23	,767			
	3) SD	6	2,67	1,366			
	4) Y-TNYW	18	3,61	,502			
Više umrežavanja na europskoj razini	1) Y-EXCH	142	3,44	,613	3,814	,011*	–
	2) Y-VOL	58	3,29	,726			
	3) SD	7	2,71	1,254			
	4) Y-TNYW	16	3,63	,500			
Povećano sudjelovanje mladih u organizaciji/skupini	1) Y-EXCH	145	3,46	,666	,771	,511	n. z.
	2) Y-VOL	57	3,32	,736			
	3) SD	7	3,29	,488			
	4) Y-TNYW	18	3,50	,514			
Unaprijeđeno prihvaćanje kulturoloških različitosti	1) Y-EXCH	151	3,55	,562	,592	,621	n. z.
	2) Y-VOL	59	3,46	,703			
	3) SD	6	3,33	,816			
	4) Y-TNYW	17	3,59	,507			
Veća predanost uključivanju mladih s manje mogućnosti	1) Y-EXCH	141	3,44	,648	1,448	,230	n. z.
	2) Y-VOL	55	3,29	,737			
	3) SD	6	3,00	,894			
	4) Y-TNYW	16	3,50	,632			
Intenzivnije bavljenje europskim pitanjima	1) Y-EXCH	136	3,26	,691	2,216	,087	n. z.
	2) Y-VOL	55	3,00	,770			
	3) SD	6	3,33	,816			
	4) Y-TNYW	16	3,38	,619			
Veće kompetencije za organiziranje neformalnog obrazovanja	1) Y-EXCH	147	3,56	,575	5,466	,001**	2≠4
	2) Y-VOL	60	3,33	,681			
	3) SD	7	3,00	,816			
	4) Y-TNYW	18	3,83	,383			
Unaprijeđeni postupci za priznavanje i vrednovanje kompetencija mladih koji nisu dio Youthpassa	1) Y-EXCH	134	3,42	,664	2,528	,058	n. z.
	2) Y-VOL	61	3,20	,726			
	3) SD	6	2,83	1,169			
	4) Y-TNYW	15	3,20	,862			
Unaprijeđene kompetencije za upravljanje projektima	1) Y-EXCH	147	3,52	,623	1,969	,119	n. z.
	2) Y-VOL	60	3,47	,596			
	3) SD	7	3,29	,488			
	4) Y-TNYW	17	3,82	,393			
Unaprijeđen transfer znanja i primjena dobrih praksa u organizaciji	1) Y-EXCH	149	3,54	,621	1,770	,154	n. z.
	2) Y-VOL	60	3,37	,688			
	3) SD	7	3,29	,488			
	4) Y-TNYW	18	3,67	,485			
Ojačane mreže/veze s lokalnim tijelima	1) Y-EXCH	140	3,37	,733	1,031	,380	n. z.
	2) Y-VOL	55	3,24	,744			
	3) SD	6	3,67	,516			
	4) Y-TNYW	17	3,47	,624			

* p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.10. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na lokalnu zajednicu prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.22.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Lokalna zajednica bila je aktivno uključena u projekt.	1) Y-EXCH	151	3,28	,734	,120	,948	n. z.
	2) Y-VOL	56	3,29	,624			
	3) SD	4	3,50	,577			
	4) Y-TNYW	17	3,29	,772			
Lokalna zajednica pozitivno je reagirala na projekt.	1) Y-EXCH	153	3,44	,595	,164	,920	n. z.
	2) Y-VOL	54	3,39	,627			
	3) SD	6	3,50	,548			
	4) Y-TNYW	17	3,47	,514			
Lokalna zajednica bolje se upoznala s problemima i interesima mladih.	1) Y-EXCH	136	3,22	,706	,259	,855	n. z.
	2) Y-VOL	53	3,19	,590			
	3) SD	5	3,40	,548			
	4) Y-TNYW	16	3,31	,602			
Lokalna zajednica pozitivno je reagirala na međukulturnu dimenziju.	1) Y-EXCH	149	3,48	,622	,151	,929	n. z.
	2) Y-VOL	56	3,43	,568			
	3) SD	2	3,50	,707			
	4) Y-TNYW	17	3,53	,514			
Lokalna zajednica postala je aktivnija u uključivanju mladih s manje mogućnosti.	1) Y-EXCH	109	3,31	,729	1,002	,394	n. z.
	2) Y-VOL	47	3,17	,670			
	3) SD	3	3,33	,577			
	4) Y-TNYW	13	3,00	,816			
Lokalna zajednica pokazala je zanimanje za europsku dimenziju.	1) Y-EXCH	135	3,37	,666	1,025	,383	n. z.
	2) Y-VOL	55	3,20	,621			
	3) SD	4	3,50	,577			
	4) Y-TNYW	14	3,36	,497			
Lokalna zajednica pokazala je zanimanje za slične projekte u budućnosti.	1) Y-EXCH	129	3,43	,648	,087	,967	n. z.
	2) Y-VOL	51	3,39	,635			
	3) SD	5	3,40	,548			
	4) Y-TNYW	17	3,47	,514			
Lokalna zajednica pokazala je spremnost za pružanje potpore sličnim aktivnostima u budućnosti.	1) Y-EXCH	125	3,41	,636	,488	,691	n. z.
	2) Y-VOL	52	3,29	,667			
	3) SD	5	3,40	,548			
	4) Y-TNYW	16	3,44	,512			
Projekt je stvorio sinergiju različitih dionika u lokalnoj zajednici.	1) Y-EXCH	131	3,42	,656	,680	,565	n. z.
	2) Y-VOL	52	3,27	,630			
	3) SD	5	3,40	,548			
	4) Y-TNYW	16	3,38	,619			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.11. Testiranje razlika u stavovima o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.24.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Bilo je jednostavno doći do informacija potrebnih za podnošenje zahtjeva za ovaj projekt.	1) Y-EXCH	31	3,23	,669	,931	,431	n. z.
	2) Y-VOL	25	3,32	,557			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	8	3,63	,518			
Informacije potrebne za podnošenje zahtjeva za ovaj projekt bile su razumljive.	1) Y-EXCH	31	3,29	,588	1,502	,222	n. z.
	2) Y-VOL	25	3,32	,557			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	8	3,75	,463			
U slučaju ovog projekta bilo je lako zadovoljiti kriterije za financiranje.	1) Y-EXCH	28	3,11	,737	2,332	,083	n. z.
	2) Y-VOL	22	3,09	,610			
	3) SD	5	3,00	,707			
	4) Y-TNYW	8	3,75	,463			
Postupak podnošenja zahtjeva za ovaj projekt bio je jednostavan.	1) Y-EXCH	30	3,17	,592	2,219	,094	n. z.
	2) Y-VOL	25	3,24	,597			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	8	3,75	,463			
Administrativno upravljanje ovim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo je jednostavno.	1) Y-EXCH	30	3,23	,568	1,304	,281	n. z.
	2) Y-VOL	25	3,20	,577			
	3) SD	5	3,40	,548			
	4) Y-TNYW	8	3,63	,518			
Pravila financiranja i metode izračuna bili su primjereni.	1) Y-EXCH	30	3,17	,699	1,482	,228	n. z.
	2) Y-VOL	22	3,18	,664			
	3) SD	5	3,20	,447			
	4) Y-TNYW	9	3,67	,500			
Izveštavanje je bilo jednostavno.	1) Y-EXCH	32	3,28	,581	,656	,582	n. z.
	2) Y-VOL	24	3,13	,612			
	3) SD	6	3,00	,632			
	4) Y-TNYW	9	3,33	,707			
Internetski alati za podnošenje zahtjeva i izveštavanje jednostavni su za primjenu.	1) Y-EXCH	32	3,25	,568	,866	,463	n. z.
	2) Y-VOL	24	3,13	,900			
	3) SD	5	2,80	,447			
	4) Y-TNYW	8	3,38	,518			
Internetski alat za Youthpass bio je jednostavan za primjenu.	1) Y-EXCH	32	3,34	,602	1,246	,300	n. z.
	2) Y-VOL	26	3,42	,504			
	3) SD	5	3,00	0,000			
	4) Y-TNYW	9	3,56	,527			
Cjelokupan sustav dodjele bespovratnih sredstava za ovaj projekt bio je primjeren i zadovoljavajući.	1) Y-EXCH	28	3,32	,612	,539	,657	n. z.
	2) Y-VOL	23	3,43	,590			
	3) SD	6	3,17	,408			
	4) Y-TNYW	8	3,50	,535			
U usporedbi s drugim programima financiranja,	1) Y-EXCH	26	3,19	,694	1,340	,270	n. z.

		N	M	SD	F	p	post hoc
administrativno upravljanje ovim zahtjevom za bespovratna sredstva bilo je jednostavno.	2) Y-VOL	24	3,46	,588			
	3) SD	5	3,00	1,225			
	4) Y-TNYW	9	3,56	,527			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.12. Testiranje razlika u stavovima o provedbi projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.29.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Projekt je razvijen u međusobnoj suradnji svih partnera.	1) Y-EXCH	142	3,32	,679	3,023	,031*	1≠2
	2) Y-VOL	60	3,05	,649			
	3) SD	5	3,20	,447			
	4) Y-TNYW	17	3,47	,624			
Tijekom pripreme suradnja između partnera bila je dobra.	1) Y-EXCH	140	3,45	,579	2,258	,083	n. z.
	2) Y-VOL	60	3,25	,541			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	16	3,56	,512			
Tijekom provedbe projekta suradnja između partnera bila je dobra.	1) Y-EXCH	151	3,48	,620	5,354	,001**	1≠2
	2) Y-VOL	58	3,10	,810			
	3) SD	6	3,17	,408			
	4) Y-TNYW	17	3,59	,507			
Odnosi između voditelja projekta / članova projektnog tima uključivali su obostrano poštovanje i dobru suradnju.	1) Y-EXCH	157	3,58	,632	4,119	,007**	4≠1, 2
	2) Y-VOL	60	3,35	,633			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	17	3,88	,332			
Pedagoška provedba projekta bila je vrlo kvalitetna.	1) Y-EXCH	155	3,50	,638	2,843	,039*	4≠1, 2
	2) Y-VOL	58	3,36	,613			
	3) SD	6	3,33	,516			
	4) Y-TNYW	18	3,83	,383			
Radno opterećenje tijekom provedbe projekta bilo je u razumnim granicama.	1) Y-EXCH	158	3,40	,618	4,172	,007**	1≠2
	2) Y-VOL	58	3,07	,792			
	3) SD	7	3,14	,378			
	4) Y-TNYW	18	3,50	,618			
Rezultati/ishodi projekta održivi su.	1) Y-EXCH	151	3,51	,599	2,189	,090	n. z.
	2) Y-VOL	57	3,33	,607			
	3) SD	5	3,60	,548			
	4) Y-TNYW	17	3,71	,470			
Rezultati/ishodi primjereno su diseminirani.	1) Y-EXCH	148	3,51	,623	4,123	,007**	4≠1, 2
	2) Y-VOL	58	3,33	,604			
	3) SD	6	3,50	,548			
	4) Y-TNYW	18	3,89	,323			
	1) Y-EXCH	159	3,54	,614	6,108	,001**	4≠1, 2
	2) Y-VOL	60	3,22	,691			

		N	M	SD	F	p	post hoc
Cjelokupno upravljanje projektom bilo je primjereno i zadovoljavajuće.	3) SD	7	3,43	,535			
	4) Y-TNYW	18	3,83	,383			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.13. Testiranje razlika u procjeni sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.34.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Uvjerljivo izražavanje vlastita mišljenja u raspravama	1) Y-EXCH	681	3,21	,676			
	2) Y-VOL	129	3,05	,717			
	3) SD	140	3,14	,637	2,099	,079	n. z.
	4) Y-TNYW	269	3,20	,636			
	5) TCA	82	3,12	,655			
Komunikacija s osobama koje govore drugim jezikom	1) Y-EXCH	680	3,55	,561			
	2) Y-VOL	129	3,52	,546			
	3) SD	137	2,74	1,031	48,393	,000***	3≠1, 2, 4, 5 5≠1, 2
	4) Y-TNYW	265	3,45	,595			
	5) TCA	82	3,22	,770			
Suradnja u timu	1) Y-EXCH	679	3,49	,579			
	2) Y-VOL	127	3,38	,642			
	3) SD	139	3,30	,719	6,215	,000***	1≠3, 5 5≠4
	4) Y-TNYW	262	3,47	,530			
	5) TCA	82	3,22	,721			
Samostalno kreiranje sadržaja s pomoću različitih medija – tiskanih, audiovizualnih, elektroničkih	1) Y-EXCH	678	2,93	,812			
	2) Y-VOL	129	2,91	,888			
	3) SD	139	2,50	,904	12,340	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	4) Y-TNYW	267	2,88	,803			
	5) TCA	82	2,49	,758			
Razvijanje ideje i njezino provođenje u praksi	1) Y-EXCH	681	3,21	,683			
	2) Y-VOL	129	3,20	,689			
	3) SD	139	3,03	,770	4,306	,002**	3≠5
	4) Y-TNYW	269	3,29	,634			
	5) TCA	83	3,06	,738			
Pregovaranje o zajedničkim rješenjima kad su prisutna različita stajališta	1) Y-EXCH	679	3,35	,635			
	2) Y-VOL	129	3,19	,758			
	3) SD	139	3,27	,740	4,755	,001**	5≠1, 4
	4) Y-TNYW	266	3,38	,565			
	5) TCA	82	3,10	,678			
Postizanje onoga što je u interesu zajednice ili društva	1) Y-EXCH	679	3,27	,670			
	2) Y-VOL	129	3,24	,693			
	3) SD	140	3,26	,755	1,066	,372	n. z.
	4) Y-TNYW	267	3,33	,603			
	5) TCA	81	3,16	,697			
Uporaba pametnih telefona, tableta, prijenosnika, računala, interneta itd.	1) Y-EXCH	681	2,65	,950			
	2) Y-VOL	129	2,57	,950	2,782	,026*	1≠3
	3) SD	139	2,38	,966			

		N	M	SD	F	p	post hoc
	4) Y-TNYW	267	2,68	,962			
	5) TCA	82	2,57	,917			
Logično razmišljanje i zaključivanje	1) Y-EXCH	672	3,05	,768	1,983	,095	n. z.
	2) Y-VOL	126	2,89	,802			
	3) SD	138	3,01	,720			
	4) Y-TNYW	263	3,11	,680			
	5) TCA	83	2,99	,773			
Prepoznavanje prilika za osobni ili stručni razvoj	1) Y-EXCH	670	3,21	,705	1,897	,109	n. z.
	2) Y-VOL	126	3,22	,736			
	3) SD	138	3,20	,734			
	4) Y-TNYW	265	3,32	,582			
	5) TCA	83	3,35	,593			
Učenje ili zabavnije učenje	1) Y-EXCH	671	3,27	,721	5,267	,000***	3≠1, 4
	2) Y-VOL	126	3,17	,760			
	3) SD	138	3,06	,817			
	4) Y-TNYW	266	3,37	,639			
	5) TCA	82	3,15	,722			
Vođenje ozbiljnih rasprava o političkim temama	1) Y-EXCH	668	2,73	,880	17,592	,000***	3≠1, 2, 4 2≠1, 4
	2) Y-VOL	125	2,44	,817			
	3) SD	139	3,28	,771			
	4) Y-TNYW	263	2,74	,893			
	5) TCA	81	2,63	,872			
Planiranje učenja i samostalnog učenja	1) Y-EXCH	667	2,87	,818	2,524	,039*	-
	2) Y-VOL	126	2,98	,753			
	3) SD	138	2,72	,869			
	4) Y-TNYW	265	2,97	,770			
	5) TCA	81	2,84	,829			
Kreativno ili umjetničko izražavanje	1) Y-EXCH	670	3,22	,765	20,409	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	126	3,20	,770			
	3) SD	138	2,63	,855			
	4) Y-TNYW	267	3,15	,734			
	5) TCA	82	2,80	,761			
Slaganje s osobama iz drugih kultura	1) Y-EXCH	668	3,62	,536	44,052	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	126	3,49	,666			
	3) SD	138	2,88	,916			
	4) Y-TNYW	267	3,56	,588			
	5) TCA	81	3,27	,707			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.14. Testiranje razlika u procjeni rezultata projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.36.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Unaprijedio/unaprijedila sam svoju sposobnost mobilnosti u drugim	1) Y-EXCH	646	3,37	,674	34,740	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	120	3,51	,661			
	3) SD	129	2,67	,904			

		N	M	SD	F	p	post hoc
zemljama (npr. u vezi s putovanjima, studiranjem, pripravnničkim stažem, poslom i sl.).	4) Y-TNYW	259	3,31	,713			
	5) TCA	79	2,87	,911			
Namjeravam studirati, raditi, odraditi pripravnički staž ili živjeti u inozemstvu.	1) Y-EXCH	644	3,18	,841			
	2) Y-VOL	120	3,44	,797			
	3) SD	128	2,81	,994	21,109	,000***	1≠2, 3, 4, 5 2≠1, 3, 4, 5 4≠5
	4) Y-TNYW	256	2,88	,942			
	5) TCA	78	2,51	,894			
Upoznao/upoznala sam ljude iz drugih zemalja s kojima održavam kontakt.	1) Y-EXCH	643	3,44	,672			
	2) Y-VOL	120	3,68	,518			
	3) SD	128	2,70	1,062	39,824	,000***	2≠1, 3, 4, 5 3≠1, 2, 4, 5 4≠2, 3, 5 5≠1, 2, 3, 4
	4) Y-TNYW	259	3,47	,631			
	5) TCA	79	3,10	,871			
Uspostavio/uspоставila sam kontakte s ljudima u drugim zemljama koji mi pomažu u radu na socijalnim i političkim pitanjima.	1) Y-EXCH	645	2,77	,831			
	2) Y-VOL	119	2,97	,906			
	3) SD	127	2,43	,972	9,873	,000***	3≠1, 2, 4, 5
	4) Y-TNYW	257	2,93	,819			
	5) TCA	78	2,97	,821			
Namjeravam održati kontakte s mrežama koje sam uspostavio/uspоставila tijekom projekta.	1) Y-EXCH	643	3,24	,699			
	2) Y-VOL	120	3,32	,698			
	3) SD	129	3,13	,774	2,501	,041*	-
	4) Y-TNYW	258	3,34	,636			
	5) TCA	78	3,21	,589			
Namjeravam pokrenuti zajedničke aktivnosti s ljudima koje sam upoznao/upoznala u sklopu projekta.	1) Y-EXCH	643	2,90	,843			
	2) Y-VOL	120	2,83	,882			
	3) SD	130	2,85	,876	4,055	,003**	5≠1, 2, 3
	4) Y-TNYW	258	3,01	,823			
	5) TCA	79	3,23	,678			
Namjeravam postati član/članica političkog i/ili društvenog pokreta, udruge ili organizacije.	1) Y-EXCH	644	2,68	,872			
	2) Y-VOL	120	2,75	,891			
	3) SD	130	2,98	,893	5,380	,000***	3≠1, 4, 5
	4) Y-TNYW	258	2,67	,897			
	5) TCA	78	2,42	,876			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.15. Testiranje razlika u samoprocjeni sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.38.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Pratim aktualna zbivanja u vezi s europskim pitanjima.	1) Y-EXCH	664	2,35	,499			
	2) Y-VOL	124	2,32	,549			
	3) SD	132	2,33	,517	,741	,564	n. z.
	4) Y-TNYW	260	2,30	,466			
	5) TCA	80	2,29	,508			
	1) Y-EXCH	661	2,32	,491	1,297	,269	n. z.

		N	M	SD	F	p	post hoc
Aktivan sam član / aktivna sam članica civilnog društva.	2) Y-VOL	124	2,31	,531			
	3) SD	132	2,39	,521			
	4) Y-TNYW	260	2,29	,472			
	5) TCA	79	2,25	,466			
Aktivno podupirem uključivanje osoba s manje mogućnosti.	1) Y-EXCH	662	2,42	,515	1,362	,245	n. z.
	2) Y-VOL	122	2,34	,494			
	3) SD	132	2,34	,476			
	4) Y-TNYW	258	2,39	,512			
	5) TCA	79	2,33	,499			
Aktivno pridonosim zaštiti okoliša (npr. recikliram, koristim se obnovljivim izvorima energije i javnim prijevozom radi smanjivanja onečišćenja okoliša itd.).	1) Y-EXCH	661	2,34	,497	6,590	,000***	3≠1, 2 5≠1, 2
	2) Y-VOL	124	2,44	,514			
	3) SD	131	2,19	,482			
	4) Y-TNYW	262	2,29	,487			
	5) TCA	80	2,16	,404			
Sudjelujem u demokratskom/političkom životu.	1) Y-EXCH	661	2,17	,440	5,970	,000***	3≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	123	2,11	,429			
	3) SD	133	2,36	,569			
	4) Y-TNYW	259	2,17	,454			
	5) TCA	81	2,20	,459			
Sudjelujem u volonterskim aktivnostima.	1) Y-EXCH	661	2,37	,523	1,464	,211	n. z.
	2) Y-VOL	124	2,37	,577			
	3) SD	131	2,38	,503			
	4) Y-TNYW	261	2,42	,510			
	5) TCA	80	2,26	,443			
Cijenim kulturološku raznolikost.	1) Y-EXCH	664	2,66	,483	19,256	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	123	2,60	,508			
	3) SD	131	2,34	,490			
	4) Y-TNYW	262	2,62	,494			
	5) TCA	80	2,31	,493			
Želim se uključiti u razvijanje politika za mlade.	1) Y-EXCH	661	2,46	,534	2,239	,063	n. z.
	2) Y-VOL	124	2,42	,572			
	3) SD	133	2,59	,523			
	4) Y-TNYW	262	2,48	,530			
	5) TCA	79	2,53	,502			
Osjećam se Europljaninom/Europljankom.	1) Y-EXCH	663	2,45	,544	1,654	,158	n. z.
	2) Y-VOL	124	2,43	,573			
	3) SD	132	2,39	,561			
	4) Y-TNYW	262	2,48	,523			
	5) TCA	78	2,32	,522			
Želim se uključiti u aktivnosti koje podrazumijevaju borbu protiv diskriminacije, netolerancije, ksenofobije ili rasizma.	1) Y-EXCH	663	2,49	,530	3,905	,004**	-
	2) Y-VOL	124	2,36	,515			
	3) SD	131	2,37	,516			
	4) Y-TNYW	262	2,50	,516			
	5) TCA	80	2,34	,502			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.16. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.40.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Imam jasniju ideju o svojem daljnjem obrazovanju.	1) Y-EXCH	632	2,87	,795	1,834	,120	n. z.
	2) Y-VOL	120	2,89	,754			
	3) SD	130	2,91	,752			
	4) Y-TNYW	254	2,87	,726			
	5) TCA	77	2,64	,776			
Imam jasniju ideju o svojoj profesionalnoj karijeri, ambicijama i ciljevima.	1) Y-EXCH	631	2,95	,794	1,180	,318	n. z.
	2) Y-VOL	120	3,03	,739			
	3) SD	130	3,02	,772			
	4) Y-TNYW	253	3,02	,732			
	5) TCA	76	2,84	,767			
Bolje razumijem koje mi se karijerne mogućnosti nude.	1) Y-EXCH	632	2,91	,795	,621	,647	n. z.
	2) Y-VOL	120	2,92	,740			
	3) SD	129	2,91	,810			
	4) Y-TNYW	255	2,94	,750			
	5) TCA	77	2,78	,772			
Namjeravam se dalje obrazovati i osposobljavati.	1) Y-EXCH	632	3,35	,690	2,668	,031*	–
	2) Y-VOL	120	3,22	,688			
	3) SD	129	3,36	,671			
	4) Y-TNYW	255	3,41	,613			
	5) TCA	78	3,19	,685			
Planiram iskoristiti mogućnosti za neformalno obrazovanje i učenje.	1) Y-EXCH	631	3,41	,658	2,280	,059	n. z.
	2) Y-VOL	120	3,37	,647			
	3) SD	129	3,40	,655			
	4) Y-TNYW	255	3,52	,581			
	5) TCA	77	3,31	,712			
Shvatio/shvatila sam koje kompetencije želim dalje razvijati.	1) Y-EXCH	631	3,22	,726	,677	,608	n. z.
	2) Y-VOL	120	3,25	,725			
	3) SD	130	3,21	,712			
	4) Y-TNYW	254	3,28	,652			
	5) TCA	78	3,15	,757			
Planiram razvijati svoje znanje stranog jezika.	1) Y-EXCH	631	3,62	,582	14,759	,000***	3≠1, 2, 4 5≠1, 2, 4
	2) Y-VOL	119	3,54	,564			
	3) SD	128	3,29	,733			
	4) Y-TNYW	254	3,51	,608			
	5) TCA	78	3,17	,780			
Uspostavio/uspustavila sam veze s ljudima u drugim zemljama koji su korisni za moj profesionalni razvoj.	1) Y-EXCH	630	3,05	,830	11,087	,000***	3≠1, 2, 4 4≠1
	2) Y-VOL	120	3,03	,829			
	3) SD	130	2,67	1,007			
	4) Y-TNYW	256	3,24	,648			
	5) TCA	77	3,16	,745			
Vjerujem da mi se povećala vjerojatnost za pronalaženje posla.	1) Y-EXCH	629	2,97	,844	1,386	,236	n. z.
	2) Y-VOL	120	3,01	,783			
	3) SD	129	2,86	,845			
	4) Y-TNYW	255	2,95	,795			
	5) TCA	77	2,78	,788			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.17. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.42.)

		N	M	SD	t	df	p																																																																																																																				
Sada bolje razumijem koncept neformalnog obrazovanja i učenja.	1) Y-TNYW	253	3,28	,674	2,770	328	,006**																																																																																																																				
	2) TCA	77	3,03	,760				Sada bolje razumijem međusobnu povezanost formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i učenja.	1) Y-TNYW	252	3,30	,653	3,094	327	,002**	2) TCA	77	3,03	,778	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,35	,615	3,201	327	,002**	2) TCA	77	3,08	,721	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako riješiti nepredviđene situacije u obrazovnim aktivnostima koje uključuju mlade.	1) Y-TNYW	251	3,18	,686	3,652	325	,000***	2) TCA	76	2,86	,687	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-TNYW	251	3,23	,689	,547	326	,585	2) TCA	77	3,18	,702	Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727	2) TCA	77	3,09	,729	Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184
Sada bolje razumijem međusobnu povezanost formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja i učenja.	1) Y-TNYW	252	3,30	,653	3,094	327	,002**																																																																																																																				
	2) TCA	77	3,03	,778				Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,35	,615	3,201	327	,002**	2) TCA	77	3,08	,721	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako riješiti nepredviđene situacije u obrazovnim aktivnostima koje uključuju mlade.	1) Y-TNYW	251	3,18	,686	3,652	325	,000***	2) TCA	76	2,86	,687	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-TNYW	251	3,23	,689	,547	326	,585	2) TCA	77	3,18	,702	Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727	2) TCA	77	3,09	,729	Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811								
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako primijeniti neformalno učenje u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,35	,615	3,201	327	,002**																																																																																																																				
	2) TCA	77	3,08	,721				Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako riješiti nepredviđene situacije u obrazovnim aktivnostima koje uključuju mlade.	1) Y-TNYW	251	3,18	,686	3,652	325	,000***	2) TCA	76	2,86	,687	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-TNYW	251	3,23	,689	,547	326	,585	2) TCA	77	3,18	,702	Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727	2) TCA	77	3,09	,729	Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																				
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako riješiti nepredviđene situacije u obrazovnim aktivnostima koje uključuju mlade.	1) Y-TNYW	251	3,18	,686	3,652	325	,000***																																																																																																																				
	2) TCA	76	2,86	,687				Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-TNYW	251	3,23	,689	,547	326	,585	2) TCA	77	3,18	,702	Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727	2) TCA	77	3,09	,729	Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako bolje organizirati i provesti međunarodni projekt za mlade.	1) Y-TNYW	251	3,23	,689	,547	326	,585																																																																																																																				
	2) TCA	77	3,18	,702				Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727	2) TCA	77	3,09	,729	Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																												
Uspostavio/uspustavila sam kontakte s osobama koje rade s mladima / voditeljima mladih u drugim zemljama s kojima namjeravam organizirati projekt.	1) Y-TNYW	251	3,06	,783	-,350	326	,727																																																																																																																				
	2) TCA	77	3,09	,729				Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925	2) TCA	75	3,33	,600	Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																																								
Naučio/naučila sam nešto što namjeravam upotrijebiti u radu s mladima.	1) Y-TNYW	252	3,33	,648	-,095	325	,925																																																																																																																				
	2) TCA	75	3,33	,600				Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747	2) TCA	75	3,16	,658	Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																																																				
Stekao/stekla sam dodatna znanja o tome kako aktivno uključiti mlade u pripremu i provedbu projekata.	1) Y-TNYW	252	3,19	,733	,323	325	,747																																																																																																																				
	2) TCA	75	3,16	,658				Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714	2) TCA	75	2,96	,706	Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																																																																
Sada sam uključen/uključena u partnerstva ili mreže koji pružaju mogućnosti za buduću suradnju u području mladih.	1) Y-TNYW	248	2,92	,773	-367	321	,714																																																																																																																				
	2) TCA	75	2,96	,706				Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240	2) TCA	75	3,13	,704	Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																																																																												
Sada razmatram načine za uključivanje međunarodne dimenzije u rad s mladima kad je to moguće.	1) Y-TNYW	247	3,02	,735	-1,178	320	,240																																																																																																																				
	2) TCA	75	3,13	,704				Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184	2) TCA	75	2,87	,811																																																																																																								
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje financijskih sredstava za	1) Y-TNYW	247	2,73	,778	-1,332	320	,184																																																																																																																				
	2) TCA	75	2,87	,811																																																																																																																							

		N	M	SD	t	df	p
aktivnosti koje uključuju mlade.							
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za osiguravanje kvalitete projekta za mlade koji organiziram.	1) Y-TNYW	248	2,96	,713	-1,972	322	,049*
	2) TCA	76	3,14	,725			
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za uključivanje mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama u svoj rad.	1) Y-TNYW	248	2,89	,758	,359	322	,720
	2) TCA	76	2,86	,778			
Sada sam bolje upoznat/upoznata sa sadržajem politika za mlade na europskoj razini.	1) Y-TNYW	246	2,86	,765	-1,353	319	,177
	2) TCA	75	3,00	,805			
Sada bolje razumijem kako mogu pridonijeti razvoju politika za mlade.	1) Y-TNYW	248	2,90	,757	-,568	321	,570
	2) TCA	75	2,96	,761			
Već sam primijenio/primijenila znanja i vještine stečene tijekom projekta u radu/sudjelovanju u području mladih.	1) Y-TNYW	249	3,15	,725	-,626	322	,532
	2) TCA	75	3,21	,776			
Unaprijedio/unaprijedila sam vještine procjene ishoda učenja i razvijanja kompetencija u radu s mladima na međunarodnoj razini.	1) Y-TNYW	240	3,07	,714	1,578	313	,115
	2) TCA	75	2,92	,749			
Unaprijedio/unaprijedila sam vještine kreiranja aktivnosti/projekata za mlade na osnovi njihovih interesa i potreba vezanih uz učenje.	1) Y-TNYW	242	3,14	,683	1,251	127,510	,213
	2) TCA	75	3,03	,657			
Planiram razvijati svoje kompetencije za rad s mladima s pomoću odgovarajućih aktivnosti obrazovanja i osposobljavanja.	1) Y-TNYW	242	3,27	,618	1,933	315	,054
	2) TCA	75	3,11	,746			
Naučio/naučila sam kako uspješnije raditi u međunarodnom timu.	1) Y-TNYW	242	3,39	,624	3,568	316	,000***
	2) TCA	76	3,08	,796			
Sada se mogu bolje suočavati s nejasnoćama i napetostima u svojem radu u području mladih.	1) Y-TNYW	243	3,20	,659	2,391	317	,017*
	2) TCA	76	2,99	,757			
	1) Y-TNYW	241	3,22	,632	3,410	314	,001**

		N	M	SD	t	df	p
Unaprijedio/unaprijedila sam znanja i vještine potrebne za odabir, mijenjanje i razvijanje odgovarajućih metoda za rad s mladima.	2) TCA	75	2,93	,684			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; t – vrijednost t-testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost t-testa

Tablica 5.3.18. Testiranje razlika u procjeni učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.44.)

		N	M	SD	t	df	p
Više kontakata/partnerstava s drugim zemljama	1) Y-TNYW	163	3,44	,639	2,411	230	,017*
	2) TCA	69	3,20	,797			
Više međunarodnih projekata	1) Y-TNYW	161	3,23	,769	1,468	224	,143
	2) TCA	65	3,06	,808			
Veća umreženost na europskoj razini	1) Y-TNYW	168	3,35	,638	1,675	233	,095
	2) TCA	67	3,18	,796			
Povećano sudjelovanje mladih u organizaciji/skupini	1) Y-TNYW	163	3,23	,725	,996	226	,320
	2) TCA	65	3,12	,820			
Unaprijeđeno prihvaćanje kulturoloških različitosti	1) Y-TNYW	165	3,44	,637	3,860	230	,000***
	2) TCA	67	3,06	,756			
Veća predanost uključivanju mladih s manje mogućnosti	1) Y-TNYW	160	3,25	,682	1,550	226	,123
	2) TCA	68	3,09	,805			
Intenzivnije bavljenje europskim pitanjima	1) Y-TNYW	160	3,06	,733	,683	220	,495
	2) TCA	62	2,98	,859			
Veće kompetencije za organiziranje neformalnog obrazovanja	1) Y-TNYW	174	3,40	,625	,736	242	,462
	2) TCA	70	3,33	,717			
Unaprijeđeni postupci za priznavanje i vrednovanje kompetencija mladih koji nisu dio Youthpassa	1) Y-TNYW	154	3,18	,745	2,728	217	,007**
	2) TCA	65	2,88	,781			
Unaprijeđene kompetencije za upravljanje projektima	1) Y-TNYW	171	3,24	,674	,402	239	,688
	2) TCA	70	3,20	,754			
Unaprijeđen transfer znanja i primjena dobrih praksa u organizaciji	1) Y-TNYW	164	3,31	,612	,023	230	,982
	2) TCA	68	3,31	,718			
Osnažena mreža/povezanost s lokalnim strukturama	1) Y-TNYW	162	3,01	,823	-,074	226	,941
	2) TCA	66	3,02	,832			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; t – vrijednost t-testa; df – stupnjevi slobode; p – stat. značajnost t-testa

Tablica 5.3.19. Testiranje razlika u stavovima sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.46.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Preporučio/preporučila bih drugima sudjelovanje u sličnom projektu ili pokretanje sličnog projekta.	1) Y-EXCH	682	3,77	,490	4,698	,001**	5≠1, 4
	2) Y-VOL	129	3,71	,592			
	3) SD	140	3,69	,589			
	4) Y-TNYW	269	3,77	,512			
	5) TCA	83	3,53	,631			
Imao/imala sam mogućnost pridonijeti razvoju projekta svojim stavovima i idejama.	1) Y-EXCH	679	3,24	,720	2,922	,020*	–
	2) Y-VOL	129	3,15	,761			
	3) SD	139	3,30	,688			
	4) Y-TNYW	266	3,28	,747			
	5) TCA	83	3,01	,848			
Imao/imala sam mogućnost pridonijeti provedbi projekta svojim stavovima i idejama.	1) Y-EXCH	677	3,26	,678	3,467	,008**	–
	2) Y-VOL	129	3,15	,751			
	3) SD	139	3,19	,711			
	4) Y-TNYW	268	3,35	,657			
	5) TCA	83	3,10	,821			
Osjećao/osjećala sam visoku razinu uključenosti u projekt.	1) Y-EXCH	679	3,41	,646	2,278	,059	n. z.
	2) Y-VOL	129	3,30	,806			
	3) SD	139	3,34	,654			
	4) Y-TNYW	268	3,49	,650			
	5) TCA	83	3,34	,769			
Planiram sudjelovati u sličnom projektu u sljedećih nekoliko godina.	1) Y-EXCH	682	3,51	,682	8,236	,000***	2≠1, 3, 4
	2) Y-VOL	129	3,14	,845			
	3) SD	139	3,44	,682			
	4) Y-TNYW	268	3,50	,651			
	5) TCA	83	3,36	,805			
Planiram organizirati sličan projekt u sljedećih nekoliko godina.	1) Y-EXCH	680	2,62	,879	2,368	,051	n. z.
	2) Y-VOL	127	2,50	,835			
	3) SD	138	2,73	,900			
	4) Y-TNYW	267	2,75	,918			
	5) TCA	83	2,73	,871			
Uzevši sve u obzir, sudjelovanje u projektu pridonijelo je mojemu osobnom razvoju.	1) Y-EXCH	682	3,60	,586	2,291	,058	n. z.
	2) Y-VOL	128	3,61	,550			
	3) SD	140	3,50	,629			
	4) Y-TNYW	269	3,64	,580			
	5) TCA	83	3,46	,668			

* p<0,05; ** p<0,01; ***p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

Tablica 5.3.20. Testiranje razlika u procjeni važnosti odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.49.)

		N	M	SD	F	p	post hoc
Pravda	1) Y-EXCH	631	2,42	,515	6,893	,000***	5≠1, 2, 3, 4
	2) Y-VOL	119	2,30	,513			
	3) SD	128	2,39	,506			
	4) Y-TNYW	240	2,33	,487			
	5) TCA	74	2,12	,368			
Ljudska prava	1) Y-EXCH	632	2,53	,515	8,556	,000***	5≠1, 2, 4 1≠3
	2) Y-VOL	119	2,41	,559			
	3) SD	128	2,38	,502			
	4) Y-TNYW	240	2,49	,525			
	5) TCA	74	2,20	,437			
Nenasilje	1) Y-EXCH	631	2,45	,508	9,992	,000***	1≠2, 3, 5 4≠2, 3, 5
	2) Y-VOL	119	2,29	,539			
	3) SD	128	2,28	,501			
	4) Y-TNYW	236	2,48	,509			
	5) TCA	74	2,18	,417			
Osobna sloboda	1) Y-EXCH	632	2,55	,507	6,986	,000***	5≠1, 2, 4 1≠3
	2) Y-VOL	119	2,52	,565			
	3) SD	128	2,40	,492			
	4) Y-TNYW	239	2,51	,518			
	5) TCA	74	2,26	,440			
Demokracija	1) Y-EXCH	629	2,43	,526	5,163	,000***	5≠1, 3, 4
	2) Y-VOL	119	2,29	,523			
	3) SD	129	2,47	,516			
	4) Y-TNYW	239	2,44	,522			
	5) TCA	73	2,21	,440			
Mir	1) Y-EXCH	632	2,52	,509	11,022	,000***	5≠1, 2, 3, 4 1≠3
	2) Y-VOL	119	2,39	,554			
	3) SD	128	2,37	,484			
	4) Y-TNYW	239	2,46	,508			
	5) TCA	73	2,15	,360			
Samoispunjenje	1) Y-EXCH	632	2,61	,507	8,046	,000***	3≠1, 2, 4 1≠5
	2) Y-VOL	119	2,62	,552			
	3) SD	128	2,38	,488			
	4) Y-TNYW	241	2,60	,500			
	5) TCA	75	2,40	,493			
Jednakost	1) Y-EXCH	629	2,57	,508	8,144	,000***	3≠1, 4 5≠1, 4
	2) Y-VOL	118	2,48	,566			
	3) SD	128	2,34	,490			
	4) Y-TNYW	237	2,54	,508			
	5) TCA	74	2,34	,476			
Solidarnost s ljudima koji su suočeni s teškoćama	1) Y-EXCH	629	2,59	,501	9,272	,000***	3≠1, 2, 4 1≠5
	2) Y-VOL	119	2,52	,565			
	3) SD	128	2,32	,485			
	4) Y-TNYW	237	2,51	,526			
	5) TCA	74	2,39	,519			
Zdravstvo i kvaliteta života	1) Y-EXCH	632	2,54	,508	13,028	,000***	5≠1, 2, 3, 4

	N	M	SD	F	p	post hoc
2) Y-VOL	119	2,47	,580			1≠3
3) SD	128	2,35	,479			
4) Y-TNYW	239	2,46	,524			
5) TCA	74	2,14	,344			
Tolerancija						
1) Y-EXCH	631	2,60	,504			
2) Y-VOL	120	2,54	,564			
3) SD	128	2,45	,514	7,860	,000***	5≠1, 2, 4 1≠3
4) Y-TNYW	240	2,62	,495			
5) TCA	74	2,31	,466			

* p<0,05; ** p<0,01; *** p<0,001

N – ukupan broj ispitanika; M – prosječna vrijednost; SD – standardna devijacija; F – vrijednost F-testa; p – stat. značajnost F-testa; post hoc – stat. značajne razlike među kategorijama

5.4. POPIS TABLICA

Tablica 2.1. Struktura uzorka prema tipu aktivnosti definiranom u RAY istraživanju	11
Tablica 2.2. Finalna struktura uzorka prema tipu projektne aktivnosti	13
Tablica 2.3. Uloga Hrvatske i hrvatskog jezika u projektima E+MnD – uzorak sudionika u E+MnD projektima	14
Tablica 2.4. Uloga Hrvatske i hrvatskog jezika u projektima E+MnD – uzorak voditelja E+MnD projekata	14
Tablica 3.1. Sociodemografske karakteristike voditelja projekata E+MnD	17
Tablica 3.2. Zemlja podrijetla i materinski jezik voditelja projekata E+MnD	18
Tablica 3.3. Ugovorni oblik uključenosti u projekt.....	20
Tablica 3.4. Izvor informacija o programu Erasmus+: Mladi na djelu.....	22
Tablica 3.5. Prijašnje sudjelovanje u projektima u sklopu programa E+MnD ili Mladi na djelu 2007. – 2013.....	24
Tablica 3.6. Broj projekata u kojima su sudjelovali kao voditelj projekta ili član projektnog tima (E+MnD) (N _{ukupno} =124)	24
Tablica 3.7. Trajanje projektne aktivnosti.....	25
Tablica 3.8. Glavni jezik u projektu	25
Tablica 3.9. Glavne teme kojima se projekt bavio	26
Tablica 3.10. Tipovi prepreka koje su ometale pristup obrazovanju, mobilnosti, radu ili sudjelovanju u društvu i politici u širem smislu	50
Tablica 3.11. Učinak sociodemografskih karakteristika voditelja projekata E+MnD na procjenu sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize	51
Tablica 3.12. Učinak obilježja projekta na procjenu sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu na voditelje te vještina i učinaka na sudionike – rezultati regresijske analize	52
Tablica 3.13. Sociodemografske karakteristike sudionika u projektima E+MnD.....	54
Tablica 3.14. Zemlja podrijetla i materinski jezik sudionika u projektima E+MnD	56
Tablica 3.15. Iskustvo posjeta drugoj zemlji ili življenja u njoj.....	57
Tablica 3.16. Socioekonomski status i prepreke s kojima su suočeni sudionici u projektima E+MnD.....	58
Tablica 3.17. Izvor informacija o programu Erasmus+: Mladi na djelu.....	60
Tablica 3.18. Razlozi i motivacija za uključivanje u projekte E+MnD.....	61
Tablica 3.19. Prijašnja iskustva sudjelovanja u projektima.....	62
Tablica 3.20. Broj projekata u kojima su ispitanici prije sudjelovali (N _{ukupno} =727)	62
Tablica 3.21. Trajanje projektne aktivnosti.....	63

Tablica 3.22. Glavni jezik u projektu	64
Tablica 3.23. Uporaba jezika u provedbi projekta	64
Tablica 3.24. Područja u kojima su sudionici u projektima E+MnD stekli nova znanja	65
Tablica 3.25. Percepcija osobnog razvoja sudionika u projektima E+MnD	82
Tablica 3.26. Učinak sociodemografskih karakteristika i socioekonomskog statusa sudionika u projektima E+MnD na procjenu znanja, sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize	84
Tablica 3.27. Učinak obilježja projekta na procjenu znanja, sposobnosti i rezultata sudjelovanja u projektu – rezultati regresijske analize	85
Tablica 5.1.1. Posjedovanje potvrde Youthpass	94
Tablica 5.1.2. Iznošenje mišljenja ili samoprocjene vezane uz izdavanje potvrde Youthpass za projekt u kojem su ispitanici sudjelovali (N _{ukupno} =1053)	95
Tablica 5.1.3. Učinak iznošenja mišljenja ili samoprocjene vezane uz izdavanje potvrde Youthpass na shvaćanje promjena koje su se dogodile tijekom projekta u vezi s razvojem i učenjem sudionika (N _{ukupno} =708)	95
Tablica 5.1.4. Uporaba potvrde Youthpass (N _{ukupno} =909)	96
Tablica 5.1.5. Svrhovitost potvrde Youthpass u kontekstu u kojem se prilagala (N _{ukupno} =271).....	96
Tablica 5.1.6. Uporaba potvrde Youthpass u projektu – odgovori voditelja projekata E+MnD	96
Tablica 5.1.7. Dodjela potvrde Youthpass sudionicima u projektu – odgovori voditelja projekata E+MnD (N _{ukupno} =242)	96
Tablica 5.2.1. Razlike u učestalosti odabira tema obrađivanih u projektu u 2015. i 2017. na uzorku voditelja projekata E+MnD	100
Tablica 5.2.2. Promjene u procjenama i stavovima voditelja projekata E+MnD u razdoblju 2015. – 2017. (razlike u prosječnim vrijednostima).....	101
Tablica 5.2.3. Razlike u učestalosti odabira tema obrađivanih u projektu u 2015. i 2017. na uzorku sudionika u projektima E+MnD.....	102
Tablica 5.2.4. Promjene u procjenama i stavovima sudionika u projektima E+MnD u razdoblju 2015. – 2017. (razlike u prosječnim vrijednostima).....	103
Tablica 5.3.1. Testiranje razlika u ocjeni važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.4.)	104
Tablica 5.3.2. Testiranje razlika u procjeni ostvarenosti ciljeva E+MnD u sklopu projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.6.)	105
Tablica 5.3.3. Testiranje razlika u procjeni vještina sudionika proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.8.)	106
Tablica 5.3.4. Testiranje razlika u procjeni sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.10.).....	107

Tablica 5.3.5. Testiranje razlika u procjeni rezultata projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.12.)	108
Tablica 5.3.6. Testiranje razlika u procjeni voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.14.)	109
Tablica 5.3.7. Testiranje razlika u samoprocjeni voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.16.)	110
Tablica 5.3.8. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.18.)	111
Tablica 5.3.9. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.20.)	113
Tablica 5.3.10. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na lokalnu zajednicu prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.22.)	115
Tablica 5.3.11. Testiranje razlika u stavovima o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.24.)	116
Tablica 5.3.12. Testiranje razlika u stavovima o provedbi projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.29.)	117
Tablica 5.3.13. Testiranje razlika u procjeni sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.34.)	118
Tablica 5.3.14. Testiranje razlika u procjeni rezultata projekta prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.36.)	119
Tablica 5.3.15. Testiranje razlika u samoprocjeni sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.38.)	120
Tablica 5.3.16. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.40.)	122
Tablica 5.3.17. Testiranje razlika u procjeni učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.42.) ..	123
Tablica 5.3.18. Testiranje razlika u procjeni učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.44.)	125
Tablica 5.3.19. Testiranje razlika u stavovima sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.46.)	126
Tablica 5.3.20. Testiranje razlika u procjeni važnosti odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu prema tipu aktivnosti (vezano uz prikaz 3.49.)	127

5.5. POPIS PRIKAZA

Prikaz 3.1. Uloga voditelja projekata E+MnD	20
Prikaz 3.2. Duljina uključenosti u projekt.....	21
Prikaz 3.3. Ocjena važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD	23
Prikaz 3.4. Ocjena važnosti informativnih aktivnosti nacionalne ili regionalne agencije / ureda podružnice za učenje voditelja projekata o programu E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	23
Prikaz 3.5. Ostvarenost ciljeva E+MnD u sklopu projekta	27
Prikaz 3.6. Ostvarenost ciljeva E+MnD u sklopu projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	28
Prikaz 3.7. Procjena vještina sudionika proizišlih iz projekta.....	29
Prikaz 3.8. Procjena vještina sudionika proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	30
Prikaz 3.9. Procjena sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta	31
Prikaz 3.10. Procjena sposobnosti voditelja projekata E+MnD proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	32
Prikaz 3.11. Procjena rezultata projekta.....	33
Prikaz 3.12. Procjena rezultata projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti..	33
Prikaz 3.13. Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike	34
Prikaz 3.14. Procjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta na njegove sudionike – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	35
Prikaz 3.15. Samoprocjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije	36
Prikaz 3.16. Samoprocjena voditelja projekata E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	37
Prikaz 3.17. Procjena učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih	38
Prikaz 3.18. Procjena učinka projekta na rad voditelja projekata E+MnD u području mladih – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	39
Prikaz 3.19. Procjena učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD.....	41
Prikaz 3.20. Procjena učinka projekta na organizaciju u kojoj rade voditelji projekata E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	42

Prikaz 3.21. Procjena učinka projekta na lokalnu zajednicu	43
Prikaz 3.22. Procjena učinka projekta na lokalnu zajednicu – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	43
Prikaz 3.23. Stavovi o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom	44
Prikaz 3.24. Stavovi o postupku podnošenja zahtjeva i administrativnom upravljanju projektom – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	45
Prikaz 3.25. Razvoj i izrada projekta	46
Prikaz 3.26. Razvoj i izrada projekta – udio potvrdnih odgovora prema tipu aktivnosti ..	46
Prikaz 3.27. Pripremni sastanci i sudjelovanje voditelja na pripremim sastancima (N _{ukupno} =157).....	47
Prikaz 3.28. Stavovi o provedbi projekta	48
Prikaz 3.29. Stavovi o provedbi projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti .	49
Prikaz 3.30. Uključenost u projekte mladih s manje mogućnosti ili s posebnim potrebama	49
Prikaz 3.31. Troškovi sudjelovanja u projektu	61
Prikaz 3.32. Odgovor na pitanje je li projekt financirao EU	63
Prikaz 3.33. Procjena sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta	67
Prikaz 3.34. Procjena sposobnosti sudionika u projektima E+MnD proizišlih iz projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	68
Prikaz 3.35. Procjena rezultata projekta.....	69
Prikaz 3.36. Procjena rezultata projekta – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti..	70
Prikaz 3.37. Samoprocjena sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije	71
Prikaz 3.38. Samoprocjena sudionika u projektima E+MnD o učinku projekta u području aktivnoga građanstva i društvene participacije – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	72
Prikaz 3.39. Procjena učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD	73
Prikaz 3.40. Procjena učinka projekta na planove sudionika u projektima E+MnD – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	73
Prikaz 3.41. Procjena učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih	75
Prikaz 3.42. Procjena učinka projekta na rad sudionika u projektima E+MnD u području mladih – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	76
Prikaz 3.43. Procjena učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju	77
Prikaz 3.44. Procjena učinka sudjelovanja u projektu na organizaciju – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	78
Prikaz 3.45. Stavovi sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka.....	79

Prikaz 3.46. Stavovi sudionika u projektima E+MnD nakon njihova završetka – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti.....	80
Prikaz 3.47. Doživljaj Europske unije	80
Prikaz 3.48. Važnost odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu	81
Prikaz 3.49. Važnost odabranih vrijednosti u odnosu prema sudjelovanju u projektu – prosječne vrijednosti prema tipu aktivnosti	82
Prikaz 5.1.1. Stavovi u vezi s uporabom potvrde Youthpass u projektu prema tipu aktivnosti (postotak slaganja s tvrdnjom).....	98

www.mobilnost.hr

Ova publikacija ostvarena je uz finansijsku potporu Europske komisije. Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom pri uporabi informacija koje se u njemu nalaze.

Agencija za mobilnost i programe EU
Frankopanska 26
10000 Zagreb
T +385 (0) 1 5005 635
F +385 (0) 1 5005 699
info@mobilnost.hr
www.mobilnost.hr